

سازمان برنامه و بودجه کشور

معانت امور اقتصادی و هماهنگی برنامه و بودجه

برنامه های تولید و اشتغال گسترده و مولد (موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور)

امور اقتصاد و معامتی و شورای اقتصاد

دی ماه ۱۳۹۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور

برنامه‌های تولید و اشتغال گسترده و مولد

(موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور)

معاونت امور اقتصادی و هماهنگی برنامه و بودجه
امور اقتصاد مقاومتی و شورای اقتصاد

شناسنامه گزارش

عنوان	برنامه‌های تولید و اشتغال گسترده و مولد (موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور)
ناشر	سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز اسناد، مدارک و انتشارات
پدیدآورنده	سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت امور اقتصادی و هماهنگی برنامه‌بودجه
تهیه و تنظیم	امور اقتصاد مقاومتی و شورای اقتصاد
همکاران	افشین برمکی، امیر عزیزی، الهام فتوره‌چی، سیدفخرالدین فخرحسینی، حسن مافی، محمدمبین حواله‌دارنژاد
واژگان کلیدی	تولید، اشتغال، قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و تبصره ۱۸
تاریخ انتشار	دی ۱۳۹۷
شماره گزارش	۳-۱۳۹۷
تعداد صفحات	۲۳۵ صفحه
<p>کلیه حقوق معنوی این گزارش متعلق به معاونت هماهنگی برنامه‌بودجه (امور اقتصاد مقاومتی و شورای اقتصاد) است. استفاده از مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.</p>	

پیشگفتار

تولید و اشتغال از مهم‌ترین موضوعات اقتصاد کلان محسوب می‌شوند. به همین دلیل، حمایت از تولید و اشتغال در کانون سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی قرار می‌گیرد. به‌طور مشخص، در بند نخست سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه ششم توسعه به تحقق رشد اقتصادی اشتغال‌زا اشاره شده است. از این‌رو، مقوله اشتغال به‌عنوان یکی از موضوعات خاص کلان‌فرابخشی در برنامه ششم توسعه مورد توجه قرار گرفت.

با توجه به وجود نرخ بالای بیکاری در کشور و چشم‌انداز افزایش تعداد جویندگان کار، به‌ویژه جوانان و دانش‌آموختگان دانشگاهی، اتخاذ سیاست‌های ویژه برای ایجاد فرصت‌های شغلی جدید در کنار حفظ فرصت‌های شغلی موجود ضروری است. این مهم باعث شد برنامه اشتغال گسترده و مولد در دستور کار دولت قرار گیرد. اختصاص بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور به مقوله برنامه تولید و اشتغال بخش مهمی از تلاش دولت دوازدهم به‌منظور افزایش اشتغال در چارچوب حمایت از تولید در کشور بوده است.

شایان ذکر است، در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۲/۱۰ ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی عناوین پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی پیشنهادی برای سال ۱۳۹۷ مطرح و پس از بحث و بررسی، سازمان برنامه‌وبودجه کشور به‌عنوان دستگاه مجری پروژه «طراحی، ساماندهی، اجرا و پایش بسته تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷» تعیین گردید و طی نامه شماره ۲۹۸۶۸ مورخ ۱۳۹۷/۳/۹ توسط معاون اول محترم رئیس‌جمهور برای اجرا به سازمان برنامه‌وبودجه کشور ابلاغ گردید.

تاکنون در راستای اجرای بند مذکور و آیین‌نامه اجرایی آن و همچنین پروژه «طراحی، ساماندهی، اجرا و پایش بسته تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷»، برنامه‌های تولید و اشتغال در حوزه‌های میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری، شرکت‌های دانش‌بنیان، سیاست‌های فعال بازار کار، بازآفرینی بافت‌های فرسوده در مناطق شهری، کشاورزی، صنعت و معدن و فرهنگ و هنر تدوین گردیده است و تلاش برای اجرایی کردن آن‌ها در جریان است. امید است با اجرای برنامه‌های مذکور حدود یک‌میلیون فرصت شغلی ایجاد شود و به‌این‌ترتیب، اجرای برنامه‌های تدوین‌شده باعث کاستن از پیامدهای منفی تحریم‌های ظالمانه تحمیلی بر اقتصاد کشور گردد. انتظار می‌رود دستگاه‌های اجرایی در راستای ایفای نقش مؤثر خود در اجرای برنامه‌های مورد تفاهم به وظایف خطیر خود اهتمام جدی نمایند.

وظیفه خود می‌دانم از روسای دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط که با همکاری و مشارکت مؤثر خود در پیشبرد این مهم نقش بسزایی ایفا کرده‌اند، سپاسگزاری نمایم. همچنین، از کارشناسان مرتبط در دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و امورهای تخصصی سازمان برنامه‌وبودجه کشور، به‌ویژه امور اقتصاد مقاومتی و شورای اقتصاد که در مراحل تهیه، تدوین، ابلاغ و اجرای برنامه‌های مورد تفاهم نقش ارزنده‌ای داشته‌اند، صمیمانه قدردانی می‌نمایم.

محمدباقر نوبخت

معاون رئیس‌جمهور و

رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

خلاصه مدیریتی

در سال ۱۳۹۷، تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور مهم‌ترین حکم بودجه‌ای دولت در زمینه اجرای برنامه‌های ایجاد و تثبیت اشتغال و سیاست‌های بازار کار است. در بند الف تبصره مذکور، به دولت اجازه داده شده است که برای اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد، علاوه بر ۳۰ هزار میلیارد ریال اعتبار ردیف ۵۴-۵۵۰۰۰۰ جدول شماره (۹) قانون، ۲۰ درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این قانون معادل ۱۲۴ هزار میلیارد ریال را در قالب کمک‌های فنی و اعتباری، یارانه سود تسهیلات و کمک‌های بلاعوض با ترکیب منابع موضوع ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و همچنین ۳۰۴ هزار میلیارد ریال تسهیلات بانکی برای حمایت از طرح‌های تولیدی اشتغال‌زا هزینه نماید. همچنین، به دولت اجازه داده شد که در صورت افزایش قیمت حامل‌های انرژی، ۵۰ هزار میلیارد ریال از منابع جزء ۲ بند الف تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور در جهت حمایت از تولید اشتغال‌زا مورد استفاده قرار دهد.

تاکنون، در راستای اجرایی نمودن بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور و آیین‌نامه اجرایی آن (تصویب‌نامه شماره ۵۳۹۰۵/ت-۵۵۳۴۰هـ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰ هیئت‌وزیران) برنامه‌های تولید و اشتغال گسترده و مولد در هفت حوزه با همکاری دستگاه‌های اجرایی تدوین و جهت اجرا به دستگاه‌های اجرایی و استانداری‌های کشور ابلاغ گردیده است. برنامه‌های مذکور عبارت‌اند از:

۱. برنامه تولید و اشتغال حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
۲. برنامه تولید و اشتغال حوزه سیاست‌های فعال بازار کار
۳. برنامه تولید و اشتغال حوزه شرکت‌های دانش‌بنیان
۴. برنامه تولید و اشتغال حوزه بافت فرسوده شهری
۵. برنامه تولید و اشتغال حوزه کشاورزی
۶. برنامه تولید و اشتغال حوزه صنعت و معدن
۷. برنامه تولید و اشتغال حوزه فرهنگ و هنر

دستگاه مجری و دستگاه(های) همکار هر یک از برنامه‌های مذکور به شرح جدول ذیل است:

برنامه‌های تولید و اشتغال مورد تفاهم موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷

ردیف	عنوان برنامه	دستگاه مجری	دستگاه همکار
۱	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	سازمان برنامه و بودجه و صندوق توسعه ملی
۲	سیاست‌های فعال بازار کار	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	سازمان برنامه و بودجه کشور
۳	شرکت‌های دانش‌بنیان	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	سازمان برنامه و بودجه، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق توسعه ملی
۴	بافت فرسوده شهری	وزارت راه و شهرسازی	وزارت راه و شهرسازی
۵	بخش کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	سازمان برنامه و بودجه کشور و صندوق توسعه ملی
۶	صنعت و معدن	وزارت صنعت، معدن و تجارت	سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت
۷	فرهنگ و هنر	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	سازمان برنامه و بودجه کشور

برنامه‌های تولید و اشتغال حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شامل زیربرنامه‌های «توسعه زیرساخت‌های اقامتی (هتل)»، «فعالیت‌ها و کسب‌وکارهای گردشگری»، «سرمایه‌گذاری»، «تبدیل اماکن مسکونی به کاربری هتل آپارتمان»، «توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک»، «توسعه تولید صنایع دستی» و «توسعه بازرگانی صنایع دستی» است. در مجموع، در چارچوب برنامه‌های اشتغال فعالیت‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در مناطق شهری، حدود ۱۲۲ هزار فرصت شغلی مستقیم در نتیجه اجرای ۵۳۳۹ پروژه ایجاد خواهد شد.

برنامه‌های اشتغال حوزه سیاست‌های فعال بازار کار از شش طرح «کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاهی»، «مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی»، «مشوق‌های بیمه سهم کارفرمایی»، «پرداخت یارانه دستمزد»، «توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی» و «توسعه و حمایت از مشاغل خانگی» تشکیل می‌شود. در نتیجه اجرای طرح‌های فوق، مجموعاً ۳۳۸ هزار فرصت شغلی ایجاد خواهد شد. در ضمن، برای اجرای آزمایشی طرح «حمایت از واحدهای اقتصادی مشکل‌دار برای حفظ و صیانت از اشتغال موجود» ۲۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است.

در راستای اجرای برنامه‌های ایجاد و تثبیت اشتغال مولد در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان با استفاده از سرمایه انسانی جوان، تحصیل‌کرده و متخصص، سه رویکرد «نوآفرینی ساختارهای اقتصادی در راستای ارتقای توان ساخت داخل»، «توسعه اشتغال مبتنی بر تکمیل و ارتقای زیست‌بوم نوآوری کشور» و «رصد و به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی» مد نظر قرار گرفته تا سرمایه‌های متنوع بخش‌های دولتی و غیردولتی کشور به سمت اشتغال مبتنی بر دانش سوق داده شود. به منظور اجرایی کردن سه رویکرد فوق، شش زیربرنامه «ارتقاء تولید و اشتغال شرکت‌های دانش‌بنیان»، «پلتفرم بازار سازی تجهیزات داخل»، «توسعه تولید ۶ محصول تحول‌آفرین دانش‌بنیان»، «توسعه صنایع خلاق با تمرکز بر نوآوری»، «حضور شرکت‌های خصوصی و بخش‌های بزرگ در عرصه‌ی نوآوری» و «به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی متخصص» تدوین شده است. بر اساس برنامه‌ریزی انجام‌شده، مجموعاً حدود ۶۴ هزار فرصت شغلی مستقیم برای دانش‌آموختگان دانشگاهی ایجاد خواهد شد.

در برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار سال ۱۳۹۷ از محل منابع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور احداث ۱۰۰ هزار واحد مسکونی در بافت‌های ناکارآمد شهری در دستور کار قرار گرفته است. این واحدها در ۳۱ استان کشور و در ۴۸۶ محله توزیع شده است. در این برنامه، سرانه در نظر گرفته‌شده برای نیازهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ساکنان بافت‌های فرسوده و ناکارآمد، به‌طور متوسط برای ۵۰۰ واحد مسکونی، ۲ هزار و ۳۰۰ مترمربع کاربری مذهبی، ۲ هزار و ۸۰۰ مترمربع کاربری فرهنگی، ۷ هزار و ۷۰۰ مترمربع کاربری بهداشتی و درمانی، ۱۹۰ هزار مترمربع تعریض و اصلاح معابر، ۷ هزار و ۶۰۰ مترمربع کاربری ورزشی، ۱۴۰۰ مترمربع فضای آموزشی و ۲۲ هزار مترمربع فضای سبز است.

هدف از اجرای برنامه‌های اشتغال بخش کشاورزی و فعالیت‌های مرتبط (وابسته)، افزایش تولید و ایجاد ۴۹ هزار فرصت شغلی جدید از طریق «برنامه تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رشته فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی»، «برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی، نوسازی و سرمایه در گردش واحدها» و «پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی عموماً از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی» است. شایان ذکر است، برنامه تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رشته فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی، در ۱۰ رشته «محصولات گلخانه»، «شیلات و آبزیان»، «گیاهان دارویی»، «صنایع تبدیلی و تکمیلی»، «محصولات دامی»، «خدمات دامپزشکی و گیاه‌پزشکی»، «خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با کشاورزی»، «ساماندهی کسب‌وکارهای نوپا و دانش‌بنیان مرتبط با کشاورزی»، «خدمات مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی» و «خدمات توسعه کسب‌وکارهای بازرگانی» انجام خواهد شد.

برنامه‌های اشتغال حوزه کسب‌وکارهای صنعتی و معدنی از چهار طرح «تسهیلات برنامه تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام»، «تسهیلات برنامه بازسازی و نوسازی»، «تأمین سرمایه گردش واحدها» و «توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی» تشکیل شده است. در نتیجه اجرای طرح‌های فوق، مجموعاً ۲۷۰ هزار فرصت شغلی ایجاد خواهد شد.

اقتصادی کردن فعالیت‌های فرهنگی با ایجاد و تعریف دقیق زنجیره ارزش ممکن است. اولویت رسته‌های منتخب کسب‌وکارهای بخش فرهنگ و هنر عبارت‌اند از: «کسب‌وکارهای رسانه‌ای و تولید محتوای دیجیتال»، «کسب‌وکارهای فرهنگی» و «کسب‌وکارهای هنری». در نتیجه اجرای طرح‌های فوق، مجموعاً ۱۹ هزار فرصت شغلی ایجاد خواهد شد.

خلاصه اطلاعات مربوط به برنامه‌های تولید و اشتغال مورد تفاهم از نظر تعداد اشتغال و همچنین تسهیلات مورد نیاز برای انجام برنامه از محل منابع بانکی و منابع صندوق توسعه ملی، کمک‌های بلاعوض، یارانه نرخ سود تسهیلات و وجوه اداره شده لازم در جدول زیر ارائه شده است.

خلاصه اطلاعات مربوط به برنامه‌های تولید و اشتغال مورد تفاهم از نظر تعداد اشتغال و همچنین تسهیلات مورد نیاز

ردیف	عنوان	اشتغال نفر	تسهیلات بانکی	تسهیلات صندوق توسعه ملی	کمک بلاعوض	یارانه سود تسهیلات	وجوه اداره شده
میلیارد ریال							
۱	سیاست‌های فعال بازار کار	۳۳۸۰۰۰	۸۷۵۰	-	۷۵۲۳	-	-
۲	بافت فرسوده شهری	۱۲۰۰۰۰	۲۲۷۰۰	-	۱۵۰۰۰	-	۲۲۷۰۰
۳	بخش کشاورزی	۴۹۳۸۴	۷۵۱۷۱	۴۰۱۷۱	-	۸۸۶۹	-
۴	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۱۲۲۴۰۵	۳۴۴۶۲	۳۴۴۶۲	۶۵۷	-	-
۵	شرکت‌های دانش‌بنیان	۶۴۲۰۰	-	۱۸۰۰۰	۲۲۰۰	-	-
۶	صنعت و معدن	۲۷۰۰۰۰	۱۰۰۶۴۹,۵	۱۰۰۶۴۹,۵	۴۶۶	۱۰۲۱۱	-
۷	فرهنگ و هنر	۱۹۹۴۱	۱۶۴۵۶	-	۴۰	۸۱۷	-
جمع		۹۸۳۹۳۰	۲۵۸۱۸۸,۵	۱۹۳۲۸۲,۵	۲۵۸۸۶	۱۹۸۹۷	۲۲۷۰۰

در مجموع، در برنامه‌های مذکور برای ایجاد حدود یک میلیون فرصت شغلی برنامه‌ریزی شده است. شایان ذکر است، بیشترین میزان فرصت شغلی به ترتیب از طریق اجرای برنامه سیاست‌های فعال بازار کار (۳۳۸ هزار نفر)، صنعت و معدن (۲۷۰ هزار نفر) و میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (بیش از ۱۲۰ هزار نفر) ایجاد خواهد شد.

همچنین، در مجموع، از محل منابع بانکی و منابع صندوق توسعه ملی حدود ۴۵۱ هزار میلیارد ریال تسهیلات پرداخت خواهد شد. برای کاهش نرخ سود تسهیلات تلفیقی مذکور از محل منابع بانکی و منابع صندوق توسعه ملی، حدود ۲۰ هزار میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات در نظر گرفته شده است. افزون بر این، حدود ۲۶ هزار میلیارد ریال کمک بلاعوض به برنامه‌های مذکور اختصاص خواهد یافت. همچنین، حدود ۲۲ هزار میلیارد نیز به شکل وجوه اداره شده به منظور اجرای برنامه‌های مصوب مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

وظیفه خود می‌دانم از جناب آقای دکتر نوبخت، معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه‌و بودجه کشور و روسای دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط که با حمایت، راهنمایی‌ها و مشارکت مؤثر خود باعث پیشبرد این امر خطیر شده‌اند و همچنین کارشناسان مرتبط دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، به‌ویژه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و نیز کارشناسان امورهای تخصصی ذی‌ربط در سازمان برنامه‌و بودجه کشور، به‌خصوص امور اقتصاد مقاومتی و شورای اقتصاد که در تحقق این مهم، اهتمام ویژه و سعی بلیغ معمول داشته‌اند، سپاسگزاری و قدردانی نمایم.

سید حمید پورمحمدی

معاون امور اقتصادی و هماهنگی برنامه و بودجه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
۳	فصل ۱ تحلیل وضع موجود بازار کار ایران .....
۵	۱-۱- تحول جمعیت و تأثیر آن بر جمعیت در سن کار و جمعیت فعال.....
۵	۱-۱-۱- تحول جمعیت و ساختار سنی آن در ایران.....
۶	۱-۱-۲- گذار جمعیتی و افزایش جمعیت در سن کار و فعال.....
۹	۱-۱-۳- مزاد عرضه نیروی کار و بازتاب آن در پایین بودن نرخ مشارکت اقتصادی.....
۱۲	۱-۱-۴- عرضه نیروی کار به تفکیک سطوح تحصیلی.....
۱۴	۱-۲- تحولات جمعیت شاغل در دوره بعد از انقلاب.....
۱۴	۱-۲-۱- تحول تعداد شاغلان در دوره ۱۳۹۵-۱۳۵۵.....
۱۵	۱-۲-۲- ترکیب جنسی شاغلان در سال ۱۳۹۶.....
۱۶	۱-۲-۳- ترکیب سنی شاغلان در دو دهه اخیر.....
۱۷	۱-۲-۴- ترکیب بخشی شاغلان.....
۲۰	۱-۲-۵- تحول ترکیب تحصیلی شاغلان در دوره ۱۳۹۶-۱۳۷۵.....
۲۱	۱-۳- ابعاد و ویژگی‌های بیکاری در اقتصاد ایران .....
۲۳	۱-۳-۱- وجود بیکاری درازمدت.....
۲۴	۱-۳-۲- افزایش اشتغال ناقص.....
۲۵	۱-۳-۳- نرخ بیکاری بالا در میان جوانان به‌ویژه زنان جوان.....
۲۶	۱-۳-۴- نرخ بیکاری بالا در میان نیروی کار تحصیل کرده.....
۲۶	۱-۳-۵- تفاوت نرخ بیکاری در استان‌ها.....
۲۹	۱-۴- تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوره برنامه ششم توسعه (۱۴۰۰-۱۳۹۶) .....
۲۹	۱-۴-۱- تحول جمعیت و ساختار سنی آن در دوره برنامه ششم توسعه.....
۳۰	۱-۴-۲- پیش‌بینی جمعیت فعال.....
۳۱	۱-۴-۳- پیش‌بینی رشد اقتصادی به تفکیک بخش‌های عمده در دوران برنامه ششم.....
۳۲	۱-۴-۴- پیش‌بینی نرخ بیکاری در انتهای برنامه ششم توسعه.....
۳۲	۱-۴-۵- ارزیابی تحقق‌پذیری اهداف برنامه ششم و سناریوهای محتمل رشد اقتصادی، اشتغال و بیکاری برای دوره برنامه ششم.....
۳۷	فصل ۲ منابع مالی اجرای برنامه‌های تولید و اشتغال .....
۴۱	فصل ۳ برنامه‌های اشتغال حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری .....
۴۶	۳-۱- برنامه سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های اقامتی.....
۴۸	۳-۲- برنامه کسب و کارهای گردشگری.....
۴۹	۳-۲-۱- برنامه توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک.....
۵۱	۳-۲-۲- برنامه تبدیل اماکن مسکونی به کاربری هتل آپارتمان ۱۰ واحدی.....
۵۱	۳-۳- برنامه حوزه تولید صنایع دستی.....
۵۲	۳-۴- برنامه حوزه بازرگانی صنایع دستی.....

۵-۳- برنامه بناها و بافتهای تاریخی حوزه میراث فرهنگی ۵۴

۶-۳- برنامه موزه‌های حوزه میراث فرهنگی ۵۶

فصل ۴ برنامه‌های اشتغال حوزه سیاست‌های فعال بازار کار ۵۹

۱-۴- طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاهی ۶۱

۲-۴- طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی ۶۵

۳-۴- طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار ۶۷

۴-۴- طرح یارانه دستمزد ۶۹

۵-۴- طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی ۷۰

۶-۴- توسعه و حمایت از مشاغل خانگی ۷۳

فصل ۵ برنامه‌های اشتغال حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان ۷۷

۱-۵- پلتفرم بازاریابی برای تجهیزات ساخت داخل (بازار هوشمند محصولات دانش‌بنیان) ۸۲

۲-۵- برنامه توسعه تولید ۶ محصول تحول‌آفرین دانش‌بنیان ۸۲

۳-۵- برنامه حمایت از به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی ۸۳

۳-۵-۱- برنامه توسعه مقیاس شرکت‌های دانش‌بنیان و توانمند ۸۴

۴-۵- برنامه افزایش حضور شرکت‌های خصوصی و بخش‌های بزرگ اقتصادی در عرصه نوآوری ۸۵

۵-۵- برنامه حمایت از توسعه صنایع خلاق ۸۶

فصل ۶ برنامه‌های تولید و اشتغال حوزه بازآفرینی شهری پایدار ۸۷

فصل ۷ برنامه‌های تولید و اشتغال حوزه کشاورزی و فعالیت‌های وابسته ۹۷

فصل ۸ برنامه‌های تولید و اشتغال حوزه صنعت و معدن ۱۱۵

فصل ۹ برنامه‌های تولید و اشتغال حوزه فرهنگ و هنر ۱۲۵

فصل ۱۰ تصویر کلان برنامه‌های مورد تفاهم ۱۳۱

پیوست‌ها ۱۳۱۷

پیوست ۱: بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۱۳۷

پیوست ۲: آیین‌نامه اجرایی بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۱۳۸

پیوست ۳: تصویب‌نامه ستاد فرماندهی اقتصادی مقاومتی در خصوص پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی سال ۱۳۹۷ ..... ۱۴۱

پیوست ۴: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور، سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری و صندوق توسعه ملی ۱۴۴

پیوست ۵: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ۱۴۶

پیوست ۶: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و صندوق توسعه ملی ۱۴۸

پیوست ۷: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت راه و شهرسازی و صندوق توسعه ملی ۱۵۱

پیوست ۸: آیین‌نامه اجرایی برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار ۱۵۳

پیوست ۹: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور، جهاد کشاورزی و صندوق توسعه ملی ۱۵۸

پیوست ۱۰: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت ۱۶۱

پیوست ۱۱: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۶۳

پیوست ۱۲: دستورالعمل اجرایی و نظارتی برنامه تولید و اشتغال حوزه کشاورزی ۱۶۴

پیوست ۱۳: دستورالعمل اجرایی و نظارتی برنامه تولید و اشتغال حوزه صنعت و معدن ۱۶۹

پیوست ۱۴: دستورالعمل اجرایی و نظارتی برنامه تولید و اشتغال حوزه بازآفرینی شهری پایدار ۱۷۲

پیوست ۱۵: توزیع استانی برنامه‌های تولید و اشتغال مورد تفاهم ۱۷۶

فهرست جدول‌ها

عنوان	صفحه
جدول ۱ - برنامه‌های تولید و اشتغال مورد تفاهم موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷.....	۲
جدول ۲ - تعداد شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر و سهم بخش‌های عمده اقتصاد از اشتغال در سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ (درصد).....	۱۴
جدول ۳ - تقاضای نیروی کار برحسب تحصیلات در سال‌های ۹۶-۱۳۷۵ (هزار نفر).....	۱۶
جدول ۴ - تحول جمعیت فعال، شاغل و بیکار کشور در سال‌های ۹۵-۱۳۵۵ (نفر).....	۱۷
جدول ۵ - تعداد بیکاران و نرخ بیکاری در میان زنان و مردان دارای تحصیلات عالی در کشور در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ (هزار نفر).....	۲۲
جدول ۶ - پیش‌بینی جمعیت کشور بر اساس جنسیت و به تفکیک مناطق شهری و روستایی (هزار نفر).....	۲۶
جدول ۷ - پیش‌بینی توزیع جمعیت کل کشور به تفکیک گروه‌های عمده سنی از ۱۴۰۰-۱۳۹۰ (هزار نفر).....	۲۶
جدول ۸ - پیش‌بینی متوسط نرخ رشد سالانه ارزش‌افزوده بخش‌های اقتصادی در برنامه ششم توسعه کشور (درصد).....	۲۷
جدول ۹ - نرخ‌های رشد اشتغال برای حالت‌های مختلف سناریوهای رشد اقتصادی و سناریوهای کاهش اشتغال (درصد).....	۳۰
جدول ۱۰ - برآورد تعداد شاغلان برای حالت‌های مختلف سناریوهای رشد اقتصادی و سناریوهای کاهش اشتغال در سال ۱۴۰۰ (هزار نفر).....	۳۰
جدول ۱۱ - برآورد تعداد بیکاران برای حالت‌های مختلف سناریوهای رشد اقتصادی و سناریوهای کاهش اشتغال در سال ۱۴۰۰ (هزار نفر).....	۳۰
جدول ۱۲ - نرخ بیکاری برای حالت‌های مختلف سناریوهای رشد اقتصادی و سناریوهای کاهش اشتغال در سال ۱۴۰۰ (هزار نفر).....	۳۰
جدول ۱۳ - برنامه اشتغال فعالیت‌های میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری در سال ۱۳۹۷.....	۳۷
جدول ۱۴ - خلاصه طرح ویژه اشتغال فراگیر سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری - حوزه شهری.....	۳۸
جدول ۱۵ - برنامه توسعه زیرساخت‌های اقامتی در مناطق شهری کشور (پروژه‌های با بیش از ۴۰ درصد پیشرفت فیزیکی).....	۳۹
جدول ۱۶ - توزیع استانی برنامه توسعه زیرساخت‌های اقامتی در مناطق شهری کشور (پروژه‌های با بیش از ۴۰ درصد پیشرفت فیزیکی).....	۴۰
جدول ۱۷ - برنامه فعالیت‌ها و کسب‌وکارهای گردشگری (در حوزه شهری).....	۴۲
جدول ۱۸ - برنامه توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک (در حوزه شهری).....	۴۳
جدول ۱۹ - برنامه تبدیل اماکن مسکونی به کاربری هتل آپارتمان ۱۰ واحدی (در حوزه شهری) - (از محل صندوق توسعه ملی).....	۴۴
جدول ۲۰ - برنامه اشتغال در تولید صنایع‌دستی کشور حوزه شهری.....	۴۴
جدول ۲۱ - برنامه اشتغال در حوزه بازرگانی صنایع‌دستی کشور (در حوزه شهری).....	۴۶
جدول ۲۲ - برنامه اشتغال مشارکت در مرمت و احیاء بناهای تاریخی با مالکیت خصوصی میراث فرهنگی.....	۴۷
جدول ۲۳ - منابع مالی موردنیاز معاونت میراث فرهنگی (اداره کل بناها ...) به تفکیک استان در سال ۱۳۹۷.....	۴۸

جدول ۲۴- برنامه اشتغال راهاندازی موزه‌ها با مشارکت بخش خصوصی.....	۴۹
جدول ۲۵ - منابع مالی موردنیاز پروژه‌های شهری معاونت میراث فرهنگی (اداره کل موزه‌ها) به تفکیک استان در سال ۱۳۹۷.....	۵۰
جدول ۲۶ - برنامه اشتغال سیاست‌های فعال بازار کار در سال ۱۳۹۷.....	۵۲
جدول ۲۷ - برآورد تعداد دانش‌آموختگان دانشگاهی برای دوره کارورزی برحسب رشته تحصیلی (عرضه کارورز)- سال ۱۳۹۷.....	۵۳
جدول ۲۸ - برآورد میزان پذیرش کارورز در واحدهای اقتصادی پذیرنده(تقاضای کارورز) سال ۱۳۹۷.....	۵۴
جدول ۲۹ - توزیع استانی اجرای طرح کارورزی در سال ۱۳۹۷.....	۵۵
جدول ۳۰ - توزیع استانی اجرای طرح مشوق‌های بیمه کارفرمایی در سال ۱۳۹۷.....	۵۷
جدول ۳۱ - توزیع استانی اجرای طرح مهارت‌آموزی در سال ۱۳۹۷.....	۵۹
جدول ۳۲ - توزیع استانی طرح یارانه دستمزد در سال ۱۳۹۷.....	۶۰
جدول ۳۳ - هزینه ظرفیت‌سازی برای سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال).....	۶۲
جدول ۳۴ - توزیع استانی منابع عمومی موردنیاز و پیش‌بینی اشتغال طرح تأمین مالی خرد در سال ۱۳۹۷.....	۶۳
جدول ۳۵ - توزیع استانی منابع تسهیلاتی موردنیاز و پیش‌بینی اشتغال طرح‌های پشتیبان مشاغل خانگی در سال ۱۳۹۷.....	۶۶
جدول ۳۶ - خلاصه برنامه اشتغال حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان.....	۷۰
جدول ۳۷ - تولید ۶ محصول تحول‌آفرین دانش‌بنیان.....	۷۳
جدول ۳۸ - حمایت از به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی.....	۷۵
جدول ۳۹ - برنامه‌ها و موضوعات اولویت‌دار جهت معرفی به صندوق توسعه ملی.....	۷۶
جدول ۴۰ - برنامه توسعه صنایع خلاق.....	۷۷
جدول ۴۱ - برنامه اشتغال بازآفرینی شهری پایدار در سال ۱۳۹۷.....	۸۱
جدول ۴۲ - برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار به تفکیک استان.....	۸۴
جدول ۴۳ - برنامه تولید و اشتغال وزارت صنعت، معدن و تجارت از محل منابع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷.....	۱۰۳
جدول ۴۴ - برنامه‌های تولید و اشتغال وزارت صنعت، معدن و تجارت - میلیارد ریال.....	۱۰۵
جدول ۴۵ - توزیع استانی ایجاد اشتغال در برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت - نفر.....	۱۰۶
جدول ۴۶ - توزیع استانی تسهیلات برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت - میلیارد ریال.....	۱۰۷
جدول ۴۷ - توزیع استانی یارانه تسهیلات برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت - میلیارد ریال.....	۱۰۸
جدول ۴۸ - توزیع استانی کمک‌های بلاعوض برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت - میلیارد ریال.....	۱۰۹
جدول ۴۹ - برنامه تولید و اشتغال وزارت فرهنگ و ارشاداسلامی از محل منابع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷.....	۱۱۳
جدول ۵۰ - مشخصات برنامه‌های تولید و اشتغال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.....	۱۱۳
جدول ۵۱- توزیع استانی منابع مالی برنامه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از محل منابع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - میلیارد ریال.....	۱۱۴
جدول ۵۲- اطلاعات مربوط به هر برنامه از نظر تعداد اشتغال و همچنین تسهیلات موردنیاز برای انجام برنامه از محل منابع بانکی و منابع صندوق توسعه ملی، کمک‌های بلاعوض، یارانه نرخ سود تسهیلات و وجوه اداره شده.....	۱۱۷
جدول ۵۳ - جزییات اعتبارات ابلاغی برنامه‌ها.....	۱۱۸

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۵	نمودار ۱ - تحول جمعیت کشور در دوره ۱۳۹۵-۱۳۴۵
۶	نمودار ۲ - عرضه نیروی کار جمعیت ۱۵ تا ۶۴ ساله در دوره ۱۳۹۵-۱۳۶۵ (میلیون نفر - درصد)
۷	نمودار ۳ - هرم سنی جمعیت کشور در سال ۱۳۹۵
۸	نمودار ۴ - جمعیت غیرفعال و غیر محصل به تفکیک سن و جنس در سال ۱۳۹۶ (میلیون نفر)
۱۰	نمودار ۵ - نرخ مشارکت جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر طی سال‌های ۹۷-۱۳۸۴ به تفکیک جنسیت (درصد)
۱۲	نمودار ۶ - ساختار عرضه نیروی کار کشور برحسب سطوح تحصیلی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۹۵ (درصد)
۱۳	نمودار ۷ - نرخ مشارکت جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر کشور در سال ۱۳۹۶ به تفکیک جنس و تحصیلات (درصد)
۱۴	نمودار ۸ - توزیع عرضه نیروی کار جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر برحسب آخرین مدرک یا دوره تحصیلی در سال ۱۳۹۶ (درصد)
۱۵	نمودار ۹ - روند تحول تقاضای نیروی کار طی دوره ۹۷-۱۳۵۵ (میلیون نفر)
۱۶	نمودار ۱۰ - ترکیب جمعیت شاغل به تفکیک جنسیت و شهری و روستایی در سال ۱۳۹۶ (میلیون نفر/درصد)
۱۶	نمودار ۱۱ - ترکیب جمعیت شاغل به تفکیک سن در سال‌های منتخب
۱۹	نمودار ۱۲ - سهم بخش‌های اصلی اقتصاد از ایجاد خالص اشتغال در کشور بین سال‌های ۱۳۵۵ و ۱۳۹۵ (درصد)
۲۱	نمودار ۱۳ - توزیع جمعیت شاغل ۱۰ ساله و بیشتر برحسب آخرین مدرک یا دوره تحصیلی در سال ۱۳۹۶ (درصد)
۲۲	نمودار ۱۴ - نرخ بیکاری به تفکیک جنس در سال‌های ۱۳۸۴ تا تابستان ۱۳۹۷
۲۳	نمودار ۱۵ - توزیع جمعیت بیکار برحسب مدت بیکاری در سال ۱۳۹۶
۲۴	نمودار ۱۶ - تحول اشتغال ناقص جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر کشور و نرخ آن از سال ۱۳۸۴ تا تابستان ۱۳۹۷
۲۵	نمودار ۱۷ - میانگین ساعات کار هر فرد در طول هفته طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۴
۲۵	نمودار ۱۸ - نرخ بیکاری گروه سنی ۱۵ تا ۲۹ طی دوره ۹۵-۱۳۵۵ به تفکیک جنس (درصد)
۲۶	نمودار ۱۹ - نرخ بیکاری زنان و مردان دارای تحصیلات عالی در کشور در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ (درصد)
۲۷	نمودار ۲۰ - نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان‌های کشور در سال ۱۳۹۶ (درصد)
۲۸	نمودار ۲۱ - رابطه نرخ بیکاری (درصد) و سرانه محصول ناخالص داخلی بدون نفت (هزار ریال) استان‌های کشور در سال ۱۳۹۳
۲۹	نمودار ۲۲ - پیش‌بینی جمعیت کشور در سال‌های برنامه ششم
۳۱	نمودار ۲۳ - پیش‌بینی عرضه نیروی کار جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر طی سال‌های برنامه ششم
۳۲	نمودار ۲۴ - پیش‌بینی تقاضای نیروی کار طی سال‌های برنامه ششم توسعه کشور
۳۹	نمودار ۲۵ - پیشنهاد لایحه دولت: تجهیز منابع مالی موردنیاز
۴۰	نمودار ۲۶ - تجهیز منابع مالی موردنیاز در قانون بودجه سال ۱۳۹۷
۴۸	نمودار ۲۷ - توزیع استانی جمع منابع مالی موردنیاز برنامه توسعه زیرساخت‌های اقامتی در مناطق شهری کشور (پروژه‌های با بیش از ۴۰ درصد پیشرفت فیزیکی)
۵۲	نمودار ۲۸ - برش استانی برنامه ایجاد اشتغال در تولید صنایع دستی - واحد هزار نفر
۶۵	نمودار ۲۹ - توزیع استانی هدف‌گذاری تعداد کارورزان در سال ۱۳۹۷

- نمودار ۳۰ - توزیع استانی طرح مشوق‌های بیمه کارفرمایی در سال ۱۳۹۷..... ۶۷
- نمودار ۳۱ - توزیع استانی طرح مهارت‌آموزی در سال ۱۳۹۷..... ۶۹
- نمودار ۳۲ - توزیع استانی تسهیلات توسعه تأمین مالی خرد در سال ۱۳۹۷..... ۷۳
- نمودار ۳۳ - توزیع استانی پیشبینی تعداد اشتغال برای مشاغل خانگی در سال ۱۳۹۷..... ۷۶
- نمودار ۳۴ - اعتبارات موردنیاز در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان به تفکیک استان..... ۸۱
- نمودار ۳۵ - اشتغال مستقیم در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان..... ۸۱
- نمودار ۳۶ - سهم اشتغال مستقیم و غیرمستقیم به تفکیک استان - درصد..... ۹۲
- نمودار ۳۷ - میزان کل اعتبارات به تفکیک استان - میلیارد ریال..... ۹۲
- نمودار ۳۸ - سهم بودجه دولت از کل اعتبارات - درصد..... ۹۳
- نمودار ۳۹ - مقدار و سهم اشتغال هر یک از رسته‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی..... ۱۰۳
- نمودار ۴۰ - مقدار و سهم منابع مالی موردنیاز برای هر یک از رسته‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی..... ۱۰۴
- نمودار ۴۱ - توزیع استانی تسهیلات برنامه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از محل منابع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - میلیارد ریال..... ۱۲۹

مقدمه

تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور مهم‌ترین حکم بودجه‌ای دولت در زمینه اجرای برنامه‌های ایجاد و تثبیت اشتغال و سیاست‌های بازار کار است. در بند مذکور، به دولت اجازه داده شد برای اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد، علاوه بر ۳۰ هزار میلیارد ریال اعتبار ردیف ۵۴-۵۵۰۰۰۰ جدول شماره (۹) قانون، ۲۰ درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این قانون معادل ۱۲۴ هزار میلیارد ریال را در قالب کمک‌های فنی و اعتباری، یارانه سود تسهیلات و کمک‌های بلاعوض با ترکیب منابع موضوع ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و همچنین ۳۰۴ هزار میلیارد ریال تسهیلات بانکی برای حمایت از طرح‌های تولیدی اشتغال‌زا هزینه نماید. همچنین، به دولت اجازه داده شد که در صورت افزایش قیمت حامل‌های انرژی، ۵۰ هزار میلیارد ریال از منابع جزء ۲ بند الف تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور در جهت حمایت از تولید اشتغال‌زا مورد استفاده قرار دهد.

لازم به ذکر است، بند مذکور، اشتغال جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی، زنان و اشتغال حمایتی مورد تأکید قرار داده و بازسازی و نوسازی صنایع، تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های کشاورزی، صنعتی و معدنی نیمه‌تمام بخش خصوصی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد، اجرای طرح‌های (پروژه‌های) صنایع کوچک و حمایت از خوشه‌های صنعتی، بافت‌های فرسوده و طرح‌های حمل‌ونقل عمومی و ریلی، کارورزی جوانان و طرح‌های اشتغال‌زایی مناطق مرزی نظیر کوله‌بران، گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی در اولویت قرار داده است.

تاکنون، در راستای اجرایی نمودن بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور و آیین‌نامه اجرایی آن (تصویب‌نامه شماره ۵۳۹۰۵/ت/۵۵۳۴۰ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰ هیئت‌وزیران) برنامه‌های تولید و اشتغال گسترده و مولد در هفت حوزه تدوین و جهت اجرا به دستگاه‌های اجرایی و استانداری‌های کشور ابلاغ گردیده است. برنامه‌های مذکور عبارت‌اند از:

۱. برنامه تولید و اشتغال حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
۲. برنامه تولید و اشتغال حوزه سیاست‌های فعال بازار کار
۳. برنامه تولید و اشتغال حوزه شرکت‌های دانش‌بنیان
۴. برنامه تولید و اشتغال حوزه بافت فرسوده شهری
۵. برنامه تولید و اشتغال حوزه کشاورزی
۶. برنامه تولید و اشتغال حوزه صنعت و معدن
۷. برنامه تولید و اشتغال حوزه فرهنگ و هنر

پس از نهایی شدن برنامه تولید و اشتغال در هر حوزه، به‌منظور تعیین تعهدات دستگاه‌های ذی‌ربط در اجرای آن برنامه، بین دستگاه‌های مجری برنامه و دستگاه‌های همکار تفاهم‌نامه‌ای منعقد گردید. جزئیات مربوط به هر برنامه، اعم از دستگاه مجری، دستگاه(های) همکار و تاریخ امضای تفاهم‌نامه به شرح جدول ذیل است.

جدول ۱ - برنامه‌های تولید و اشتغال مورد تفاهم موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷

ردیف	عنوان برنامه	دستگاه مجری	دستگاه همکار	تاریخ امضاء تفاهم‌نامه
۱	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	سازمان برنامه و بودجه و صندوق توسعه ملی	۱۳۹۷/۵/۲۰
۲	سیاست‌های فعال بازار کار	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	سازمان برنامه و بودجه کشور	۱۳۹۷/۶/۲۴
۳	شرکت‌های دانش‌بنیان	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	سازمان برنامه و بودجه، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق توسعه ملی	۱۳۹۷/۶/۲۴
۴	بافت فرسوده شهری	وزارت راه و شهرسازی	وزارت راه و شهرسازی	۱۳۹۷/۷/۲۸
۵	بخش کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	سازمان برنامه و بودجه کشور و صندوق توسعه ملی	۱۳۹۷/۸/۲۶
۶	صنعت و معدن	وزارت صنعت، معدن و تجارت	سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت	۱۳۹۷/۹/۲۰
۷	فرهنگ و هنر	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	سازمان برنامه و بودجه کشور	۱۳۹۷/۱۰/۱

در نوشتار حاضر، ابتدا در فصل یک، وضعیت متغیرهای عمده مرتبط با بازار کار کشور مورد بررسی قرار خواهد گرفت. سپس، در فصول دو تا هشت، به ترتیب برنامه‌های تولید و اشتغال حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، حوزه سیاست‌های فعال بازار کار، حوزه شرکت‌های دانش‌بنیان، حوزه بافت فرسوده شهری، حوزه کشاورزی، حوزه صنعت و معدن و حوزه فرهنگ و هنر ارائه می‌شود. در نهایت، تصویری از کل برنامه‌های تولید و اشتغال ارائه می‌گردد. مستندات مربوط به فرآیند تدوین برنامه‌ها نیز شامل آیین‌نامه اجرایی بند الف تبصره ۱۸، تفاهم‌نامه‌های سازمان برنامه و بودجه کشور با سایر ارکان اجرایی برنامه‌های مورد تفاهم، دستورالعمل‌های اجرایی برخی برنامه‌ها و نیز جداول برش استانی برنامه‌های مورد تفاهم، در پیوست‌ها قرار گرفته است.

فصل ۱

تحلیل وضع موجود بازار کار ایران

در فصل حاضر، وضعیت موجود بازار کار ایران مورد بررسی قرار گرفته است. ابتدا، تحولات جمعیتی کشور و تأثیر آن بر جمعیت در سن کار و جمعیت فعال بررسی خواهد شد. سپس، تحولات جمعیت شاغل مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. در ادامه، ابعاد و ویژگی‌های بیکاری در اقتصاد ایران بررسی می‌گردد. در نهایت، تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه ششم توسعه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

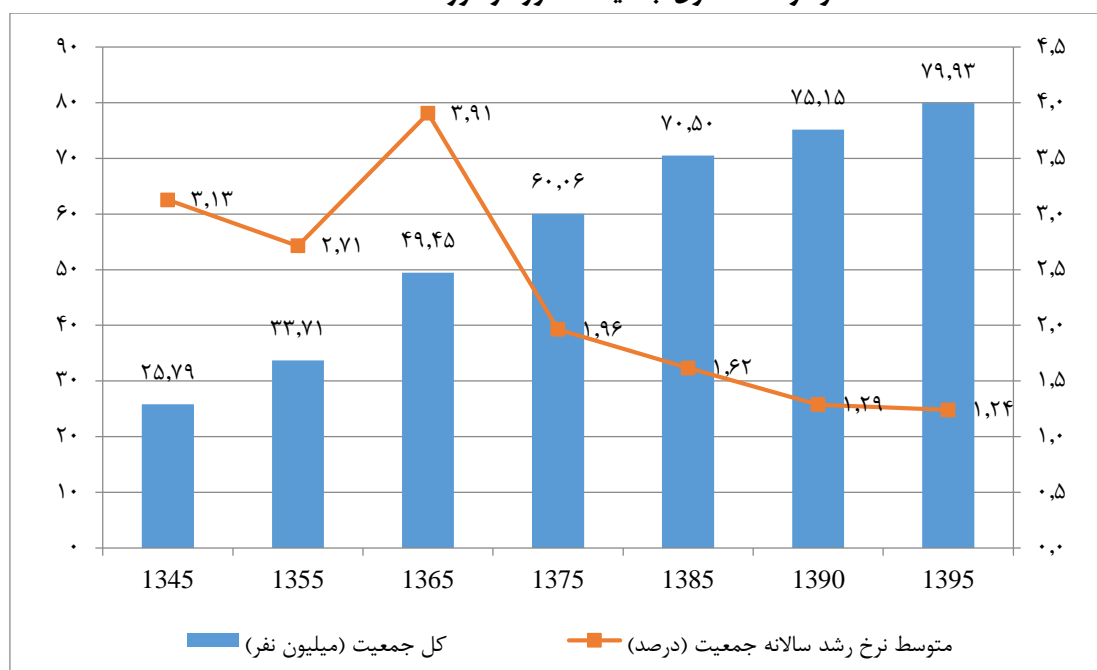
۱-۱- تحول جمعیت و تأثیر آن بر جمعیت در سن کار و جمعیت فعال

در میان اقتصاددانان کشور این اجماع وجود دارد که سیاست‌های جمعیتی دهه اول انقلاب، پیامدهای مهمی بر رشد سریع جمعیت در سن کار و جمعیت فعال در دهه‌های بعد داشته است. در این قسمت این موضوع را به تفصیل بیشتر مورد بررسی قرار داده‌ایم.

۱-۱-۱- تحول جمعیت و ساختار سنی آن در ایران

جمعیت ایران در پنجاه سال گذشته، به‌طور مستمر افزایش یافته است. اما نکته درخور توجه این است که نرخ رشد سالانه جمعیت در دهه ۱۳۶۵-۱۳۵۵، از هر زمان دیگر در این دوره بیشتر بود و به ۳٫۹ درصد رسید (نمودار ۱). هرچند در سه دهه بعدی از نرخ رشد جمعیت به‌شدت کاسته شد و در دهه اخیر به کمتر از نرخ جایگزینی تنزل یافت، اما پیامدهای آن با حدود ۲۰ سال تأخیر یعنی از سال ۱۳۷۵ به بعد موجب افزایش درخور توجه جمعیت در سن کار (جمعیت ۱۵ تا ۶۵ سال) در کشور شد.

نمودار ۱ - تحول جمعیت کشور در دوره ۱۳۴۵-۱۳۹۵

مأخذ: نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال‌های ۱۳۶۵، ۱۳۷۵، ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵.

در تحلیل علل رشد جمعیت ایران در پنجاه سال گذشته باید به تحولات متغیرهای جمعیتی و سیاست‌های دولت در این زمینه توجه کرد. این تحولات بر اساس گزارش چشم‌انداز جمعیت جهان که در سال ۲۰۱۷ از سوی سازمان ملل انتشار یافت، بدین شرح است:

۱) نرخ خام مرگ و میر با کاهش مستمر از ۱۷,۳ نفر (در هر هزار نفر جمعیت) در دوره ۱۹۷۰-۱۹۶۵ به ۴,۷ نفر در دوره ۲۰۱۵-۲۰۱۰ کاهش یافت. بخش مهمی از این دستاورد، مربوط به کاهش نرخ مرگ و میر اطفال کمتر از ۵ سال بوده است. این نرخ در دوره مشابه با کاهش مستمر، از ۲۰۶ نفر در هر هزار تولد زنده به ۱۷ نفر تنزل یافت.

۲) امید به زندگی در بدو تولد با افزایش مستمر از ۴۹,۲ سال در دوره ۱۹۷۰-۱۹۶۵ به ۷۵,۱ سال در دوره ۲۰۱۵-۲۰۱۰ رسید.

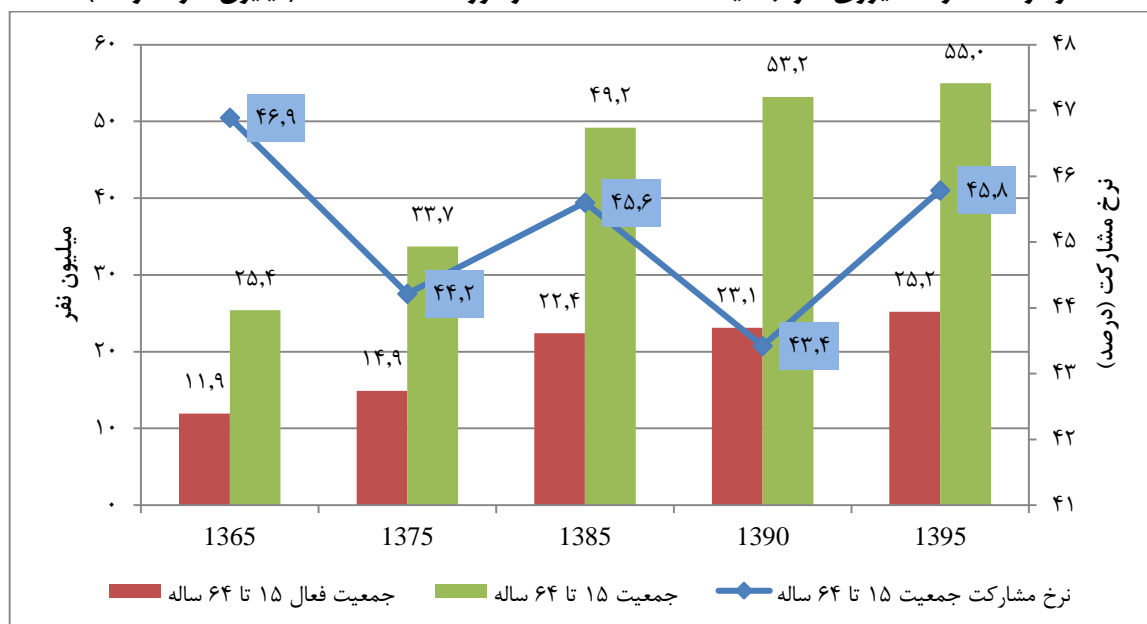
۳) نرخ باروری کل (تعداد کودکان زنده‌ای که توسط هر زن به دنیا می‌آیند) با کاهش مستمر در دوره مشابه از ۶,۶۸ به ۱,۷۴ رسید.

کاهش نرخ مرگ و میر و افزایش امید به زندگی تحت تأثیر سیاست‌های دولت در زمینه ارائه خدمات بهداشتی و درمانی و تأمین زیرساخت‌های آب و برق و بهبود بهداشت محیط در این دوره طولانی بوده است. اما نرخ باروری زنان تحت تأثیر سن قانونی و واقعی ازدواج، عمومیت ازدواج در جامعه، عوامل فرهنگی و سیاست‌های تنظیم جمعیت دولت است.

۱-۱-۲- گذار جمعیتی و افزایش جمعیت در سن کار و فعال

در دهه ۱۳۶۵-۱۳۵۵ حدود ۱۵,۷ میلیون نفر بر جمعیت کشور افزوده شد. بخش مهمی از رشد جمعیت در این دوره مربوط به ۵ سال آخر یعنی سال‌های ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۵ بوده است. پیامدهای رشد بالای جمعیت در دهه اول انقلاب، ابتدا در افزایش تقاضا برای کالاها و خدمات مصرفی (از جمله غذا، پوشاک، خدمات بهداشتی و درمانی)، سپس با یک وقفه زمانی ۶ ساله در افزایش تقاضا برای خدمات آموزش ابتدایی سپس متوسطه و دانشگاهی و بالاخره با حدود ۲۰ سال وقفه در بازار کار نمایان شد. به همین دلیل جمعیت در سن کار در ایران در نتیجه گذار جمعیتی به سرعت در حال رشد است (نمودار ۲).

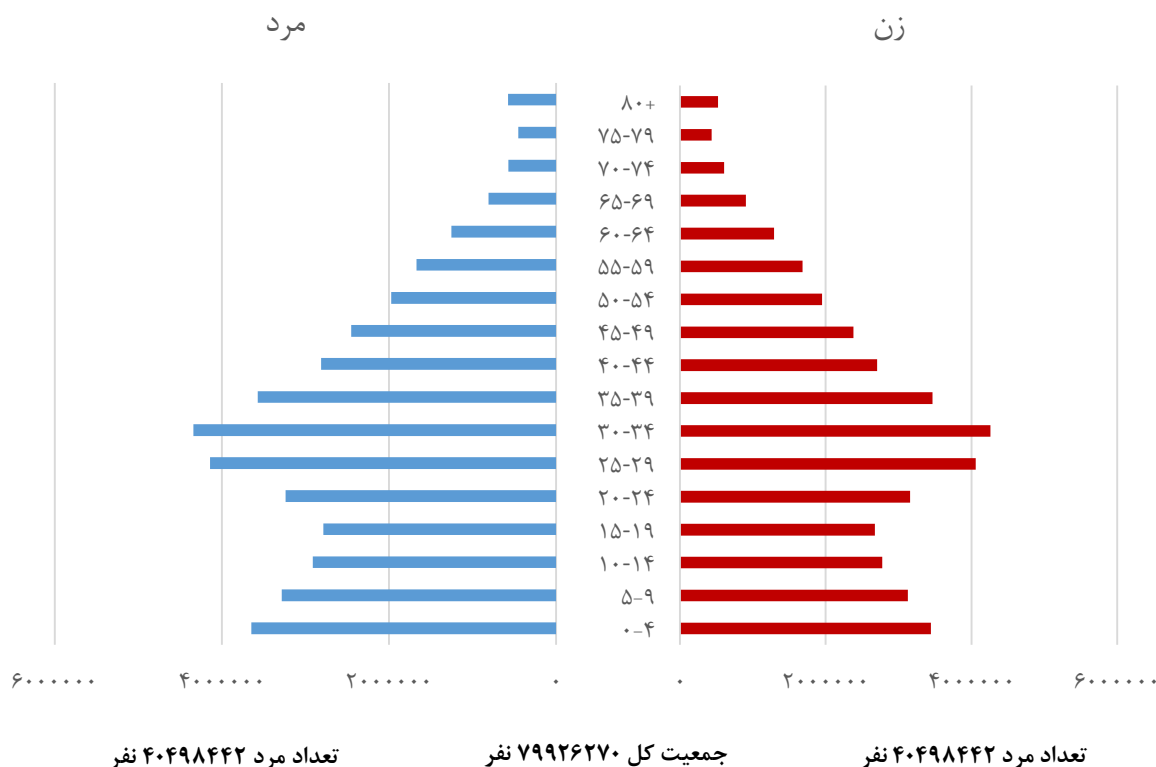
نمودار ۲ - عرضه نیروی کار جمعیت ۱۵ تا ۶۴ ساله در دوره ۱۳۶۵-۱۳۹۵ (میلیون نفر - درصد)

مأخذ: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری نفوس و مسکن در سال‌های مختلف.

امروزه بازتاب رشد سریع جمعیت در گذشته در هرم سنی جمعیت به صورت افزایش جمعیت جوان در سن کار در رده‌های سنی ۲۵ تا ۳۹ سال به وضوح آشکار است (نمودار ۳).

نمودار ۳ - هرم سنی جمعیت کشور در سال ۱۳۹۵

مأخذ: مرکز آمار ایران نتایج سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵

تا جایی که به عرضه بالقوه نیروی کار مربوط است، باید گفت نظر به این که در سال ۱۳۹۵ در حدود ۷۰ درصد جمعیت در سنین ۱۵ تا ۶۴ سال قرار داشته‌اند، کشور ما در وضعیت پنجره جمعیتی قرار گرفته است و این پنجره جمعیتی در صورتی که شرایط رشد پایدار اقتصادی در کشور مهیا می‌بود، می‌توانست دوران طلایی را برای افزایش رشد اقتصاد کشور و افزایش ورودی صندوق‌های بیمه‌ای رقم بزند. پیش‌بینی سازمان ملل گویای آن است که سهم جمعیت در سن کار (۱۵ تا ۶۴ سال) تا سال ۲۰۳۰ همچنان در حال افزایش خواهد بود و نگرانی برخی از کارشناسان و سیاستمداران در زمینه پیری زودرس جمعیت کشور چندان پایه‌ای در واقعیات موجود ندارد^۱.

اما در وضعیتی که فرصت‌های ایجاد اشتغال و درآمد متناسب با عرضه نیروی کار نیست، این فرصت بالقوه به تهدید بالفعل تبدیل می‌شود. از این نظر باید گفت هم‌اکنون ایران در مرحله بحرانی گذار جمعیتی خود قرار دارد. بدین معنی که کاهش نرخ باروری موجب شروع کاهش سهم کودکان در جمعیت ایران گردیده و قسمت برآمدگی ایجادشده توسط باروری بالا در دهه اول بعد از انقلاب، اکنون در سنین کار ظاهر شده است. در واقع همین پدیده موجب شد که در

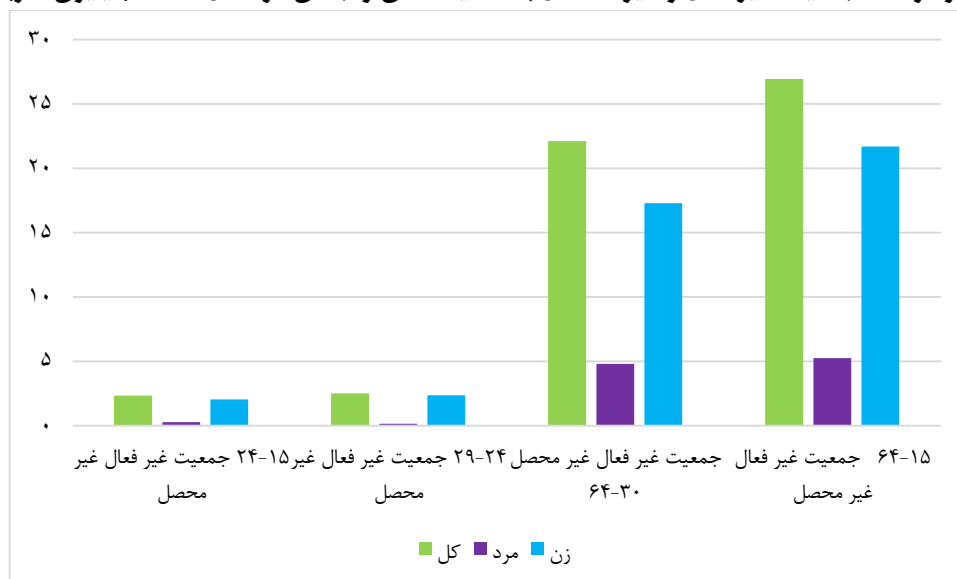
۱- United Nations (۲۰۱۷), World Population Prospects, Volume II: Demographic Profiles, Annex table, IRI.

سال ۱۳۹۵ سهم جمعیت در سن کار (جمعیت ۱۵ تا ۶۴ سال) در کل جمعیت کشور به حدود ۷۰ درصد برسد. این در حالی است که این نسبت در سال ۱۳۵۵ فقط ۵۲ درصد بود.

نتایج طرح آمارگیری مرکز آمار ایران بیانگر آن است که در سال ۱۳۹۶:

- جمعیت در سن کار کشور (در گروه سنی ۱۵ تا ۶۴ سال) ۵۳,۹ میلیون نفر بود.
- از آن میان فقط ۲۶,۹ میلیون نفر یا ۴۹,۹ درصد در شمار جمعیت فعال قرار داشتند.
- در همان سال ۲۷ میلیون نفر یا ۵۱,۱ درصد جمعیت در سن کار غیرفعال بوده‌اند. از این تعداد ۵,۲ میلیون نفر یا ۱۹,۳ درصد مرد و ۲۱,۸ میلیون نفر یا ۸۰,۷ درصد زن بوده‌اند
- از جمعیت غیرفعال، حدود ۶,۵ میلیون نفر محصل بوده‌اند. که از این تعداد حدود ۳,۵ میلیون نفر مرد و ۳ میلیون نفر زن بوده‌اند. این گروه از جمعیت غیرفعال بعد از فراغت از تحصیل می‌توانند وارد بازار کار شوند. این گروه در واقع بمب ساعتی بازار کار تلقی می‌شوند.
- بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که ۲۷ میلیون نفر جمعیت در سن کار غیر محصل در کشور وجود دارد که از آن میان ۲۱,۸ میلیون نفر یا ۸۰,۷ درصد زن و ۵,۲ میلیون نفر یا ۱۹,۱ درصد مرد بوده‌اند (ستون آخر نمودار ۴).
- اگر چنین فرض کنیم که ۹۵ درصد محصلان در گروه سنی ۱۵ تا ۲۴ سال و ۵ درصد آن‌ها در گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال قرار دارند توزیع سنی و جنسی این بخش از جمعیت غیرفعال به شرح نمودار (۴) خواهد بود.

نمودار ۴ - جمعیت غیرفعال و غیر محصل به تفکیک سن و جنس در سال ۱۳۹۶ (میلیون نفر)

مأخذ: مستخرج از نتایج تفصیلی طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۶

- همان‌طور که نمودار فوق نشان می‌دهد ۴,۸ میلیون نفر از افراد غیرفعال و غیر محصل کمتر از ۳۰ سال سن دارند که از آن میان ۴,۴ میلیون نفر یا ۹۱,۶ درصد این افراد زن هستند.
- نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ گویای آن است که ۷,۱ میلیون نفر از جمعیت غیرفعال با سن ۱۵ سال و بیشتر دارای تحصیلات عالی بوده‌اند. که از آن میان ۴,۳ میلیون نفر مرد و ۲,۸ میلیون نفر مرد

هستند. وجود این همه جمعیت در سن کار غیرفعال همانند بیماری نهفته و مزمن موجود در بازار کار است که در نرخ بیکاری اعلام شده به حساب نمی‌آید.

- تصویری که در بالا ترسیم شد، بیانگر وجود تهدیدهای نهفته در بازار کار کشور است که در آینده به تدریج به صورت افزایش جمعیت فعال دارای تحصیلات عالی در بازار کار ظهور پیدا خواهد کرد. متأسفانه ساختار فعلی اقتصاد تقاضای کافی برای نیروی کار دارای تحصیلات عالی را فراهم نمی‌سازد. بنابراین تغییرات ساختاری تولید از طریق طراحی سیاست‌های صنعتی مناسب ضروری است.

نرخ مشارکت جمعیت ۱۵ تا ۶۴ ساله در ایران در دوره ۱۳۹۵-۱۳۶۵ پر نوسان و پایین بوده است (نمودار ۲). همان طور که گفته شد، پایین بودن نرخ مشارکت نیروی کار، خود بیانگر یک بحران نهفته در بازار کار است و اهمیت آن کمتر از نرخ بالای بیکاری نیست.

۱-۱-۳- مازاد عرضه نیروی کار و بازتاب آن در پایین بودن نرخ مشارکت اقتصادی

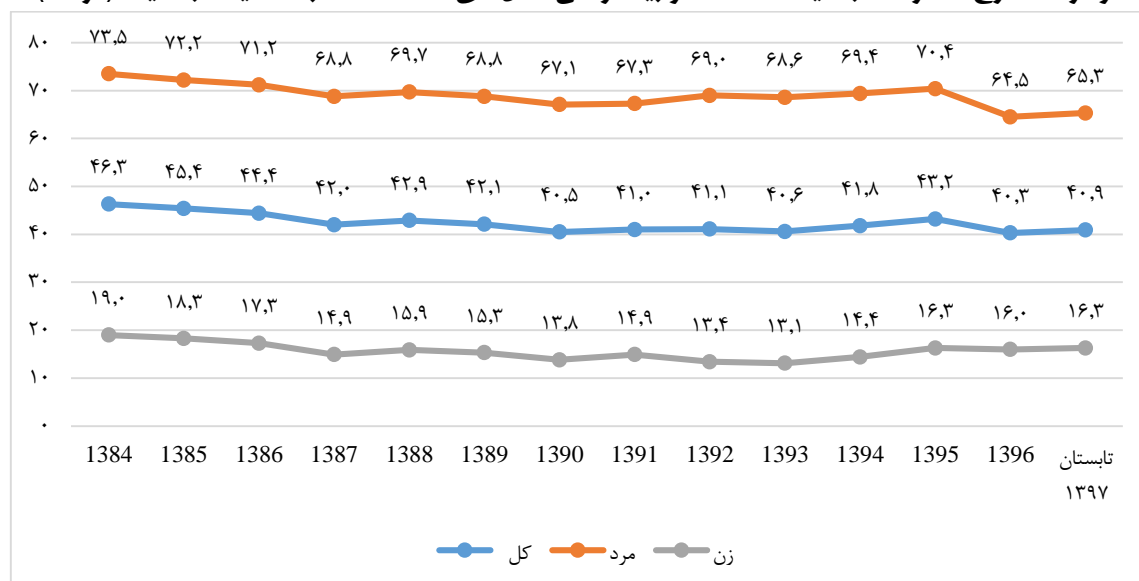
جمعیت در سن کار به جمعیت فعال و غیرفعال تفکیک می‌شود. با بررسی مشخصات اقتصادی-اجتماعی جمعیت فعال و جمعیت غیرفعال به تفکیک سن، جنس، تحصیلات و غیره می‌توان به وضعیت و مسائل بازار کار کشور پی برد:

- جمعیت فعال خود به جمعیت شاغل و بیکار تفکیک می‌شود. نسبت جمعیت فعال به جمعیت در سن کار نرخ مشارکت نیروی کار در فعالیتهای اقتصادی را مشخص می‌کند.
- جمعیت غیرفعال شامل افراد بازنشسته و از کارافتاده و ناتوان، زنان خانه‌دار، دانش آموزان و دانشجویان، صاحبان درآمدهای غیر کاری و زنان و مردانی است که توانایی ورود به بازار کار را دارند، اما به دلایل مختلف از این کار اجتناب می‌کنند.

تجربه کشور ما گویای آن است که در دوره‌هایی که تقاضا برای نیروی کار در اقتصاد ضعیف است، به دلیل تخریب مشاغل و نومیدی بیکاران از یافتن کار، بخشی از جمعیت فعال شاغل و بیکار به جمعیت غیرفعال می‌پیوندند و جمعیت غیرفعال به صورت خانه‌دار یا محصل و غیره افزایش می‌یابد. در دوره‌هایی که رشد اقتصادی بالا و تقاضای نیروی کار فزاینده باشد، عکس این وضعیت پیش می‌آید.

نرخ مشارکت اقتصادی پایین در اقتصاد ایران را می‌توان به اندک بودن نرخ مشارکت زنان در فعالیتهای اقتصادی نسبت داد (نمودار ۵).

نمودار ۵ - نرخ مشارکت جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر طی سال‌های ۹۷-۱۳۸۴ به تفکیک جنسیت (درصد)

مأخذ: مرکز آمار ایران، نتایج طرح آمارگیری نیروی کار، سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۷.

مشارکت اقتصادی اندک زنان در فعالیتهای اقتصادی را نمی‌توان به نداشتن تحصیلات و تخصص و یا عدم تمایل آنان به کار در خارج از خانه تعبیر کرد. چراکه نرخ بیکاری در میان زنان تحصیل کرده بسیار بالا است. بنابراین می‌توان گفت محیط تبعیض‌آمیز قانونی، فرهنگی و فقدان تقاضای کافی در بازار کار، موجب نومیدی زنان از یافتن کار و خانه‌نشینی آنها شده است.

نتایج یک مطالعه در این زمینه^۱ بیانگر آن است که در دوره ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۰ که نرخ مشارکت در کشور روندی نزولی داشته، از یک سو روند تعداد افراد بیکار و فعال غیرفعال شده صعودی بوده است و از سوی دیگر احتمال ورود ناموفق به بازار کار بالأخص برای جمعیت در سن کار جوان ارقام بالایی داشته است. بالاترین احتمال ورود ناموفق به بازار کار متعلق به زنان (اعم از روستایی و شهری) در گروه سنی ۲۰ تا ۳۴ ساله و دارای تحصیلات عالی بوده است. همین مسئله می‌تواند یکی از علل کاهش نرخ مشارکت زنان جوان باشد. بدین معنی که از یک سو افراد با شرایطی مواجه بوده‌اند که با ورود به بازار کار با احتمال بالایی بیکار می‌مانند. لذا هزینه فرصت ادامه تحصیل یا عدم ورود به بازار کار در این دوره کم بوده است. از سوی دیگر به دلیل طولانی شدن دوره بیکاری، افراد جستجوی خود برای یافتن شغل را متوقف کرده‌اند و غیرفعال شده‌اند (بیکاران غیرفعال شده). همچنین خروج از جمعیت شاغل شامل کسانی که بازنشسته یا خانه‌دار شده‌اند و یا به سمت ادامه تحصیل رفته‌اند، روندی صعودی داشته است. بنابراین مجموعه تحولات مشاهده شده بیانگر کاهش جمعیت فعال و افزایش جمعیت غیرفعال، یا به عبارت دیگر کاهش نرخ مشارکت است. در سال ۱۳۹۰ در مقایسه با سال ۱۳۸۴، نرخ مشارکت زنان ۲۰ تا ۳۴ ساله روستایی از ۲۸٫۲ درصد به ۱۸٫۷ درصد رسیده بود و نرخ مشارکت زنان ۲۰ تا ۳۴ ساله شهری نیز با ۵ واحد درصد کاهش از ۲۴٫۳ درصد به ۱۹٫۳ درصد رسید. در مورد خروج از جمعیت فعال نیز انتقال از جمعیت بیکار و شاغل در بین جوانان و زنان روندی کاملاً صعودی داشته که می‌تواند توضیح‌دهنده کاهش نرخ مشارکت طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۰ باشد.^۲

1- Farhzadi, Shadi and Rahmati Mohammad H. (۲۰۱۶), Female Labor Participation: A Structural Model Estimation, presented in First International Workshop on Labor Market Studies, Sep. ۲-۳, ۲۰۱۷, Tehran, Iran.

۲- بهنیا، مهران و علویان قوانینی، آرش: بررسی دینامیک بازار کار ایران و پیش بینی دوره ۱۳۹۵-۹۹ با استفاده از داده‌های جریان. مقاله ارایه شده به کارگاه بین المللی مطالعات بازار کار، تهران، ایران، ۲-۳ سپتامبر سال ۲۰۱۷.

بر اساس آمار ارائه‌شده توسط سازمان بین‌المللی کار، در سال ۲۰۱۷ نرخ مشارکت افراد ۱۵ ساله و بیشتر در ایران ۴۴٫۸ درصد و برای مردان و زنان به ترتیب ۷۳٫۲ و ۱۶٫۳ درصد بوده است. نسبت‌های مشابه برای جهان در همان سال به ترتیب ۶۲٫۸، ۷۶٫۱ و ۴۹٫۴ درصد است. این نسبت‌ها در کشورهای با درآمد بالا کمتر و به ترتیب ۵۹٫۸، ۶۸ و ۵۱٫۹ درصد گزارش شده است. گفتنی است که این نسبت‌ها در کشورهای اسلامی همچون اندونزی، مالزی و پاکستان نیز بسیار بالاتر از ایران است.^۱ بنابراین هرچند گرایش‌های فرهنگی و اعتقادات مذهبی می‌تواند بر نرخ مشارکت زنان تأثیر بگذارد، اما نمی‌توان آن را به‌مثابه عامل اصلی پایین بودن نرخ مشارکت اقتصادی زنان در ایران تلقی کرد. در واقع به نظر می‌رسد، رشد پایین و پر نوسان اقتصاد کشور در دوره بعد از انقلاب، عامل اصلی این پدیده است. در دوره یادشده بازار کار از سمت عرضه با محدودیت جدی مواجه نبوده، به همین دلیل، نیاز چندانی به مشارکت بیشتر زنان در نیروی کار احساس نمی‌شده است.

پایین بودن نرخ مشارکت زنان در نیروی کار از یکسو به معنای عدم استفاده کامل از توان بالقوه نیمی از جمعیت کشور است و از سوی دیگر پایین بودن این نرخ در میان خانواده‌های فقیر، موجب نابرابری بیشتر توزیع درآمد در میان خانوارها می‌شود. به‌منظور تجسم روشن‌تر پیامدهای اقتصادی مشارکت اندک زنان می‌توان استدلال کرد که اگر در سال ۱۳۹۵، میانگین نرخ مشارکت اقتصادی زنان در ایران هم‌سطح کشورهای با درآمد بالا (حدود ۶۰ درصد) می‌بود و در همان حال نرخ مشارکت اقتصادی مردان ثابت باقی می‌ماند، جمعیت فعال کشور به‌جای ۲۵٫۲ میلیون نفر به حدود ۳۳٫۵ میلیون نفر می‌رسید. برای این منظور لازم بود ۸٫۳ میلیون نفر به جمعیت فعال زنان افزوده شود.

مطالعه دیگری گویای آن است که بالا بودن ریسک یافتن شغل، بیشترین تأثیر را بر کاهش نرخ مشارکت زنان دارای همسر می‌گذارد. بعدازآن تخریب مشاغل و تبعیض در پرداخت دستمزد بیشترین تأثیر منفی را دارد. اما هزینه‌های جستجوی کار تأثیر چندانی ندارد. در این مطالعه نتیجه گرفته‌شده است که اگر همه تبعیض‌ها از میان برداشته شود، نرخ مشارکت زنان به نزدیک ۳۰ درصد خواهد رسید.^۲

عوامل دیگری نیز در پایین نگه‌داشتن نرخ مشارکت نیروی کار در اقتصاد کشور مؤثرند که میزان تأثیر آن‌ها کمتر از عامل یادشده است. این عوامل عبارت‌اند از:

- افزایش پوشش تحصیلی دختران و پسران در سطح متوسطه و کاهش نرخ مشارکت افراد ۱۵ تا ۱۸ ساله در نیروی کار. کاهش نرخ مشارکت اقتصادی به نصف در گروه سنی ۱۹ ساله و کمتر در دوره ۱۳۹۶-۱۳۸۴ مؤید این نظر است.
- گسترش تحصیلات عالی و افزایش دانشجویان در میان جوانان ۱۸ تا ۲۲ سال و گسترش تحصیلات تکمیلی (دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری) در میان جوانان ۲۳ تا ۲۹ ساله. توضیح این نکته ضروری است که به نظر می‌رسد دولت با افزایش ظرفیت پذیرش دانشگاه‌ها دو هدف متعارض را دنبال می‌کرده است: یکم- توجه به تقویت سرمایه انسانی در کشور و دوم- به تعویق انداختن ورود نیروی کار جوان به بازار کار. ضمناً جوانانی که بعد از مقطع لیسانس شانس کمی برای یافتن شغل مناسب داشته‌اند، ممکن است به ادامه تحصیل در

1- ILO(۲۰۱۵), ILO Modeled Estimates of Labor participation Rates.

۲- Farhzadi, Shadi and Rahmati Mohammad H.(۲۰۱۶), Female Labor Participation: A Structural Model Estimation, presented in First International Workshop on Labor Market Studies, Sep.۲-۳, ۲۰۱۷, Tehran, Iran.

مقاطع بالاتر ترغیب شده باشند. این مسئله در مورد زنان تحصیل کرده بیش از مردان تحصیل کرده مطرح است.

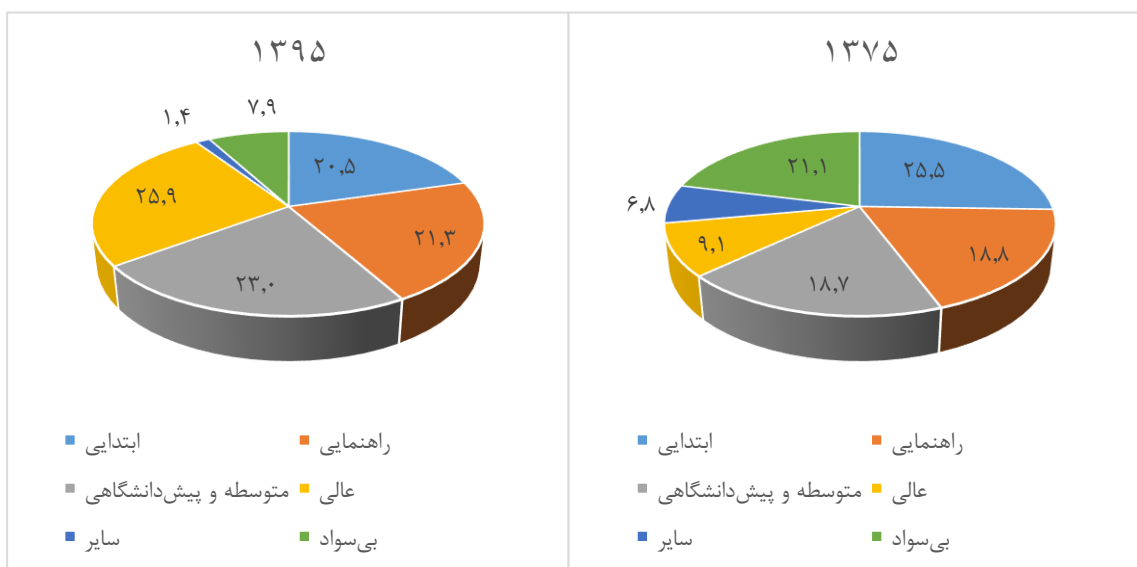
- کاهش متوسط سن بازنشستگی زنان و مردان در ۱۵ سال گذشته در قوانین بازنشستگی سازمان تأمین اجتماعی و مقررات استخدامی کارکنان کشوری دولت. به همین دلیل در ایران زنان از سن ۳۵ تا ۴۰ سالگی و مردان از سن ۵۰ سالگی شروع به خروج از بازار کار می‌کنند. این روند در حال نزدیک شدن به ۵۵ سالگی است.^۱
- خروج تعدادی از جویندگان اشتغال از بازار کار به دلیل طولانی شدن مدت بیکاری و مایوس شدن آن‌ها از یافتن کار (همان).

۱-۱-۴- عرضه نیروی کار به تفکیک سطوح تحصیلی

بررسی روند تحولات عرضه نیروی کار به تفکیک سطوح تحصیلی در ۲۰ سال گذشته (نمودار ۶) گویای آن است که:

- به‌واسطه کاهش نرخ بی‌سوادی از سهم نیروی کار بی‌سواد به‌شدت کاسته شده است.
- به‌واسطه گسترش تحصیلات دانشگاهی در همین مدت سهم عرضه نیروی کار دارای تحصیلات عالی تقریباً ۳ برابر شده است.

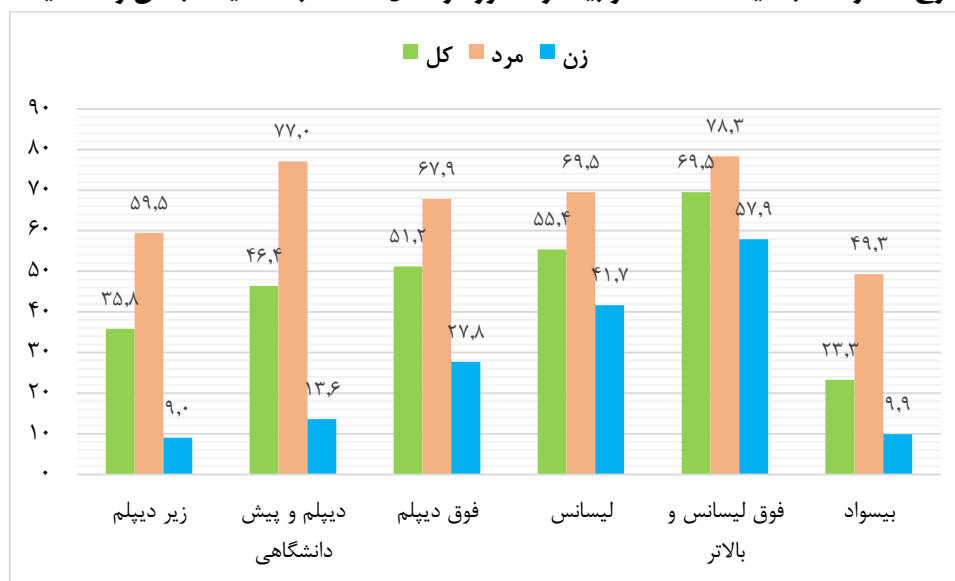
نمودار ۶ - ساختار عرضه نیروی کار کشور برحسب سطوح تحصیلی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۹۵ (درصد)

مأخذ: سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۷۵ و طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران سال ۱۳۹۵.

نرخ مشارکت زنان و مردانی که دارای تحصیلات دانشگاهی‌اند، بیشتر از میانگین نرخ مشارکت آنان در نیروی کار است و این نرخ به‌موازات افزایش مدارج تحصیلات دانشگاهی افزایش می‌یابد (نمودار ۷). اما نکته در اینجا است که در سال ۱۳۹۶ سهم بزرگ‌تری از زنان تحصیل کرده در مقایسه با مردان، غیرفعال بوده‌اند.

نمودار ۷ - نرخ مشارکت جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر کشور در سال ۱۳۹۶ به تفکیک جنس و تحصیلات (درصد)

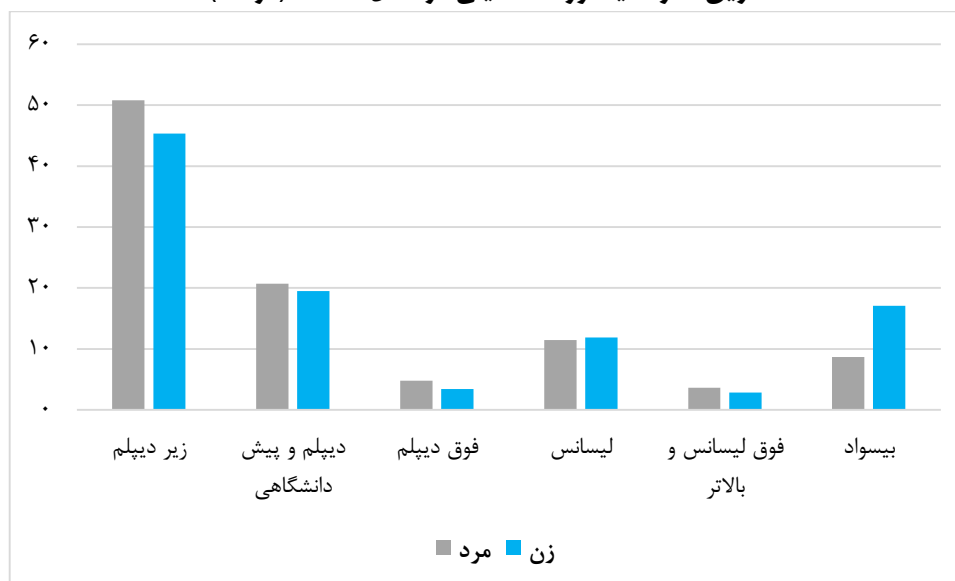
مأخذ: طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران، سال ۱۳۹۶.

هرچند نظام آموزشی کشور در دوره بعد از انقلاب، به دستاوردهای مهمی از جمله کاهش نرخ بی‌سوادی و گسترش پوشش تحصیلات در سطوح ابتدایی، متوسطه و عالی دست یافته است، این نظام با نارسایی‌های جدی مواجه است که آن را از ایفای نقش شایسته در تربیت نیروی انسانی ماهر و خلاق بازداشته است. در واقع دو مشکل اساسی آموزش عالی کشور که همگان بر سر آن وفاق دارند این است که:

اولاً- ظرفیت پذیرش دانشگاه‌ها در رشته‌های مختلف به تناسب رشد تقاضا در بازار کار برای تخصص‌های مختلف گسترش نیافته است. در این گزارش به شواهد آماری لازم در این خصوص اشاره خواهد شد.
ثانیاً- به موازات گسترش آموزش عالی به‌ویژه آموزش‌های غیرحضور و دانشگاه‌های علمی کاربردی، از کیفیت آموزش و پژوهش در دانشگاه‌های کشور کاسته شده است.

بالا بودن سهم نیروی کار جوان و تحصیل کرده در عرضه نیروی کار به موازات بالا بودن نرخ بیکاری در میان جوانان تحصیل کرده مؤید این مسئله است. ضمناً این پرسش منطقی قابل طرح است که با توجه به بازده اجتماعی ناچیز بهبود سرمایه انسانی، سرمایه‌گذاری بیش از حد دولت و خانوارها در این حوزه آیا موجب اتلاف منابع در اقتصاد نمی‌شود. آیا کمبود نیروی کار در برخی از رشته‌های فنی و مهندسی، پرستاری و کارگران ماهر بیانگر ضرورت بازنگری در اولویت‌های آموزشی کشور نیست.

نمودار ۸ - توزیع عرضه نیروی کار جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر برحسب آخرین مدرک یا دوره تحصیلی در سال ۱۳۹۶ (درصد)

مأخذ: طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران، سال ۱۳۹۶

۱-۲- تحولات جمعیت شاغل در دوره بعد از انقلاب

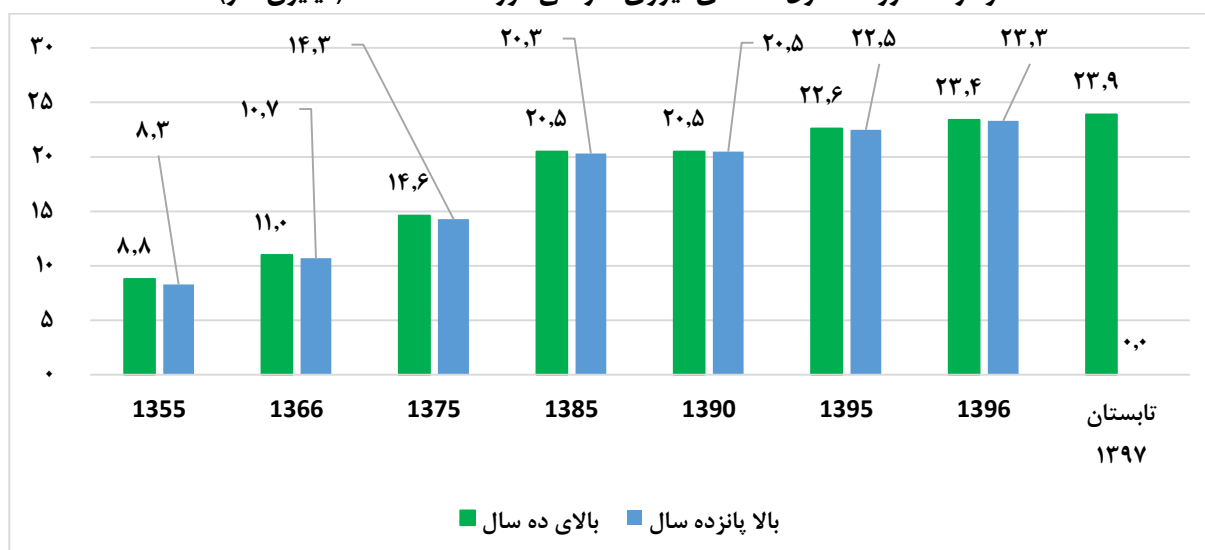
۱-۲-۱- تحول تعداد شاغلان در دوره ۱۳۹۵-۱۳۵۵

نمودار (۹) روند تحولات تقاضای نیروی کار را از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۹۷ نشان می‌دهد. بر اساس این نمودار:

- در ظرف ۴۰ سال گذشته رشد سالانه اشتغال ۲,۵۳ درصد بوده و تعداد شاغلان به‌طور متوسط سالانه در حدود ۲۹۰ هزار نفر افزایش یافته است.
- در دهه منتهی به سال ۱۳۶۵ با رشد اقتصادی صفر، ۲,۴ میلیون شغل ایجاد شده است. این افزایش اساساً ناشی از دولتی کردن اقتصاد و گسترش بوروکراسی و نیروهای نظامی در دوره جنگ بوده است.
- بهترین عملکرد در افزایش تقاضای نیروی کار مربوط به دهه ۸۵-۱۳۷۵ بوده است. در این دوره در هر سال به‌طور متوسط ۵۹۰ هزار شغل جدید در کشور ایجاد شد. اما با ورود نسل جوان به بازار کار تعادل بازار کار برهم خورد و نرخ بیکاری در سال ۱۳۸۵ به‌رغم عملکرد نسبتاً خوب اقتصاد کشور در دهه منتهی به آن سال، بیشتر از سال ۱۳۷۵ شد.
- این عملکرد به‌رغم تداوم ورود نیروی کار جوان و تحصیل کرده به بازار کار کشور، در دوره ۹۰-۱۳۸۵ عملاً متوقف شد و در این دوره تعداد شاغلان تقریباً ثابت باقی ماند. این وضعیت به‌رغم رشد اقتصادی بدون نفت به میزان ۵,۱ درصد پیش‌آمد (رشد بدون مشاغل).
- در دوره ۹۷-۱۳۹۰ نیز به‌رغم افزایش سالانه ۴۸۵/۷ هزار نفری تقاضای نیروی کار، همچنان شکاف عرضه و تقاضا وجود داشت و با ورود نیروی کار جدید به بازار کار، به کاهش نرخ بیکاری منتهی نشد. گفتنی است که رشد تقاضای نیروی کار در ۷ سال گذشته به‌رغم تشدید تحریم‌ها و رکود اقتصادی در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ صورت گرفته است و به همین جهت شگفت‌آور به نظر می‌رسد.

- در سال ۱۳۹۶ شاغلان کشور به بیش از ۲۳,۴ میلیون نفر افزایش یافته است به بیان دیگر حدود ۸۰۰ هزار نفر به‌طور خالص اشتغال ایجاد شده است.
- بررسی اشتغال کشور در تابستان سال ۱۳۹۷ حاکی از آن است حدود ۵۷۷ هزار نفر به جامعه شاغلان افزوده شده و جمعیت شاغل کشور به ۲۳۹۵۵ هزار نفر رسیده است. با توجه به اینکه در فصل تابستان در مقایسه با سایر فصل‌های سال میزان اشتغال بالاتر است متوسط اشتغال کشور در سال ۱۳۹۷ پایین‌تر از ۲۳,۹ میلیون نفر خواهد بود.

نمودار ۹ - روند تحول تقاضای نیروی کار طی دوره ۹۷-۱۳۵۵ (میلیون نفر)

مأخذ: نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۷۵، ۱۳۶۵، ۱۳۵۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

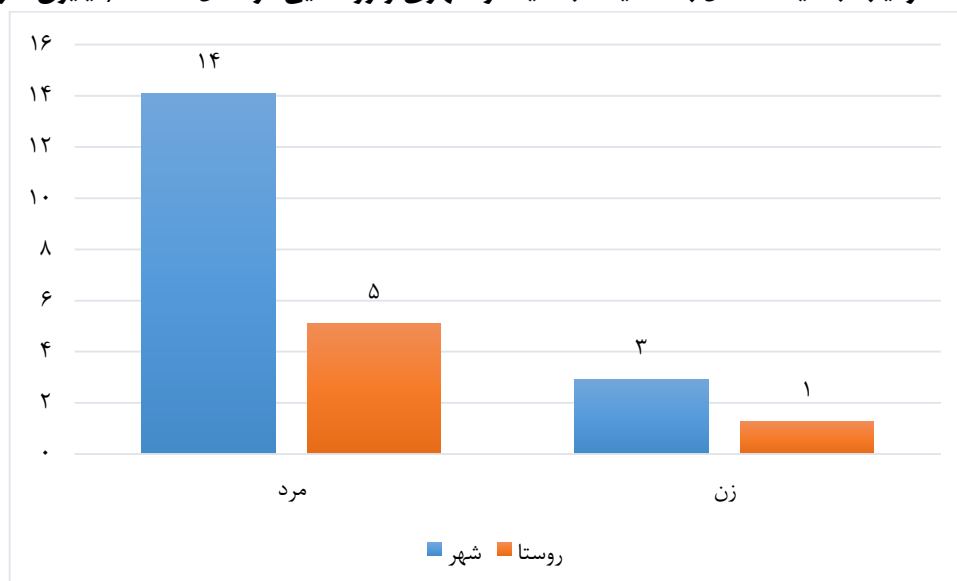
* سال ۱۳۹۵، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ بر اساس اطلاعات طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران است.

در سال ۱۳۹۷ تعداد شاغلان بالای ۱۵ سال در دسترس نبوده است.

۱-۲-۲- ترکیب جنسی شاغلان در سال ۱۳۹۶

در تحلیل ترکیب جمعیت غیرفعال کشور ملاحظه شد که در سال ۱۳۹۶، زنان سهم بزرگی از جمعیت غیر شاغل - غیر محصل را به خود اختصاص داده‌اند. بدیهی است که مشارکت اندک زنان در نیروی کار و پیوستن بخش بزرگی از جمعیت جوان و تحصیل کرده زنان به جمعیت غیرفعال، ناشی از کمبود تقاضا در بازار کار برای آنان است. در نمودار (۱۰) نشان داده شده است که سهم زنان روستایی و شهری کمتر از سهم مردان روستایی و شهری در جمعیت شاغل کشور است.

نمودار ۱۰ - ترکیب جمعیت شاغل به تفکیک جنسیت و شهری و روستایی در سال ۱۳۹۶ (میلیون نفر/درصد)

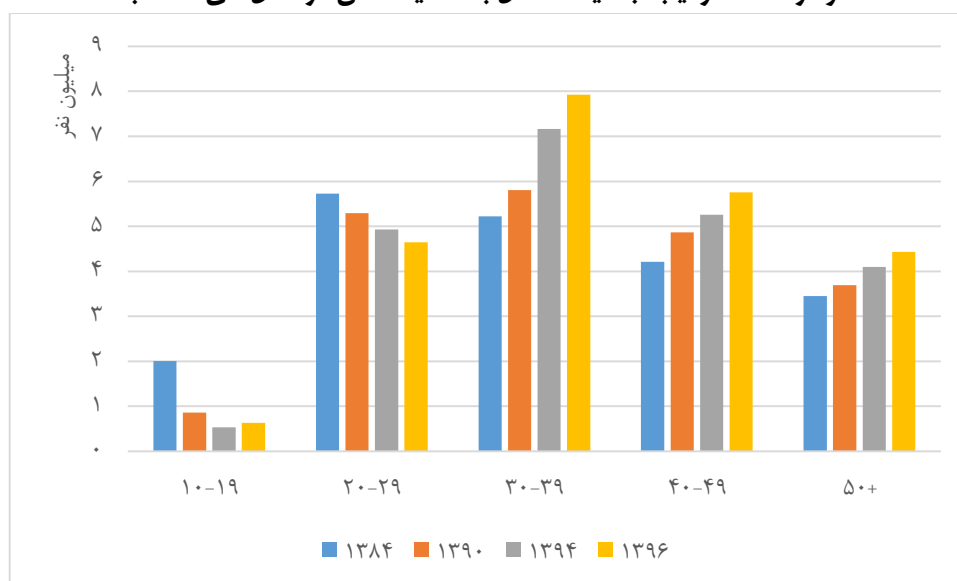
مأخذ: مستخرج از نتایج طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۶.

۱-۲-۳- ترکیب سنی شاغلان در دو دهه اخیر

نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در سال‌های ۱۳۸۴، ۱۳۹۰، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۶ در نمودار (۱۱) بیانگر آن است که:

- از شمار شاغلان ۱۰ تا ۱۹ ساله بشدت کاسته شده است. همین پدیده با شدت کمتری در مورد گروه سنی ۲۰ تا ۲۹ ساله مشاهده می‌شود. کاهش تدریج نرخ رشد جمعیت بعد از دهه ۱۳۶۵-۱۳۵۵ و افزایش پوشش تحصیلی در دوره متوسطه و عالی را می‌توان از علل اصلی این کاهش دانست.
- در گروه‌های سنی بالاتر به تعداد شاغلان افزوده شده است. اما بالاتر بودن شمار شاغلان ۳۰ تا ۳۹ ساله در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۶ نسبت به دو گروه سنی جوان‌تر قبلی بیانگر اثر زاد و ولد بالاتر دوران ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۵ بر هرم سنی است.

نمودار ۱۱ - ترکیب جمعیت شاغل به تفکیک سن در سال‌های منتخب

مأخذ: مستخرج از طرح آمارگیری نیروی انسانی مرکز آمار ایران در سال‌های منتخب

- پایین بودن تعداد افراد شاغل در گروه سنی بالاتر از ۵۰ سال را می‌توان به خروج زود هنگام نیروی کار بر اثر مقررات بازنشستگی زود هنگام زنان و مردان در کشور به‌رغم افزایش امید به زندگی دانست. این وضعیت خود اثر زیانباری بر پایداری مالی صندوق‌های بازنشستگی دارد. بدیهی است که با بحران دامنه‌دار صندوق‌های بازنشستگی و ناتوانی دولت در پرداخت کمک‌های بلاعوض به این صندوق‌ها خروج زود هنگام بیش از ۴ میلیون نفر شاغل در این گروه سنی نتایج وخامت باری بر صندوق‌های بازنشستگی خواهد داشت.

۱-۲-۴- ترکیب بخشی شاغلان

تعداد شاغلان بخش‌های مختلف اقتصاد و سهم هر بخش در آن در دوره ۱۳۹۵-۱۳۷۵ در جدول (۲) نشان داده شده است. با مرور این آمارها می‌توان گفت:

- اداره امور عمومی و دفاع، تأمین اجتماعی اجباری تنها بخش عمده‌ای است که در ۲۰ سال گذشته شمار شاغلان آن کاهش یافته و از ۱,۶ میلیون نفر به ۱,۴ میلیون نفر رسیده است.
- در این دوره سهم چهار گروه فعالیت کشاورزی، صنعت ساخت، آموزش و "اداره امور عمومی و دفاعی و تأمین اجتماعی" کاهش یافته است و سهم سایر بخش‌های مهم اقتصادی افزایش یافته است.
- سهم بخش‌های سه‌گانه اصلی اقتصاد یعنی کشاورزی، صنایع و معادن و خدمات در سال ۱۳۷۵ به ترتیب ۳۳,۳، ۳۰,۶ و ۴۶,۴ درصد بوده است. اما این سهم‌ها در سال ۱۳۹۵ به ترتیب ۱۸,۸، ۳۱,۸ و ۵۰,۲ درصد شده است.
- تغییرات سهم بخش صنایع و معادن اندک و در حدود ۱,۲ واحد درصد بوده است. این تحول در حالی رخ داده که از سهم صنعت ساخت در اشتغال کاسته شده و بر سهم بخش ساختمان افزوده شده است.
- عامل اصلی افزایش سهم بخش خدمات، افزایش شاغلان حمل‌ونقل و فعالیت‌های بازرگانی بوده است.

جدول ۲ - تعداد شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر و سهم بخش‌های عمده اقتصاد از اشتغال در سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ (درصد)

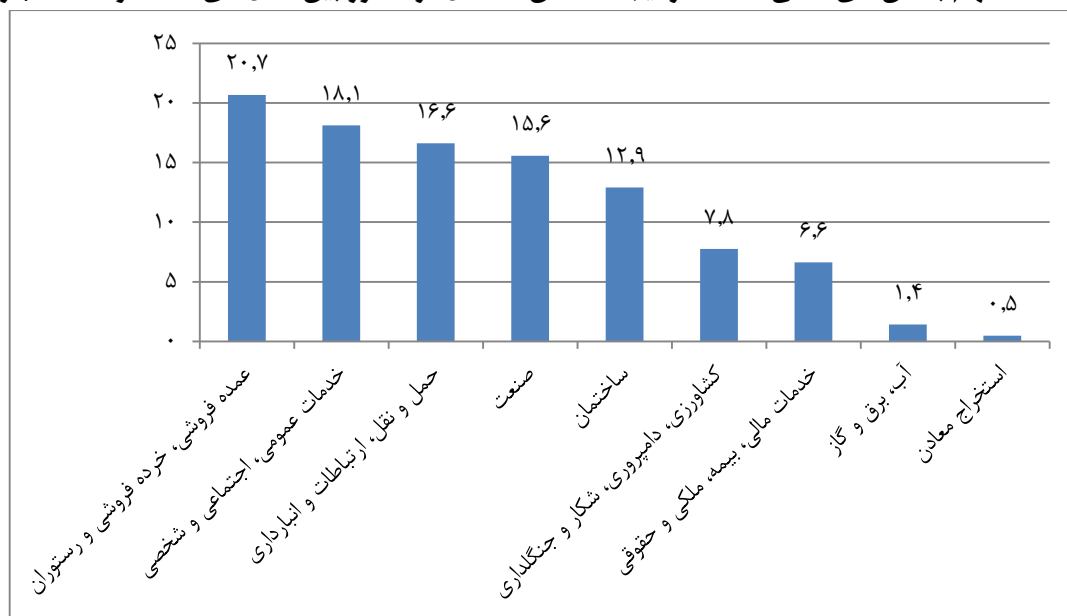
سهم از کل (درصد)				تعداد شاغلان (هزار نفر)				زیر بخش‌های فعالیت اقتصادی
۱۳۹۰	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵	*۱۳۹۰	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵	
۱۸	۱۹	۱۸	۲۳	۴۰۶۰,۵	۳۹۰۲,۴	۳۶۸۶,۷	۳۳۵۷,۳	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
۰,۷	۰,۹	۰,۷	۰,۸	۱۵۵,۷	۱۸۵,۵	۱۵۲,۳	۱۱۹,۹	استخراج معدن
۱۶,۹	۱۴,۹	۱۷	۱۷,۵	۳۸۱۷,۴	۳۰۶۹,۷	۳۴۸۵,۲	۲۵۵۲	صنعت ساخت و کشت و صنعت
۱,۱	۱,۴	۱,۱	۱	۲۵۸,۶	۲۷۷,۶	۲۲۴,۸	۱۵۰,۶	تأمین برق، گاز و آب
۱۳,۱	۱۲	۱۲,۸	۱۱,۳	۲۹۶۸,۷	۲۴۷۲,۹	۲۶۳۱,۱	۱۶۵۰,۵	ساختمان
۱۵,۶	۱۲,۳	۱۳,۸	۱۲,۶	۲۵۲۰	۲۵۲۱,۷	۲۸۲۷,۱	۱۸۴۲,۳	عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت
۱,۴	۱	۰,۹	۰,۶	۳۰۸,۹	۲۱۲,۷	۱۹۲,۴	۸۴,۸	فعالیت‌های خدماتی مربوط به تأمین جا و غذا
۱۰,۷	۹,۵	۹,۵	۶,۷	۲۴۱۳,۵	۱۹۴۹,۶	۱۹۴۱,۹	۹۷۲,۸	حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات
۱,۴	۱,۶	۱,۳	۱	۳۱۹,۲	۳۲۴,۴	۲۷۱,۴	۱۵۲,۹	فعالیت‌های مالی و بیمه
۳,۱	۲,۴	۲,۲	۱	۶۹۴,۱	۴۹۰,۸	۴۴۳,۲	۱۴۹,۱	مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کسب‌وکار
۶,۳	۸,۲	۸,۷	۱۱,۱	۱۴۱۸,۱	۱۶۹۰,۵	۱۷۷۹,۹	۱۶۱۸,۱	اداره امور عمومی و دفاع، تأمین اجتماعی اجباری
۵,۹	۶	۶,۶	۷,۱	۱۳۲۳	۱۲۲۷,۶	۱۳۵۵	۱۰۴۱,۱	آموزش
۲,۹	۲,۷	۲,۵	۲,۱	۶۴۴,۸	۵۵۵,۹	۵۲۰,۸	۳۰۳,۱	فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و مددکاری اجتماعی
۲,۸	۲,۱	۲,۱	۱,۵	۶۳۲,۶	۴۲۹,۱	۴۳۲,۸	۲۲۴,۴	سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی
۰,۲	۰,۲	۰,۲	۰,۴	۴۸,۱	۳۱,۲	۳۸,۲	۶۲	فعالیت‌های خانوارها به‌عنوان کارفرما، فعالیت‌های تفکیک‌ناپذیر تولید کالاها و خدمات توسط خانوارهای معمولی برای خودمصرفی
۰	۰	۰	۰,۲	۱,۲	۱,۴	۶	۳۳,۸	سازمان‌ها و هیئت‌ای برون‌مرزی و دفاتر مرکزی
۰	۵,۹	۲,۴	۱,۸	۳,۸	۱۲۰۳,۹	۴۸۷,۵	۲۵۷	فعالیت‌های نامشخص
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۲۵۸۸,۱	۲۰۵۴۶,۹	۲۰۴۷۶,۳	۱۴۵۷۱,۶	جمع

مأخذ: نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

* سال ۱۳۹۵ بر اساس اطلاعات طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران است.

در سه بخشی که در دوره بعد از انقلاب، بیشترین اشتغال ایجاد شده و ۵۵ درصد اشتغال را به خود اختصاص داده‌اند (نمودار ۱۲)، بهره‌وری نیروی کار به دلیل مقیاس کوچک، ناکارآمدی بوروکراسی و فناوری نازل، اندک است.

نمودار ۱۲ - سهم بخش‌های اصلی اقتصاد از ایجاد خالص اشتغال در کشور بین سال‌های ۱۳۵۵ و ۱۳۹۵ (درصد)

مأخذ: محاسبات تحقیق بر اساس آمار سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

هرچند فعالیت‌های اقتصادی رسمی وجه غالب سازمان‌دهی تولید در کشور است، اما بخش غیررسمی در فعالیت‌های غیر کشاورزی به دلیل گستردگی فعالیت‌های اقتصادی در مقیاس کوچک، حائز اهمیت است. در بخش کشاورزی نیز بهره‌برداری‌های کوچک‌مقیاس و کشاورزی دهقانی رواج گسترده دارد. بهره‌وری نیروی کار و سطح درآمد شاغلان بخش غیررسمی به دلیل عدم بهره‌گیری از صرفه‌های مقیاس و فناوری‌های جدید، کمتر از بخش رسمی است. در این وضعیت، جلوگیری از شکل‌گیری اشتغال غیررسمی سیاست مناسبی نیست، بلکه رفع موانع ورود فعالان اقتصادی به بخش رسمی اقتصاد و بهره‌گیری از مزایای آن ضرورت دارد. برای این منظور لازم است با اتخاذ سیاست‌ها و تدابیر مناسب، محیط کسب‌وکار بهبود یابد. آمار تحول اشتغال نیروی کار در اقتصاد کشور (جدول ۲) در ۲۰ سال اخیر (۱۳۹۵-۱۳۷۵) گویای آن است که:

- در این مدت به‌طور خالص جمعاً حدود ۸ میلیون شغل یا به‌عبارت‌دیگر سالانه حدود ۴۰۱ هزار شغل در اقتصاد کشور ایجاد شده است.
- در چهار بخش اقتصاد به‌طور خالص ۵,۷ میلیون شغل ایجاد شده است. که از آن میان عمده‌فروشی و خرده‌فروشی با ۱,۷ میلیون، حمل‌ونقل و ارتباطات با ۱,۴ میلیون، ساختمان با ۱,۳ میلیون و صنعت ساخت با حدود ۱,۳ میلیون شغل جمعاً ۷۱,۱ درصد خالص مشاغل جدید را در اقتصاد کشور ایجاد کرده‌اند.
- در بخش کشاورزی در مدت ۲۰ سال، به‌طور خالص تنها حدود ۷۰۳ هزار شغل و در بخش‌های آموزش و بهداشت حدود ۶۲۴ هزار شغل ایجاد شده است.
- در این مدت به‌طور خالص حدود ۵۰۰ هزار شغل در چهار بخش از بین رفته است. که از آن میان ۲۰۰ هزار شغل در بخش اداره امور عمومی و دفاع بوده است.

۱-۲-۵- تحول ترکیب تحصیلی شاغلان در دوره ۱۳۹۶-۱۳۷۵

در دوره ۹۶-۱۳۷۵ از سهم شاغلان بی‌سواد کاسته شده و به سهم شاغلان باسواد به‌ویژه در سطح عالی افزوده شده است. هرچند این یک تحول مثبت در جهت افزایش سرمایه انسانی شاغل کشور محسوب می‌شود، اما چنان‌که خواهد آمد، عدم تعادل در بازار کار کشور از نظر سطوح تحصیلی و مهارت یک مشکل اساسی به شمار می‌رود.

جدول ۳- تقاضای نیروی کار برحسب تحصیلات در سال‌های ۹۶-۱۳۷۵ (هزار نفر)

۱۳۹۶		۱۳۹۵		۱۳۹۰		۱۳۸۵		۱۳۷۵		شرح
تعداد	سهم (درصد)	تعداد	سهم (درصد)	تعداد	سهم (درصد)	تعداد	سهم (درصد)	تعداد	سهم (درصد)	
۴۹۵۴,۷	۲۱,۲	۴۸۸۲,۷	۲۱,۶	۳۵۹۵	۱۷,۵	۴۰۳۶	۱۹,۷	۳۷۳۳	۲۵,۶	ابتدایی
۴۹۶۴,۷	۲۱,۲	۴۹۴۴,۴	۲۱,۹	۴۱۸۹	۲۰,۴	۴۳۴۲	۲۱,۲	۲۶۵۸	۱۸,۲	راهنمایی
۵۴۸۰,۹	۲۳,۴	۵۱۴۷	۲۲,۸	۵۶۴۳	۲۷,۵	۵۳۷۹	۲۶,۳	۲۶۲۸	۱۸	متوسطه و پیش‌دانشگاهی
۵۷۳۲,۳	۲۴,۵	۵۳۴۷	۲۳,۷	۴۲۶۸	۲۰,۸	۳۳۱۶	۱۶,۲	۱۴۰۳	۹,۶	عالی
۳۵۰,۳	۱,۵	۳۳۳,۷	۱,۵	۵۷۱	۲,۸	۹۰۹	۴,۴	۱۰۲۷	۷	سایر
۲۱۴۸۲,۸	۹۱,۹	۲۰۶۵۴,۷	۹۱,۴	۱۸۲۶۵	۸۸,۹	۱۷۹۸۲	۸۷,۸	۱۱۴۴۸	۷۸,۶	باسواد
۱۸۹۵,۸	۸,۱	۱۹۳۳,۳	۸,۶	۲۲۸۱	۱۱,۱	۲۴۹۵	۱۲,۲	۳۱۲۴	۲۱,۴	بی‌سواد
۲۳۳۷۸,۶	۱۰۰	۲۲۵۸۸	۱۰۰	۲۰۵۴۷	۱۰۰	۲۰۴۷۶	۱۰۰	۱۴۵۷۲	۱۰۰	جمع کل

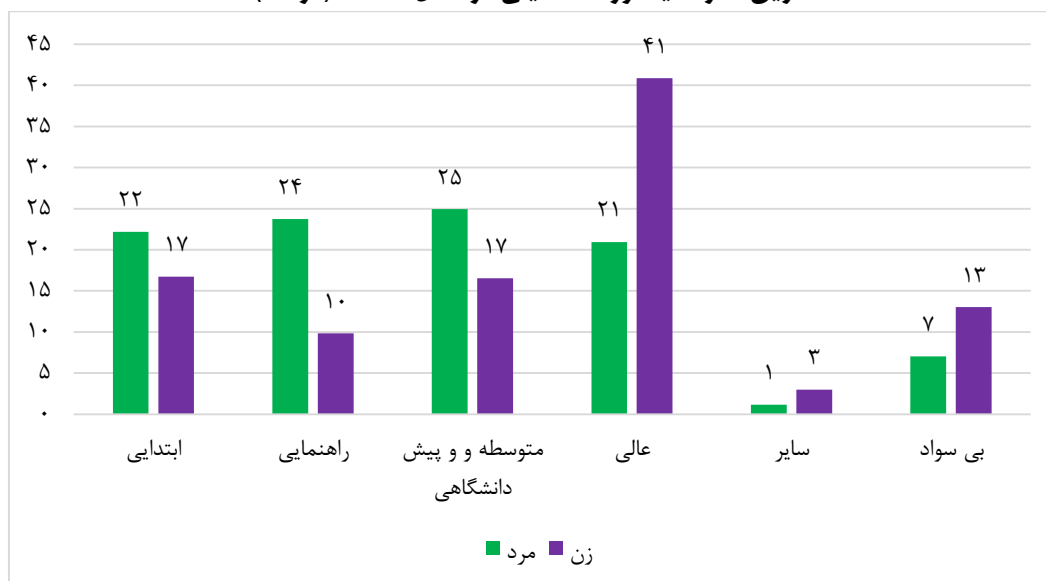
مأخذ: نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰.

* سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ بر اساس اطلاعات طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران است.

تا جایی که به توزیع تقاضای نیروی کار جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر برحسب جنسیت مربوط می‌شود، می‌توان گفت:

- نرخ بی‌سوادی زنان بیشتر از نرخ بی‌سوادی مردان است. در سال ۱۳۹۶ حدود ۱۳ درصد زنان شاغل، بی‌سواد بوده‌اند (این نسبت برای مردان ۷ درصد است). البته این نسبت از سال ۱۳۸۴ روند کاهشی داشته و از ۲۲,۸ درصد به ۱۳ درصد در سال ۱۳۹۶ کاهش یافته است.
- نکته قابل‌تأمل سهم بالای زنان شاغل دارای تحصیلات عالی از کل زنان شاغل است. در سال ۱۳۹۶ حدود ۴۰,۹ درصد زنان شاغل، دارای تحصیلات عالی بوده‌اند (نمودار ۱۳).

نمودار ۱۳ - توزیع جمعیت شاغل ۱۰ ساله و بیشتر برحسب آخرین مدرک یا دوره تحصیلی در سال ۱۳۹۶ (درصد)

مأخذ: طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران، سال ۱۳۹۶

۱-۳- ابعاد و ویژگی‌های بیکاری در اقتصاد ایران

نرخ بیکاری در اقتصاد ایران در دوره ۹۵-۱۳۵۵ همواره بیش از ۹ درصد بوده است. در دوره‌هایی که اقتصاد کشور دچار رکود بوده (مانند سال‌های ۱۳۶۵ و ۱۳۹۱) به واسطه بیکاری ادواری، نرخ مشاهده شده بیکاری بیش از نرخ طبیعی آن شده است (جدول ۴). بیکاری ادواری در اقتصاد ایران بر اساس مشاهدات گذشته کمتر از ۴ درصد ارزیابی می‌شود.

جدول ۴ - تحول جمعیت فعال، شاغل و بیکار کشور در سال‌های ۹۵-۱۳۵۵ (نفر)

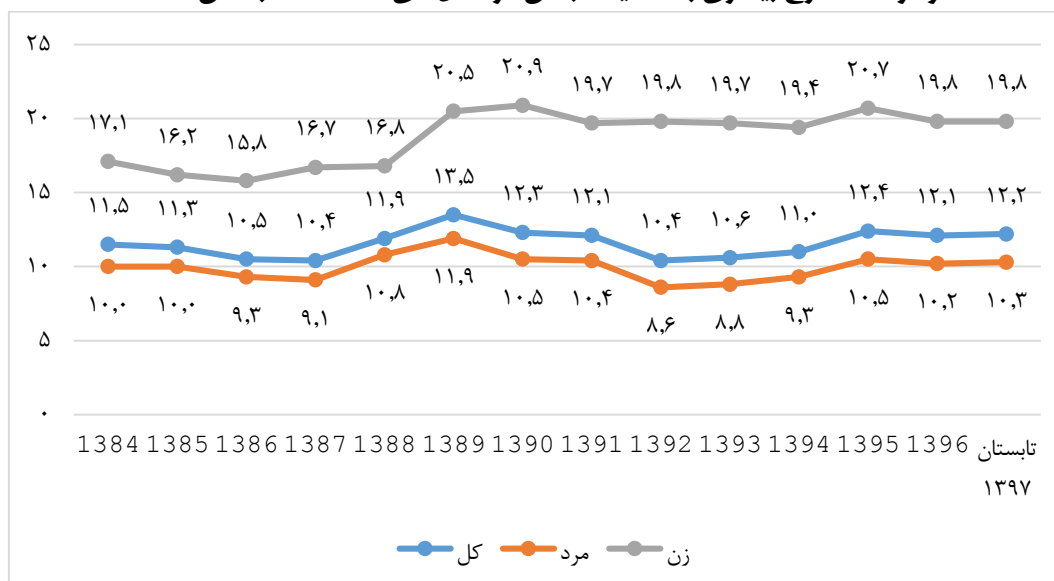
۱۳۹۵*	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	
وضعیت فعالیت جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر						
۲۵۷۹۱۴۵۱	۲۴۱۰۶۸۹۶	۲۳۴۶۸۶۹۳	۱۶۰۲۷۲۲۳	۱۲۸۲۰۲۹۱	۹۷۹۶۰۶۳	جمعیت فعال
۲۲۵۸۱۰۵۲	۲۰۵۴۶۸۷۴	۲۰۴۷۶۳۹۵	۱۴۵۷۱۵۷۲	۱۱۰۰۱۵۵۱	۸۷۹۹۴۲۷	جمعیت شاغل
۳۲۰۳۳۹۸	۳۵۴۰۰۲۲	۲۹۹۲۲۹۸	۱۴۵۵۶۵۱	۱۸۱۸۷۴۰	۹۹۶۶۳۶	جمعیت بیکار
۱۲,۴۲	۱۴,۸	۱۲,۸	۹,۱	۱۴,۲	۱۰,۲	نرخ بیکاری (درصد)
وضعیت فعالیت جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر						
۲۵۷۲۳۳۹۶	۲۴۰۱۹۴۵۶	۲۳۲۰۸۳۵۴	۱۵۶۵۹۱۹۲	۱۲۳۴۳۰۲۵	۹۱۶۰۵۷۰	جمعیت فعال
۲۲۵۲۴۸۹۷	۲۰۴۷۸۳۱۶	۲۰۲۹۱۱۲۷	۱۴۳۰۷۰۱۵	۱۰۷۲۰۳۶۱	۸۲۸۷۸۷۲	جمعیت شاغل
۳۱۹۸۴۹۹	۳۵۴۱۱۴۰	۲۹۱۷۲۲۷	۱۳۵۲۱۷۷	۱۶۲۲۶۶۴	۸۷۲۶۹۸	جمعیت بیکار
۱۲,۴۳	۱۴,۷	۱۲,۶	۸,۶	۱۳,۱	۹,۵	نرخ بیکاری (درصد)

مأخذ: نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰.

* سال ۱۳۹۵ بر اساس اطلاعات طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران است.

نتایج طرح آمارگیری مرکز آمار ایران نیز گویای آن است که از سال ۱۳۸۴ تا تابستان ۱۳۹۷ نرخ بیکاری در کشور به‌ویژه در میان زنان بالا بوده است (نمودار ۱۴). در این دوره زمانی نرخ بیکاری هرگز از ۱۰,۴ درصد کمتر نشده است.

نمودار ۱۴ - نرخ بیکاری به تفکیک جنس در سال‌های ۱۳۸۴ تا تابستان ۱۳۹۷

مأخذ: مستخرج از مرکز آمار ایران، طرح آمارگیری نیروی کار

ترتیبات نهادی و قوانین تعیین دستمزد، چسبندگی دستمزدهای اسمی را کاهش می‌دهد. در واقع شاخص تعدیل دستمزدها در ایران گذشته‌نگر و مبتنی بر شاخص قیمت خرده‌فروشی است. تاکنون نقش دولت در فرایند تعیین دستمزد، عبارت بوده از کاهش چسبندگی‌های حقیقی در وضعیت بحران و تمایل به افزایش آن‌ها در دوره قیمت‌های بالای نفت. بدین ترتیب بخش عمده بیکاری مشاهده‌شده را می‌توان به بیکاری درازمدت نسبت داد که اساساً ناشی از بیکاری ساختاری است. بالا بودن نرخ طبیعی بیکاری در اقتصاد ایران در مقایسه با کشورهای پیشرفته صنعتی، گویای این واقعیت است که نواقص ساختاری بازار کالاها و خدمات و بازار نیروی کار در کشور بیشتر از کشورهای صنعتی است.

در دوره رونق نفتی، به دلیل وفور منابع ارزی، نرخ اسمی ارز به‌رغم وجود نرخ‌های دو رقمی تورم، گرایش به ثبات دارد. دولت نیز از این نرخ به‌عنوان لنگر اسمی برای مقابله با تورم ناشی از تزریق دلارهای نفتی استفاده می‌کند. تثبیت نرخ اسمی ارز همراه با تورم داخلی بالا موجب تغییر نرخ واقعی ارز به زیان تولیدکنندگان داخلی می‌شود و از توان رقابتی آن‌ها می‌کاهد. پیامد این وضعیت، عبارت است از کاهش تقاضا برای صادرات غیرنفتی و افزایش واردات کالاها و رقیب تولیدات داخلی. این امر در بازار کالاها قابل مبادله موجب رکود می‌شود و در پی آن تقاضا برای نیروی کار کاهش می‌یابد. از سوی دیگر تثبیت نرخ اسمی ارز موجب ارزانی نسبی واردات کالاها و سرمایه‌های می‌شود، که این امر موجب جایگزینی سرمایه با کار می‌شود. بدین ترتیب در دوره رونق نفتی تقاضا برای نیروی کار از دو مجرای مختلف کاهش می‌یابد. اما در همان حال به دلیل اتخاذ سیاست‌های انبساطی مالی و پولی، تقاضا برای کالاها و خدمات افزایش می‌یابد و تا جایی که بخشی از این تقاضای اضافی از داخل تأمین می‌شود، تقاضا برای نیروی کار بالا می‌رود. برآیند این نیروهای نا همسو در طی زمان تفاوت می‌کند. بدین معنی که رونق اولیه اقتصاد با گذر زمان جای خود را به رکود می‌دهد. این پدیده در دوره رونق نفتی ۹۰-۱۳۸۳ به‌وضوح مشاهده شد. بدین معنی که رشد بالای اقتصادی در دوره اولیه (۸۶-۱۳۸۳) با گذشت زمان جای خود را به رشد اندک اقتصادی در دوره بعدی (۹۴-۱۳۸۷) داد.

یکی دیگر از نواقص بازارها در اقتصاد ایران، قبل از اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها (در دی‌ماه ۱۳۸۹)، پرداخت یارانه انرژی بود. گفتنی است که این مسئله به‌رغم کاهش قیمت منابع انرژی اولیه در بازار جهانی و افزایش قیمت ارز، امروزه نیز وجود دارد. یارانه انرژی موجب جایگزینی انرژی با کار می‌شود و تقاضای نیروی کار را کاهش می‌دهد. بدیهی است

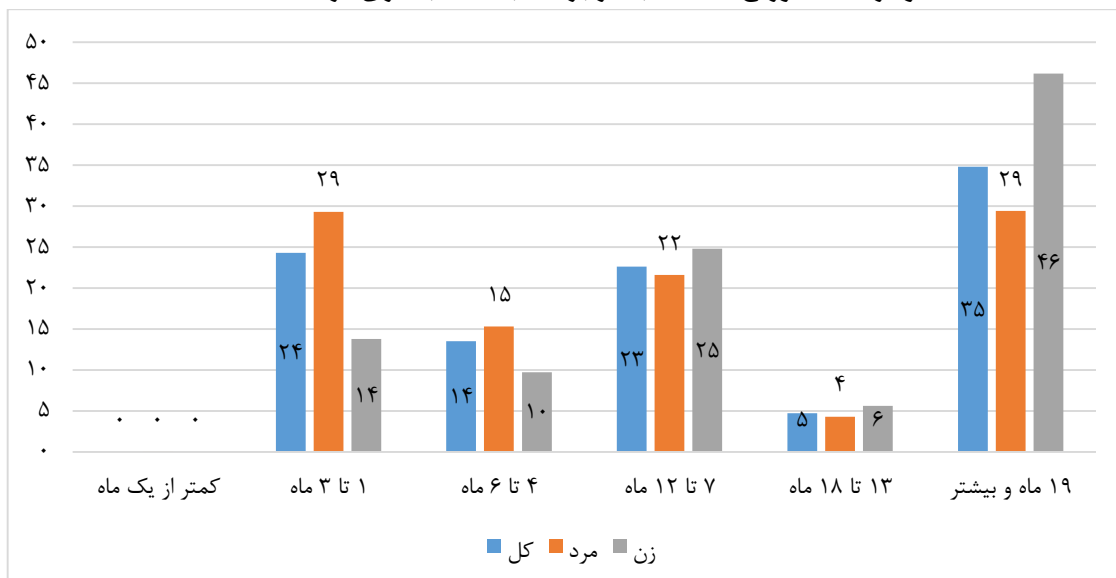
تغییر قیمت‌های نسبی انرژی در درازمدت به نفع نیروی کار خواهد بود. اما در کوتاه‌مدت رکود تورمی ناشی از آن به دو طریق به نیروی کار آسیب می‌رساند. اول از طریق کاهش تقاضای نیروی کار و دوم از طریق ایجاد تورم و کاهش دستمزدهای واقعی. گفتنی است که بخشی از کاهش دستمزدها از طریق پرداخت یارانه نقدی به خانوارها جبران می‌شود. اما با ثابت ماندن مبلغ اسمی یارانه و تجربه تورم‌های بالا در اوایل دهه ۱۳۹۰، از قدرت خرید یارانه نقدی کاسته شده است.

نکته در اینجا است که تنها به کمک نرخ بیکاری نمی‌توان تصویر کاملی از عملکرد بازار کار ارائه داد: در کشورهایمانند ایران که نظام آماری روزآمدی در زمینه فرصت‌های شغلی ایجاد شده و ازدست‌رفته و تعداد افراد بیکار ندارند و بیمه بیکاری عمومیت ندارد، استفاده از دیگر شاخص‌های کلیدی بازار کار به موازات نرخ بیکاری مفید خواهد بود. از جمله این شاخص‌ها می‌توان به نرخ مشارکت نیروی کار اشاره کرد. واقعیت این است که به واسطه مشارکت اندک زنان در نیروی کار (۱۶,۳ درصد در سال ۱۳۹۵)، نرخ مشارکت کل نیروی کار در ایران پایین است (۴۵,۸ درصد در سال ۱۳۹۵). به نظر می‌رسد در آینده با ورود زنان جوان تحصیل کرده به بازار کار، باید شاهد نرخ مشارکت بالاتر نیروی کار در اقتصاد کشور باشیم.

۱-۳-۱- وجود بیکاری درازمدت

پدیده بیکاری در ایران اساساً از نوع بیکاری درازمدت است. این نوع بیکاری در ادبیات اقتصادی بیکاری ساختاری نامیده می‌شود. همان‌طور که در نمودار زیر ملاحظه می‌شود ۳۴,۸ درصد بیکاران به مدت ۱۹ ماه و بیشتر بیکار می‌مانند و مدت بیکاری ۴,۷ درصد آن‌ها بین ۱۳ تا ۱۸ ماه است. بیکاری درازمدت نیروی کار در میان زنان شایع‌تر از مردان است.

نمودار ۱۵ - توزیع جمعیت بیکار برحسب مدت بیکاری در سال ۱۳۹۶

مأخذ: نتایج طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران (۱۳۹۶).

تجربه کشورهای در حال توسعه از جمله ایران گویای آن است که در بسیاری از موارد سطح مزدها پایین‌تر از حداقل معیشت تعیین می‌شود و در عین حال تشکل‌های کارگری از قدرت چانه‌زنی اندکی برخوردارند. بنابراین در جستجوی علل بیکاری باید به عوامل دیگر توجه شود. در این بررسی این عوامل را مورد تحلیل قرار داده‌ایم:

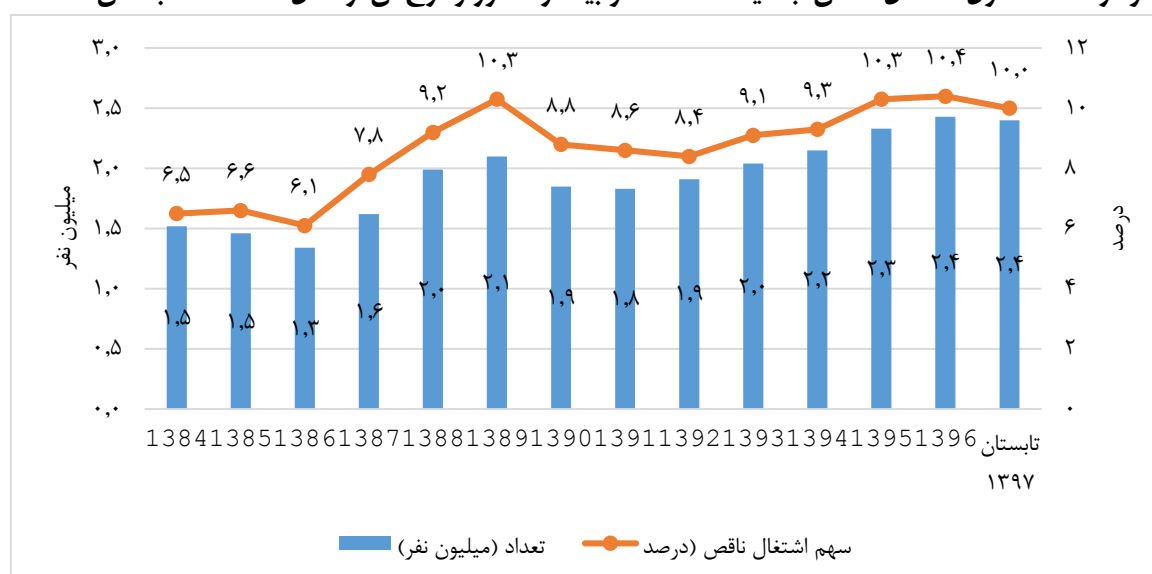
- رشد بالای جمعیت هم‌زمان با رشد اندک و پر نوسان اقتصاد.
- ارزانی نسبی عوامل سرمایه و انرژی در مقابل عامل کار.
- عدم کارایی نهادهای بازار کار که به واسطه وضع مقررات ناکارآمد روابط کار و تأمین اجتماعی به وجود آمده است.
- وجود اقتصاد غیررسمی.

۱-۳-۲- افزایش اشتغال ناقص

مسئله دیگری که در بازار کار کشور وجود دارد، اشتغال ناقص زمانی نیروی کار است. افراد دارای اشتغال ناقص زمانی شامل تمام شاغلانی است که در هفته مرجع، حاضر در سرکار یا غایب موقت از محل کار بوده و به دلایل اقتصادی نظیر رکود کاری، پیدا نکردن کار با ساعت کار بیشتر، قرار داشتن در فصل غیر کاری و غیره کمتر از ۴۴ ساعت کار کرده، خواهان و آماده برای انجام کار اضافی در هفته مرجع بوده‌اند.

بر اساس نتایج طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران، در فاصله زمانی ۱۳۸۴-۱۳۹۵ اشتغال ناقص نیروی کار برحسب اوضاع و احوال اقتصادی در نوسان بوده ولی در مجموع با شیب صعودی از حدود ۱,۵ میلیون نفر به ۲,۳ میلیون نفر رسیده است (نمودار ۱۶). کسانی که به این نوع مشاغل روی می‌آورند، معمولاً تحت پوشش بیمه‌های اجتماعی قرار نمی‌گیرند.

نمودار ۱۶ - تحول اشتغال ناقص جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر کشور و نرخ آن از سال ۱۳۸۴ تا تابستان ۱۳۹۷

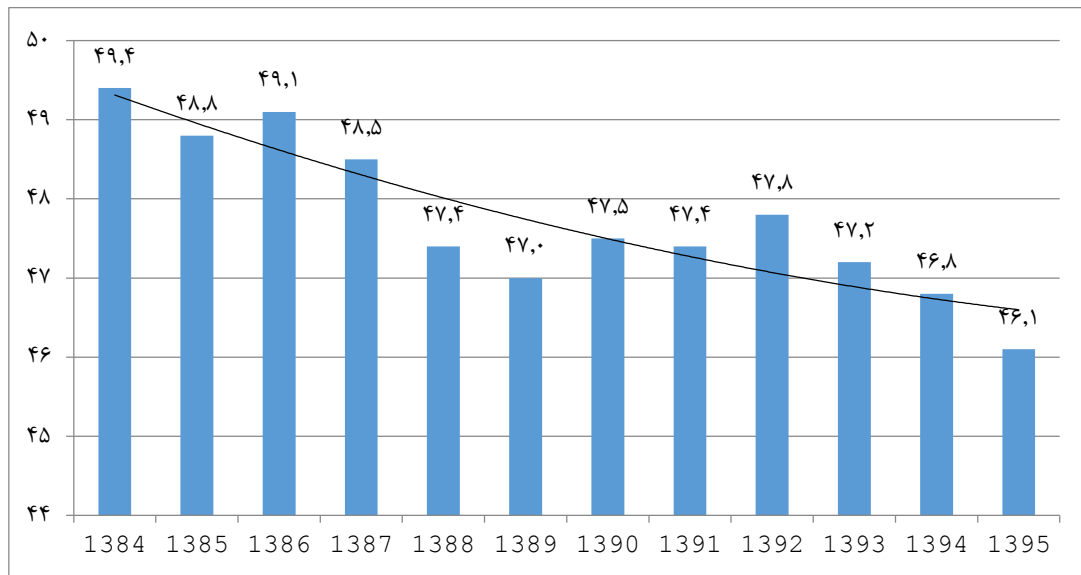

مأخذ: مرکز آمار ایران، نتایج آمارگیری نیروی کار، سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۵

افزایش نرخ اشتغال ناقص در دوره ۱۳۸۴-۱۳۹۵ به کاهش میانگین ساعات کار هفتگی هر فرد شاغل انجامیده است (نمودار ۱۷).

نمودار ۱۷ - میانگین ساعات کار هر فرد در طول هفته طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۴

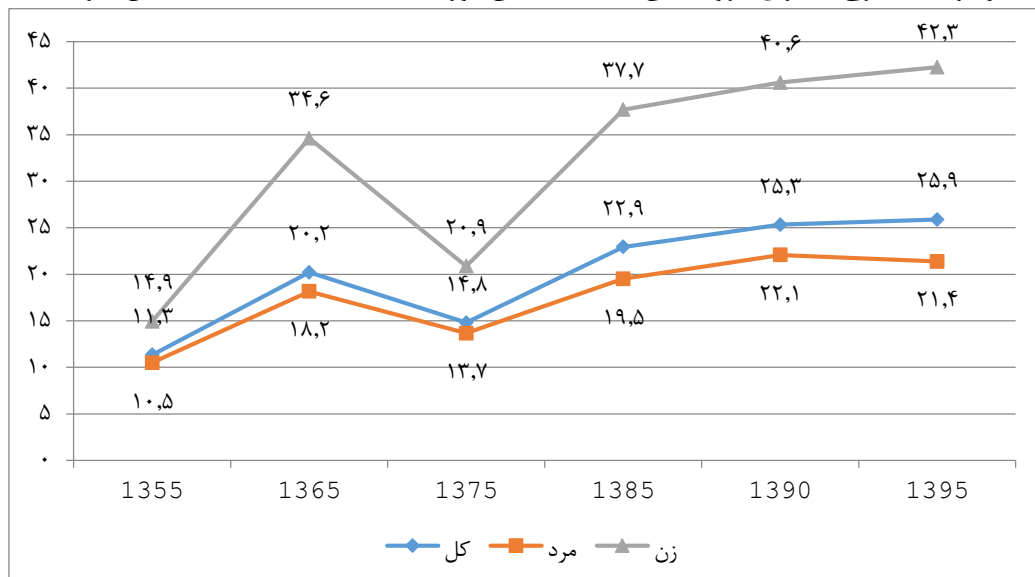

مأخذ: مرکز آمار ایران، نتایج آمارگیری نیروی کار، سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۵

۱-۳-۳- نرخ بیکاری بالا در میان جوانان به‌ویژه زنان جوان

در سال ۱۳۹۵ درحالی‌که میانگین نرخ بیکاری در ایران ۱۲,۴ درصد بوده، این نرخ برای زنان ۲۰,۷ درصد بود. در همین سال نرخ بیکاری در بین جوانان ۱۵ تا ۲۹ ساله در کشور ۲۵,۹ درصد و در میان زنان واقع در این گروه سنی ۴۲,۳ درصد بود.^۱ نرخ بیکاری جوانان و زنان جوان واقع در گروه سنی ۱۵ تا ۲۹ ساله در تابستان ۱۳۹۷ به ترتیب معادل ۲۵,۳ و ۴۱,۰۳ درصد بوده است.

نمودار ۱۸ - نرخ بیکاری گروه سنی ۱۵ تا ۲۹ طی دوره ۹۵-۱۳۵۵ به تفکیک جنس (درصد)

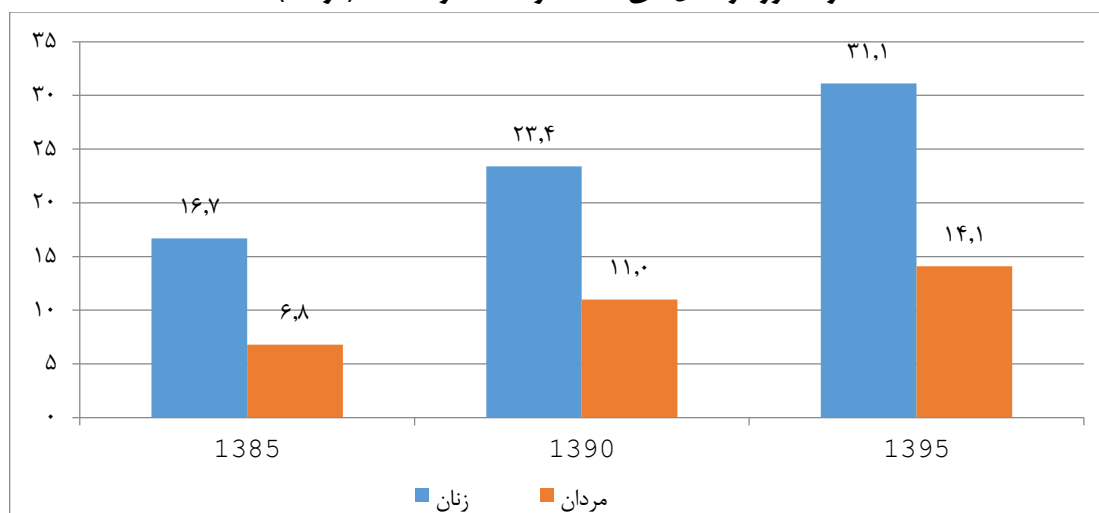
مأخذ: نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۵۵، ۱۳۶۵، ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰.
* سال ۱۳۹۵ بر اساس اطلاعات طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران است.

۱- مرکز آمار ایران، نتایج آمارگیری نیروی کار، ۱۳۹۵.

۱-۳-۴- نرخ بیکاری بالا در میان نیروی کار تحصیل کرده

بیکاری در ایران به‌ویژه در میان نیروی کار با تحصیلات عالی و به‌طور اخص زنان تحصیل کرده، به‌شدت بالاست به‌نحوی که در سال ۱۳۹۵ به بالای ۲۰ درصد رسیده است. این مطلب حاکی از آن است که گذراندن سطوح بالاتر آموزشی لزوماً تضمین‌کننده اشتغال برای زنان و مردان تحصیل کرده نیست. نرخ بیکاری زنان و مردان دارای تحصیلات عالی از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ روندی صعودی داشته است. نرخ بیکاری زنان دارای تحصیلات عالی در سال ۱۳۹۵ به بیش از ۳۱ درصد افزایش یافته است.

نمودار ۱۹ - نرخ بیکاری زنان و مردان دارای تحصیلات عالی در کشور در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ (درصد)

مأخذ: طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران.

جدول ۵ - تعداد بیکاران و نرخ بیکاری در میان زنان و مردان دارای تحصیلات عالی در کشور در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ (هزار نفر)

۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	شرح	
۲۳۳۱٫۵	۱۷۲۵٫۱	۱۲۲۴٫۵	کل جمعیت فعال دارای آموزش عالی	زنان
۱۶۰۶٫۴	۱۳۲۰٫۸	۱۰۱۹٫۸	کل شاغلان دارای آموزش عالی	
۷۲۵٫۱	۴۰۴٫۳	۲۰۴٫۷	کل بیکاران دارای آموزش عالی	
۳۱٫۱	۲۳٫۴	۱۶٫۷	نرخ بیکاری دارای آموزش عالی (درصد)	
۴۳۵۵٫۷	۳۳۱۱٫۳	۲۴۶۵	کل جمعیت فعال دارای آموزش عالی	مردان
۳۷۴۰٫۶	۲۹۴۷٫۵	۲۲۹۶٫۲	کل شاغلان دارای آموزش عالی	
۶۱۵٫۱	۳۶۳٫۷	۱۶۸٫۸	کل بیکاران دارای آموزش عالی	
۱۴٫۱	۱۱	۶٫۸	نرخ بیکاری دارای آموزش عالی (درصد)	

مأخذ: نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵

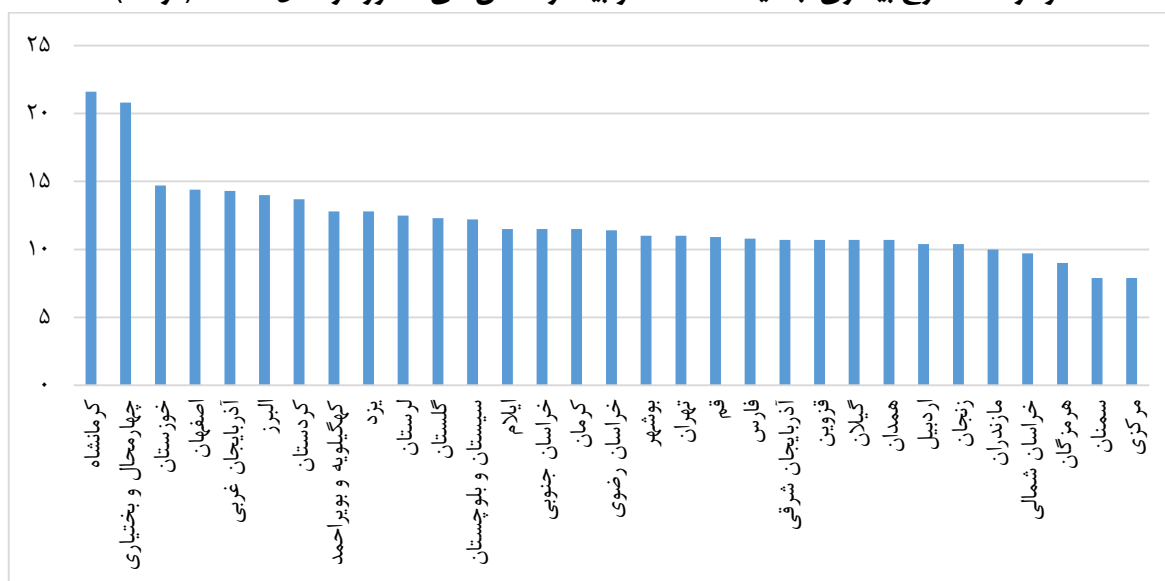
۱-۳-۵- تفاوت نرخ بیکاری در استان‌ها

در میان مناطق مختلف کشور، شاهد تفاوت درخور توجه در نرخ بیکاری هستیم. (نمودار ۲۰) نتایج آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۶ گویای آن است که:

- نرخ بیکاری بیشتر استان‌های کشور بین ۱۰ تا ۱۵ درصد است (۲۷ استان).

- در ۲ استان کرمانشاه و چهارمحال و بختیاری نرخ بیکاری بالاتر از ۲۰ درصد است.
  - در ۴ استان خراسان شمالی، هرمزگان، سمنان و مرکزی نرخ بیکاری کمتر از ۱۰ درصد است.
- از میان ۱۲ استان کشور که نرخ بیکاری آن‌ها بیش از میانگین نرخ بیکاری کشور (۱۲٫۱ درصد) است، در ۱۱ استان نرخ بیکاری جوانان ۱۵ تا ۲۹ سال و در ۱۰ استان نرخ بیکاری زنان بیش از میانگین کشوری است. به عبارت دیگر استان‌های دارای نرخ بیکاری بالا، عموماً با نرخ بیکاری بالای جوانان و زنان مواجه‌اند.

نمودار ۲۰ - نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان‌های کشور در سال ۱۳۹۶ (درصد)

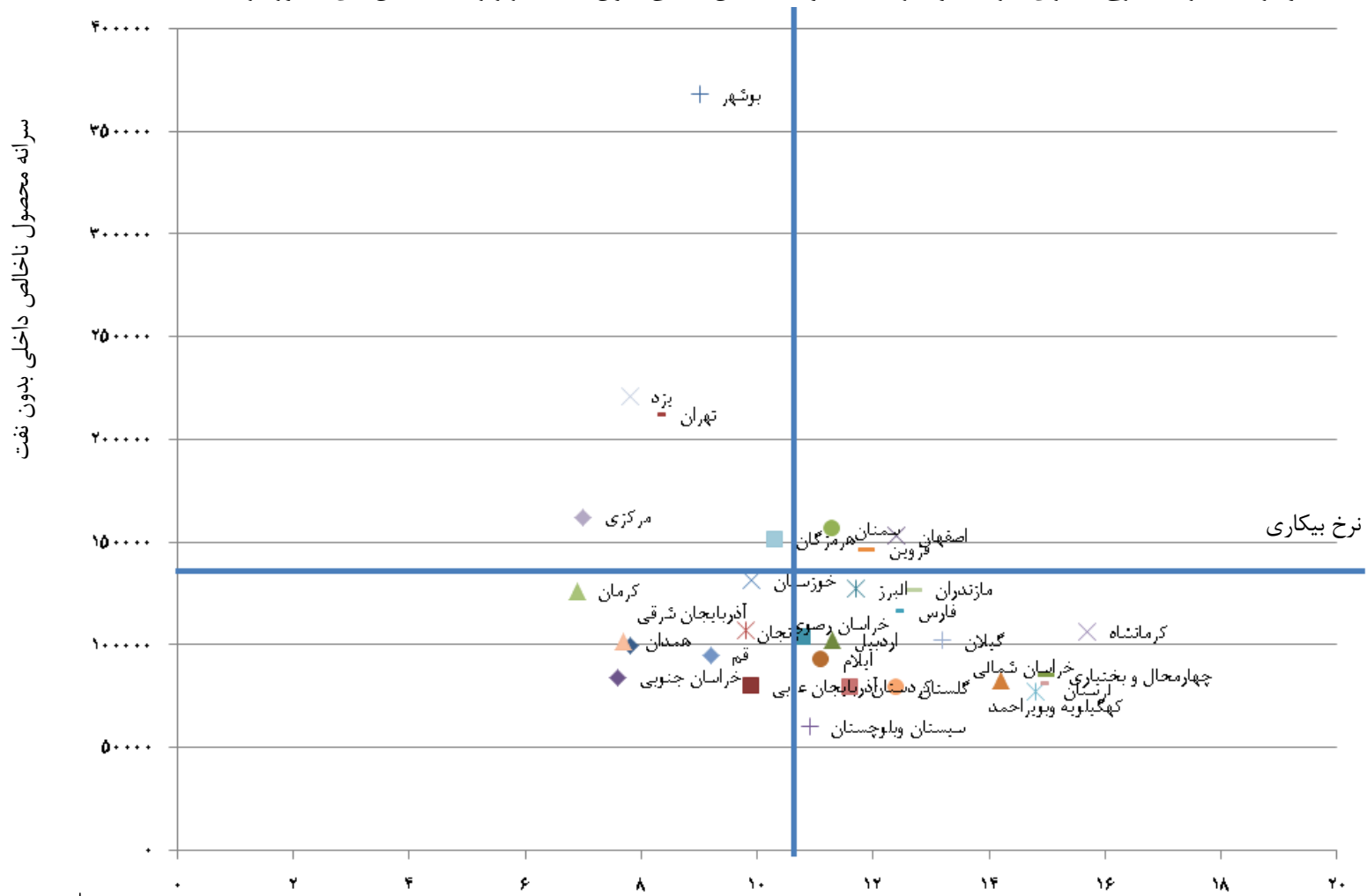
مأخذ: مرکز آمار ایران، چکیده نتایج آمارگیری نیروی کار، سال ۱۳۹۶.

تفاوت شدید در نرخ‌های بیکاری استان‌ها، بیانگر عدم تعادل‌های منطقه‌ای بازار کار کشور است که خود ناشی از عدم تحرک کافی نیروی کار در سطح ملی است. یکی از دلایل عدم تحرک نیروی کار، وجود فرصت‌های شغلی کم بازده و موقت است که جابجایی نیروی کار را موجه نمی‌سازد. به‌رحال این مسئله ضرورت ایجاد شغل برای جوانان و زنان را در مناطقی که با نرخ‌های بالای بیکاری دست به‌گریبان‌اند، مطرح می‌سازد.

رابطه تولید ناخالص داخلی سرانه (بدون نفت) استان‌ها و بیکاری در سال ۱۳۹۳، در نمودار زیر نشان داده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود:

- در ۱۳ استان کشور نرخ بیکاری کمتر از میانگین ملی است. از میان این استان‌ها، در ۵ استان بوشهر، یزد، تهران، مرکزی و هرمزگان، سرانه تولید ناخالص داخلی بدون نفت بیش از میانگین کشور بوده است. این وضعیت بیانگر آن است که سطح پیشرفت اقتصادی در این استان‌ها با بیکاری رابطه معکوس دارد.
- در سه استان اصفهان، سمنان و قزوین با آنکه تولید ناخالص داخلی قدری بیشتر از میانگین ملی است، اما نرخ بیکاری بالاتر از میانگین ملی است و وجه ممیزه این سه استان صنعتی بودن آن‌ها است و احتمال می‌رود رکود تقاضا برای آهن‌آلات ساختمانی، مواد کانی غیرفلزی و سایر محصولات صنعتی در سال ۱۳۹۳، موجب افزایش نرخ بیکاری در این سه استان شده باشد.

نمودار ۲۱ - رابطه نرخ بیکاری (درصد) و سرانه محصول ناخالص داخلی بدون نفت (هزار ریال) استان‌های کشور در سال ۱۳۹۳

مأخذ: محاسبات تحقیق بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای و نتایج آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۳.

۱-۴- تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوره برنامه ششم توسعه (۱۴۰۰-۱۳۹۶)

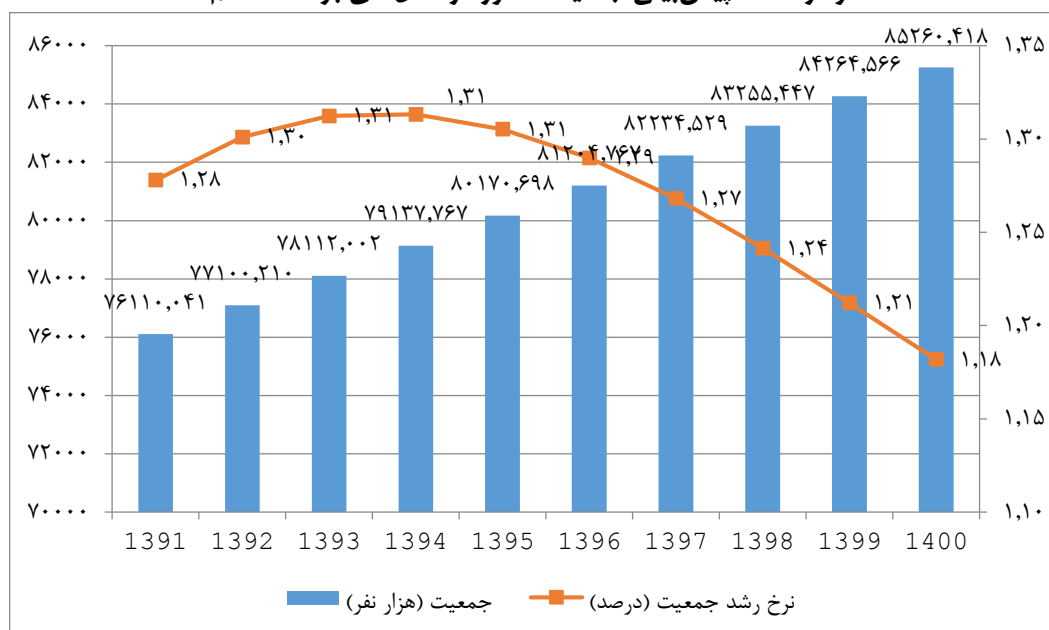
سیاست‌های کلی برنامه ششم در تاریخ ۴ تیرماه ۱۳۹۴ توسط رهبر معظم انقلاب ابلاغ گردید. در بند (۱) این سیاست‌ها تحقق رشد اقتصادی شتابان و پایدار و اشتغال‌زا به میزان متوسط رشد سالانه ۸ درصد تبیین شده است. بدیهی است دستیابی به چنین هدفی مستلزم تجهیز منابع، بیش از گذشته است که اهم آن عبارت‌اند از تأمین نیروی انسانی و تجهیز منابع لازم برای سرمایه‌گذاری.

۱-۴-۱- تحول جمعیت و ساختار سنی آن در دوره برنامه ششم توسعه

در سند راهبردی جمعیت برنامه ششم توسعه کشور، با توجه به مجموعه شرایط اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و جمعیتی، فرض رسیدن به باروری ۲/۲ فرزند در افق سال ۱۴۰۰ به‌عنوان فرض عملیاتی در نظر گرفته شده و پیش‌بینی جمعیت به تفکیک مناطق شهری و روستایی، گروه‌های سنی و استان‌ها بر اساس آن انجام گرفته است.

بر اساس این سناریو، جمعیت کشور در طول سال‌های برنامه ششم با متوسط نرخ رشد ۱/۲۴ درصد رشد خواهد کرد و به ۸۵/۲۶ میلیون نفر خواهد رسید. نرخ رشد جمعیت طی سال‌های برنامه ششم نزولی خواهد بود و از ۱/۳۱ در سال ۱۳۹۵ به ۱/۱۸ در سال ۱۴۰۰ کاهش خواهد یافت (نمودار ۲۲).

نمودار ۲۲ - پیش‌بینی جمعیت کشور در سال‌های برنامه ششم

مأخذ: سند راهبردی جمعیت برنامه ششم توسعه کشور

پیش‌بینی توزیع جمعیت کشور به تفکیک مناطق شهری و روستایی گویای آن است که در طول سال‌های برنامه ششم، مشابه سال‌های قبل نرخ شهرنشینی در کشور افزایش خواهد یافت و از جمعیت مناطق روستایی کشور کاسته خواهد شد.

جدول ۶ - پیش‌بینی جمعیت کشور بر اساس جنسیت و به تفکیک مناطق شهری و روستایی (هزار نفر)

نقاط روستایی	نقاط شهری	جمع			سال
		زن	مرد	مرد و زن	
۲۰۷۳۱	۵۹۱۴۷	۳۹۴۲۸	۴۰۴۹۸	۷۹۹۲۶	۱۳۹۵
۲۱۲۷۶	۵۹۹۲۹	۴۰۳۰۶	۴۰۸۹۸	۸۱۲۰۵	۱۳۹۶
۲۱۲۵۸	۶۰۹۷۷	۴۰۸۲۵	۴۱۴۰۹	۸۲۲۳۵	۱۳۹۷
۲۱۲۳۰	۶۲۰۲۵	۴۱۳۳۹	۴۱۹۱۶	۸۳۲۵۵	۱۳۹۸
۲۱۱۹۳	۶۳۰۷۲	۴۱۸۴۷	۴۲۴۱۷	۸۴۲۶۵	۱۳۹۹
۲۱۱۴۵	۶۴۱۱۶	۴۲۳۴۸	۴۲۹۱۲	۸۵۲۶۰	۱۴۰۰

مأخذ: - سطر اول به نقل از نتایج سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵.

- بقیه سطرها از سند راهبردی جمعیت برنامه ششم توسعه کشور.

جدول (۷) توزیع جمعیت به تفکیک گروه‌های عمده سنی را طی سال‌های برنامه ششم توسعه (۱۳۹۰-۱۴۰۰) نشان می‌دهد. بر اساس این پیش‌بینی جمعیت زیر صفر تا ۱۴ ساله کشور از ۱۹/۲ میلیون نفر در سال ۱۳۹۵ به حدود ۲۰,۸ میلیون نفر در سال ۱۴۰۰ افزایش خواهد یافت. جمعیت ۱۵-۶۴ ساله نیز از ۵۵,۹ میلیون نفر در سال ۱۳۹۵ به حدود ۵۸,۹ میلیون نفر در سال ۱۴۰۰ افزایش خواهد یافت. همچنین پیش‌بینی می‌شود جمعیت ۶۵ سال و بیشتر از حدود ۴,۹ میلیون نفر در سال ۱۳۹۵ به حدود ۵,۵ میلیون نفر در سال ۱۴۰۰ افزایش یابد.

جدول ۷ - پیش‌بینی توزیع جمعیت کل کشور به تفکیک گروه‌های عمده سنی از ۱۴۰۰-۱۳۹۰ (هزار نفر)

جمع	+۶۵	۶۴-۱۵	۱۴-۰	تعداد	سال
۷۹۹۲۶	۴۸۷۶	۵۵۸۶۸	۱۹۱۸۲		۱۳۹۵
۱۰۰	۶,۱	۶۹,۹	۲۴	سه‌م (درصد)	
۸۵۲۶۰	۵۴۹۰	۵۸۹۳۳	۲۰۸۳۷	تعداد	۱۴۰۰
۱۰۰	۶,۴	۶۹,۲	۲۴,۴	سه‌م (درصد)	

مأخذ: - سطر اول به نقل از نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵

- سطر دوم به نقل از سند راهبردی جمعیت برنامه ششم توسعه کشور.

۱-۴-۲ - پیش‌بینی جمعیت فعال

جمعیت فعال بستگی به جمعیت در سن کار و نرخ مشارکت زنان و مردان واقع در گروه‌های سنی مختلف دارد. بر اساس الگوهای اقتصادسنجی مورد استفاده در برنامه ششم، سطح تحصیلات، رشد اقتصادی (که موجب افزایش تقاضای نیروی کار می‌شود) و افزایش میزان دستمزد واقعی بر نرخ مشارکت تأثیر مثبت و پوشش تحصیلی تأثیر منفی دارد. واقعیت این است که به دلیل دخالت عوامل مختلف در نرخ مشارکت نیروی کار، پیش‌بینی جمعیت فعال امری است دشوار. به همین دلیل نیز پیش‌بینی نرخ بیکاری در درازمدت می‌تواند با خطا همراه شود.

پیش‌بینی‌های به‌عمل‌آمده گویای آن است که در دوران برنامه ششم، نرخ مشارکت جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر افزایش خواهد یافت و از ۳۹,۴ درصد در سال ۱۳۹۵ به ۴۳,۴ درصد در سال ۱۴۰۰ خواهد رسید (نمودار ۲۳).

با توجه به رشد جمعیت ده‌ساله و بیشتر در دوره برنامه ششم، جمعیت فعال با نرخ ۳/۴۳ درصد در سال افزایش خواهد یافت و در پایان برنامه معادل ۴۷۴۱ هزار نفر بیش از سال ۱۳۹۵ خواهد شد. به‌عبارت‌دیگر در طول سال‌های برنامه هر سال ۹۴۸ هزار نفر بر جمعیت فعال کشور افزوده خواهد شد.

نمودار ۲۳ - پیش‌بینی عرضه نیروی کار جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر طی سال‌های برنامه ششم

مأخذ: اسناد برنامه ششم توسعه، سند برنامه راهبردی فرابخش رشد، سرمایه‌گذاری و اشتغال

۱-۴-۳ - پیش‌بینی رشد اقتصادی به تفکیک بخش‌های عمده در دوران برنامه ششم

رشد بخش‌های عمده اقتصاد کشور در دوران برنامه ششم به شرح جدول (۸) پیش‌بینی شده است. با مقایسه نرخ‌های رشد محقق شده در دوره ۹۵-۱۳۸۴ ملاحظه می‌شود که بخش‌هایی که در گذشته از نرخ رشد بالایی برخوردار بوده‌اند، در برنامه ششم نیز عموماً نرخ رشد بالایی خواهند داشت.

جدول ۸ - پیش‌بینی متوسط نرخ رشد سالانه ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی در برنامه ششم توسعه کشور (درصد)

بخش‌ها	عملکرد دوره ۹۵-۱۳۸۴	پیش‌بینی دوران برنامه ششم	درصد تغییرات رشد برنامه نسبت به عملکرد گذشته
کشاورزی	۳,۳	۸	۱۴۲,۴
نفت	۰,۸	۷	۷۷۵
معدن	۷,۱	۸,۸	۲۳,۹
صنعت	۳,۹	۹,۳	۱۳۸,۵
آب، برق و گاز	۵,۴	۹	۶۶,۷
ساختمان	-۰,۹	۷,۵	۸۴۰
حمل‌ونقل انبارداری	۳,۶	۸,۳	۱۳۰,۶
ارتباطات	۱۷,۱	۱۹,۴	۱۳,۵
سایر خدمات	۲,۸	۵,۸	۱۰۷,۱
کل	۲,۶	۸	۲۰۷,۷

توضیح: نرخ رشد بخش‌های حمل‌ونقل و انباری و ارتباطات مربوط به دوره ۹۴-۱۳۸۴ است.

مأخذ: قانون برنامه ششم توسعه کشور، ماده ۳، جدول شماره ۲.

گفتنی است که زمان شروع برنامه ششم در مرحله محاسبات کارشناسی سال ۱۳۹۵ در نظر گرفته شده بود. اما به دلیل تأخیر در تصویب برنامه، زمان شروع برنامه با یک سال تأخیر به سال ۱۳۹۶ تغییر یافت. با توجه به آمار حساب‌های ملی سال ۱۳۹۵ که از سوی بانک مرکزی منتشر شده، در صورتی که نرخ‌های رشد بخش‌ها بر اساس برنامه محقق شود، میانگین رشد اقتصادی دوران برنامه (۱۴۰۰-۱۳۹۶)، اندکی کمتر از ۸ درصد مندرج در جدول فوق خواهد شد.

برنامه‌ریزی به معنای تعیین اهداف غیرممکن نیست. لذا اهداف برنامه هرچند می‌تواند بهتر از عملکرد گذشته اقتصاد کشور تعیین شود، نباید با عملکرد گذشته اقتصاد تفاوت عظیم داشته باشد. رشد اقتصادی برنامه ششم در همسنگی با عملکرد دهه قبل از آن افزایشی به میزان ۲۰۷,۷ درصد نشان می‌دهد. پرسش این است که حتی در صورت فراهم بودن منابع تأمین مالی، آیا اصلاح نهادها و سیاست‌ها بدون وقفه زمانی موجبات بهبود عملکرد اقتصاد کشور را فراهم ساخت. بی‌تردید تأثیر اصلاحات به تدریج در بهبود عملکرد ظاهر خواهد شد.

در جدول فوق رشد اقتصادی در ۵ بخش از ۹ بخش به میزان بیش از ۱۰۰ درصد افزایش خواهد یافت. این مسئله در مورد بخش نفت و ساختمان که زیر ظرفیت کار می‌کرده‌اند، ممکن است معقول باشد. اما به شرحی که خواهد آمد در مورد بخش‌های کشاورزی، صنعت، حمل‌ونقل و سایر خدمات قابل دستیابی نخواهد بود.

۱-۴-۴- پیش‌بینی نرخ بیکاری در انتهای برنامه ششم توسعه

در صورت تحقق پیش‌بینی تقاضای نیروی کار در برنامه ششم توسعه کشور، انتظار می‌رود نرخ بیکاری از ۱۲/۴ درصد در سال ۱۳۹۵، به ۸/۶ درصد در سال پایانی برنامه کاهش یابد. در این صورت تعداد بیکاران کشور در سال ۱۴۰۰ به حدود ۲۶۲۶ هزار نفر تقلیل خواهد یافت.

نمودار ۲۴ - پیش‌بینی تقاضای نیروی کار طی سال‌های برنامه ششم توسعه کشور

مأخذ: اسناد برنامه ششم توسعه، سند برنامه راهبردی فرابخش رشد، سرمایه‌گذاری و اشتغال

۱-۴-۵- ارزیابی تحقق‌پذیری اهداف برنامه ششم و سناریوهای محتمل رشد اقتصادی، اشتغال و بیکاری برای دوره برنامه ششم

واقعیت این است که تحقق اهداف اشتغال و بیکاری در برنامه ششم، در گرو تحقق مفروضات و اهداف زیر است:

- (۱) پیش‌بینی‌های برنامه‌ریزان در مورد جمعیت در سن کار، نرخ مشارکت اقتصادی و به تبع آن‌ها عرضه نیروی کار تحقق یابد.
- (۲) امکان تأمین مالی منابع پیش‌بینی شده برای سرمایه‌گذاری پیش‌بینی شده در برنامه از محل بودجه دولت، صندوق توسعه ملی، بازار سرمایه، بازار پول و سرمایه‌گذاری خارجی فراهم آید.

- ۳) رشد بهره‌وری کل عوامل تولید و بهره‌وری کار و سرمایه به میزان پیش‌بینی شده در برنامه باشد.
- ۴) میانگین سالانه نرخ رشد اقتصادی بخش‌ها در سطوح تعیین‌شده در برنامه تحقق یابد. در واقع امکان دارد به دلیل تغییرات پیش‌بینی‌نشده سهم بخش‌ها در اقتصاد به دلیل کشش‌های متفاوت اشتغال به تولید، اشتغال پیش‌بینی شده تحقق نیابد.
- ۵) کشش‌های پیش‌بینی شده اشتغال نسبت به ارزش‌افزوده در هر بخش تحقق یابد.
- بدیهی است که تقاضای نیروی کار در هر بخش متأثر از نرخ رشد ارزش‌افزوده آن بخش و کشش نیروی کار در آن خواهد بود.

سه سناریو برای رشد اقتصادی طی سال‌های برنامه ششم به شرح زیر ترسیم شده است:

۱. سناریو خوش‌بینانه: تحقق رشد اقتصادی پیش‌بینی شده در قانون برنامه ششم (متوسط ۸ درصد در سال)
۲. سناریو محتمل: در صورتی که رشد اقتصادی بر اساس ساختار اقتصادی سال ۱۳۹۵ باشد (به‌استثنای بخش نفت)، در این صورت متوسط رشد اقتصادی طی سال‌های برنامه ششم ۵,۵ درصد خواهد بود.
۳. سناریو بدبینانه: تحقق رشد اقتصادی ضعیف‌تر از رشد بلندمدت اقتصادی کشور در حد متوسط سالانه ۳,۹ درصد. این سناریو بر پایه پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول در مورد چشم‌انداز عملکرد اقتصادی ایران در دوره ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۱ است.

کشش اشتغال نسبت به رشد اقتصادی در ایران در ادوار مختلف، متفاوت بوده است. بعد از انقلاب اسلامی به دلیل گسترش بی‌رویه بخش عمومی، کشش اشتغال به حدود ۱ رسید. بعد از آن در دهه ۸۵-۱۳۷۵ به ۰,۶ کاهش یافت و به دنبال آن در دهه ۹۵-۱۳۷۵ مجدداً کاهش یافته و به ۰,۳۶ درصد رسیده است. نتایج ارائه‌شده از پیش‌بینی متغیرهای بازار کار در برنامه ششم توسعه، گویای آن است که کشش اشتغال ۰,۴۸۷۵ درصد در نظر گرفته شده است. لذا در اینجا برای هر یک از سناریوهای رشد طراحی‌شده، سه سناریو برای کشش اشتغال یعنی ۰,۵۶، ۰,۴۹ و ۰,۳۶ در نظر گرفته شده است.

برای برآورد نرخ بیکاری در سناریوهای مختلف مراحل زیر طی شده است:

- عرضه نیروی کار در سال پایان برنامه مشابه اسناد برنامه ششم، ۳۰۵۳۲ هزار نفر در نظر گرفته شده است.
- بر اساس نتایج طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران، جمعیت شاغل سال ۱۳۹۵ برابر ۲۲۵۸۸ هزار نفر در نظر گرفته شده است.

با توجه به سه سناریو ترسیم شده برای متوسط نرخ رشد اقتصادی کشور طی سال‌های برنامه ششم و سه سناریو برای کشش اشتغال نسبت به رشد اقتصادی، ۹ حالت به شرح جدول زیر برای متوسط نرخ رشد اشتغال قابل محاسبه است:

جدول ۹ - نرخ‌های رشد اشتغال برای حالت‌های مختلف سناریوهای رشد اقتصادی و سناریوهای کسش اشتغال (درصد)

سناریوهای کسش اشتغال				
۰,۳۶	۰,۴۹	۰,۵۶		
۲,۹	۳,۹	۴,۵	۸	سناریوهای رشد اقتصادی کشور
۲	۲,۷	۳,۱	۵,۵	
۱,۴	۱,۹	۲,۲	۳,۹	

با اعمال نرخ‌های رشد اشتغال مطابق جدول فوق، تعداد شاغلان در پایان برنامه ششم به شرح جدول زیر برآورد می‌شود:

جدول ۱۰ - برآورد تعداد شاغلان برای حالت‌های مختلف سناریوهای رشد اقتصادی و سناریوهای کسش اشتغال در سال ۱۴۰۰ (هزار نفر)

سناریوهای کسش اشتغال				
۰,۳۶	۰,۴۹	۰,۵۶		
۲۶۰۳۳	۲۷۳۵۰	۲۸۱۲۲	۸	سناریوهای رشد اقتصادی کشور
۲۴۹۱۵	۲۵۷۸۳	۲۶۲۸۸	۵,۵	
۲۴۲۱۹	۲۴۸۱۸	۲۵۱۶۵	۳,۹	

با کسر تعداد شاغلان از عرضه نیروی کار در پایان برنامه ششم (۳۰۵۳۲ هزار نفر)، تعداد بیکاران در پایان برنامه ششم به شرح جدول زیر برآورد می‌شود:

جدول ۱۱ - برآورد تعداد بیکاران برای حالت‌های مختلف سناریوهای رشد اقتصادی و سناریوهای کسش اشتغال در سال ۱۴۰۰ (هزار نفر)

سناریوهای کسش اشتغال				
۰,۳۶	۰,۴۹	۰,۵۶		
۴۴۹۹	۳۱۸۲	۲۴۱۰	۸	سناریوهای رشد اقتصادی کشور
۵۶۱۷	۴۷۴۹	۴۲۴۴	۵,۵	
۶۳۱۳	۵۷۱۴	۵۳۶۷	۳,۹	

بر این اساس، نرخ بیکاری در پایان برنامه ششم به شرح جدول زیر در سناریوهای مختلف برآورد می‌شود:

جدول ۱۲ - نرخ بیکاری برای حالت‌های مختلف سناریوهای رشد اقتصادی و سناریوهای کسش اشتغال در سال ۱۴۰۰ (هزار نفر)

سناریوهای کسش اشتغال				
۰,۳۶	۰,۴۹	۰,۵۶		
۱۴,۷	۱۰,۴	۷,۹	۸	سناریوهای رشد اقتصادی کشور
۱۸,۴	۱۵,۶	۱۳,۹	۵,۵	
۲۰,۷	۱۸,۷	۱۷,۶	۳,۹	

احتمال وقوع حالت‌های ۹ گانه نرخ بیکاری در جدول فوق، به دقت قابل تعیین نیست. اما بر اساس تجربه می‌توان در مورد هر یک از آن‌ها حدس‌های کارشناسی به شرح زیر مطرح کرد:

۱. حالت‌های مندرج در سطر اول جدول، یعنی نرخ بیکاری در وضعیت تحقق نرخ رشد اقتصادی به میزان ۸ درصد، فارغ از میزان کشش اشتغال، قابل تحقق نیست. چراکه نیل به نرخ رشد اقتصادی ۸ درصد مستلزم جذب سرمایه‌گذاری خارجی در مقیاس گسترده و تجهیز منابع داخلی به نحوه بی‌سابقه است.

۲. تا جایی که مربوط به سه حالت مندرج در سطر دوم جدول است، باید گفت تحقق نرخ رشد اقتصادی ۵,۵ درصد، همان‌طور که قبلاً استدلال شد، محتمل است. اما کشش اشتغال ۰,۵۶ درصد خوش‌بینانه به نظر می‌رسد. اما احتمال وقوع کشش اشتغال ۰,۴۹، بیشتر از کشش اشتغال حداقلی یعنی ۰,۳۶ است. از این رو محتمل‌ترین سناریو نرخ بیکاری ۱۵,۶ درصد خواهد بود.

۳. تحقق رشد اقتصادی بدبینانه ۳,۹ درصد بر اساس برآوردهای صندوق بین‌المللی پول، در صورتی که تحریم‌های ایران از سوی کشورهای صنعتی تشدید شود و قیمت نفت در حد ۵۰ تا ۶۰ دلار به ازای هر بشکه نوسان داشته باشد، محتمل است. این سناریو اگر همراه با کشش پایین اشتغال نسبت به تولید باشد، از نظر اجتماعی خطرناک و غیرقابل قبول خواهد بود.

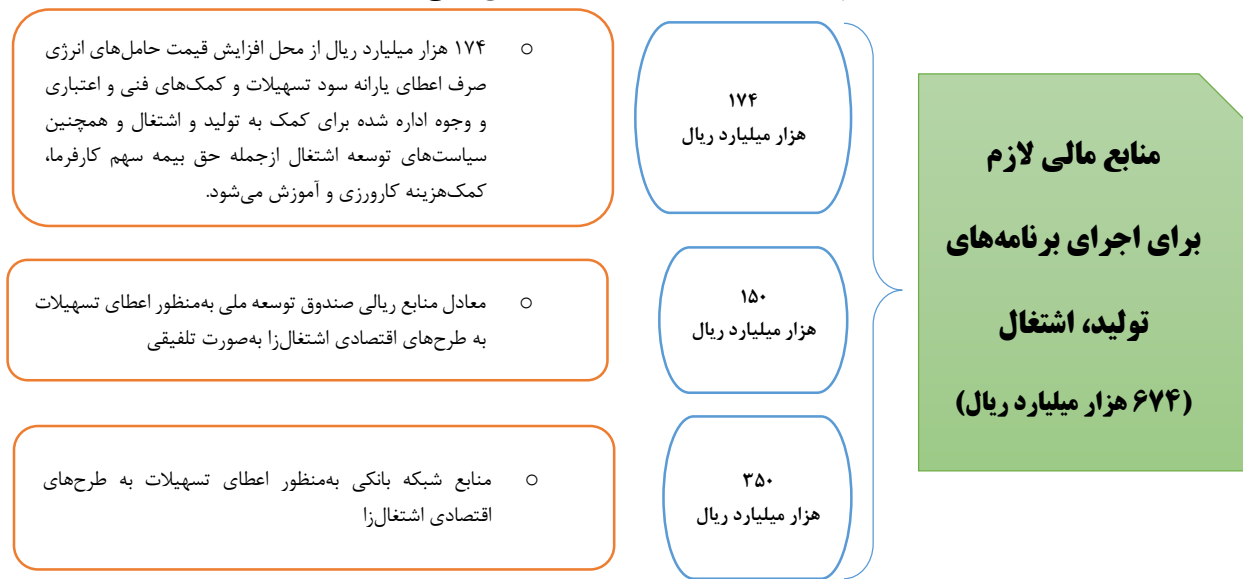
فصل ۲

منابع مالی اجرائی برنامه های تولید و اشتغال

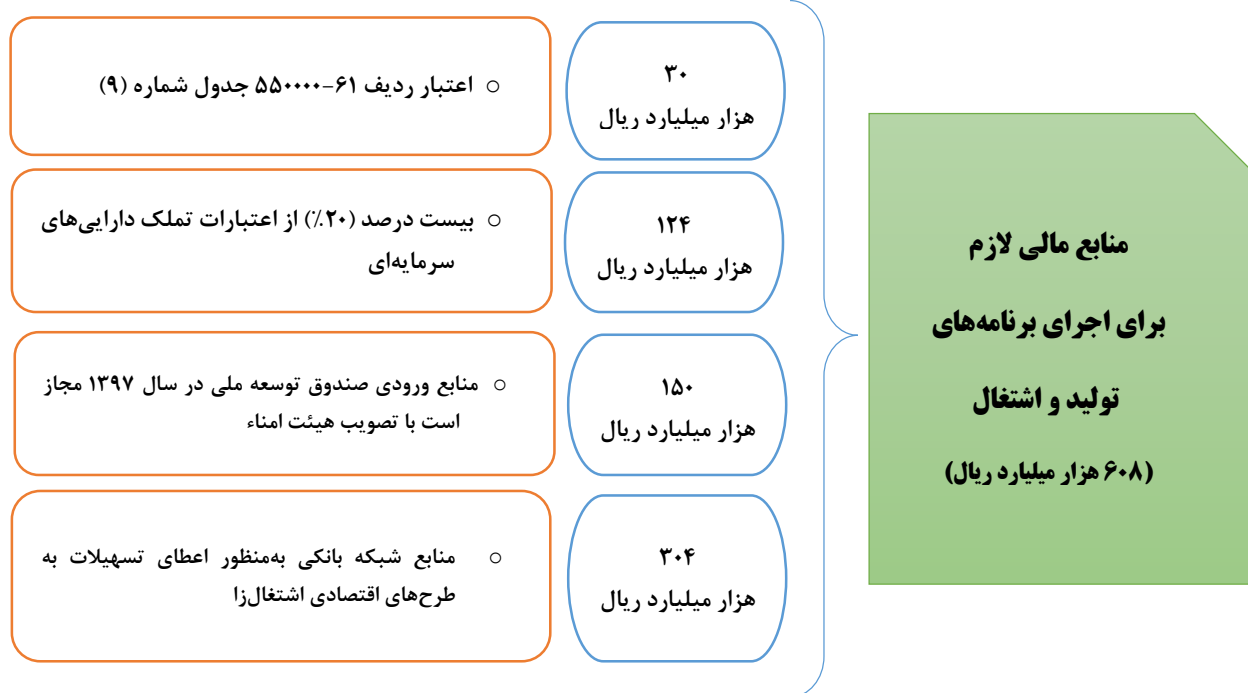
با توجه به وضعیت بیکاری کشور، در فرآیند تدوین لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، دولت برنامه اشتغال و تولید را در اولویت برنامه‌های سال ۱۳۹۷ قرار داد. دولت در لایحه پیشنهادی خود برای بودجه سال ۱۳۹۷ به منظور تجهیز منابع مالی لازم برای پشتیبانی از برنامه اشتغال و تولید خود، افزایش قیمت حامل‌های انرژی (شامل بنزین و گازوئیل) را تا سقف حصول منابع مالی به میزان ۱۷۴ هزار میلیارد ریال به مجلس شورای اسلامی ارائه نمود (نمودار ۲۵).

نمودار ۲۵ - پیشنهاد لایحه دولت: تجهیز منابع مالی موردنیاز

مجلس شورای اسلامی به دلیل شرایط اقتصادی، اجتماعی و سیاسی حاکم بر کشور در فرآیند بررسی لایحه بودجه، تصویب افزایش قیمت حامل‌های انرژی را صلاح ندانست و این مهم از لایحه پیشنهادی دولت حذف و ساختار تأمین مالی بند الف تبصره ۱۸ به شرح نمودار (۲۶) در قانون بودجه کشور در سال ۱۳۹۷ به تصویب رسید.

نمودار ۲۶ - تجهیز منابع مالی موردنیاز در قانون بودجه سال ۱۳۹۷

در عمل به دلیل عدم تحقق کامل منابع مالی پیش‌بینی شده در ردیف ۵۴-۵۵۰۰۰۰۰ جدول ۹ پیوست قانون بودجه و نیز محدودیت منابع بودجه عمرانی کشور، دولت پیشنهاد برداشت معادل ریالی یک میلیارد دلار از منابع صندوق توسعه ملی را به شورای عالی هماهنگی اقتصادی داد که با عنایت رهبر معظم انقلاب، تصویب شد.

این شورا، مبلغ یک میلیارد دلار برداشت از منابع صندوق توسعه ملی برای پشتیبانی از برنامه تولید و اشتغال دولت به شرح ذیل در تاریخ ۱۳۹۷/۴/۱۴ با سه محور زیر تصویب نمود.

- ✓ حمایت از واحدهای تولیدی فعال،
- ✓ بازسازی بافت‌های فرسوده شهری و نیز
- ✓ نوسازی ناوگان حمل‌ونقل شهری و بین‌شهری

ریاست محترم جمهور طی نامه شماره ۱۱۸۳۰ - ۱۳۹۷/۴/۲۶ مورخ ۱۳۹۷/۴/۲۶ عنوان سازمان برنامه‌وبودجه کشور موضوع صدرالاشاره را جهت اقدامات لازم ابلاغ نمودند.

ریاست سازمان برنامه‌وبودجه کشور طی نامه شماره ۱۸/م/۶۲۳۴ مورخ ۱۳۹۷/۹/۶ عنوان رئیس هیئت عامل صندوق توسعه ملی، مصوبه شورای عالی اقتصادی مبنی بر برداشت یک میلیارد دلار از منابع صندوق توسعه ملی را به صورت برگشت از منابع برای برنامه تولید و ایجاد اشتغال ابلاغ نمودند.

صندوق توسعه ملی طی نامه شماره ۶۵۸/ص - خ مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۴ عنوان ریاست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه برداشت یک میلیارد دلار و تسعیر آن با نرخ بازار دوم (سامانه نیما) و واریز آن به حساب دولت را صادر نمود.

فصل ۳

برنامه های اشتغال حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و

گردشگری

هدف اصلی از برنامه‌های حوزه گردشگری به شرح زیر می‌باشد:

- ✓ حمایت از توسعه استارت‌آپ‌ها، شرکت‌های تولید و مدیریت محتوا و همچنین تولید اپلیکیشن‌های مرتبط با گردشگری
- ✓ حمایت از فعالیت‌های گردشگری دانش‌بنیان
- ✓ حمایت از کسب‌وکارهای مرتبط با راهنمایان تور به منظور ایجاد اشتغال برای فارغ‌التحصیلان دانشگاهی
- ✓ کمک به راه‌اندازی اقامتگاه‌های سنتی با مرمت خانه‌های تاریخی توسط بخش خصوصی
- ✓ ارائه تسهیلات برای ایجاد انواع هتل‌ها در نقاط مختلف کشور
- ✓ کمک به توسعه واحدهای پذیرایی سنتی و مجتمع‌های گردشگری بین‌راهی
- ✓ کمک به راه‌اندازی و توسعه مراکز گردشگری سلامت با توجه به تقاضای موجود
- ✓ ایجاد مراکز گردشگری ساحلی و دریایی به منظور ساماندهی سواحل و تفریحات دریایی توسط بخش خصوصی
- ✓ اختصاص اعتبار کمک‌های بلاعوض برای تسهیل فعالیت‌ها و بهبود فضای کسب‌وکار گردشگری

برنامه‌های اشتغال حوزه میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری شامل موارد زیر است:

- توسعه زیرساخت‌های اقامتی (هتل)
- فعالیت‌ها و کسب‌وکارهای گردشگری
- سرمایه‌گذاری
- تبدیل اماکن مسکونی به کاربری هتل آپارتمان
- توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک
- توسعه تولید صنایع‌دستی
- توسعه بازرگانی صنایع‌دستی

در مجموع، حدود ۱۲۲ هزار فرصت شغلی مستقیم در نتیجه اجرای ۵۳۳۹ پروژه از محل منابع تبصره ۱۸ قانون بودجه ۱۳۹۷ در چارچوب برنامه‌های اشتغال فعالیت‌های میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری در مناطق شهری ایجاد خواهد شد. شایان ذکر است، برنامه‌های اشتغال میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری مناطق روستایی از محل تسهیلات قانون ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری تأمین می‌گردد. برای اجرای پروژه‌های ذکر شده، به ۶۵۷ میلیارد ریال اعتبار دولتی برای پرداخت یارانه سود تسهیلات بانکی، کمک‌های فنی و اعتباری و کمک‌های بلاعوض نیاز است که از محل اعتبارات پیش‌بینی شده در آیین‌نامه اجرایی تبصره ۱۸ تأمین می‌شود. در مجموع، حدود ۶۸۹۲۴ میلیارد ریال تسهیلات بانکی برای اجرای طرح‌های فوق مورد نیاز است که با احتساب ۳۶۸۸۰ میلیارد ریال آورده متقاضیان، متوسط سرمایه‌گذاری به ازای هر فرصت شغلی حدود ۸۶ میلیون ریال برآورد می‌گردد.

جدول ۱۳ - برنامه اشتغال فعالیت‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در سال ۱۳۹۷

اهداف	نحوه تأمین منابع مالی برنامه
<ul style="list-style-type: none"> ▪ اجرای ۸۰۶۳ پروژه اشتغال‌زایی شامل ۵۳۳۹ پروژه در مناطق شهری و ۲۷۲۴ پروژه در مناطق روستایی ▪ ایجاد ۱۹۰۹۲۹ فرصت شغلی مستقیم جدید شامل ۱۲۲۴۰۵ فرصت شغلی در مناطق شهری و ۶۸۵۲۴ فرصت شغلی در مناطق روستایی 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ یارانه سود تسهیلات کمک‌های فنی و اعتباری بلاعوض از محل بند الف تبصره ۱۸ ▪ تسهیلات پروژه‌های روستایی از محل اعتبارات قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری ▪ تسهیلات پروژه‌های شهری از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و منابع داخلی بانک‌ها

برنامه حوزه شهری: شامل توسعه زیرساخت‌ها (هتل و اقامتگاه)، تجهیز تأسیسات گردشگری، توسعه صنایع دستی، مرمت آثار تاریخی و راه‌اندازی موزه‌ها در مناطق شهری (شامل ۹ زیر برنامه) است. پیش‌بینی می‌شود با اجرای این برنامه حدود ۱۲۲ هزار فرصت شغلی در سال ۱۳۹۷ ایجاد شود.

برنامه حوزه روستایی: این برنامه شامل توسعه زیرساخت‌ها (هتل و اقامتگاه)، تجهیز تأسیسات گردشگری، توسعه صنایع دستی، مرمت آثار تاریخی و راه‌اندازی موزه‌ها در مناطق روستایی (شامل ۵ زیر برنامه) است. پیش‌بینی می‌شود با اجرای این برنامه حدود ۶۸ هزار فرصت شغلی در سال ۱۳۹۷ ایجاد شود.

با عنایت به موارد یادشده تلاش بر این است تا با حمایت از سرمایه‌گذاران بخش خصوصی، تشکل‌های حرفه‌ای، ایده‌های نو و همچنین درگیر نمودن جوانان تحصیل کرده و خلاق، راه‌های توسعه صنعت گردشگری کشور هموار گردد. همان‌طور که در جدول (۱۴) نشان داده شده است، برای برنامه توسعه زیرساخت‌های اقامتی (هتل) ۱۷۵ پروژه تعریف شده که با آن ۱۰۲۵۳ شغل مستقیم و ۶۹۰۸ شغل در حین ساخت و در جمع ۱۷۱۶۱ نفر شغل ایجاد می‌شود. برای این مقدار شغل به ۲۴۶۴۰ میلیارد ریال آورده متقاضی و ۱۲۱۲۰ تسهیلات با نرخ سود ۱۸٪ نیاز است.

همین‌طور، برای برنامه فعالیت‌ها و کسب‌وکارهای گردشگری به ۳۰۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض دولت و ۲۶۰۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی برای ایجاد ۳۶۸۷۵ شغل مستقیم و ۵۶۴۹۰ شغل در زنجیره فعالیت مورد نیاز است. که در مجموع ۹۳۳۶۵ نفر شغل برای ۷۷۶ پروژه برنامه فعالیت‌ها و کسب‌وکارهای گردشگری پیش‌بینی شده است.

جدول ۱۴ - خلاصه طرح ویژه اشتغال فراگیر سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری - حوزه شهری

ردیف	عنوان برنامه	تعداد پروژه	اشتغال (نفر)				منابع مالی مورد نیاز (ارقام به میلیارد ریال)			
			مستقیم	در حین ساخت	زنجیره	جمع	آورده متقاضی	کمک بلاعوض	تسهیلات	جمع
۱	توسعه زیرساخت‌های اقامتی (هتل)	۱۷۵	۱۰۲۵۳	۶۹۰۸	۰	۱۷۱۶۱	۲۴۶۴۰	۰	۱۲۱۲۰	۳۶۷۶۰
۲	فعالیت‌ها و کسب‌وکارهای گردشگری	۷۷۶	۳۶۸۷۵	۰	۵۶۴۹۰	۹۳۳۶۵	۰	۳۰۰	۲۶۰۰	۲۹۰۰
۳	سرمایه‌گذاری	۱۸۰۰	۲۶۶۹۰	۰	۷۵۲۹۲	۱۰۱۹۸۲	۰	۰	۱۴۷۶۰	۱۴۷۶۰
۴	تبدیل اماکن مسکونی به کاربری هتل آپارتمان	۴۰۰	۴۰۰۰	۰	۱۲۰۰۰	۱۶۰۰۰	۸۷۰۰	۰	۲۰۳۰۰	۲۹۰۰۰
۵	توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک	۷۲۰	۵۴۰۰	۰	۱۷۹۹۸	۲۳۳۹۸	۰	۰	۱۳۵۰	۱۳۵۰
۶	توسعه تولید صنایع دستی	۵۰۰	۳۵۰۰۰	۰	۰	۳۵۰۰۰	۲۱۰۰	۴۰	۱۰۵۰۰	۱۲۶۴۰
۷	توسعه بازرگانی صنایع دستی	۲۲۳	۲۶۶۲	۰	۰	۲۶۶۲	۱۴۴۰	۸۰	۲۵۱۰	۴۰۳۰
۸	مشارکت در مرمت و احیاء بناهای تاریخی	۷۱۱	۱۳۵۵	۳۲۵۶	۱۳۳	۴۷۴۴	۰	۱۳۰	۴۷۵۰	۴۸۸۰
۹	راه‌اندازی موزه‌ها با مشارکت بخش خصوصی	۳۴	۱۷۰	۰	۰	۱۷۰	۰	۳۴	۳۴	۶۸
جمع کل		۵۳۳۹	۱۲۲۴۰۵	۱۰۱۶۴	۱۶۱۹۱۳	۲۹۴۴۸۲	۳۶۸۸۰	۵۸۴	۶۸۹۲۴	۱۰۶۳۸۸

برای سرمایه‌گذاری در ۱۸۰۰ پروژه به ۱۴۷۶۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی برای ایجاد ۱۰۱۹۸۲ نفر شغل نیاز است. همچنین در برنامه تبدیل اماکن مسکونی به کاربری هتل آپارتمان که در آن ۴۰۰۰ فرصت شغلی مستقیم و ۱۲۰۰۰ فرصت شغلی در زنجیره فعالیت ایجاد می‌شود به ۲۹۰۰ میلیارد ریال منابع مالی نیاز است که سهم آورده متقاضی ۸۷۰ میلیارد ریال و ۲۰۳۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل منابع بانکی می‌باشد. برای ۷۲۰ پروژه که در آن ۵۴۰۰ فرصت شغلی مستقیم و ۱۷۹۹۸ نفر شغل در زنجیره فعالیت برای برنامه فعالیت توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک پیش‌بینی شده است که برای این مقدار پروژه به منابع مالی تنها به ۱۳۵۰ میلیارد ریال تسهیلات با نرخ شود ۱۸ درصد نیاز است. پیش‌بینی شده است توسعه تولید و بازرگانی صنایع دستی هر کدام به ترتیب ۳۵۰۰۰ و ۲۶۶۲ نفر شغل ایجاد می‌کند به شرط آنکه ۴۰ و ۸۰ میلیارد ریال کمک‌های بلاعوض دولت و ۱۰۵۰۰ و ۲۵۱۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی در نظر گرفته شود که سهم متقاضی به ترتیب برابر با ۱۴۴۰ و ۲۱۰ میلیارد ریال خواهد بود.

برای ۷۱۱ پروژه مشارکت در مرمت و احیاء بناهای تاریخی به ۱۳۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض دولت و ۴۷۵۰ میلیارد تسهیلات بانکی نیاز است که در مجموع پیش‌بینی می‌شود ۴۷۴۴ نفر شغل ایجاد می‌کند. و همچنین برای ۳۴ پروژه راه‌اندازی موزه‌ها با مشارکت بخش خصوصی ۱۷۰ نفر شغل به صورت مستقیم نیاز است که منابع برآورده شده برای این تعداد موزه به ۴۳ میلیارد ریال کمک بلاعوض دولت و ۴۳ میلیارد ریال تسهیلات از محل بانکی نیاز است.

۳-۱- برنامه سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های اقامتی

هدف از این برنامه توسعه زیرساخت‌های اقامتی و اسکان در مناطق شهری است که در آن‌ها حداقل ۴۰ درصد پیشرفت فیزیکی وجود داشته باشد این برنامه‌ها شامل هتل ۱ ستاره تا هتل ۵ ستاره و همچنین هتل آپارتمان می‌باشد. از آنجایی که برخی از زیرساخت‌های اقامتی در مناطق شهری در فرایند ساخت با کمبود منابع روبرو هستند لذا استفاده از تسهیلات بانکی می‌تواند به اتمام و رساندن این زیرساخت‌ها به مرحله بهره‌برداری می‌تواند کمک زیادی به حوزه گردشگری و جذب توریست در مناطق شهری بکند.

بر طبق جدول (۱۵)، ۳۳ پروژه مربوط به هتل‌های ۱ ستاره در نظر گرفته شده است که این تعداد پروژه ۲۳۴۳ نفر شغل ایجاد می‌کند و برای به‌کارگیری این تعداد ۴۷۴ میلیارد ریال منابع ریالی نیاز است که سهم آورده متقاضی ۳۰۵ میلیارد ریال و تسهیلات بانکی ۱۶۹ میلیارد ریال می‌باشد. برآورد شده است که ۱۷۶۴ نفر شغل برای توسعه ۲۹ هتل ۲ ستاره در منطقه شهری ایجاد می‌شود که برای این میزان شغل به ۱۰۸ میلیارد ریال تسهیلات بانکی نیاز است که آورده متقاضی ۱۴۵ میلیارد ریال می‌باشد.

جدول ۱۵ - برنامه توسعه زیرساخت‌های اقامتی در مناطق شهری کشور
(پروژه‌های با بیش از ۴۰ درصد پیشرفت فیزیکی)

ردیف	عنوان	تعداد پروژه	اشتغال (نفر)			منابع مالی موردنیاز (ارقام به میلیارد ریال)			
			مستقیم	در حین ساخت	جمع	آورده متقاضی	کمک بلاعوض	تسهیلات	جمع
۱	هتل ۱ ستاره	۳۳	۱۸۱۴	۵۲۹	۲۳۴۳	۳۰۵۰	۰	۱۶۹۰	۴۷۴۰
۲	هتل ۲ ستاره	۲۹	۱۰۲۰	۷۴۴	۱۷۶۴	۱۴۵۰	۰	۱۰۸۰	۲۵۳۰
۳	هتل ۳ ستاره	۴۹	۲۷۷۸	۱۷۶۶	۴۵۴۴	۴۲۶۰	۰	۲۷۵۰	۷۰۱۰
۴	هتل ۴ ستاره	۱۹	۱۴۰۸	۱۴۰۸	۲۸۱۶	۴۸۲۰	۰	۱۷۵۰	۶۵۷۰
۵	هتل ۵ ستاره	۱۴	۲۶۶۳	۱۵۸۲	۴۲۴۵	۹۱۱۰	۰	۳۹۱۰	۱۳۰۲۰
۶	هتل آپارتمان	۳۱	۵۷۰	۸۷۹	۱۴۴۹	۱۹۵۰	۰	۹۴۰	۲۸۹۰
	جمع کل	۱۷۵	۱۰۲۵۳	۶۹۰۸	۱۷۱۶۱	۲۴۶۴۰	۰	۱۲۱۲۰	۳۶۷۶۰

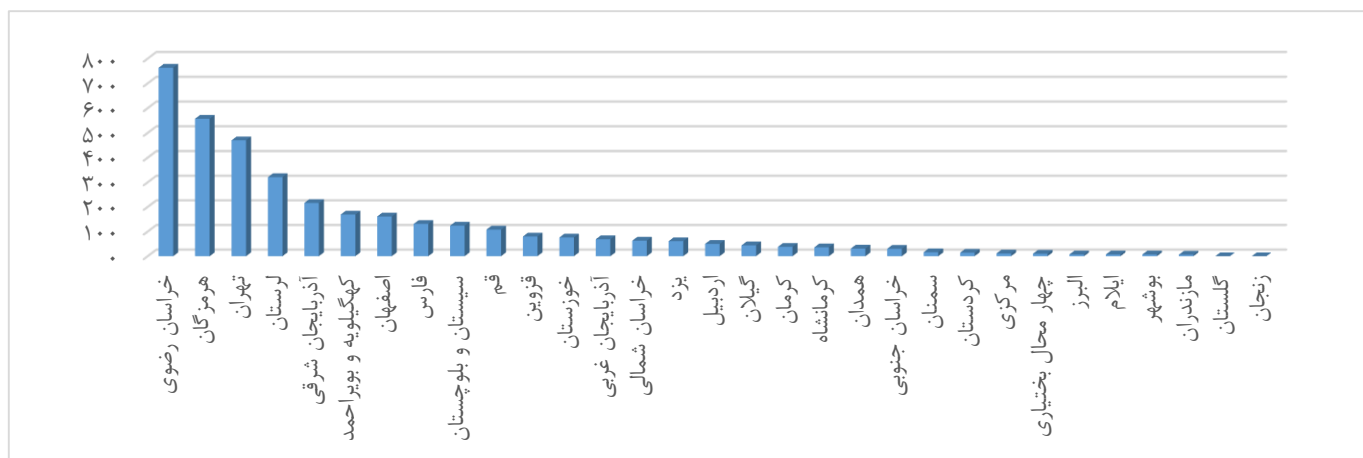
جدول بالا نشان می‌دهد، پیش‌بینی شده است که ۴۹ هتل ۳ ستاره می‌تواند ۴۵۴۴ نفر شغل ایجاد کند که منابع مالی موردنیاز ۷۰۱ میلیارد ریال می‌باشد. همچنین، ۱۷۵ میلیارد ریال تسهیلات بانکی و ۴۸۲ میلیارد ریال آورده متقاضی برای ۱۹ هتل ۴ ستاره در مناطق شهری که می‌تواند در مجموع ۲۸۱۶ نفر شغل ایجاد کند، موردنیاز است. در انتها برای ۳۶۱ هتل آپارتمان در حوزه شهری که ۱۴۴۹ نفر شغل ایجاد می‌کند به ۹۴ میلیارد ریال تسهیلات بانکی نیاز است که متقاضی ۱۹۵ میلیارد ریال خواهد بود.

جدول ۱۶ - توزیع استانی برنامه توسعه زیرساخت‌های اقامتی در مناطق شهری کشور
(پروژه‌های با بیش از ۴۰ درصد پیشرفت فیزیکی)

ردیف	استان	تعداد پروژه	اشتغال (نفر)			منابع مالی مورد نیاز (ارقام به میلیارد ریال)			
			مستقیم	در حین ساخت	جمع	آورده متقاضی	کمک بلاعوض	تسهیلات	جمع
۱	آذربایجان شرقی	۸	۵۶۵	۳۱۲	۸۷۷	۱۳۱۰	۰	۸۵۰	۲۱۶۰
۲	آذربایجان غربی	۶	۲۱۸	۱۳۲	۳۵۰	۴۳۰	۰	۲۶۰	۶۹۰
۳	اردبیل	۶	۱۷۴	۸۳	۲۵۷	۲۴۰	۰	۲۶۰	۵۰۰
۴	اصفهان	۱۰	۵۸۰	۳۶۷	۹۴۷	۱۲۲۰	۰	۳۹۰	۱۶۱۰
۵	البرز	۱	۱۲۲	۵۰	۱۷۲	۲۰	۰	۵۰	۷۰
۶	ایلام	۳	۲۸	۳۰	۵۸	۴۰	۰	۳۰	۷۰
۷	بوشهر	۴	۴۰	۲۵	۶۵	۴۰	۰	۳۰	۷۰
۸	تهران	۹	۱۳۵۰	۳۷۷	۱۷۲۷	۲۸۴۰	۰	۱۸۶۰	۴۷۰۰
۹	چهارمحال بختیاری	۲	۳۱	۴۰	۷۱	۵۰	۰	۵۰	۱۰۰
۱۰	خراسان جنوبی	۵	۱۷۵	۹۷	۲۷۲	۱۳۰	۰	۱۷۰	۳۰۰
۱۱	خراسان رضوی	۲۲	۱۸۱۰	۱۸۱۳	۳۶۲۳	۵۴۴۰	۰	۲۱۹۰	۷۶۳۰
۱۲	خراسان شمالی	۲	۱۷۰	۲۳	۱۹۳	۴۱۰	۰	۲۲۰	۶۳۰
۱۳	خوزستان	۳	۴۱۲	۱۴۱	۵۵۳	۳۸۰	۰	۳۸۰	۷۶۰
۱۴	سمنان	۱	۱۵	۱۰	۲۵	۱۵۰	۰	۱۰	۱۶۰
۱۵	سیستان و بلوچستان	۴	۳۶۲	۱۹۵	۵۵۷	۹۷۰	۰	۲۷۰	۱۲۴۰
۱۶	فارس	۱۰	۴۱۶	۴۲۹	۸۴۵	۸۰۰	۰	۵۱۰	۱۳۱۰
۱۷	قزوین	۲	۸۵۰	۱۰۰	۹۵۰	۶۰۰	۰	۲۰۰	۸۰۰
۱۸	قم	۱۳	۲۴۵	۲۴۹	۴۹۴	۷۳۰	۰	۳۵۰	۱۰۸۰
۱۹	کردستان	۴	۳۹	۵۶	۹۵	۶۰	۰	۸۰	۱۴۰
۲۰	کرمان	۳	۱۵۸	۱۲۵	۲۸۳	۲۹۰	۰	۹۰	۳۸۰
۲۱	کرمانشاه	۱	۴۵	۶۲	۱۰۷	۱۵۰	۰	۲۱۰	۳۶۰
۲۲	کهگیلویه و بویراحمد	۱۴	۳۸۸	۳۲۵	۷۱۳	۱۱۱۰	۰	۵۸۰	۱۶۹۰
۲۳	گیلان	۳	۹۲	۷۷	۱۶۹	۲۳۰	۰	۲۱۰	۴۴۰
۲۴	لرستان	۱۸	۶۰۷	۶۲۶	۱۲۳۳	۲۳۰۰	۰	۹۱۰	۳۲۱۰
۲۵	مازندران	۱	۴۵	۱۰	۵۵	۴۰	۰	۲۰	۶۰
۲۶	مرکزی	۲	۴۵	۴۶	۹۱	۸۰	۰	۳۰	۱۱۰
۲۷	هرمزگان	۹	۱۰۲۱	۷۰۰	۱۷۲۱	۳۹۱۰	۰	۱۶۶۰	۵۵۷۰
۲۸	همدان	۲	۴۵	۴۱	۸۶	۲۷۰	۰	۴۰	۳۱۰
۲۹	یزد	۷	۲۰۵	۳۶۷	۵۷۲	۴۰۰	۰	۲۱۰	۶۱۰
۳۰	گلستان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	زنجان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جمع کل		۱۷۵	۱۰۳۵۳	۶۹۰۸	۱۷۱۶۱	۲۴۶۴۰	۰	۱۲۱۲۰	۳۶۷۶۰

طبق نمودار (۲۷)، استان خراسان رضوی بیشترین سهم خود را از منابع موردنیاز (۷۶۳ میلیارد ریال) برای توسعه زیرساخت‌های اقامتی در مناطق شهری کشور را داشته و استان گلستان و زنجان هیچ پروژه‌ای در این زمینه ندارد. استان خراسان رضوی به دلیل توریستی بودن و گردشگرانی که در طول سال از این استان بازدید می‌کنند، با ۲۲ پروژه زیرساخت اقامتی پیش‌بینی می‌شود ۳۶۲۳ نفر شغل ایجاد خواهد نمود. استان سیستان و بلوچستان به‌طور متوسط در بین این ۳۱ استان، با ۱۲۴ میلیارد منابع مالی موردنیاز که سهم متقاضی ۹۷ و تسهیلات بانکی ۲۷ میلیارد ریال می‌باشد، ۵۵۷ نفر شغل پیش‌بینی شده است که ایجاد خواهد نمود.

نمودار ۲۷ - توزیع استانی جمع منابع مالی موردنیاز برنامه توسعه زیرساخت‌های اقامتی در مناطق شهری کشور (پروژه‌های با بیش از ۴۰ درصد پیشرفت فیزیکی)

۲-۳- برنامه کسب‌وکارهای گردشگری

برنامه‌های کسب‌وکارهای گردشگری مربوط به کسب‌وکارهای مرتبط با تور گردشگر، تبلیغات و بازاریابی محصولات گردشگری توسط شرکت‌های مشاور، برپایی نمایشگاه‌های گردشگری داخلی و بین‌المللی و برگزاری جشنواره‌های فصلی می‌باشد. این برنامه پیش‌بینی شده است که جمعاً ۹۳ هزار شغل برای سال ۱۳۹۷ ایجاد می‌کند. لذا، برای این برنامه ۲۶۰ میلیارد ریال تسهیلات و ۳۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض دولتی در نظر گرفته شده است. بر طبق جدول (۱۷)، پیش‌بینی شده است فعالیت کسب‌وکارهای مرتبط با راهنمایان تور تعداد ۲۰۰ پروژه با ۳۰۰۰ نفر فرصت شغلی، به ۱۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی به‌عنوان منابع مالی نیاز دارد. در صورتی که، برای تبلیغات و بازاریابی محصولات گردشگری، ۲۵۰ میلیارد ریال تسهیلات ۱۸ درصد برای ۵۰۰ شرکت نیاز است که می‌تواند در کل ۸۵۰۰ نفر فرصت شغلی به وجود آورد.

جدول ۱۷- برنامه فعالیت‌ها و کسب‌وکارهای گردشگری (در حوزه شهری)

ردیف	عنوان	تعداد پروژه	اشتغال (نفر)				منابع مالی مورد نیاز (ارقام به میلیارد ریال)			
			مستقیم	در حین ساخت	زنجیره	جمع	آورده متقاضی	کمک بلاعوض	تسهیلات	جمع
۱	کسب‌وکارهای مرتبط با راهنمایان تور	۲۰۰	۲۰۰۰	۰	۱۰۰۰	۳۰۰۰	۰	۰	۱۰۰	۱۰۰
۲	شرکت‌های مشاور تبلیغات و بازاریابی محصولات گردشگری	۵۰۰	۳۵۰۰	۰	۵۰۰۰	۸۵۰۰	۰	۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰
۳	شرکت‌های مجری نمایشگاه‌های گردشگری داخلی	۲۵	۱۷۵	۰	۲۵۰	۴۲۵	۰	۰	۴۰	۴۰
۴	شرکت‌های مجری نمایشگاه‌های گردشگری بین‌المللی	۲۰	۲۰۰	۰	۲۴۰	۴۴۰	۰	۰	۶۰	۶۰
۵	برگزاری جشنواره‌های (بهاری (نوروز گاه‌ها)، تابستانی، پاییزه و زمستانی)	۳۱	۳۱۰۰۰	۰	۵۰۰۰۰	۸۱۰۰۰	۰	۰	۲۰۰	۲۰۰
جمع کل		۷۷۶	۳۶۸۷۵	۰	۵۶۴۹۰	۹۳۳۶۵	۰	۰	۲۹۰۰	۲۶۰۰

برپایی نمایشگاه‌های گردشگری داخلی و بین‌المللی، نیاز به ۱۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض دولتی دارد که ۸۶۵ نفر فرصت شغلی برای سال ۱۳۹۷ می‌تواند خلق کند. و در انتها برای این برنامه، برگزاری ۳۱ جشنواره فصلی که شامل جشنواره‌های بهاری (نوروز گاه‌ها)، تابستانی، پاییزه و زمستانی می‌باشد نیاز به ۲۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض دولت از محل بند(الف) تبصره ۱۸ را دارد تا بتواند ۸۱ هزار فرصت شغلی ایجاد کند.

۳-۲-۱- برنامه توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک

حمایت برای خرید دفاتر خدمات مسافرتی و شرکت‌ها و حمایت از توسعه استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های تولید و مدیریت محتوا، اپلیکیشن و بازی‌های رایانه‌ای مرتبط با گردشگری از اهم فعالیت‌های برنامه توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک می‌باشد.

جدول ۱۸ - برنامه توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک (در حوزه شهری)

ردیف	عنوان	تعداد پروژه	اشتغال (نفر)				منابع مالی مورد نیاز (ارقام به میلیارد ریال)		
			مستقیم	در حین ساخت	زنجیره	جمع	آورده متقاضی	کمک بلاعوض	تسهیلات
۱	حمایت از توسعه استارت‌آپ‌ها	۱۰۰	۵۰۰	۰	۱۶۶۶	۲۱۶۶	۰	۰	۵۰۰
۲	حمایت از شرکت‌های تولید و مدیریت محتوا، اپلیکیشن و بازی‌های رایانه‌ای مرتبط با گردشگری	۱۲۰	۶۰۰	۰	۱۹۹۹	۲۵۹۹	۰	۰	۱۵۰
۳	حمایت از فعالیت‌های گردشگری دانش‌بنیان	۲۰	۱۰۰	۰	۳۳۳	۴۳۳	۰	۰	۴۰
۴	حمایت برای خرید دفاتر خدمات مسافرتی و شرکت‌ها	۳۰۰	۱۵۰۰	۰	۵۰۰۰	۶۵۰۰	۰	۰	۳۶۰
۵	حمایت از تشکل‌ها و فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی در برگزاری رویدادهای گردشگری	۱۰۰	۱۰۰۰	۰	۳۳۳۳	۴۳۳۳	۰	۰	۱۵۰
۶	حمایت از ایجاد دفاتر اطلاع‌رسانی گردشگری	۵۰	۲۰۰	۰	۶۶۷	۸۶۷	۰	۰	۶۰
۷	حمایت از تولید آثار سینمایی، تلویزیونی و مستند با رویکرد اطلاع‌رسانی گردشگری	۳۰	۱۵۰۰	۰	۵۰۰۰	۶۵۰۰	۰	۰	۹۰
	جمع کل	۷۲۰	۵۴۰۰	۰	۱۷۹۹۸	۲۳۳۹۸	۰	۰	۱۳۵۰

همچنین حمایت از فعالیت‌های گردشگری دانش‌بنیان، تشکل‌ها و فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی در برگزاری رویدادهای گردشگری، ایجاد دفاتر اطلاع‌رسانی گردشگری و تولید آثار سینمایی، تلویزیونی و مستند با رویکرد اطلاع‌رسانی گردشگری از زیر برنامه‌های توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک محسوب می‌شود. جدول بالا نشان می‌دهد که تنها منبع تأمین مالی تسهیلات بانکی به مبلغ ۱۳۵۰ میلیارد ریال می‌باشد که از این مبلغ، حمایت از توسعه استارت‌آپ‌ها ۵۰۰ میلیارد ریال برای ایجاد ۲۱۶۶ فرصت شغلی را به خود اختصاص داده است و بعد از آن حمایت برای خرید دفاتر خدمات مسافرتی و شرکت‌ها مبلغ ۳۶ میلیارد ریال تسهیلات بانکی نیاز دارد تا ۶/۵ هزار فرصت شغلی ایجاد کند. ۱۲۰ شرکت تولیدکننده محتوا، اپلیکیشن و بازی‌های رایانه‌ای و تشکل‌ها و فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی در برگزاری رویدادهای گردشگری، هر دو به میزان ۱۵۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی نیاز دارند تا بتوانند به ترتیب ۲/۵ و ۴ هزار فرصت شغلی ایجاد کنند.

۳-۲-۲- برنامه تبدیل اماکن مسکونی به کاربری هتل آپارتمان ۱۰ واحدی

این زیر برنامه تنها قسمتی از برنامه گردشگری می‌باشد که از منابع صندوق توسعه ملی تأمین مالی می‌گردد. این زیر برنامه تبدیل اماکن مسکونی به هتل آپارتمان ۱۰ واحدی می‌باشد که بر اساس جدول (۱۹) ۴۰۰ پروژه برای آن در نظر گرفته شده است که می‌تواند ۱۶۰۰۰ فرصت شغلی ایجاد کند. بر اساس برآورد این برنامه، برای ایجاد این فرصت شغلی به تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی به مبلغ ۲۰۳۰۰ میلیارد ریال نیاز است که آورده متقاضی برای این تعداد پروژه ۸۷۰۰ میلیارد ریال می‌باشد.

جدول ۱۹ - برنامه تبدیل اماکن مسکونی به کاربری هتل آپارتمان ۱۰ واحدی
(در حوزه شهری) - (از محل صندوق توسعه ملی)

ردیف	عنوان	تعداد پروژه	اشتغال (نفر)				منابع مالی مورد نیاز (ارقام به میلیارد ریال)			
			مستقیم	در حین ساخت	زنجیره	جمع	آورده متقاضی	کمک بلاعوض	تسهیلات	جمع
۱	تبدیل اماکن مسکونی به کاربری هتل آپارتمان ۱۰ واحدی	۴۰۰	۴۰۰۰	۰	۱۲۰۰۰	۱۶۰۰۰	۸۷۰۰	۰	۲۰۳۰۰	۲۹۰۰۰

۳-۳- برنامه حوزه تولید صنایع دستی

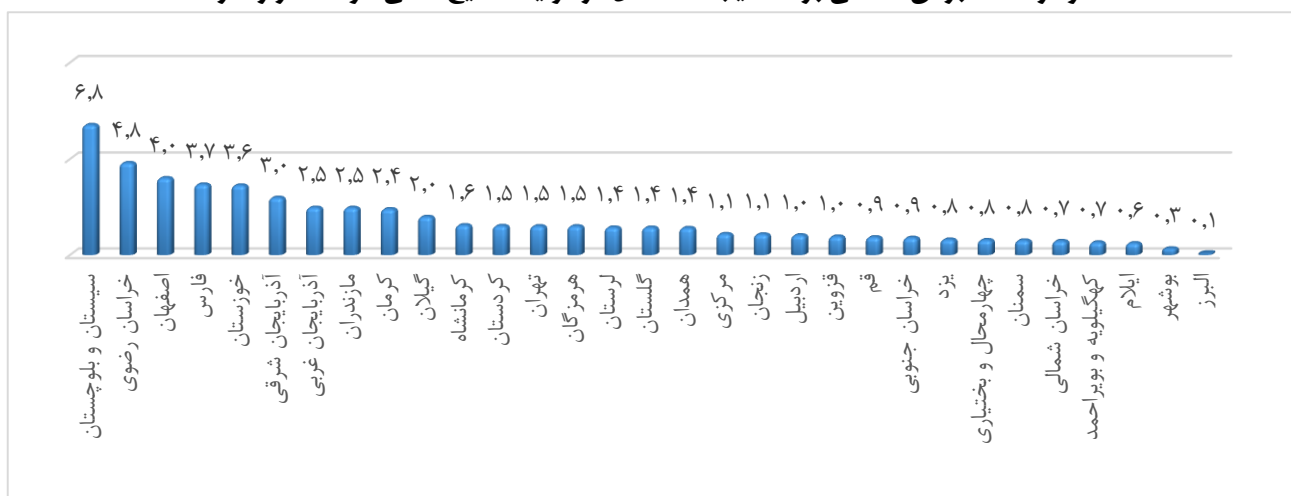
برای تولید و توسعه صنایع دستی در مناطق شهری که پیش‌بینی شده است ۳۵ هزار فرصت شغلی می‌تواند ایجاد کند نیاز به ۴۰ میلیارد ریال کمک‌های بلاعوض دولتی و ۱۰۵۰۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی نیاز است که سهم آورده متقاضی کل ۱۲۶۴ میلیارد ریال منابع مالی ۲۱۰۰ میلیارد ریال می‌باشد.

جدول ۲۰ - برنامه اشتغال در تولید صنایع دستی کشور حوزه شهری

ردیف	عنوان	تعداد پروژه	اشتغال (نفر)				منابع مالی مورد نیاز (ارقام به میلیارد ریال)			
			مستقیم	در حین ساخت	زنجیره	جمع	آورده متقاضی	کمک بلاعوض	تسهیلات	جمع
۱	اشتغال در تولید صنایع دستی کشور	۵۰۰	۳۵۰۰۰	۰	۰	۳۵۰۰۰	۲۱۰۰	۴۰	۱۰۵۰۰	۱۲۶۴۰

بر اساس نمودار (۲۸)، برای ۳۵ هزار فرصت شغلی در تولید صنایع دستی حوزه شهری، سهم استان سیستان و بلوچستان ۶/۸ هزار نفر فرصت شغلی بیشترین میزان در بین ۳ استان بوده است و بعد از استان خراسان رضوی با ۴/۸ هزار نفر فرصت شغلی رتبه دوم را در بین استان‌ها دارد. کمترین میزان فرصت شغلی مربوط به استان البرز با ۹۱ هزار نفر برآورد شده است. در بین استان‌ها استان تهران و هرمزگان نیز با ۱/۵ هزار نفر انتظار می‌رود بتوانند فرصت ایجاد نمایند.

نمودار ۲۸ - برش استانی برنامه ایجاد اشتغال در تولید صنایع دستی - واحد هزار نفر

۳-۴- برنامه حوزه بازرگانی صنایع دستی

برای حوزه بازرگانی صنایع دستی زیر برنامه‌های مختلفی تعریف شده است. یکی از آن‌ها راه‌اندازی مجتمع‌های تولیدی، رفاهی و فروش صنایع دستی می‌باشد. که فرآیند عملیاتی ایجاد این مجتمع‌ها به شرح زیر می‌باشد:

- مکان‌یابی و تأمین زمین موردنیاز مجتمع‌های تولیدی و رفاهی و فروش صنایع دستی تحت تملک سازمان و یا از طریق انعقاد تفاهم‌نامه با سایر ارگان‌ها توسط سازمان
- دریافت درخواست از استان مبنی بر اعلام اعتبار موردنیاز به‌منظور ایجاد توسعه و تجهیز مجتمع
- جمع‌بندی اعتبارات موردنیاز برای راه‌اندازی، توسعه و تجهیز مجتمع از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای توسط دفتر صادرات و اعلام به معاونت توسعه مدیریت سازمان
- موافقت معاونت صنایع دستی (ستاد) به‌منظور تخصیص اعتبار برای ایجاد مجتمع‌ها در استان
- تهیه طرح معماری و فرم سازه مجتمع توسط ادارات کل استان‌ها
- انعقاد قرارداد ادارات کل استان‌ها با بخش خصوصی در خصوص ساخت مجتمع‌های صنایع دستی در مکان موردنظر
- تعیین شرح خدمات برای مجری پروژه
- انجام هماهنگی با دستگاه‌های متولی در استان برای انجام پروژه
- اعلام گزارش اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان مبنی بر نحوه هزینه‌کرد به معاونت صنایع دستی و هنرهای سنتی (ستاد)
- واگذاری مجتمع به بخش خصوصی از طریق ماده ۲۷ و یا ۸۸ تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

مطابق با جدول (۲۱)، برای اجرای این زیر برنامه به ۴۰۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی و آورده متقاضی ۵۳۰ میلیارد ریال نیاز است تا بتوان ۱۰۶۲ نفر فرصت شغلی ایجاد نمود. زیر برنامه دوم مربوط به خرید، توسعه و تجهیز فروشگاه‌های سنتی و خانه‌های ایرانی می‌باشد که برای ۶۳۰ نفر فرصت شغلی احتیاج به ۱۸۳۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی است. فرآیند خرید، توسعه و تجهیز فروشگاه‌های سنتی در سطح کشور به شرح زیر است:

- فراخوان پذیرش متقاضیان راه‌اندازی فروشگاه‌های سنتی در سطح کشور
- مراجعه متقاضی واجدالشرایط به‌منظور آگاهی از شرایط و ضوابط راه‌اندازی فروشگاه سنتی در سطح کشور به واحدهای تابعه استانی

- تکمیل فرم‌های مرتبط با اطلاعات اولیه جهت راه‌اندازی فروشگاه سنتی در استان مربوطه
- تدوین و ارائه طرح توجیهی توسط متقاضی
- بررسی مدارک و طرح توجیهی متقاضی توسط کارشناس استان و اعلام نظر و در صورت نیاز بازدید
- تأیید اولیه توسط معاون صنایع‌دستی استان
- تأیید نهایی توسط مدیرکل استان
- ارائه مدارک و طرح توجیهی متقاضی توسط مدیرکل استان به معاونت صنایع‌دستی و هنرهای سنتی (ستاد)
- بررسی و تأیید کارشناس دفتر صادرات
- بررسی و تأیید مدیرکل دفتر صادرات
- اطلاع‌رسانی طرح‌های مورد تأیید به استان مربوطه جهت پیگیری امور اجرایی
- معرفی متقاضیان برای ارائه تسهیلات بازرگانی صنایع‌دستی به بانک عامل

جدول ۲۱ - برنامه اشتغال در حوزه بازرگانی صنایع‌دستی کشور (در حوزه شهری)

ردیف	عنوان	تعداد پروژه	منابع مالی مورد نیاز (ارقام به میلیارد ریال)			جمع	مستقیم	جمع
			آورده متقاضی	کمک بلاعوض	تسهیلات			
۱	راه‌اندازی مجتمع‌های تولیدی، رفاهی و فروش صنایع‌دستی	۵۹	۱۰۶۲	۱۰۶۲	۵۳۰	۰	۴۰۰	۹۳۰
۲	خرید، توسعه و تجهیز فروشگاه‌های سنتی و خانه‌های ایرانی	۱۰۵	۶۳۰	۶۳۰	۷۱۰	۰	۱۸۳۰	۲۵۴۰
۳	ایجاد و توسعه فروشگاه‌های مجازی	۳۴	۱۷۰	۱۷۰	۷۰	۰	۳۰	۱۰۰
۴	حمایت از ایجاد، توسعه و تجهیز مراکز فروش خارج از کشور	۱۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰	۲۰۰	۳۰۰
۵	بازاریابی و حضور در رویدادهای خارج از کشور	۱۰	۱۰۰	۱۰۰	۳۰	۳۰	۵۰	۱۱۰
۶	کمک به توسعه رویدادهای داخلی (حراج کالاهای نفیس، نمایشگاه‌ها و خانه‌های ایرانی)	۵	۶۰۰	۶۰۰	۰	۵۰	۰	۵۰
جمع کل		۲۲۳	۲۶۶۲	۲۶۶۲	۱۴۴۰	۸۰	۲۵۱۰	۴۰۳۰

بر اساس جدول (۲۱)، برای ایجاد و توسعه ۳۴ فروشگاه‌های مجازی، که پیش‌بینی شده است ۱۷۰ فرصت شغلی خلق می‌کند نیاز به ۳۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی می‌باشد. و برای حمایت از ایجاد، توسعه و تجهیز مراکز فروش خارج از کشور به ۲۰۰ میلیارد ریال تسهیلات که ۱۰۰ فرصت شغلی می‌تواند ایجاد کند. فرآیند عملیاتی ایجاد، توسعه و تجهیز مراکز فروش صنایع‌دستی در خارج از کشور به شرح زیر خواهد بود:

- اطلاع‌رسانی به سفارت‌خانه ج.ا.ا. در خارج کشور در خصوص ارائه تسهیلات "ایجاد، توسعه و تجهیز مراکز فروش صنایع‌دستی در خارج از کشور"

- شناسایی متقاضیان توسط سفارتخانه‌های ج.ا.ایران و معرفی به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
- مطالعه و مکان‌یابی محل عرضه و فروش محصولات صنایع دستی توسط بخش خصوصی
- تهیه طرح توجیهی فنی و اقتصادی و ارائه به معاونت صنایع دستی و هنرهای سنتی (ستاد)
- ارائه سند کلی و یا اجاره به معاونت صنایع دستی و هنرهای سنتی در خصوص مرکز فروش صنایع دستی
- اخذ تأییدیه از سفارت جمهوری اسلامی ایران در کشور مقصد برای ایجاد، توسعه و تجهیز فروشگاه با کاربری صنایع دستی و ارائه به معاونت صنایع دستی و هنرهای سنتی (ستاد)
- دریافت مجوز از دستگاه‌های خارج از کشور با کاربری صنایع دستی ایرانی و ارائه به معاونت صنایع دستی و هنرهای سنتی (ستاد)
- بررسی اسناد و مدارک توسط معاونت صنایع دستی و هنرهای سنتی (ستاد)
- تأیید و یا عدم تأیید برای دریافت تسهیلات
- در صورت تأیید مدارک معرفی به بانک عامل برای دریافت تسهیلات

۳-۵- برنامه بناها و بافت‌های تاریخی حوزه میراث فرهنگی

برنامه بناها و بافت‌های تاریخی حوزه میراث فرهنگی دارای ویژگی‌های زیر می‌باشد:

- ✓ در حال حاضر ۲۰۰۰ پروژه مرمت تاریخی وجود دارد.
- ✓ پروژه‌ها دارای مالکیت خصوصی، دولتی و شبه‌دولتی است.
- ✓ پروژه‌های دارای مالکیت خصوصی در اولویت هستند.
- ✓ تعداد ۸۴۶ پروژه برای دو حوزه شهری و روستایی برای طرح اشتغال پیشنهاد گردیده‌اند.
- ✓ سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با انعقاد قرارداد، کاربری، نوع مرمت و بازسازی پروژه را تعیین می‌کند.
- ✓ تسهیلات پرداختی پروژه‌های مذکور ۹ درصد است.

مطابق با جدول (۲۲)، برای ۷۱۱ پروژه مرمت و احیاء بناهای تاریخی با مالکیت خصوصی، نیاز به ۱۳۰ میلیارد ریال کمک‌های بلاعوض دولت و ۴۷۵۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی با نرخ ۱۸ درصد نیاز است تا بتوان حدود ۵ هزار نفر فرصت شغلی جدید ایجاد نمود.

جدول ۲۲ - برنامه اشتغال مشارکت در مرمت و احیاء بناهای تاریخی با مالکیت خصوصی میراث فرهنگی

ردیف	عنوان	تعداد پروژه	اشتغال (نفر)				منابع مالی مورد نیاز (ارقام به میلیارد ریال)	
			مستقیم	در حین ساخت	زنجیره	جمع	کمک بلاعوض	تسهیلات
۱	حوزه شهری	۷۱۱	۱۳۵۵	۳۲۵۶	۱۳۳	۴۷۴۴	۱۳۰	۴۷۵۰
۲	حوزه روستایی	۱۳۵	۲۵۹	۶۲۱	۲۶	۹۰۶	۲۰	۹۰۰
	جمع کل	۸۴۶	۱۶۱۴	۳۸۷۷	۱۵۹	۵۶۵۰	۱۵۰	۵۶۵۰

بر اساس جدول (۲۳)، استان یزد با ایجاد فرصت شغلی یعنی ۱۸۰۰ نفر و استان اصفهان با یک‌هزار نفر فرصت شغلی جدید در بین ۳۱ استان بیشترین سهم را دارند و استان‌های اردبیل و ایلام هیچ پروژه‌ای در این برنامه ندارند. استان تهران با ۲۰ نفر فرصت شغلی کمترین سهم را داشته است. متناسب با این توزیع استانی سهم استان‌های یزد و اصفهان در بین ۳۱ استان، بیشترین مبلغ در نیاز به تسهیلات بانکی را دارا بوده‌اند.

۳-۶- برنامه موزه‌های حوزه میراث فرهنگی

آخرین برنامه اشتغال برای حوزه گردشگری مربوط به برنامه راه‌اندازی موزه‌ها با مشارکت بخش خصوصی بوده است از این برنامه ۳۴ موزه مشخص شده است که منابع موردنیاز برای راه‌اندازی آن مبلغ ۶۸ میلیارد ریال که سهم بخش کمک‌های بلاعوض دولتی ۳۴ میلیارد ریال و به همین میزان تسهیلات بانکی موردنیاز بوده است. پیش‌بینی شده است که ۱۷۰ فرصت شغلی جدید ایجاد خواهد شد اگر این منابع مالی تأمین گردد. طبق جدول شماره (۲۴)، از این ۳۴ موزه مشخص شده که در ۲۰ استان قرار دارند، سهم هر یک از موزه‌ها در ایجاد شغل جدید ۵ نفر بوده است و سهم کمک‌های بلاعوض دولتی و تسهیلات بانکی به یک‌میزان، یعنی یک میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. استان فارس با ۴ موزه بالاترین سهم را در بین ۳۱ استان در برنامه راه‌اندازی موزه‌ها با مشارکت بخش خصوصی را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲۴- برنامه اشتغال راه‌اندازی موزه‌ها با مشارکت بخش خصوصی

ردیف	عنوان	تعداد پروژه	اشتغال (نفر)				منابع مالی موردنیاز (ارقام به میلیارد ریال)		
			مستقیم	در حین ساخت	زنجیره	جمع	آورده متقاضی	کمک بلاعوض	تسهیلات
۱	حوزه شهری	۳۴	۱۷۰	۰	۰	۱۷۰	۰	۳۴	۶۸
۲	حوزه روستایی	۳	۱۵	۰	۰	۱۵	۰	۳	۶
	جمع کل	۳۷	۱۸۵	۰	۰	۱۸۵	۰	۳۷	۷۴

جدول ۲۵ - منابع مالی موردنیاز پروژه‌های شهری معاونت میراث فرهنگی
(اداره کل موزه‌ها) به تفکیک استان در سال ۱۳۹۷

ردیف	استان	پروژه‌های شهری	منابع مالی موردنیاز (ارقام به میلیارد ریال)			اشتغال مستقیم
			کمک بلاعوض	تسهیلات	جمع	
۱	آذربایجان شرقی	موزه صدا (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه خودروهای کلاسیک (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۲	اردبیل	موزه مردم‌شناسی شهرستان گرمی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۳	اصفهان	موزه ادوات صوت و تصویر آقای صانعی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه مردم‌شناسی آقای قربانی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۴	البرز	موزه گیاهان دارویی برکت (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه گربه‌های ایرانی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۵	تهران	غار موزه وزیری (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه کودک و نوجوان (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه مردم‌شناسی آقای حسینی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۶	چهارمحال بختیاری	موزه صنایع دستی بروجن (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه مردم‌شناسی آقای سارقی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه عروسک بیرجند (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۷	خراسان جنوبی	موزه میراث زمین طبس (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه گیاهان دارویی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه هتل قصر مشهد (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۸	خراسان رضوی	موزه علوم پزشکی دکتر کلاتر هرمزی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۹	خوزستان	موزه اسناد خطی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه اسناد خطی مسجد سید (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۱۰	زنجان	موزه ادوات فولادی آقای کرباسی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه آقای رودانی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه مردم‌شناسی زرقان (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۱۱	فارس	موزه مردم‌شناسی آقای مقامی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه مردم‌شناسی خوزنبن (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		خانه روستایی دیکین (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۱۲	قزوین	موزه نسخ خطی مسجد اعظم (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه نقره آقای کرمی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۱۳	قم	موزه ساعت آقای ترابی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه مردم‌شناسی آقای مصیب (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۱۴	کرمان	موزه تاریخ طبیعی و فسیل آقای براتیان (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
		موزه مردم‌شناسی آقای رضایی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۱۵	کهگیلویه و بویر احمد	موزه موسیقی آقای عزیزی (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۱۶	گلستان	موزه مردم‌شناسی جناح بستک (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۱۷	لرستان	موزه فسیل و سنگواره (خصوصی)	۱	۱	۲	۵
۱۸	مازندران					
۱۹	هرمزگان					
۲۰	یزد					
جمع کل			۳۴	۳۴	۶۸	۱۷۰

فصل ۴

برنامه های اشتغال حوزه سیاست های فعال بازار کار

برنامه‌های اشتغال سیاست‌های فعال بازار کار، شامل موارد زیر است:

- طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاهی
- طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی
- طرح مشوق‌های بیمه سهم کارفرمایی
- طرح پرداخت یارانه دستمزد
- طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی
- طرح توسعه و حمایت از مشاغل خانگی،

در نتیجه اجرای طرح‌های فوق، مجموعاً ۳۳۸ هزار فرصت شغلی ایجاد خواهد شد که برای تحقق آن‌ها به کمک‌های بلاعوض دولتی به میزان ۷۵۲۳ میلیارد ریال نیاز است. در ضمن، حدود ۲۰ میلیارد تومان از اعتبار مذکور برای حمایت از واحدهای اقتصادی مشکل‌دار برای حفظ و صیانت از اشتغال موجود در یک استان به صورت پایلوت اختصاص می‌یابد. افزون بر این، حدود ۲۰ میلیارد تومان از اعتبار ذکر شده برای نظارت و ارزیابی برنامه‌های اشتغال حوزه سیاست‌های فعال بازار کار اختصاص می‌یابد. در نهایت، برای توسعه اشتغال در مشاغل خانگی به ۸۷۵۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی نیاز است که متوسط تسهیلات مورد نیاز برای هر شغل حدود ۲۴ میلیون تومان برآورد می‌گردد. گفتنی است، اخیراً اعتبارات لازم به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها برای اجرا ابلاغ شده است.

جدول ۲۶ - برنامه اشتغال سیاست‌های فعال بازار کار در سال ۱۳۹۷

نحوه تأمین منابع مالی برنامه	اهداف
<ul style="list-style-type: none"> ▪ کمک‌های بلاعوض دولت از محل بند الف تبصره ۱۸ معادل ۷۵۲۳ میلیارد ریال ▪ تسهیلات نظام بانکی ۸۷۵۰ میلیارد ریال 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ایجاد ۷۰ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاهی ▪ ایجاد ۱۳۰ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی ▪ معرفی ۲۰۰ هزار نفر مهارت آموز در حوزه طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار و کمک به اشتغال ۳۵ هزار نفر از آن‌ها ▪ ایجاد ۶۰ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه طرح یارانه دستمزد ▪ ایجاد ۶ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی ▪ ایجاد ۳۷ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه توسعه و حمایت از مشاغل خانگی ▪ حمایت از واحدهای اقتصادی مشکل‌دار موجود برای حفظ و صیانت از اشتغال موجود

که در ادامه برنامه‌های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به تفسیر بیشتر آورده می‌شود.

۴-۱- طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاهی

هدف از این طرح افزایش مهارت و اشتغال پذیری جوانان فارغ‌التحصیل دانشگاهی و تسهیل در جذب و به‌کارگیری جوانان در بنگاه‌های اقتصادی می‌باشد. این طرح یک دوره آموزشی تلقی می‌شود. طول دوره کارورزی حداقل ۶ ماه و حداکثر ۱۲ ماه برای هر کارورز (به‌طور متوسط ۵ ماه برای هر کارورز)، بر اساس استانداردهای مصوب آموزش مهارتی تعیین می‌گردد و برای کارورزان مشمول طرح، کمک‌هزینه کارورزی به صورت ماهیانه به‌طور میانگین معادل ۳۳۴۰ هزار ریال در نظر گرفته شده است. علاوه بر این، برای تأمین بیمه مسئولیت مدنی به ازای هر کارورز رقمی معادل

۵۰۰ هزار ریال در سال توسط دولت پرداخت خواهد شد. طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاهی موجب افزایش قابلیت جذب و اشتغال دانش‌آموختگان از طریق انتقال مهارت، تجربه در محیط کار و ایجاد انگیزه کارآفرینی و کسب‌وکار در آن‌ها شده و متقابلاً دانش و آموخته‌های آن‌ها به محیط کسب‌وکار انتقال یافته و سرمایه انسانی نیز تقویت می‌گردد.

بر طبق جدول (۲۷)، که سهم رشته تحصیلی برای دوره کارورزی را نشان می‌دهد بیشترین سهم مربوط به مهندسی تولید و ساخت (۳۴ درصد) و علوم اجتماعی، بازرگانی و حقوق (۳۳ درصد) و کمترین مقدار برای دو رشته تحصیلی علوم تربیتی (۴ درصد) و خدمات (۰/۸ درصد) می‌باشد. پیش‌بینی می‌شود ۲۳۸۴۲ نفر در رشته مهندسی تولید و ساخت از محل دوره کارورزی و رشته علوم اجتماعی، بازرگانی و حقوق ۲۲۸۰۸ نفر جذب گردند.

بر اساس جدول (۲۸)، استخراج معدن و تولید صنعتی (ساخت) بیشترین سهم (۳۱ درصد) را در بین گروه‌های عمده فعالیت برای جذب دوره کارورزی و اداره امور، دفاع و تأمین اجتماعی اجباری کمترین سهم (۰/۸ درصد) را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۲۷ - برآورد تعداد دانش‌آموختگان دانشگاهی برای دوره کارورزی
برحسب رشته تحصیلی (عرضه کارورز) - سال ۱۳۹۷

ردیف	گروه‌های عمده رشته تحصیلی	پیش‌بینی توزیع رشته تحصیلی برای دوره کارورزی (نفر)	سهم رشته تحصیلی برای دوره کارورزی (درصد)	پیش‌بینی جذب رشته تحصیلی از محل دوره کارورزی (نفر)
۱	علوم تربیتی	۳۲۵۲	۳,۳	۲۲۷۶
۲	علوم انسانی و هنر	۱۱۲۸۴	۱۱,۳	۷۸۹۹
۳	علوم اجتماعی، بازرگانی و حقوق	۳۲۵۸۳	۳۲,۶	۲۲۸۰۸
۴	علوم، ریاضیات و محاسبات	۸۸۱۶	۸,۸	۶۱۷۱
۵	مهندسی تولید و ساخت	۳۴۰۵۹	۳۴,۱	۲۳۸۴۲
۶	کشاورزی و دامپزشکی	۳۴۷۷	۳,۵	۲۴۳۴
۷	بهداشت و رفاه	۵۶۴۹	۵,۶	۳۹۵۴
۸	خدمات	۸۲۹	۰,۸	۵۸۰
۹	نامشخص و اظهارنشده	۵۱	۰,۱	۳۶
	کل رشته‌های تحصیلی	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰	۷۰,۰۰۰

جدول ۲۸ - برآورد میزان پذیرش کارورز در واحدهای اقتصادی پذیرنده (تقاضای کارورز) سال ۱۳۹۷

ردیف	گروه‌های عمده فعالیت	پیش‌بینی توزیع رشته تحصیلی برای دوره کارورزی (نفر)	سهم رشته تحصیلی برای دوره کارورزی (درصد)	پیش‌بینی جذب رشته تحصیلی از محل دوره کارورزی (نفر)
۱	کشاورزی، شیلات و ماهیگیری	۱۶۶۳۲	۱۶,۶	۱۱۶۴۲
۲	استخراج معدن و تولید صنعتی (ساخت)	۳۰۷۰۷	۳۰,۷	۲۱۴۹۵
۳	تأمین برق، گاز و آب	۱۶۵۲	۱,۷	۱۱۵۶
۴	ساختمان	۳۸۹۵	۳,۹	۲۷۲۶
۵	بازرگانی، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، رستوران و هتلداری	۱۳۹۹۹	۱۴	۹۷۹۹
۶	حمل‌ونقل و انبارداری و ارتباطات	۶۴۲۰	۶,۴	۴۴۹۴
۷	خدمات مؤسسات مالی و پولی، مستغلات حرفه‌ای و تخصصی	۴۰۴۰	۴	۲۸۲۸
۸	اداره امور، دفاع و تأمین اجتماعی اجباری	۷۹۹	۰,۸	۵۵۹
۹	آموزشی	۳۰۰۲	۳	۲۱۰۲
۱۰	بهداشت	۲۹۸۶	۳	۲۰۹۰
۱۱	سایر فعالیت‌های خدماتی و فعالیت‌های نامشخص	۲۲۴۳	۲,۲	۱۵۷۰
۱۲	پیمانکاری‌ها	۱۳۶۲۷	۱۳,۶	۹۵۳۹
	جمع	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰	۷۰,۰۰۰

جدول ۲۹ - توزیع استانی اجرای طرح کارورزی در سال ۱۳۹۷

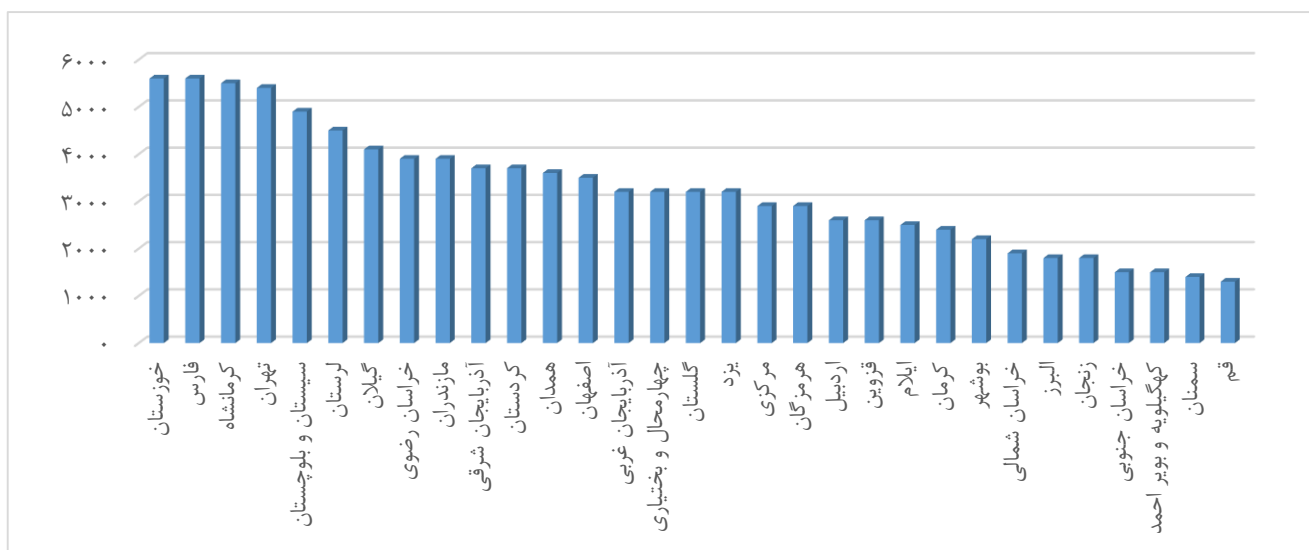
استان	تعداد کارورزان (نفر)	پیش‌بینی جذب کارورزان (نفر)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)
آذربایجان شرقی	۳۷۰۰	۲۵۹۰	۶۲
آذربایجان غربی	۳۲۰۰	۲۲۴۰	۵۳,۶
اردبیل	۲۶۰۰	۱۸۲۰	۴۳,۶
اصفهان	۳۵۰۰	۲۴۵۰	۵۸,۷
البرز	۱۸۰۰	۱۲۶۰	۳۰,۲
ایلام	۲۵۰۰	۱۷۵۰	۴۱,۹
بوشهر	۲۲۰۰	۱۵۴۰	۳۶,۹
تهران	۵۴۰۰	۳۷۸۰	۹۰,۵
چهارمحال و بختیاری	۳۲۰۰	۲۲۴۰	۵۳,۶
خراسان جنوبی	۱۵۰۰	۱۰۵۰	۲۵,۱
خراسان رضوی	۳۹۰۰	۲۷۳۰	۶۵,۴
خراسان شمالی	۱۹۰۰	۱۳۳۰	۳۱,۸
خوزستان	۵۶۰۰	۳۹۲۰	۹۳,۹
زنجان	۱۸۰۰	۱۲۶۰	۳۰,۲
سمنان	۱۴۰۰	۹۸۰	۲۳,۵
سیستان و بلوچستان	۴۹۰۰	۳۴۳۰	۸۲,۱
فارس	۵۶۰۰	۳۹۲۰	۹۳,۹
قزوین	۲۶۰۰	۱۸۲۰	۴۳,۶
قم	۱۳۰۰	۹۱۰	۲۱,۸
کردستان	۳۷۰۰	۲۵۹۰	۶۲
کرمان	۲۴۰۰	۱۶۸۰	۴۰,۲
کرمانشاه	۵۵۰۰	۳۸۵۰	۹۲,۲
کهگیلویه و بویر احمد	۱۵۰۰	۱۰۵۰	۲۵,۱
گلستان	۳۲۰۰	۲۲۴۰	۵۳,۶
گیلان	۴۱۰۰	۲۸۷۰	۶۸,۷
لرستان	۴۵۰۰	۳۱۵۰	۷۵,۴
مازندران	۳۹۰۰	۲۷۳۰	۶۵,۴
مرکزی	۲۹۰۰	۲۰۳۰	۴۸,۶
هرمزگان	۲۹۰۰	۲۰۳۰	۴۸,۶
همدان	۳۶۰۰	۲۵۲۰	۶۰,۳
یزد	۳۲۰۰	۲۲۴۰	۵۳,۶
جمع کل	۱۰۰۰۰۰	۷۰۰۰۰۰	۱۶۷۶

توضیح: انتظار بر این است که حدود ۷۰ درصد کارورزان در واحدهای پذیرنده و یا سایر بنگاه‌های اقتصادی از طریق سازوکارهای پیش‌بینی شده، جذب شوند.

همان‌طور که نمودار (۲۹) نشان می‌دهد برای دو استان خوزستان و فارس بیشترین (۵۶۰۰ نفر) تعداد کارورزان در سال ۱۳۹۷ هدف‌گذاری شده است و کمترین مقدار برای استان قم حدود (۱۳۰۰ نفر) کارورز پیش‌بینی شده است. همین‌طور مقدار برآورد منابع مالی موردنیاز برای جذب این مقدار کارورز ۹۳,۹ میلیارد ریال برای استان خوزستان و فارس و مبلغ ۲۱/۸ میلیارد ریال برای استان قم پیش‌بینی شده است.

نمودار ۲۹ - توزیع استانی هدف‌گذاری تعداد کارورزان در سال ۱۳۹۷

۴-۲- طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی

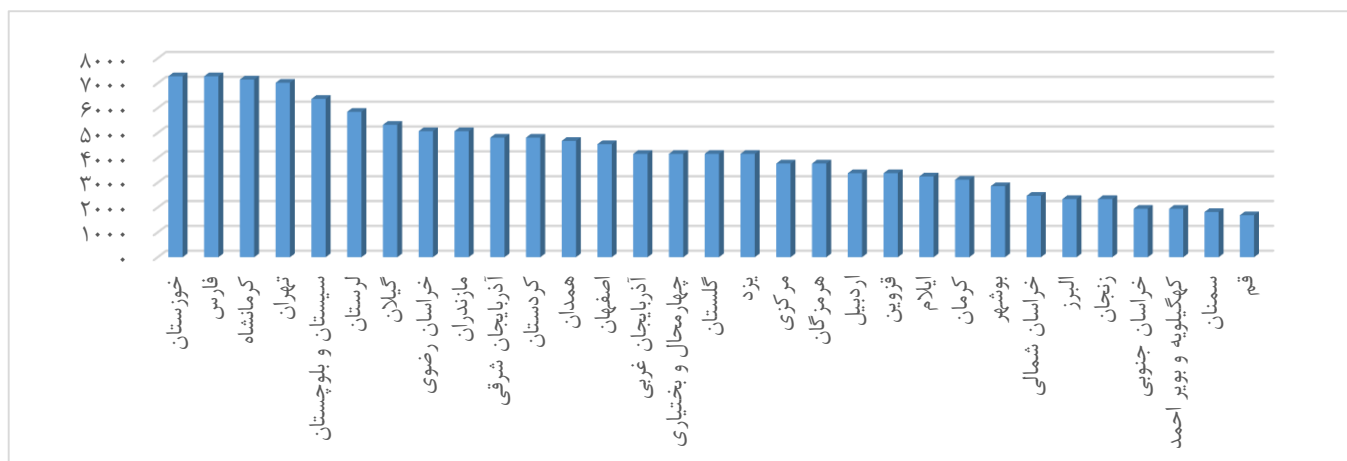
هدف از این طرح افزایش اشتغال‌زایی جوانان فارغ‌التحصیل دانشگاهی و کمک به هزینه‌های جذب و به‌کارگیری جوانان در بنگاه‌های اقتصادی می‌باشد. این طرح در راستای تحرک بخشی به بازار کار کشور، حمایت از کارفرمایان و کارآفرینان، و ایجاد اشتغال از طریق ترغیب و تشویق کارفرمایان کارگاه‌های تولیدی و خدماتی به استفاده از نیروی کار جدید، اجرا می‌شود. هدف‌گذاری این طرح شامل ۲۰۰ هزار نفر از دانش‌آموختگان دانشگاهی بیکار شغل اولی (شامل ۷۰ هزار نفر از فرایند کارورزی و مابقی جذب مستقیم) است. در این طرح، پرداخت سهم بیمه کارفرما (۲۳٪) به ازای هر شغل اولی پیش‌بینی شده که مدت برخوردارگی از مشوق بیمه‌ای ۱۲ تا ۲۴ ماه مطابق ماده ۷۱ قانون برنامه ششم توسعه را دربر می‌گیرد.

جدول ۳۰ - توزیع استانی اجرای طرح مشوق‌های بیمه کارفرمایی در سال ۱۳۹۷

استان	تعداد اشتغال (نفر)	تعداد مشمولان (نفر)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)
آذربایجان شرقی	۴۸۱۰	۷۴۰۰	۱۱۸,۵
آذربایجان غربی	۴۱۶۰	۶۴۰۰	۱۰۲,۵
اردبیل	۳۳۸۰	۵۲۰۰	۸۳,۳
اصفهان	۴۵۵۰	۷۰۰۰	۱۱۲,۱
البرز	۲۳۴۰	۳۶۰۰	۵۷,۷
ایلام	۳۲۵۰	۵۰۰۰	۸۰,۱
بوشهر	۲۸۶۰	۴۴۰۰	۷۰,۵
تهران	۷۰۲۰	۱۰۸۰۰	۱۷۳
چهارمحال و بختیاری	۴۱۶۰	۶۴۰۰	۱۰۲,۵
خراسان جنوبی	۱۹۵۰	۳۰۰۰	۴۸
خراسان رضوی	۵۰۷۰	۷۸۰۰	۱۲۴,۹
خراسان شمالی	۲۴۷۰	۳۸۰۰	۶۰,۹
خوزستان	۷۲۸۰	۱۱۲۰۰	۱۷۹,۴
زنجان	۲۳۴۰	۳۶۰۰	۵۷,۷
سمنان	۱۸۲۰	۲۸۰۰	۴۴,۸
سیستان و بلوچستان	۶۳۷۰	۹۸۰۰	۱۵۶,۹
فارس	۷۲۸۰	۱۱۲۰۰	۱۷۹,۴
قزوین	۳۳۸۰	۵۲۰۰	۸۳,۳
قم	۱۶۹۰	۲۶۰۰	۴۱,۶
کردستان	۴۸۱۰	۷۴۰۰	۱۱۸,۵
کرمان	۳۱۲۰	۴۸۰۰	۷۶,۹
کرمانشاه	۷۱۵۰	۱۱۰۰۰	۱۷۶,۲
کهگیلویه و بویر احمد	۱۹۵۰	۳۰۰۰	۴۸
گلستان	۴۱۶۰	۶۴۰۰	۱۰۲,۵
گیلان	۵۳۳۰	۸۲۰۰	۱۳۱,۳
لرستان	۵۸۵۰	۹۰۰۰	۱۴۴,۱
مازندران	۵۰۷۰	۷۸۰۰	۱۲۴,۹
مرکزی	۳۷۷۰	۵۸۰۰	۹۲,۹
هرمزگان	۳۷۷۰	۵۸۰۰	۹۲,۹
همدان	۴۶۸۰	۷۲۰۰	۱۱۵,۳
یزد	۴۱۶۰	۶۴۰۰	۱۰۲,۵
کل کشور	۱۳۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۳۲۰۳

پیش‌بینی تعداد جذب‌شده شغل اولی‌ها برای دو استان خوزستان و فارس بیشترین (۷۲۸۰ نفر) در سال ۱۳۹۷ هدف-گذاری شده است. بر طبق همان‌طور نمودار (۳۰) نشان می‌دهد و کمترین مقدار برای استان قم حدود (۱۶۹۰ نفر) پیش‌بینی تعداد جذب‌شده شغل اولی‌ها شده است. همین‌طور مقدار برآورد منابع مالی موردنیاز برای جذب شغل اولی برابر با ۱۷۹ میلیارد ریال برای استان خوزستان و فارس و مبلغ ۴۶/۶ میلیارد ریال برای استان قم پیش‌بینی شده است.

نمودار ۳۰ - توزیع استانی طرح مشوق‌های بیمه کارفرمایی در سال ۱۳۹۷

۳-۴ - طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار

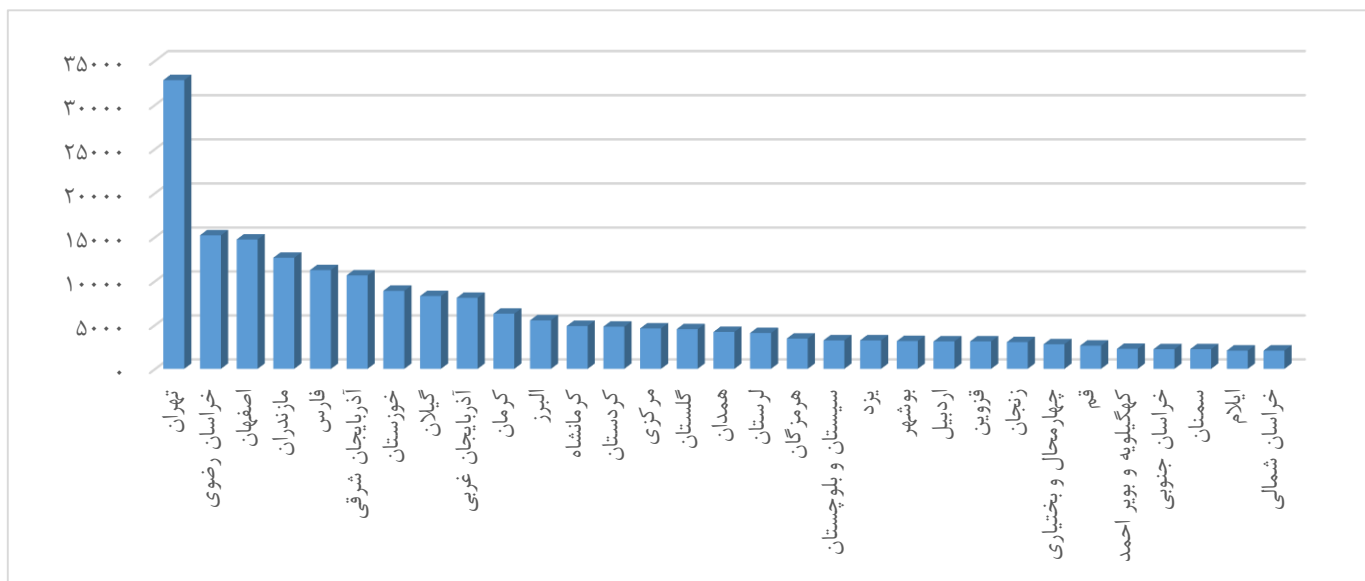
هدف از این طرح آشنایی با محیط کسب‌وکار، کسب تجربه و آماده‌سازی و ایجاد خودباوری در مهارت آموز برای ورود به عرصه اشتغال و کارآفرینی، کمک به واحدهای اقتصادی فعال به منظور شناسایی نیروی کار مستعد و توانمند، زمینه‌سازی برای کاهش هزینه‌های جذب و به‌کارگیری نیروهای فاقد مهارت، استفاده از ظرفیت و توان آموزشی عملی بنگاه‌های اقتصادی می‌باشد. گروه هدف این طرح شامل ۲۰۰ هزار نفر جوانان شغل اولی است که از طریق سامانه اعلام‌شده توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ثبت‌نام می‌کنند. در این طرح دولت بیمه مسئولیت مدنی (بیمه حوادث) را به‌جای واحد پذیرنده به ازای هر مهارت آموز ۸۰ هزار تومان در سال پرداخت می‌نماید.

جدول ۳۱ - توزیع استانی اجرای طرح مهارت‌آموزی در سال ۱۳۹۷

استان	تعداد اشتغال (نفر)	تعداد مهارت آموزان (نفر)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)
آذربایجان شرقی	۱۸۶۱	۱۰۶۳۶	۸.۵
آذربایجان غربی	۱۴۱۳	۸۰۷۷	۶.۵
اردبیل	۵۴۶	۳۱۱۹	۲.۵
اصفهان	۲۵۷۵	۱۴۷۱۴	۱۱.۸
البرز	۹۶۶	۵۵۱۸	۴.۴
ایلام	۳۶۴	۲۰۷۹	۱.۷
بوشهر	۵۵۳	۳۱۵۹	۲.۵
تهران	۵۷۳۸	۳۲۷۸۷	۲۶.۲
چهارمحال و بختیاری	۴۹۰	۲۷۹۹	۲.۲
خراسان جنوبی	۳۹۲	۲۲۳۹	۱.۸
خراسان رضوی	۲۶۵۹	۱۵۱۹۴	۱۲.۲
خراسان شمالی	۳۶۴	۲۰۷۹	۱.۷
خوزستان	۱۵۵۳	۸۸۷۶	۷.۱
زنجان	۵۳۲	۳۰۳۹	۲.۴
سمنان	۳۹۲	۲۲۳۹	۱.۸
سیستان و بلوچستان	۵۶۷	۳۲۳۹	۲.۶
فارس	۱۹۶۶	۱۱۲۳۶	۹.۰
قزوین	۵۴۶	۳۱۱۹	۲.۵
قم	۴۶۲	۲۶۳۹	۲.۱
کردستان	۸۴۰	۴۷۹۸	۳.۸
کرمان	۱۰۹۸	۶۲۷۷	۵.۰
کرمانشاه	۸۵۴	۴۸۷۸	۳.۹
کهگیلویه و بویر احمد	۳۹۹	۲۲۷۹	۱.۸
گلستان	۷۹۱	۴۵۱۸	۳.۶
گیلان	۱۴۴۸	۸۲۷۷	۶.۶
لرستان	۷۱۴	۴۰۷۸	۳.۳
مازندران	۲۲۱۱	۱۲۶۳۵	۱۰.۱
مرکزی	۸۰۵	۴۵۹۸	۳.۷
هرمزگان	۶۰۲	۳۴۳۹	۲.۸
همدان	۷۳۵	۴۱۹۸	۳.۴
یزد	۵۶۷	۳۲۳۹	۲.۶
جمع کل	۳۵۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۱۶۰

بر طبق نمودار (۳۱)، که توزیع استانی مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار در سال ۱۳۹۷ را نشان می‌دهد، استان تهران بیشترین سهم را در بین سایر استان‌ها را با هدف‌گذاری تعداد ۳۲۷۸۷ نفر مهارت آموز و برآورد مالی ۲۶۲ میلیارد ریال و استان خراسان شمالی ۲۰۷۹ نفر فرصت شغلی برای مهارت آموز با برآورد مالی ۱۷ میلیارد ریال را به خود اختصاص داده‌اند. اختلاف استان تهران با استان خراسان رضوی به‌عنوان مرتبه دوم در این رتبه‌بندی، به‌اندازه ۱۷۸۹۳ نفر می‌باشد.

نمودار ۳۱ - توزیع استانی طرح مهارت‌آموزی در سال ۱۳۹۷

۴-۴- طرح یارانه دستمزد

هدف از این طرح افزایش اشتغال‌زایی جوانان در مناطق محروم و کمتر برخوردار و کمک به هزینه‌های جذب و به‌کارگیری جوانان در بنگاه‌های اقتصادی می‌باشد. در این طرح دولت اشتغال ۶۰ هزار نفر از جوانان شغل اولی این مناطق از کشور را هدف‌گذاری نموده است. در این طرح دولت پرداخت متوسط سرانه کمک‌هزینه دستمزد معادل ۳۰ درصد حداقل دستمزد برای به‌کارگیری شغل اولی (ماهانه ۳۳۴ هزار تومان) را متعهد شده می‌شود.

جدول ۳۲ - توزیع استانی طرح یارانه دستمزد در سال ۱۳۹۷

ردیف	استان	سهم استانی (درصد)	تعداد اشتغال (نفر)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)
۱	ایلام	۵,۸	۳۴۸۰	۹۳
۲	چهارمحال و بختیاری	۱۲,۴	۷۴۴۰	۱۹۸,۹
۳	خراسان جنوبی	۱۰,۲	۶۱۲۰	۱۶۳,۶
۴	سیستان و بلوچستان	۱۴,۷	۸۸۲۰	۲۳۵,۸
۵	کردستان	۱۴,۲	۸۵۲۰	۲۲۷,۸
۶	کرمانشاه	۱۷,۹	۱۰۷۴۰	۲۸۷,۱
۷	کهگیلویه و بویر احمد	۸	۴۸۰۰	۱۲۸,۳
۸	لرستان	۱۶,۸	۱۰۰۸۰	۲۶۹,۵
	جمع	۱۰۰	۶۰۰۰۰	۱۶۰۴

سهم استان کرمانشاه و لرستان از طرح یارانه دستمزد در بین ۸ استان منتخب با بیشترین مقدار به ترتیب ۱۷/۹ و ۱۶/۸ درصد بوده و استان ایلام با ۵/۸ درصد کمترین مقدار در مناطق محروم و کمتر برخوردار برای اشتغال‌زایی جوانان از این

طرح استفاده می‌کنند. که میزان اشتغال استان لرستان ۱۰۰۸۰ نفر و برای استان ایلام ۳۴۸۰ نفر شغل برای سال ۱۳۹۷ با استفاده از این طرح برآورد شده است.

۴-۵- طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی

پیوند مالی بین یک موسسه مالی رسمی با یک موسسه مالی غیررسمی محلی (مانند گروه خودیار) را بانکداری پیوندی می‌نامند. هدف از این طرح افزایش توسعه کسب‌وکارهای خرد و خانگی در مناطق روستایی و توانمندسازی افراد و ایجاد و توسعه کسب‌وکارهای خرد و بهبود معیشت مناطق مورد نظر می‌باشد.

با توجه به تجارب موفق این برنامه با مشارکت و هماهنگی معاونت توسعه کارآفرینی و اشتغال وزارت متبوع، سازمان بهزیستی و بانک کشاورزی، می‌توان علاوه بر رشد طبیعی برنامه، طی ۶ سال ۱۰۰ هزار نفر جدید را در قالب ۶ هزار گروه خودیار با استفاده از منابع قانون اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری، به جامعه تحت پوشش برنامه افزود به طوری که نوآوری‌ها و ابتکارات ویژه‌ای نیز طراحی برنامه را در برگیرد تا آن را از تأثیرات زیر برخوردار نماید:

- الف- افزایش پایداری گروه‌های خودیار از طریق شبکه‌سازی و تجمیع آن‌ها در نهادهای بزرگ‌تر؛
- ب- کاهش هزینه‌های سرانه برای آموزش و ترویج مهارت‌های کسب‌وکار؛
- ج - ایجاد بستر مناسب برای هدایت و جذب بیمه‌های خرد برای گروه هدف؛
- د- کاهش اعوجاج متصور بر استفاده از نرخ سود سرمایه‌ای که به مراتب پایین‌تر از نرخ رایج تورم می‌باشد و هدایت اختلاف بین دو نرخ به سوی و به سود تقویت نهادهای روستایی و توسعه اجتماع‌محور؛
- ه- کاهش خطر انحراف از هدف تسهیلات که معمولاً در پی استفاده از تسهیلات ارزان قیمت پیش می‌آید؛
- و- کاهش مخاطرات اخلاقی ناشی از انتخاب همسانان نامناسب و نامتناسب.

بر این اساس برش یک‌ساله این برنامه برای سال ۱۳۹۷ به شرح زیر خواهد بود:

۱. شناسایی و تشکیل ۱۰۰۰ گروه خودیار **جدید** با میانگین ۱۵ نفر عضو؛
۲. ادامه فعالیت‌های ظرفیت‌سازی برای ۳۰۰۰ گروه **موجود** با میانگین ۱۵ نفر عضو؛

منابع مالی موردنیاز

با توجه به این که بازه زمانی اجرای برنامه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی مشتمل بر تشکیل گروه‌های خودیار، بانک‌پذیر شدن آن‌ها و راه‌اندازی کسب‌وکار (توسط حدود ۱۰ درصد از اعضای گروه‌های خودیار) سه سال می‌باشد، هزینه ظرفیت‌سازی هر گروه خودیار به میزان ۱۰۰ میلیون ریال برای سه سال می‌باشد به این صورت که سال‌های اول و دوم هریک ۴۰ میلیون ریال و در سال سوم ۲۰ میلیون ریال. بنابراین با احتساب تشکیل ۱۰۰۰ گروه در سال ۱۳۹۷ و ادامه فعالیت ۳۰۰۰ گروه موجود؛ اعتبارات بودجه‌ای که برای ارائه خدمات فنی و مشاوره‌ای، بسیج اجتماعی، ظرفیت‌سازی در داخل بانک و سازمان‌های مدنی و افراد هدف موردنیاز است، بر اساس جداول زیر با پیش‌بینی اشتغال ۶۰۰۰ نفر به مبلغ ۱۲۰ میلیارد ریال برآورد می‌گردد.

جدول ۳۳ - هزینه ظرفیت‌سازی برای سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

تعداد گروه‌های خودیار (سن گروه: سال سوم)	گروه‌های خودیار موجود (سن گروه: سال دوم)	گروه‌های خودیار جدید	
۲۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	تعداد
$۴۰۰۰۰ = ۲۰۰۰ \times ۲۰$	$۴۰۰۰۰ = ۱۰۰۰ \times ۴۰$	$۴۰۰۰۰ = ۴۰ \times ۱۰۰۰$	محاسبه منابع
۱۲۰۰۰۰۰ میلیون ریال (۱۲ میلیارد تومان)			جمع
$۴۵۰۰۰ = ۱۵ \times ۳۰۰۰$	ادامه فعالیت ۳۰۰۰ گروه خودیار موجود با میانگین ۱۵ نفر عضو		
$۱۵۰۰۰ = ۱۵ \times ۱۰۰۰$	شناسایی و تشکیل ۱۰۰۰ گروه خودیار جدید با میانگین ۱۵ نفر عضو		
۱۰۰ میلیون ریال	هزینه ظرفیت‌سازی هر گروه خودیار برای سه سال		
$۱۰۰۰۰۰ = ۱۰۰۰ \times ۱۰۰$	هزینه ظرفیت‌سازی ۱۰۰۰ گروه در سال جاری (هر گروه ۱۰۰ میلیون ریال / ۱۰ میلیون تومان برای سه سال) ۱۰۰۰۰۰ میلیون ریال / ۱۰ میلیارد تومان		
۱۵۰۰ نفر از ۱۵۰۰۰ نفر جدید در سال ۹۷	برآورد ایجاد اشتغال (۱۰ درصد از اعضای ۱۰۰۰ گروه خودیار جدید)		
۴۵۰۰ نفر از ۴۵۰۰۰ نفر عضو موجود	برآورد ایجاد اشتغال (۱۰ درصد از اعضای ۳۰۰۰ گروه خودیار موجود)		
۱۲۰ میلیارد ریال	اعتبارات موردنیاز		

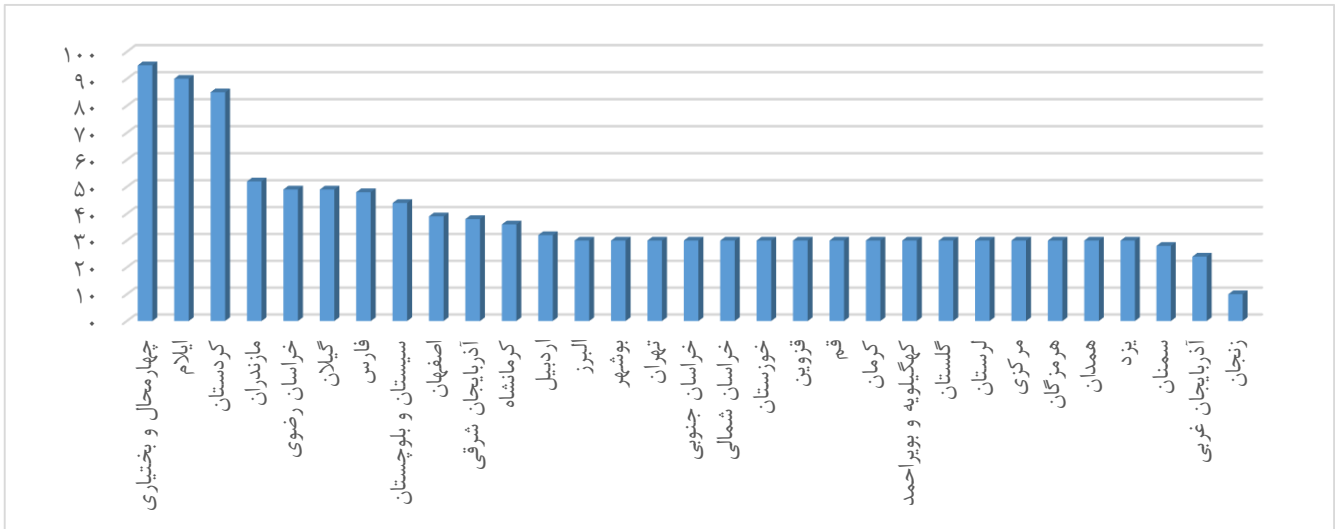
همچنین با احتساب میانگین مبلغ تسهیلات برای هر گروه (۳۰۰ میلیون ریال) و ۴۰۰۰ گروه خودیار، تسهیلاتی به مبلغ ۱۲۰۰ میلیارد ریال موردنیاز می‌باشد (نرخ تسهیلات موضوع این برنامه معادل نرخ مصوب شورای پول و اعتبار است).

جدول ۳۴ - توزیع استانی منابع عمومی مورد نیاز و پیش‌بینی اشتغال طرح تأمین مالی خرد در سال ۱۳۹۷

استان	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	تسهیلات بانکی (میلیارد ریال)	تعداد اشتغال (نفر)
آذربایجان شرقی	۳,۸	۳۸	۱۹۰
آذربایجان غربی	۲,۴	۲۴	۱۲۰
اردبیل	۳,۲	۳۲	۱۶۰
اصفهان	۳,۹	۳۹	۱۹۵
البرز	۳	۳۰	۱۵۰
ایلام	۹	۹۰	۴۵۰
بوشهر	۳	۳۰	۱۵۰
تهران	۳	۳۰	۱۵۰
چهارمحال و بختیاری	۹,۵	۹۵	۴۷۵
خراسان جنوبی	۳	۳۰	۱۵۰
خراسان رضوی	۴,۹	۴۹	۲۴۵
خراسان شمالی	۳	۳۰	۱۵۰
خوزستان	۳	۳۰	۱۵۰
زنجان	۱	۱۰	۵۰
سمنان	۲,۸	۲۸	۱۴۰
سیستان و بلوچستان	۴,۴	۴۴	۲۲۰
فارس	۴,۸	۴۸	۲۴۰
قزوین	۳	۳۰	۱۵۰
قم	۳	۳۰	۱۵۰
کردستان	۸,۵	۸۵	۴۲۵
کرمان	۳	۳۰	۱۵۰
کرمانشاه	۳,۶	۳۶	۱۸۰
کهگیلویه و بویراحمد	۳	۳۰	۱۵۰
گلستان	۳	۳۰	۱۵۰
گیلان	۴,۹	۴۹	۲۴۵
لرستان	۳	۳۰	۱۵۰
مازندران	۵,۲	۵۲	۲۶۰
مرکزی	۳	۳۰	۱۵۰
هرمزگان	۳	۳۰	۱۵۰
همدان	۳	۳۰	۱۵۰
یزد	۳	۳۰	۱۵۰
کل کشور	۱۲۰	۱۱۹۹	۵۹۹۵

نمودار ۳۲ - توزیع استانی تسهیلات توسعه تأمین مالی خرد در سال ۱۳۹۷

در بین ۳۱ استان، استان چهارمحال و بختیاری با ۹۵ میلیارد ریال تسهیلات و ۹/۵ میلیارد ریال کمک‌های بلاعوض برای اشتغال ۴۷۵ نفر در طرح تأمین مالی خرد بیشترین سهم را دارا بوده و استان زنجان برای اشتغال ۵۰ نفر در طرح تأمین مالی خرد تسهیلات به میزان ۱۰ میلیارد و ۱ میلیارد ریال کمک‌های بلاعوض دولت کمترین سهم را در میان استان‌ها دارند.

۴-۶- توسعه و حمایت از مشاغل خانگی

قابلیت انجام کسب‌وکار در «منزل» سبب ایجاد مزایای بسیاری برای شاغلین آن‌ها می‌شود، که از جمله می‌توان به ایجاد توازن بین مسئولیت خانوادگی زنان و اشتغال آنان، حذف هزینه‌های مربوط به خرید، رهن و اجاره کارگاه و ایاب و ذهاب، استفاده از نیروی کار سایر اعضای خانواده و ایجاد زمینه‌های کار خانوادگی، امکان انتقال تجارب از طریق آموزش غیررسمی به شیوه استاد- شاگردی بین اعضاء خانواده و... اشاره نمود.

اهداف این طرح:

- ✓ شناسایی و توسعه ظرفیت‌های کسب‌وکار خانگی در جهت توسعه فرصت‌های شغلی؛
- ✓ ایجاد توازن بین مسئولیت خانوادگی و اشتغال اعضاء خانوار؛
- ✓ کاهش هزینه‌های تولید و خدمات برای حضور فعال و مستمر در بازار رقابت؛
- ✓ افزایش صرفه‌جویی در هزینه‌های جانبی اشتغال و افزایش درآمد خانواده؛
- ✓ ارتقاء مدیریت کسب‌وکار خانگی از طریق پیوند با بنگاه‌های بالادستی و تشکل‌های خوشه‌ای، اتحادیه‌ها، تعاونی‌ها و صنوف؛

گروه هدف:

- کسانی که مبادرت به کسب‌وکار خانگی توسط کارکنان خانگی می‌کنند، شرایط زیر دارند:
- ✓ انجام کار صرفاً توسط عضو یا اعضاء خانواده در واحد مسکونی؛

- ✓ تناسب حجم تولید با شرایط و فضای واحد مسکونی؛
- ✓ عدم ایجاد آلودگی‌های زیست‌محیطی، صوتی و بصری و رعایت کامل حقوق همسایگان؛
- ✓ عرضه و فروش محصول (کالا و خدمات) در خارج از واحد مسکونی؛
- ✓ عدم تردد غیرمتناسب با فضای محل سکونت به‌ویژه در مجتمع‌های مسکونی؛
- ✓ مجاز بودن و تناسب شغل با محیط مسکونی؛

ساماندهی و توسعه و حمایت از مشاغل خانگی در سال ۹۷ در دو قالب پیاده‌سازی الگوی جدیدی که با همکاری جهاد دانشگاهی در حال انجام است و نیز حمایت مالی از فعالیتهای پشتیبان مشاغل خانگی دنبال می‌شود. برای پیاده‌سازی دقیق الگوی توسعه مشاغل خانگی مبلغ ۳۶۰ میلیارد ریال اعتبار موردنیاز می‌باشد.

مراحل پیاده‌سازی الگوی توسعه مشاغل خانگی شامل:

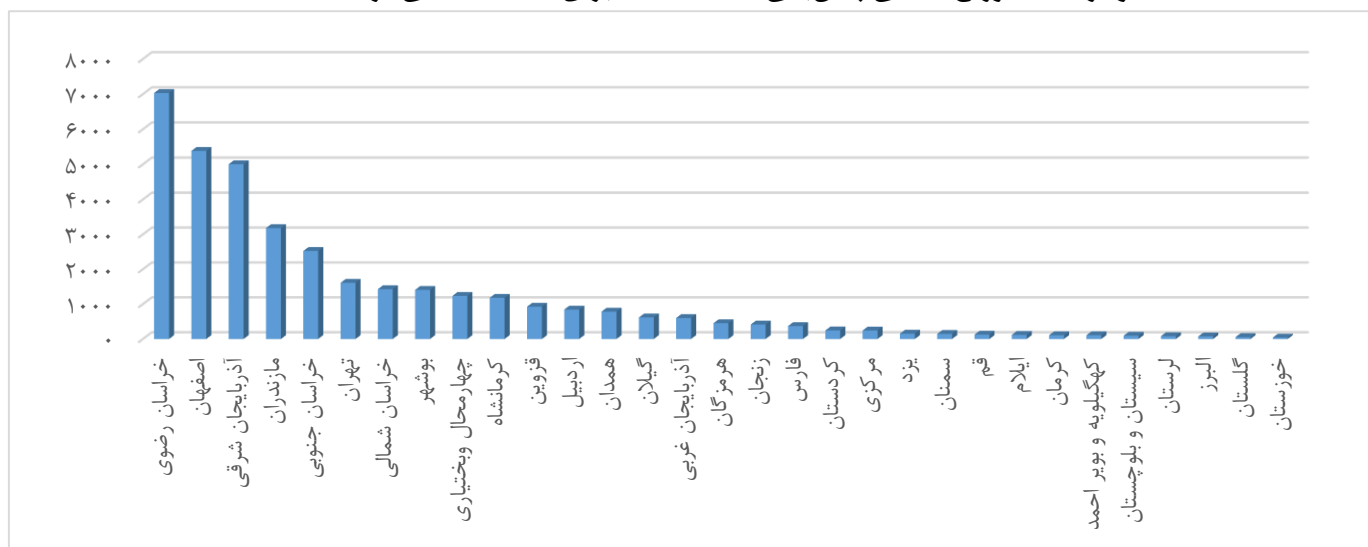
- بررسی، شناسایی و اولویت‌بندی مزیت‌های استانی؛
  - ساماندهی، بررسی، استعداد سنجی و توانمندسازی متقاضیان مشاغل خانگی؛
  - ساماندهی، بررسی و اتصال به بازار و پایدارسازی مشاغل خانگی؛
- لازم به توضیح است در سال جاری هدف‌گذاری طرح پیاده‌سازی الگوی توسعه مشاغل خانگی به‌صورت مسئله محور و فارغ از محدوده جغرافیایی انجام خواهد شد و موضوعات و موارد مهم دارای توجیه اقتصادی که فرصت شغلی فراوانی ایجاد می‌کنند مدنظر قرار می‌گیرد و لذا توزیع استانی بودجه مذکور در حال حاضر امکان‌پذیر نبوده و منوط به بررسی طرح‌های مهم و اشتغال‌زای استان‌ها و مناطق خواهد بود.
- همچنین بر اساس عملکرد سال‌های گذشته و برآورد انجام‌شده در سال جاری، حمایت از طرح‌های پشتیبان مشاغل خانگی از محل منابع تسهیلاتی مندرج در آیین‌نامه تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۹۷ مطابق با جدول زیر به مبلغ ۷۵۵۰ میلیارد ریال و با پیش‌بینی اشتغال ۳۶۵۸۲ نفر انجام خواهد شد.

جدول ۳۵ - توزیع استانی منابع تسهیلاتی موردنیاز و پیش‌بینی اشتغال طرح‌های پشتیبان مشاغل خانگی در سال ۱۳۹۷

ردیف	نام استان	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	تعداد اشتغال (نفر)	تسهیلات بانکی (میلیارد ریال)
۱	آذربایجان شرقی	۳۷	۵۰۰۳	۷۸۲
۲	آذربایجان غربی	۵	۶۰۲	۹۸
۳	اردبیل	۴	۸۴۳	۷۸
۴	اصفهان	۵۸	۵۳۸۲	۱۲۲۱
۵	البرز	۲	۷۵	۳۸
۶	ایلام	۱	۱۱۸	۳۰
۷	بوشهر	۱۲	۱۴۰۸	۲۴۲
۸	تهران	۱۱	۱۶۱۰	۲۳۶
۹	چهارمحال و بختیاری	۱۶	۱۲۳۴	۳۳۲
۱۰	خراسان جنوبی	۲۳	۲۵۲۳	۴۹۱
۱۱	خراسان رضوی	۸۱	۷۰۳۱	۱۶۸۹
۱۲	خراسان شمالی	۱۳	۱۴۲۷	۲۸۲
۱۳	خوزستان	۱	۴۱	۱۸
۱۴	زنجان	۶	۴۱۵	۱۳۴
۱۵	سمنان	۲	۱۴۶	۳۶
۱۶	سیستان و بلوچستان	۱	۹۴	۲۱
۱۷	فارس	۵	۳۷۰	۱۰۵
۱۸	قزوین	۸	۹۲۶	۱۷۱
۱۹	قم	۲	۱۲۵	۳۶
۲۰	کردستان	۶	۲۴۶	۱۲۳
۲۱	کرمان	۳	۱۰۸	۵۴
۲۲	کرمانشاه	۱۳	۱۱۸۰	۲۷۲
۲۳	کهگیلویه و بویر احمد	۳	۱۰۸	۵۴
۲۴	گلستان	۱	۵۵	۲۱
۲۵	گیلان	۱۰	۶۱۸	۲۱۹
۲۶	لرستان	۲	۸۱	۴۱
۲۷	مازندران	۱۹	۳۱۷۸	۴۰۴
۲۸	مرکزی	۲	۲۴۴	۴۲
۲۹	هرمزگان	۶	۴۵۲	۱۲۸
۳۰	همدان	۷	۷۸۵	۱۳۷
۳۱	یزد	۱	۱۵۴	۱۵
	جمع	۳۶۰	۳۶۵۸۲	۷۵۵۰

بر طبق نمودار(۳۳)، استان خراسان رضوی بیشترین سهم تعداد شغل در مشاغل خانگی حدود ۷۰۳۱ نفر با تسهیلات موردنیاز ۱۶۸۹ میلیارد ریال و استان خوزستان با ۴۱ نفر شغل خانگی با ۱۸ میلیارد ریال تسهیلات موردنیاز، کمترین سهم را در بین ۳۱ استان به خود اختصاص داده‌اند.

نمودار ۳۳ - توزیع استانی پیش‌بینی تعداد اشتغال برای مشاغل خانگی در سال ۱۳۹۷

فصل ۵

برنامه های اشتغال حوزه فعالیت های دانش بنیان

بر مبنای الگوهای نوین توسعه، سرمایه انسانی یکی از مهم‌ترین سرمایه‌های کشور به شمار می‌رود و نیروی انسانی جوان، تحصیل کرده و باانگیزه محور اصلی توسعه در هر کشوری است که به‌منظور استفاده بهینه از این سرمایه اجتماعی و ورود آن‌ها به عرصه اقتصادی از طریق اشتغال و کارآفرینی، نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و منسجم است.

در راستای اجرای برنامه‌های ایجاد و تثبیت اشتغال مولد در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان با استفاده از سرمایه انسانی جوان، تحصیل کرده و متخصص، سه رویکرد اصلی «نوآفرینی ساختارهای اقتصادی در راستای ارتقای توان ساخت داخل»، «توسعه اشتغال مبتنی بر تکمیل و ارتقای زیست‌بوم نوآوری کشور» و «رصد و به‌هم‌رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی» مدنظر قرار گرفته تا با استفاده از منابع پیش‌بینی شده در بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه ۱۳۹۷ کل کشور، سرمایه‌های متنوع بخش‌های دولتی و غیردولتی کشور را به سمت اشتغال مبتنی بر دانش سوق داده شود. به‌منظور اجرایی کردن سه رویکرد فوق‌الذکر، شش برنامه تدوین شده است که عبارت‌اند از:

- ۱- ارتقاء تولید و اشتغال شرکت‌های دانش‌بنیان
- ۲- پلنفرم بازار سازی تجهیزات داخل
- ۳- توسعه تولید ۶ محصول تحول‌آفرین دانش‌بنیان
- ۴- توسعه صنایع خلاق با تمرکز بر نوآوری
- ۵- حضور شرکت‌های خصوصی و بخش‌های بزرگ در عرصه‌ی نوآوری
- ۶- به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی متخصص

به استناد «تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه‌وبودجه کشور، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق توسعه ملی» که در تاریخ ۱۳۹۷/۶/۲۴ با حضور بالاترین مقامات دستگاه‌های اجرایی امضاء گردید، مجموعاً حدود ۶۴ هزار فرصت شغلی برای دانش‌آموختگان دانشگاهی ایجاد خواهد شد که نیازمند ۲۰۲۰۰ میلیارد ریال منابع مالی است. حدود ۱۰,۱ درصد از این منابع که معادل ۲۲۰۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض دولت از محل بند(الف) تبصره(۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور می‌باشد و ۸۹,۱ درصد آن که معادل ۱۸۰۰۰ میلیارد ریال از محل تلفیق منابع صندوق توسعه ملی با منابع داخلی بانک‌ها تأمین اعتبار می‌گردد. متوسط تسهیلات بانکی به ازای هر شغل در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان حدود ۲۸ میلیون تومان برآورد شده است.

جدول ۳۶ - خلاصه برنامه اشتغال حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان

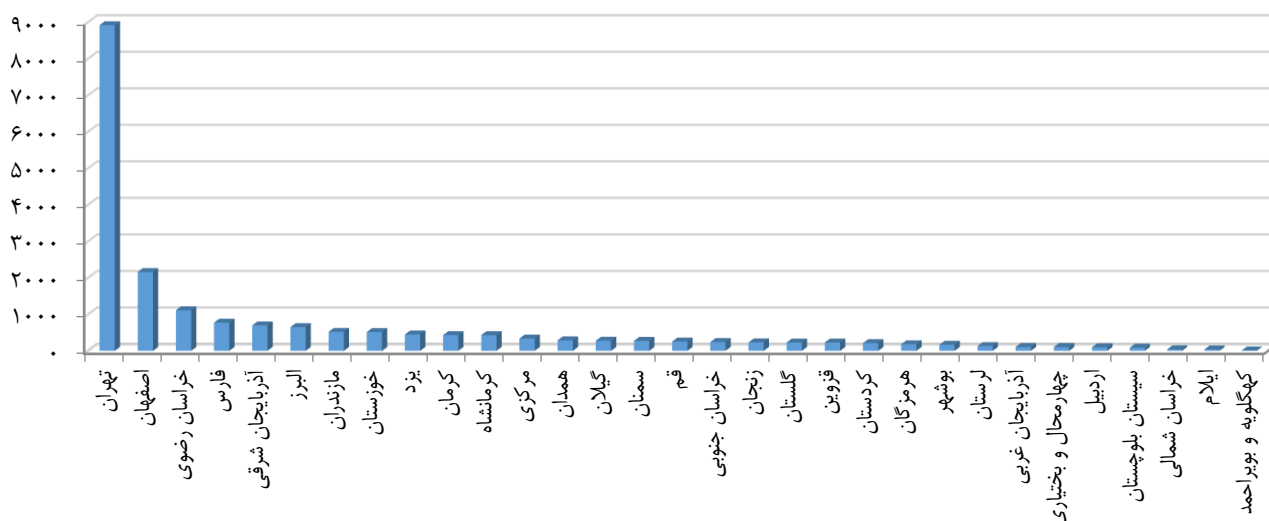
ردیف	عنوان برنامه	تعداد فرصت شغلی جدید (نفر)			منابع مالی (میلیارد ریال)		
		مستقیم	غیرمستقیم	جمع	تسهیلات	یارانه سود	کمک بلاعوض
۱	ارتقای مقیاس تولید و اشتغال شرکت‌های دانش‌بنیان توانمند	۲۵۰۰۰	۲۰۰۰۰	۴۵۰۰۰	۱۲۰۰۰	.	.
۲	پلتفرم بازاریابی برای تجهیزات ساخت داخل	۱۰۰۰	۱۵۰۰	۲۵۰۰	.	.	۱۰۰۰
۳	برنامه توسعه تولید ۶ محصول تحول‌آفرین دانش‌بنیان	۱۲۰۰	۱۰۰۰	۲۲۰۰	.	.	۱۰۰۰
۴	توسعه صنایع خلاق با تمرکز بر نوآوری در مدل‌های کسب‌وکار و ارتقای صنایع فرهنگی	۲۵۰۰۰	۳۵۰۰۰	۶۰۰۰۰	۳۰۰۰	.	.
۵	حضور شرکت‌های خصوصی و بخش‌های بزرگ اقتصادی در عرصه‌ی نوآوری	۲۰۰۰	۳۰۰۰	۵۰۰۰	۳۰۰۰	.	.
۶	برنامه‌های به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی تحصیل‌کرده	۱۰۰۰۰	.	۱۰۰۰۰	.	.	۲۰۰
	جمع	۶۴۲۰۰	۶۰۵۰۰	۱۲۴۷۰۰	۱۸۰۰۰	.	۲۲۰۰

توزیع استانی اعتبارات و اشتغال برنامه‌های تولید و اشتغال حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان:

همان‌گونه که قبلاً اشاره شد به‌منظور اجرایی کردن برنامه مذکور، معادل ۲۰۲۰۰ میلیارد ریال اعتبار پیش‌بینی شده است که حدود ۴۴,۱۴ درصد این اعتبارات که معادل ۸۹۱۶ میلیارد ریال می‌باشد به استان تهران اختصاص یافته است. استان‌های اصفهان ۱۰,۶۸ درصد (۲۱۵۸ میلیارد ریال)، خراسان رضوی ۵,۵ درصد (۱۱۱۲ میلیارد ریال)، فارس ۳,۸۲ درصد (۷۷۱ میلیارد ریال) و آذربایجان شرقی ۳,۴۶ درصد (۶۹۸ میلیارد ریال) به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. استان‌های سیستان و بلوچستان ۰,۴۳ درصد (۸۷ میلیارد ریال)، خراسان شمالی ۰,۲ درصد (۴۱ میلیارد ریال)، ایلام ۰,۱۹ درصد (۳۹ میلیارد ریال) و کهگیلویه و بویر احمد ۰,۰۶ درصد (۱۳ میلیارد ریال) کمترین سهم از این اعتبارات را دارا می‌باشند.

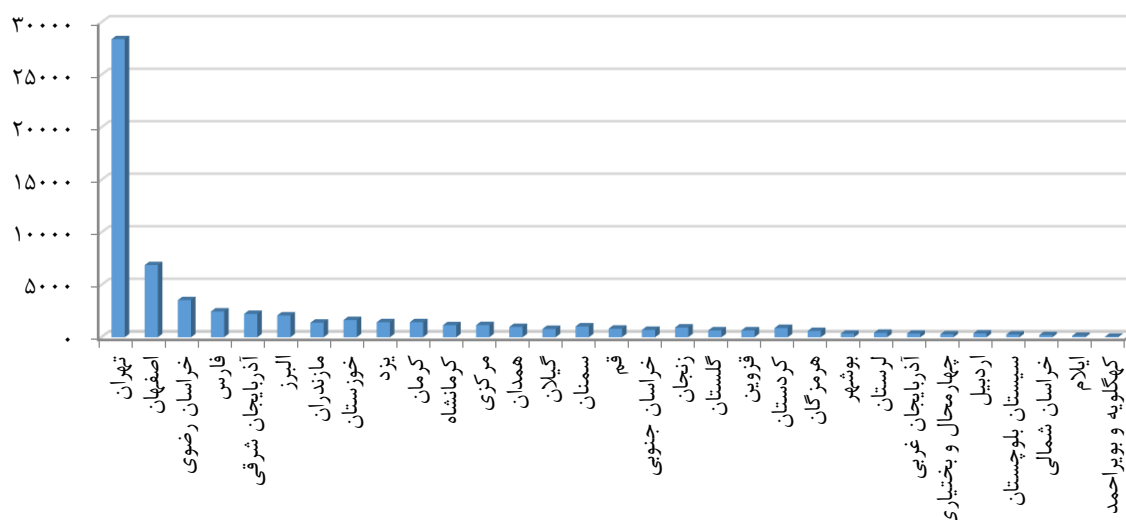

نمودار ۳۴ - اعتبارات مورد نیاز در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان به تفکیک استان

سهم هریک از استان‌ها در اشتغال مستقیم ایجاد شده در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان از روند اعتبارات آن‌ها پیروی می‌کند. بیشترین میزان اشتغال به ترتیب استان‌های **تهران** ۴۴,۲۱ درصد (۲۸۳۸۱ نفر)، **اصفهان** ۱۰,۷ درصد (۶۸۷۰ نفر)، **خراسان رضوی** ۵,۵۱ درصد (۳۵۳۷ نفر) و **فارس** ۳,۸۲ درصد (۲۴۵۵ نفر) ایجاد می‌شود. استان‌های **سیستان و بلوچستان** ۰,۴۱ درصد (۲۶۲ نفر)، **خراسان شمالی** ۰,۳۳ درصد (۲۰۹ نفر)، **ایلام** ۰,۱۹ درصد (۱۲۳ نفر) و **کهگیلویه و بویراحمد** ۰,۰۸ درصد (۵۴ نفر) کمترین سهم را در فرصت‌های شغلی که ایجاد خواهد شد به خود اختصاص می‌دهند.

نمودار ۳۵ - اشتغال مستقیم در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان

تفصیل برنامه‌های حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان به تفصیل در زیر بیان می‌گردد.

۱-۵- پلتفرم بازاریابی برای تجهیزات ساخت داخل (بازار هوشمند محصولات دانش‌بنیان)

برنامه‌های توسعه پلتفرم بازار هوشمند برای محصولات دانش‌بنیان ساخت داخل، با هدف ارتقای بازار و اهرمی کردن منابع دولت در جهت حمایت از شرکت‌های داخلی تنظیم شده است. در این راستا سعی شده است تا با طراحی مدل‌های جدید فرایند لیزینگ تجهیزات آزمایشگاهی ساخت داخل و ماشین‌آلات صنعتی پیشرفته ساخت داخل ارتقاء یابد. با اجرای این برنامه ۲۵۰۰ نفر فرصت شغلی ایجاد می‌شود که منابع مالی پیش‌بینی شده ۱۰۰۰ میلیارد ریال می‌باشد.

۲-۵- برنامه توسعه تولید ۶ محصول تحول‌آفرین دانش‌بنیان

در این برنامه طرح‌های مختلف فن‌آورانه مبتنی بر چالش‌های ملی در حوزه‌های مختلف شناسایی شده است. با توجه به محدودیت منابع از بین طرح‌هایی که در جدول زیر نشان داده شده است، ۶ طرح اصلی انتخاب و اجرایی خواهد شد. در این حوزه تنها طرح‌های توسعه محصولات تحول‌آفرین حوزه زیست‌فناوری تأیید و در حال پیگیری است. در این برنامه ۲۲۰۰ نفر فرصت شغلی ایجاد خواهد شد که ۱۰۰۰ میلیارد ریال منابع مالی برای آن پیش‌بینی شده است. جزییات هریک از ۶ زیربرنامه در جدول زیر عنوان شده است.

جدول ۳۷ - تولید ۶ محصول تحول‌آفرین دانش‌بنیان

عنوان زیر پروژه	اشتغال مستقیم	اشتغال غیرمستقیم	بلاعوض (میلیارد ریال)
توسعه مرکز تحقیق و توسعه واکسن و تولید ۲۸ واکسن دام، طیور و آبزیان، تولید مواد حدفاصل دارویی، تولید بزهای سانن و مورسیا (۴ سال) و تولید جنین از طریق IVF	۳۶۵	۴۶۵	۱۶۰
طراحی و ساخت خودرو برقی	در دست بررسی		۱۲۰
طراحی و ساخت زباله‌سوز			۲۰۰
بهینه‌سازی مصرف انرژی			۲۰۰
طراحی و ساخت کوادکوپتر پیشرفته عمودپرواز	۱۵	۲۵	۵
تولید نمونه صنعتی هواپیمای دوزیست و اخذ استانداردهای موردنیاز از سازمان هواپیمایی کشور	۶۵	۵۰	۴۰۰
طراحی و ساخت زیردریایی توریستی مرجان	۳۰	۴۰	۹۰
طراحی و ساخت هواپیمای فوق سبک دونفره	۲۰	۶۰	۳۰۰
طراحی و ساخت واگن مترو	۱۰۰	۱۵۰	۲۰۰
طراحی و ساخت مشعل Post mix جهت کاهش آلاینده‌های زیست‌محیطی	-	-	۲۰
طراحی و ساخت بخش بیرونی سیستم کاشت حلزون شنوایی برای ناشنوایان	۲۰	۱۵۰	۱۵
طرح انتقال و توسعه فناوری ایمون سل تراپی (کارتی)	۵۰	۱۵۰	۵۰۰
توسعه دانش بومی زراعت دیم صیفی جات (هندوانه) در مناطق کویری در راستای کشاورزی سازگار با کم‌آبی	۱۵۰	۴۵۰	۲۰
کشت و تولید کاکتوس به‌منظور اشتغال‌زایی، تغذیه، تولید فرآورده‌های دارویی، تعلیف دام و تثبیت خاک، در مناطق ساحلی جنوب کشور و اقدام در سطح پایلوت	۱۰۰	۲۰۰	۲۰
اجرای پایلوت مشارکتی با دانشگاه‌ها، خوابگاه‌ها و مجتمع‌های مسکونی دولتی برای استفاده از سیستم‌های تصفیه و بازچرخانی پساب خاکستری	۹۰۰	۹۰۰	۱۰
سیستم‌های استحصال آب باران برای فضای سبز مجتمع‌های مسکونی نظامی و دانشگاهی در تهران	۹۰۰	۹۰۰	۱۰
توسعه تولید و استفاده از برش لیزری صنعتی	۵۰	۰	۵۰
توسعه محصولات اولویت‌دار حوزه سلول‌های بنیادین			
توسعه محصولات حوزه آب و خشک‌سالی			
توسعه تجهیزات صنعتی اولویت‌دار			

۳-۵- برنامه حمایت از به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی

در راستای اجرایی کردن برنامه حمایت از به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی توسعه پلت فرم‌های چالش‌های فناوری و نوآوری ایران، مجموعه رقابت‌های فن‌آورد، مدرسه اشتغال شریف و نوآوری باز ستاد زیست‌فناوری مورد توجه قرار گرفته است که با اجرای این برنامه حدود ۱۰۰۰۰ نفر فرصت شغلی جدید (مستقیم و غیرمستقیم) ایجاد خواهد شد که نیازمند ۲۰۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض می‌باشد.

جدول ۳۸ - حمایت از به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی

پلتفرم	سازوکار اجرایی
چالش‌های فناوری و نوآوری ایران (ichallenge)	<ul style="list-style-type: none"> • آی‌چلنج یک کارگزار فناوری و نوآوری است که می‌کوشد چالش‌های فن‌آورانه بنگاه‌های صنعتی کشور را شناسایی و آن‌ها را با جوایز ارزنده به فراخوان بگذارد. • این پلتفرم نوآوری باز تلاش می‌کند از طریق برگزاری چالش‌های فناوری و نوآوری به سفارش متقاضیان (همچون ستادهای توسعه فناوری یا شرکت‌های صنعتی خصوصی یا دولتی)، ظرفیت‌های پژوهشی و فن‌آورانه کشور را در جهت غلبه بر مشکلات فن‌آورانه بسیج نماید و از این طریق، «پیوند عرضه و تقاضا» را در حوزه فناوری برقرار سازد.
مجموعه رقابت‌های فن‌آورد	<ul style="list-style-type: none"> • در سال ۱۳۹۳ این رقابت‌ها برای اولین بار و متمرکز بر حوزه‌ی ICT با ارائه‌ی چالش‌های طراحی‌شده توسط تیم فن‌آورد انجام شد. در این دوره برای برگزیدگان تقاضاهای متعدد همکاری از سوی کارفرمایان خصوصی ارائه شد. سپس در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ در رشته‌های بیشتر و با شرکت‌کنندگان بیشتر برگزار شده و سپس در قالب آزمون استخدامی شرکت‌های خصوصی و دانش‌بنیان گسترش یافته است. • هزینه‌ی برگزاری رقابت در این سال عمدتاً از مبالغ پرداخت‌شده توسط شرکت‌ها پرداخته شده است.
مدرسه اشتغال شریف	<ul style="list-style-type: none"> • طرح "مدرسه اشتغال شریف" از پروژه اصلی راه‌اندازی شده توسط "مرکز کارآفرینی دانشگاه صنعتی شریف" می‌باشد. این مرکز که هم‌اکنون تحت نظارت معاونت پژوهشی دانشگاه شریف قرار دارد با همکاری دانشکده‌ی مدیریت و اقتصاد دانشگاه صنعتی شریف تأسیس شد. • این مرکز فعالیت‌های مختلفی را در حوزه‌های تحقیقاتی، توسعه سرمایه‌های انسانی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی-ترویجی در دانشگاه صنعتی شریف و دیگر دانشگاه‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات مختلف، در حوزه کارآفرینی انجام داده است.
توسعه پلت فرم نوآوری باز ستاد زیست‌فناوری	<ul style="list-style-type: none"> • حمایت از توسعه توانمندی نیروی انسانی فعال در حوزه زیست‌فناوری با همکاری دانشگاه و شرکت‌های داخلی

۵-۳-۱- برنامه توسعه مقیاس شرکت‌های دانش‌بنیان و توانمند

برنامه‌ها و موضوعات اولویت‌دار برنامه توسعه مقیاس شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه هوایی، گیاهان دارویی، دریایی، آب، مواد پیشرفته و بایو می‌باشد. با اجرای این برنامه ۴۵۰۰۰ نفر فرصت شغلی ایجاد می‌شود که ۲۵۰۰۰ نفر آن فرصت شغلی مستقیم و ۲۰۰۰۰ نفر فرصت شغلی غیرمستقیم می‌باشد. منابع موردنیاز برای این برنامه ۱۲۰۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است.

جدول ۳۹ - برنامه‌ها و موضوعات اولویت‌دار جهت معرفی به صندوق توسعه ملی

ستاد مرتبط	زیر پروژه‌های اولویت‌دار
ستاد هوایی	توسعه شبکه تعمیر، نگهداری و نوسازی
	توسعه شبکه هوانوردی عمومی
	توسعه شبکه تجهیزات فرودگاهی
	برنامه توسعه تولید و به‌کارگیری اتوبوس الکتریکی تمام باتری بر پایه اتوبوس داخلی
	حمایت از توسعه ساخت داخل تجهیزات ریلی و توسعه بازار شرکت‌های داخلی این حوزه
	ساخت هواپیمای ۷۲ نفره
	خدمات کشاورزی دقیق
ستاد لیزر	شبکه ملی ساخت و تولید لیزر و فوتونیک ایران
	راه‌اندازی خط تولید ویفرهای نیمه‌هادی MOCVD
	برندسازی محصولات استارت‌آپی دانش‌بنیان
	تولید قطعات فوتونیک مخابرات نوری
ستاد گیاهان دارویی	تولید دستگاه بارکدخوان خط تولید
	توسعه پالایشگاه و مرکز فرآوری و استانداردسازی گیاهان دارویی
	توسعه کارخانه تولید شیرین‌کننده طبیعی استویا
	طرح جامع حمایت از تولید مواد اولیه استاندارد با فرمولاسیون‌های پودری (جامد)، نیمه جامد، گرانول و مایع در قالب پالایشگاه کوچک و متوسط
	حمایت از توسعه شرکت‌های نوپا در تولید بذر، نهال و نشاء در گیاهان دارویی، زینتی، مرتعی، صنعتی و سبزی و صیفی
	تولید فرآورده‌های غذایی با منشأ گیاهی از طریق کشت و صنعت‌های کوچک و متوسط
ستاد دریایی	توسعه تولید ترکیبات طبیعی از منابع دریایی
	توسعه تولید و پرورش آبزیان در قفس و گیاهان ساحلی
	طراحی و ساخت سامانه شبیه‌سازی پل فرماندهی شناور
ستاد آب	توسعه عملیات شورورزی و راهبری فناوری‌های دانش‌بنیان به‌منظور کنترل و تثبیت گرد و غبار در کانون شماره یک استان خوزستان
	توسعه سیستم فناوری بازیافت آب اسپری درایر کارخانه‌های کاشی و سرامیک
	طرح نیمه‌صنعتی استحصال آب از رطوبت هوا (۱۰۰ دستگاه خانگی و ۳ دستگاه خورشیدی برای مجتمع‌ها)
	فرآوری لجن فاضلاب و تبدیل آن به مواد اصلاح‌کننده خاک
	حذف فلزات سنگین از آب شرب با فناوری نوین
ستاد بایو	تولید مواد حداقل دارویی
	تولید بزهای سانن و مورسیا به روش شبیه‌سازی و دورگه‌گیری
ستاد مواد پیشرفته	تولید جنین از طریق IVF
	سامانه جوشکاری پرتو الکترونیک
	سامانه ساخت افزایشی با بیم الکترونیکی
	واحد ۵۰ هزار تنی کنستانتتره سنگ معدن آهن در استان هرمزگان
	جایگزین فرایندهای عملیاتی مرسوم با بسترهای سیال

۵-۴- برنامه افزایش حضور شرکت‌های خصوصی و بخش‌های بزرگ اقتصادی در عرصه نوآوری

در این برنامه ایجاد شتاب‌دهنده‌های تخصصی توسط شرکت‌های بزرگ خصوصی با رویکردهای ذیل در دستور کار قرار دارد:

• استفاده از ظرفیت و همکاری شرکت‌های خصوصی و بخش‌های بزرگ اقتصادی در بخش‌های تخصصی؛

• تدوین برنامه و چارچوب تخصصی لازم برای فعالیت شتاب‌دهنده‌های فناوری جدید ذیل الگوی تدوین شده مرکز فناوری‌های راهبردی با همکاری مرکز شتاب‌دهی نوآوری پارک فناوری پردیس برای هر ستاد؛

• برنامه‌ریزی ایجاد حداقل ۲۰۰۰ شغل مستقیم و ۳۰۰۰ شغل غیرمستقیم برای نیروی انسانی متخصص.

۵-۵- برنامه حمایت از توسعه صنایع خلاق

برنامه حمایت از صنایع خلاق به‌عنوان مکمل قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان، در معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور اجرایی شده است. با توجه به اهمیت کسب‌وکارهای حوزه صنایع خلاق و دیجیتال در توسعه اقتصاد دانش‌بنیان، لزوم ارتقای زیرساخت‌های لازم برای توسعه این حوزه‌ها بیش از پیش احساس می‌گردد. در این راستا برنامه ذیل برنامه‌ریزی و اجرا خواهد شد.

با اجرای این برنامه در مجموع ۶۰۰۰۰ نفر فرصت شغلی جدید ایجاد خواهد شد که ۲۵۰۰۰ نفر فرصت شغلی مستقیم و ۳۵۰۰۰ نفر فرصت غیرمستقیم ایجاد خواهد شد و منابع مالی پیش‌بینی شده برای این برنامه معادل ۳۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات می‌باشد.

جدول ۴۰- برنامه توسعه صنایع خلاق

برنامه	عنوان زیر پروژه	مسئول اجرا	کمک‌های بلاعوض
توسعه صنایع خلاق	توسعه زیرساخت‌های مشترک	ستاد نرم	۴۰ میلیارد ریال
	اهرم‌سازی سرمایه‌گذاری خطرپذیر		۴۵ میلیارد ریال
	صندوق پژوهش و فناوری		۱۵ میلیارد ریال
	صندوق جسورانه بورسی		۵۰ میلیارد ریال

فصل ۶

برنامه های تولید و اشتغال حوزه بازا آفرینی شهری پایدار

پدیده آشنای توسعه شهرنشینی در شرایط رشد سریع جمعیت و گسترش مهارناپذیر شهرها که کم و بیش در بسیاری از کشورهای دیگر نیز در مقاطع تاریخی مختلف بروز کرده، در ایران در دو دهه پس از انقلاب نمود آشکارتری یافته است. جمعیت بافت‌های مرکزی بسیاری از شهرها جابجا شده‌اند، روند فرسودگی بافت‌های تخلیه شده شدت گرفته و این بافت‌ها نه تنها در برابر زلزله ناپایدار می‌باشند بلکه به مأمّن ناهنجاری‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی تبدیل شده‌اند. سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی جامع و پایدار برای بهسازی، نوسازی و بازسازی بافت‌های قدیم شهری ضمن حفاظت از میراث تاریخی فرهنگی و توجه به سازگاری و انطباق آن‌ها با ساختارهای محیط‌زیست و ساختارهای فرهنگی موجب توسعه پایدار شهری می‌شود. به همین منظور به استناد ماده ۵۹ قانون برنامه ششم توسعه کشور، وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری‌ها مکلف‌اند بهسازی، نوسازی، مقاوم‌سازی و بازآفرینی سالانه دست‌کم ۲۷۰ محله در قالب مطالعات مصوب ستاد ملی بازآفرینی شهری و ارتقای دسترسی به خدمات و بهبود زیرساخت‌ها با رویکرد محله محور اقدام کنند.

به استناد «تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه‌بودجه کشور، وزارت راه و شهرسازی و صندوق توسعه ملی» که در تاریخ ۱۳۹۷/۷/۲۸ با حضور بالاترین مقامات دستگاه‌های اجرایی امضاء گردید^۱ و دستورالعمل اجرائی و نظارتی آن، در برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار احداث ۱۰۰ هزار واحد مسکونی در سال ۱۳۹۷ در بافت‌های فرسوده، در دستور کار قرار دارد که این واحدها در ۳۱ استان کشور، در قالب ۴۸۶ محله توزیع شده است. در این برنامه، سرانه در نظر گرفته شده برای نیازهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ساکنان بافت‌های فرسوده و ناکارآمد، به‌طور متوسط برای ۵۰۰ واحد مسکونی، ۲ هزار و ۳۰۰ مترمربع کاربری مذهبی، ۲ هزار و ۸۰۰ مترمربع کاربری فرهنگی، ۷ هزار و ۷۰۰ مترمربع کاربری بهداشتی و درمانی، ۱۹۰ هزار مترمربع تعریض و اصلاح معابر، ۷ هزار و ۶۰۰ مترمربع کاربری ورزشی، ۱۴۰۰ مترمربع فضای آموزشی و ۲۲ هزار مترمربع فضای سبز است.

بر اساس برآورد وزارت راه و شهرسازی، با اجرای برنامه اشتغال بازآفرینی شهری پایدار، حدود ۱۲۰ هزار فرصت شغلی مستقیم در بخش مسکن و حدود ۱۸۰ هزار فرصت شغلی به‌صورت غیرمستقیم در فعالیت‌های مرتبط با بخش مسکن (مانند صنایع تولید مصالح ساختمانی، خدمات فنی و مهندسی مرتبط با ساختمان‌سازی و معادن مرتبط با تولید مصالح ساختمانی) ایجاد خواهد شد. البته، با توجه به وجود ظرفیت‌های بیکار در بخش صنعت و خدمات، اجرای برنامه بازآفرینی شهری پایدار ممکن است به ایجاد اشتغال جدید در بخش‌های صنعت و خدمات منجر نشود و بیشتر به تثبیت اشتغال کمک نموده و مانع از تعدیل و ریزش نیروی کار شود. همچنین در بخش ساختمان نیز به دلیل وجود اشتغال ناقص نیروی کار و کم بودن تعداد ساعات کار در هفته شاغلان، ممکن است ۱۲۰ هزار فرصت شغلی جدید در بخش مسکن ایجاد نشود و رقم تحقق یافته به مراتب کمتر از آن باشد. به‌طوری‌که در سال ۱۳۹۶، حدود ۴۳,۴ درصد شاغلان بخش ساختمان (معادل حدود ۱,۳ میلیون نفر) حداکثر ۴۰ ساعت در هفته در شغل اصلی خود کار کرده‌اند و متوسط ساعات کار در هفته آن‌ها حدود ۲۵ ساعت بوده است. بنابراین، اشتغال ناقص گسترده‌ای در بخش مسکن وجود دارد. در بخش تولید صنعتی، حدود ۲۳,۳ درصد شاغلان (معادل حدود ۹۱۹ هزار نفر) حداکثر ۴۰ ساعت در هفته در شغل اصلی خود کار کرده‌اند و متوسط ساعات کار در هفته آن‌ها حدود ۲۲ ساعت بوده است. بنابراین، اشتغال ناقص به نسبت زیادی در بخش صنعت نیز وجود دارد. با توجه به مباحث مذکور، انتظار نمی‌رود در اثر اجرای این برنامه، اهداف ایجاد اشتغال تحقق یابد و به نظر می‌رسد اجرای برنامه بازآفرینی شهری، علاوه بر تثبیت مشاغل موجود، حداکثر حدود ۱۰۰ هزار فرصت شغلی جدید ایجاد نماید.

۱- رجوع کنید به بخش پیوست‌ها، تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت راه و شهرسازی و صندوق توسعه ملی.

به‌منظور اجرایی کردن برنامه بازآفرینی شهری پایدار تأمین مالی به میزان ۳۷۶۹۵ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که یک میلیارد دلار از منابع صندوق توسعه ملی برای پشتیبانی از برنامه‌های تولید و اشتغال (موضوع مصوبه جلسه مورخ ۹۷/۴/۱۶ شورای عالی هماهنگی اقتصادی) تأمین می‌گردد، ۱۵ هزار میلیارد ریال آن به‌صورت کمک بلاعوض برای تملک اراضی و تأمین خدمات زیربنایی و روبنایی، ۲۱،۱۹۵ هزار میلیارد ریال وجوه اداره شده برای اعطای تسهیلات دوران مشارکت مدنی دوره ساخت و ۱۵۰۰ میلیارد ریال وجوه اداره شده برای اعطای تسهیلات ودیعه اسکان موقت اختصاص داده می‌شود. گفتنی است، منابع بانک‌ها برای پرداخت تسهیلات به میزان ۲۲۶۹۵ میلیارد ریال است که حدود ۲۱،۱۹۵ هزار میلیارد ریال برای اعطای تسهیلات دوران مشارکت مدنی دوره ساخت و ۱۵۰۰ میلیارد ریال برای اعطای تسهیلات ودیعه اسکان موقت از محل منابع نظام بانکی به‌نحوی که در ترکیب با وجود اداره شده تأمین شده توسط دولت، نرخ سود تسهیلات موضوع این برنامه را به میزان ۵۰ درصد نرخ مصوب شورای پول و اعتبار باشد. در ضمن، آورده بخش خصوصی بابت مشارکت مدنی دوره ساخت حدود ۵۵ هزار میلیارد ریال و ۱۰۰ هزار میلیارد ریال برای احداث روبناها و زیربناها برآورد می‌گردد. افزون بر این، بودجه دستگاه‌های دولتی عضو ستاد بازآفرینی شهری به میزان ۴۰ هزار میلیارد ریال و بودجه شهرداری‌ها به میزان ۷۰ هزار میلیارد ریال، منابع مالی موردنیاز برای اجرای برنامه را تشکیل می‌دهند. ویژگی‌های این برنامه در مرحله اول مشارکت مردمی بالا در قالب نهادهای توسعه‌گر، مشارکت مالکین در بافت‌های فرسوده، پشتیبانی همه‌جانبه در قالب طرح محله محوری، پشتیبانی همه‌جانبه دولت به‌صورت تأمین خدمات دوگانه زیربنایی، تأمین تسهیلات موردنیاز در قالب وجوه اداره شده، مشارکت نهادهای بومی غیردولتی از جمله شهرداری‌ها و همچنین تأمین امکانات زیربنایی و روبنایی برای تمامی محلات هدف برنامه بازآفرینی شهری است.

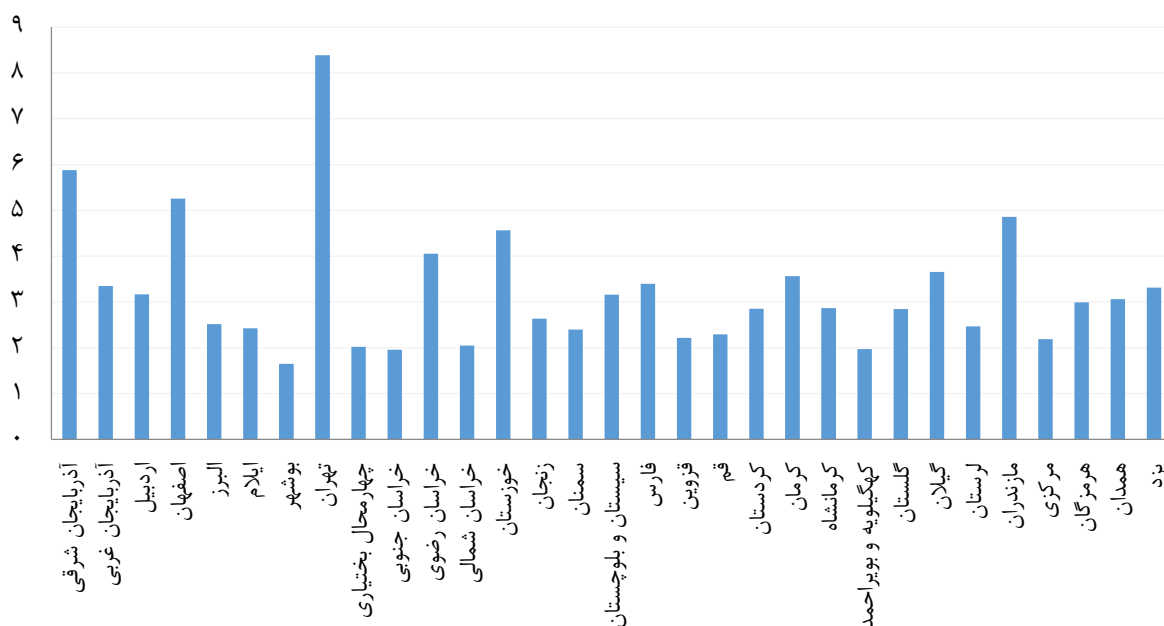
جدول ۴۱ - برنامه اشتغال بازآفرینی شهری پایدار در سال ۱۳۹۷

نحوه تأمین منابع مالی برنامه	اهداف
<p>الف - منابع دولتی به میزان ۳۷۶۹۵ میلیارد ریال شامل:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ۱۵۰۰۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض برای تملک اراضی و تأمین خدمات زیربنایی و روبنایی ▪ ۲۱۱۹۵ میلیارد ریال وجوه اداره شده برای اعطای تسهیلات دوران مشارکت مدنی دوره ساخت ▪ تا سقف ۱۵۰۰ میلیارد ریال وجوه اداره شده برای اعطای تسهیلات ودیعه اسکان موقت <p>توجه: منابع تعهد شده توسط دولت برای اجرای این برنامه، از محل برداشت یک میلیارد دلار از منابع صندوق توسعه ملی برای پشتیبانی از برنامه‌های تولید و اشتغال (موضوع مصوبه جلسه مورخ ۹۷/۴/۱۶ شورای عالی هماهنگی اقتصادی) تأمین می‌گردد.</p> <p>ب - منابع نظام بانکی به میزان ۲۲۶۹۵ میلیارد ریال شامل:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ۲۱۱۹۵ میلیارد ریال تسهیلات مشارکت مدنی دوره ساخت ▪ ۱۵۰۰ میلیارد ریال برای اعطای تسهیلات ودیعه اسکان موقت <p>ج - منابع بخش خصوصی به میزان ۱۵۵۰۰۰ میلیارد ریال شامل:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ سهم آورده متقاضی ۵۵۰۰۰ میلیارد ریال بابت مشارکت مدنی دوره ساخت ▪ آورده نقدی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی برای احداث روبناها و زیربنها بالغ بر ۱۰۰۰۰۰ میلیارد ریال <p>د - بودجه دستگاه‌های دولتی عضو ستاد بازآفرینی بالغ بر ۴۰۰۰۰ میلیارد ریال</p> <p>ه - بودجه شهرداری‌ها بالغ بر ۷۰۰۰۰ میلیارد ریال</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ نوسازی ۱۰۰ هزار واحد مسکونی با متوسط مساحت زیربنای ۸۵ مترمربع در بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری و ارتقای خدمات زیربنایی و روبنایی محلات هدف در ۴۸۶ محله ▪ ایجاد ۱۲۰ هزار فرصت شغلی به صورت مستقیم ▪ ایجاد ۱۸۰ هزار فرصت شغلی به صورت غیرمستقیم

توزیع استانی اعتبارات و اشتغال برنامه‌های اشتغال حوزه فعالیت‌های بازآفرینی شهری پایدار:

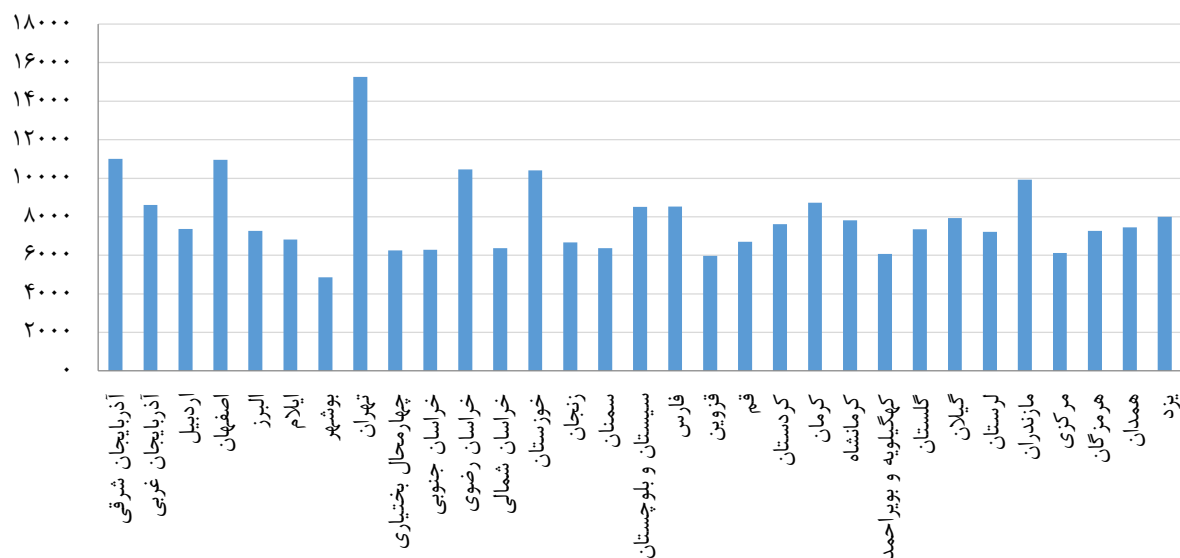
بر اساس برنامه بازآفرینی شهری پایدار در مجموع ۳۰۰ هزار فرصت شغلی در این حوزه ایجاد می‌شود که ۱۲۰ هزار فرصت شغلی آن مستقیم و ۱۸۰ هزار فرصت شغلی آن به‌طور غیرمستقیم می‌باشد که در بین ۳۱ استان کشور بیشترین میزان اشتغال به ترتیب به استان‌های تهران ۸,۳۹ درصد (مجموعاً ۲۵۱۶۹ نفر فرصت شغلی ایجاد خواهد شد که ۱۰۰۶۸ نفر آن به‌طور مستقیم و ۱۵۱۰۲ نفر آن به‌طور غیرمستقیم است)، آذربایجان شرقی ۵,۸ درصد (مجموعاً ۱۷۶۳۷ نفر فرصت شغلی ایجاد خواهد شد که ۷۰۵۵ نفر آن به‌طور مستقیم و ۱۰۵۸۲ نفر آن به‌طور غیرمستقیم است)، اصفهان ۵,۲۶ درصد (مجموعاً ۱۵۷۷۳ نفر فرصت شغلی ایجاد خواهد شد که ۶۳۰۹ نفر به‌طور آن مستقیم و ۹۴۶۴ نفر آن به‌طور غیرمستقیم است)، مازندران ۴,۸ درصد (مجموعاً ۱۴۵۷۳ نفر فرصت شغلی ایجاد خواهد شد که ۵۸۲۹ نفر آن به‌طور مستقیم و ۸۷۴۴ نفر آن به‌طور غیرمستقیم است) و خوزستان ۴,۵۶ درصد (مجموعاً ۱۳۶۸۶ نفر فرصت شغلی ایجاد خواهد شد که ۵۴۷۴ نفر آن به‌طور مستقیم و ۸۲۱۲ نفر آن به‌طور غیرمستقیم است) اختصاص یافته است.

نمودار ۳۶ - سهم اشتغال مستقیم و غیرمستقیم به تفکیک استان - درصد

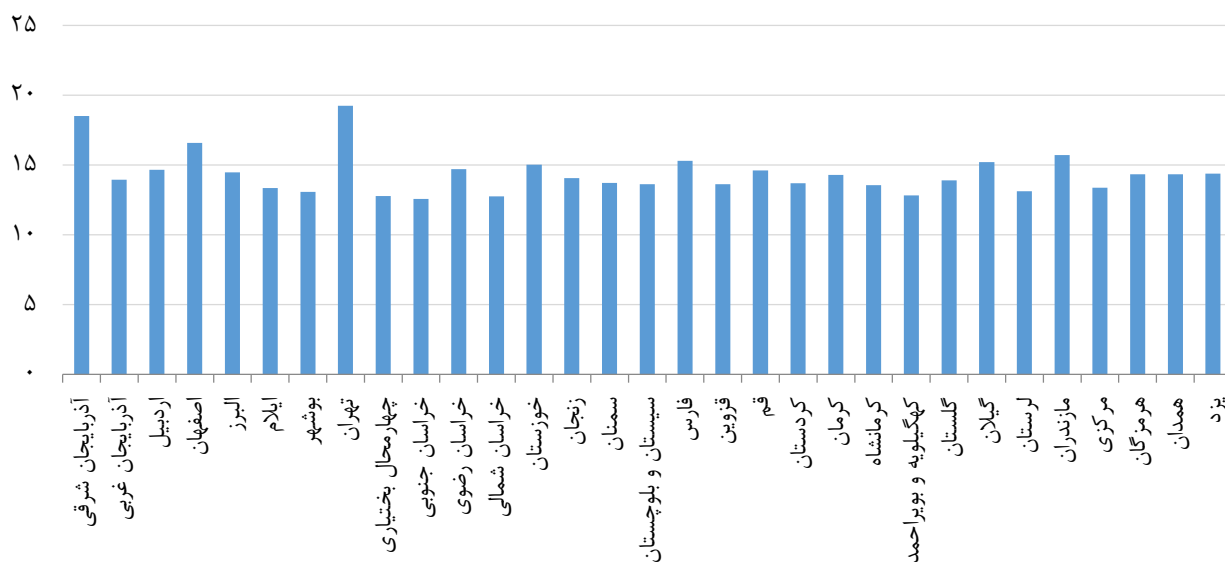
به منظور اجرایی کردن برنامه بازآفرینی شهری پایدار به میزان ۳۷۶۹۵ میلیارد ریال منابع مالی پیش‌بینی شده که به ترتیب بیشترین سهم به ترتیب به استان‌های **تهران** ۶,۲ درصد (۱۵۲۶۲ میلیارد ریال)، **آذربایجان شرقی** ۴,۷ درصد (۱۱۰۰۶ میلیارد ریال)، **اصفهان** ۴,۵ درصد (۱۰۹۶۱ میلیارد ریال)، **خراسان رضوی** ۴,۲۵ درصد (۱۰۴۵۲ میلیارد ریال) و **خوزستان** ۴,۲ درصد (۱۰۴۰۲ میلیارد ریال) اختصاص یافته است.

نمودار ۳۷ - میزان کل اعتبارات به تفکیک استان - میلیارد ریال

استان‌های تهران (۱۹,۲ درصد)، آذربایجان شرقی (۱۸,۵ درصد)، اصفهان (۱۶,۵ درصد)، مازندران (۱۵,۷ درصد) و فارس (۱۵,۳ درصد) به ترتیب بیشترین سهم را از بودجه عمومی دولت به خود اختصاص داده‌اند.

نمودار ۳۸ - سهم بودجه دولت از کل اعتبارات - درصد

جدول ۴۲ - برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار به تفکیک استان

نام استان	تعداد محله	برنامه سالانه اقدامات روئینایی، زیربنایی و توانمندسازی محلات هدف در راستای تحقق برنامه پنج‌ساله از محل تبصره ۱۸ قانون بودجه																					
		برنامه سالانه بخش مسکن در راستای تحقق برنامه پنج‌ساله از محل تبصره ۱۸ قانون بودجه										نوع فعالیت (مبلغ به میلیارد ریال)											
		منابع تأمین اعتبار سالیانه باز آفرینی شهری در راستای تحقق برنامه پنج‌ساله (میلیارد ریال)						وجه اداره شده به منظور اعطای تسهیلات نوسازی مسکن				تملک		توانمندسازی		خدمات روئینایی		بیمسازی محیط		خدمات زیربنایی			
		فرصت شغلی ایجاد شده به صورت غیر مستقیم	فرصت شغلی ایجاد شده به صورت مستقیم	بخش خصوصی	بودجه شهرداری‌ها	بودجه دستگاه‌های دولتی عضو ستاد باز آفرینی	بودجه عمومی دولت (از محل تبصره ۱۸)		منابع سهم دولت به صورت متقاضی (میلیارد ریال)	منابع سهم دولت به صورت اداره شده (میلیارد ریال)	تعداد فقره تسهیلات بانکی	تعداد خانوار	تعداد	مبلغ تسهیلات (میلیارد ریال)	مساحت (مترمربع)	مبلغ	جمعیت	مبلغ	مساحت (مترمربع)	مبلغ	مساحت (مترمربع)	مبلغ	طول شبکه
اقدامات روئینایی، زیربنایی و توانمندسازی	وجه اداره شده تسهیلات مسکن						مبلغ	مساحت (مترمربع)															
آذربایجان شرقی	۱۵	۱۰۵۸۲	۷۰۵۵	۵۰۸۱	۲۴۷۳	۱۴۱۳	۱۵۰۸	۵۲۰	۳۴۹۱	۱۵۰۸	۳۰۱۵	۶۳۴۸	۱۷۶۴۲	۱۹,۶۱	۲۱۵۵	۲,۴۸	۲۷۰۵۳	۲۸۲,۲۲	۲۷۹۵۳	۹۶,۰۹	۵۸۲۳۶	۱۲۸,۷۸	۹۳۱۷۸
آذربایجان غربی	۱۷	۶۰۲۵	۴۰۱۷	۳۴۳۸	۲۵۲۹	۱۴۴۵	۶۵۹	۵۴۲	۱۸۱۲	۶۵۹	۱۳۱۸	۲۲۹۴	۲۹۴۸۲	۱۹,۷۷	۲۲۰۵	۲,۴۸	۴۲۴۱۱	۲۸۹,۲۶	۲۸۶۰۹	۹۹,۰۶	۵۹۶۰۲	۱۳۱,۷۵	۹۵۲۶۴
اردبیل	۱۳	۵۶۹۹	۳۷۹۹	۳۰۸۲	۲۰۲۴	۱۱۶۸	۶۴۳	۲۳۸	۱۷۶۸	۶۴۳	۱۲۸۶	۲۲۱۵	۲۱۲۳۸	۱۶,۳۸	۱۷۸۲	۱,۹۸	۳۱۹۹۵	۲۳۳,۷۸	۲۳۱۲۳	۸۰,۲۴	۴۸۱۷۳	۱۰۰۶	۷۷۰۷۷
اصفهان	۲۷	۹۴۶۴	۶۳۰۹	۴۸۱۰	۲۷۵۸	۱۵۷۶	۱۲۲۷	۵۹۱	۳۰۳۷	۱۲۲۷	۲۴۵۴	۵۵۲۱	۵۸۱۳۷	۲۱,۶۶	۲۴۰۳	۲,۷۷	۸۲۵۷۹	۳۱۵۰۰	۳۱۱۶۹	۱۰۷,۹۸	۶۴۹۳۶	۱۴۴,۶۴	۱۰۳۸۹۸
البرز	۷	۴۵۲۶	۳۰۱۷	۲۷۳۶	۲۲۱۷	۱۲۶۷	۵۷۷	۴۷۵	۱۳۱۱	۵۷۷	۱۱۵۴	۲۳۸۴	۱۹۸۶۲	۱۷,۰۵	۱۹۳۱	۲,۱۸	۲۸۷۵۱	۲۵۳,۶	۲۵۰۵۲	۸۶,۱۸	۵۲۱۹۱	۱۱۴,۹۱	۸۳۵۰۶
ایلام	۸	۴۳۶۸	۲۹۱۲	۲۶۱۹	۲۰۹۵	۱۱۹۷	۴۶۳	۴۴۹	۱۲۷۲	۴۶۳	۹۲۵	۲۳۱۳	۱۷۴۶۶	۱۷,۰۵	۱۸۲۶	۲,۰۸	۲۵۵۲۰	۲۴۹,۳۳	۲۳۶۹۴	۸۲,۲۲	۴۹۳۶۳	۱۰۸,۹۷	۷۸۹۸۱
بوشهر	۱۰	۲۹۷۲	۱۹۸۱	۱۸۳۱	۱۵۲۶	۸۷۲	۳۰۹	۲۲۷	۸۵۰	۳۰۹	۶۱۸	۱۵۴۵	۱۰۴۰۷	۱۲,۱۱	۱۳۳۱	۱,۴۹	۱۵۳۸۷	۱۷۴,۳۵	۱۷۲۷۰	۵۹,۴۴	۳۵۹۷۸	۷۹,۳۵	۵۷۵۶۵
تهران	۱۳	۱۵۱۰۲	۱۰۰۶۸	۷۱۴۰	۳۲۹۹	۱۸۸۵	۲۲۳۰	۷۰۷	۵۰۱۹	۲۲۳۰	۴۴۶۰	۹۱۲۵	۵۸۵۴۲	۲۶,۵۲	۲۸۷۶	۳,۲۷	۸۴۶۰۵	۳۷۷,۲۲	۳۷۳۰۷	۱۲۸,۷۸	۷۷۷۲۲	۱۷۱,۳۸	۱۲۴۳۵۶
چهارمحال بختیاری	۱۰	۳۶۲۵	۲۴۲۳	۲۳۰۵	۲۰۰۲	۱۱۴۴	۳۷۰	۲۴۹	۱۰۱۸	۲۷۰	۷۴۰	۱۸۵۱	۸۶۷۵	۱۵,۷۶	۱۷۴۶	۱,۹۸	۱۳۳۳۹	۲۳۸,۸۳	۲۲۶۵۲	۷۸,۳۶	۴۷۱۹۱	۱۰۴,۰۱	۷۵۵۰۶
خراسان جنوبی	۲۱	۳۵۱۹	۲۳۴۶	۲۲۸۳	۲۰۴۴	۱۱۶۸	۳۵۲	۴۳۸	۹۶۹	۳۵۲	۷۰۵	۱۷۶۲	۱۵۵۹۸	۱۶,۰۵	۱۷۸۲	۱,۹۸	۲۲۴۶۲	۲۳۳,۷۸	۲۳۱۱۹	۸۰,۲۴	۴۸۱۶۵	۱۰۰۶	۷۷۰۶۴
خراسان رضوی	۴۹	۷۲۹۴	۴۸۶۳	۴۱۴۸	۳۰۳۳	۱۷۲۳	۸۸۸	۶۵۰	۲۱۹۸	۸۸۸	۱۷۷۵	۳۹۹۶	۱۰۲۸۲۷	۲۴,۵۵	۲۶۴۵	۲,۹۷	۱۴۲۴۴۵	۳۴۶,۷۱	۳۴۲۰۷	۱۱۸,۸۷	۷۱۴۷۳	۱۵۷,۵۱	۱۱۴۳۵۸
خراسان شمالی	۸	۳۶۸۳	۲۴۵۵	۲۳۴۶	۲۰۴۹	۱۱۷۱	۳۷۴	۴۴۹	۱۰۲۹	۳۷۴	۷۴۸	۱۸۷۰	۷۸۹۶	۱۶,۳۳	۱۷۸۴	۱,۹۸	۱۲۴۳۱	۲۳۳,۷۸	۲۳۱۴۵	۸۰,۲۴	۴۸۲۱۹	۱۰۶,۹۹	۷۷۱۵۱
خوزستان	۲۹	۸۲۱۲	۵۴۷۴	۴۲۸۷	۲۸۳۳	۱۶۱۹	۹۵۷	۶۰۷	۲۵۶۶	۹۵۷	۱۹۱۳	۴۶۶۵	۲۵۰۹۲	۲۱,۶۴	۲۴۷۰	۲,۷۷	۶۴۶۶۴	۳۲۲,۹۳	۳۲۰۴۹	۱۱۰,۹۵	۶۶۷۶۹	۱۴۷,۶	۱۰۶۸۳۱
زنجان	۵	۴۷۴۸	۳۱۶۵	۲۶۸۲	۱۹۳۷	۱۱۰۷	۵۲۲	۴۱۵	۱۴۴۷	۵۲۲	۱۰۴۵	۲۶۱۲	۲۱۷۶۲	۱۵,۷۶	۱۶۸۹	۱,۸۸	۳۱۵۰۲	۲۲۱,۹	۲۱۹۱۰	۷۵,۳۹	۴۵۶۶۶	۱۰۱,۰۴	۷۳۰۳۴
سمنان	۱۳	۴۳۲۲	۲۸۸۱	۲۵۰۹	۱۹۰۴	۱۰۸۸	۴۶۷	۴۰۸	۱۲۸۵	۴۶۷	۹۳۵	۲۳۳۷	۶۷۲۹	۱۴,۸۱	۱۶۶۱	۱,۸۸	۱۱۴۳۹	۲۱۷,۹۳	۲۱۵۵۳	۷۴,۳	۴۴۹۰۲	۹۹,۰۶	۷۱۸۴۴
سیستان و بلوچستان	۳۱	۵۶۸۴	۳۷۸۹	۳۳۲۸	۲۵۶۲	۱۴۶۴	۶۱۱	۵۴۹	۱۶۸۱	۶۱۱	۱۲۲۳	۳۰۵۷	۹۹۷۴۷	۲۰,۲۷	۲۲۳۲	۲,۵۸	۱۴۶۶۸۸	۲۹۲,۲۳	۲۸۹۵۴	۱۰۰,۰۵	۶۰۳۲۰	۱۳۳,۷۳	۹۶۵۱۳

فرصت ایجاد شده به صورت غیر مستقیم	فرصت شغلی ایجاد شده به صورت مستقیم	منابع تأمین اعتبار سالانه باز آفرینی شهری در راستای تحقق برنامه پنج ساله (میلیارد ریال)					برنامه سالانه بخش مسکن در راستای تحقق برنامه پنج ساله از محل نصرت ۱۸ قانون بودجه						برنامه سالانه اقدامات رونمایی، زیربنایی و توانمندسازی محلات هدف در راستای تحقق برنامه پنج ساله از محل نصرت ۱۸ قانون بودجه								تعداد محله	نام استان	
							ووجه اداره شده به منظور اعطای تسهیلات نوسازی مسکن						نوع فعالیت (مبلغ به میلیارد ریال)										
		بخش خصوصی	بودجه شهرداریها	بودجه دستگاههای دولتی عضو ستاد باز آفرینی	بودجه عمومی دولت (از محل نصرت ۱۸)		منابع سهم دولت به صورت وجه اداره شده (میلیارد ریال)	منابع سهم متقاضی (میلیارد ریال)	تعداد قره تسهیلات (میلیارد ریال)	تعداد بانکی تسهیلات (میلیارد ریال)	تعداد خانوار	تملك		توانمندسازی		خدمات رونمایی		بهبودی محیط		خدمات زیربنایی			
					وجه اداره شده تسهیلات مسکن	اقدامات رونمایی، زیربنایی و توانمندسازی						مبلغ	مساحت (مترمربع)	مبلغ	جمعیت	مبلغ	مساحت (مترمربع)	مبلغ	مساحت (مترمربع)	مبلغ			مساحت (مترمربع)
۶۱۱۶	۴۰۷۷	۳۴۱۹	۲۴۲۲	۱۲۸۴	۷۸۶	۵۱۹	۱۸۶۲	۷۸۶	۱۵۷۱	۳۳۸۵	۲۹۲۴۷	۱۹،۵۹	۲۱۱۰	۳،۳۸	۴۲۲۰۰	۲۷۶۳۸	۲۷۳۷۴	۹۴،۱۱	۵۷۰۳۰	۱۲۵۸۱	۹۱۲۳۸	۳۰	فارس
۳۹۸۶	۲۶۵۷	۲۳۳۴	۱۷۹۷	۱۰۲۷	۴۲۹	۳۸۵	۱۱۷۹	۴۲۹	۸۵۸	۲۱۴۴	۶۸۸۲	۱۴،۸۱	۱۵۶۶	۱،۷۸	۱۱۵۲۷	۳۰۵۰۶	۳۰۳۱۹	۷۰،۳۳	۴۲۳۳۱	۹۳،۱۲	۶۷۷۲۹	۱۲	قزوین
۴۱۲۵	۲۷۵۰	۲۵۰۵	۲۰۴۴	۱۱۶۸	۵۴۲	۳۳۸	۱۱۹۱	۵۴۲	۱۰۸۳	۲۱۶۶	۶۲۷۳۵	۱۶،۹۴	۱۷۸۳	۱،۹۸	۸۴۹۸۶	۲۳۳،۷۸	۲۳۱۲۷	۸۰،۲۴	۴۸۱۸۰	۱۰۶	۷۷۰۸۹	۳۳	قم
۵۱۳۴	۳۴۲۳	۲۹۸۹	۲۲۷۷	۱۳۰۱	۵۵۴	۴۸۸	۱۵۳۵	۵۵۴	۱۱۰۹	۲۷۷۲	۳۷۶۹۱	۱۸،۱	۱۹۸۶	۳،۲۸	۵۲۶۵۹	۲۶۰،۵۳	۲۵۷۶۹	۸۹،۱۵	۵۳۶۸۵	۱۱۸،۸۷	۸۵۸۹۶	۱۹	کردستان
۶۴۲۳	۴۲۸۲	۳۵۶۶	۲۴۹۲	۱۴۲۴	۷۱۴	۵۳۴	۱۹۶۴	۷۱۴	۱۴۴۸	۳۵۷۰	۱۳۱۲۹	۱۹،۱۶	۲۱۷۱	۳،۴۸	۲۱۱۷۳	۲۸۴،۳۱	۲۸۱۶۸	۹۷،۰۸	۵۸۶۸۴	۱۲۹،۷۷	۹۳۸۹۴	۱۰	کرمان
۵۱۶۰	۳۴۴۰	۳۰۴۱	۲۳۶۶	۱۳۵۲	۵۵۳	۵۰۷	۱۵۲۰	۵۵۳	۱۱۰۶	۲۷۶۴	۵۰۹۴۹	۱۹،۲۶	۲۰۶۴	۳،۳۸	۷۰۱۱۱	۲۷۰،۴۴	۲۶۷۷۰	۹۲،۱۳	۵۵۷۷۰	۱۲۲،۸۴	۸۹۳۳۲	۱۳	کرمانشاه
۳۵۵۵	۲۳۷۰	۲۲۴۶	۱۹۴۱	۱۱۰۹	۳۶۳	۲۱۶	۹۹۸	۳۶۳	۷۲۶	۱۸۱۵	۸۳۳۵	۱۵،۳۹	۱۶۰۰	۱،۸۸	۱۳۰۸۲	۲۲۱،۹	۲۱۹۲۵	۷۵،۲۹	۴۵۶۷۷	۱۰۱۰،۴	۷۳۰۸۴	۸	کهگیلویه و بویراحمد
۵۱۱۶	۳۴۱۱	۲۹۲۸	۲۱۶۵	۱۲۳۷	۵۵۸	۴۶۴	۱۵۳۶	۵۵۸	۱۱۱۷	۲۷۹۲	۱۵۸۳۲	۱۷،۴۶	۱۸۸۸	۳،۱۸	۳۳۸۸۸	۲۴۷،۶۵	۲۴۴۹۳	۸۴،۲	۵۱۰۲۶	۱۱۲،۹۳	۸۱۶۴۲	۱۵	گلستان
۶۵۷۶	۴۳۸۴	۳۳۲۹	۲۰۹۵	۱۱۹۷	۷۵۷	۴۴۹	۲۰۸۲	۷۵۷	۱۵۱۴	۳۷۸۵	۲۴۱۱۵	۱۶،۶۳	۱۸۲۷	۳،۰۸	۳۵۸۷۷	۲۳۹،۷۳	۲۳۷۰۷	۸۲،۲۲	۴۹۳۸۹	۱۰۸،۹۷	۷۹۰۲۲	۱۴	گیلان
۴۴۰	۲۹۶۰	۲۷۲۳	۲۲۵۴	۱۲۸۸	۴۶۳	۴۸۳	۱۲۷۴	۴۶۳	۹۲۶	۲۳۱۶	۳۳۰۶۵	۱۷،۲۳	۱۹۶۶	۳،۲۸	۴۶۰۷۱	۲۵۷،۵۶	۲۵۵۰۸	۸۸،۱۶	۵۳۱۴۳	۱۱۷،۸۸	۸۵۰۲۸	۱۷	لرستان
۸۷۴۴	۵۸۲۹	۴۴۳۳	۳۵۰۶	۱۴۳۲	۱۰۲۳	۵۳۷	۲۸۱۲	۱۰۲۳	۲۰۴۵	۵۱۱۳	۱۸۳۷۲	۱۹،۰۲	۲۱۸۴	۳،۴۸	۲۹۷۵۶	۲۸۶،۲۹	۲۸۳۳۸	۹۸،۰۷	۵۹۰۳۸	۱۳۰،۷۶	۹۴۴۶۱	۱۷	مازندران
۳۹۳۵	۲۶۲۳	۲۲۵۴	۱۸۷۶	۱۰۷۲	۴۱۷	۴۰۲	۱۱۶۸	۴۱۷	۸۳۵	۲۰۸۷	۲۷۳۲۹	۱۵،۳۲	۱۶۲۳	۱،۸۸	۳۸۲۶۵	۲۱۳،۹۷	۲۱۱۷۰	۷۳،۳۱	۴۴۱۰۴	۹۷۰،۸	۷۰۵۶۷	۱۱	مرکزی
۵۳۸۹	۳۵۹۳	۲۹۸۰	۲۰۶۷	۱۱۸۱	۶۰۰	۴۴۳	۱۶۵۱	۶۰۰	۱۲۰۱	۳۰۰۲	۱۸۲۳۳	۱۷	۱۸۰۲	۳،۰۸	۲۷۲۶۵	۲۳۵،۷۷	۲۳۳۷۴	۸۰،۲۴	۴۸۶۹۵	۱۰۷،۹۸	۷۷۹۱۲	۸	هرمزگان
۵۵۱۴	۳۶۷۶	۳۰۵۳	۲۱۳۳	۱۳۱۳	۶۱۴	۴۵۵	۱۶۸۸	۶۱۴	۱۲۳۸	۳۰۶۹	۵۷۵۷۰	۱۷،۱۷	۱۸۸۸	۳،۰۸	۱۱۶۴۹۵	۲۴۴،۷	۲۳۶۹۳	۸۳،۲۱	۴۹۹۴۳	۱۰۹،۹۶	۷۹۹۰۹	۱۶	همدان
۵۹۶۰	۳۹۷۳	۳۳۸۷	۲۲۶۸	۱۲۹۶	۶۶۵	۴۸۶	۱۸۲۹	۶۶۵	۱۳۳۰	۳۳۲۵	۹۱۳۷	۱۸،۶	۱۹۷۳	۳،۲۸	۱۵۷۷۹	۲۵۸،۵۵	۲۵۵۹۱	۸۸،۱۶	۵۳۳۱۵	۱۱۷،۸۸	۸۵۳۰۴	۷	یزد
۱۸۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۷۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	۲۱۱۹۵	۱۵۰۰۰	۵۵۰۰۰	۲۱۱۹۵	۴۲۳۹۰	۱۰۰۰۰۰	۹۵۶۴۳۵	۵۵۷۰۱	۶۱۰۰۹	۶۹،۲۴	۳۰۵۲۹۰۴	۷۹۹۹،۱۸	۷۹۱۴۷۲	۲۷۲۴،۰۸	۱۶۴۸۸۹۶	۳۶۶۱،۴۸	۲۶۳۸۲۴۳	۴۸۶	جمع کل

فصل ۷

برنامه های تولید و اشتغال حوزه کشاورزی و فعالیت های وابسته

با توجه به ضریب رشد جمعیت و محدود بودن امکانات افزایش تولید محصولات کشاورزی، تلاش اکثر کشورها طی سال‌ها و نسل‌های گذشته، تشویق و گسترش هر چه بیشتر مردم به فعالیت کشاورزی و تولید محصولات غذایی بوده است. به هنگام بروز جنگ‌ها و عدم دسترسی مردم به مواد اولیه موردنیاز، به‌خصوص مواد غذایی، حتی دولت‌هایی مقتدر نیز با نابسامانی‌ها و ناهماهنگی‌های عدیده‌ای مواجه گردیده‌اند. به‌طوری‌که از آغاز قرن جاری و با ایجاد بحران‌های غذایی، اکثر کشورها ضمن پی بردن به اهمیت تولید کشاورزی، اقدامات وسیعی را در جهت خودکفایی محصولات عمده غذایی به عمل آورده‌اند.

علاوه بر این، با مطالعه روند تصاعدی افزایش جمعیت کشورهای توسعه‌نیافته، پیوسته مقدار تقاضا برای مواد غذایی بیشتر شده است. از این جهت فقر و گرسنگی کشورهای توسعه‌نیافته در ابعاد گسترده‌تری گریبان‌گیر مردم خواهد شد. تجربیات زیادی که اکثر مردم کشورهای جهان، به‌ویژه در قرن اخیر به‌دست آورده‌اند، نقش تولیدات کشاورزی در کشورهای در حال توسعه به‌عنوان بزرگ‌ترین بخش فعالیت جهت تأمین مواد غذایی جمعیت و برقراری امنیت و استقلال کشور مشخص شده است.

علاوه بر موارد فوق، همواره بخش کشاورزی نقش مهمی در اشتغال مردم، به‌خصوص در مناطق روستایی و کشاورزی داشته است؛ اما سهم بخش کشاورزی در اشتغال با روند توسعه کشورها کاهش یافته است. با توجه به اینکه سهم اشتغال بخش کشاورزی طی دهه گذشته روند کاهشی داشته و از ۲۱٪ به حدود ۱۸٫۵٪ تقلیل یافته است؛ این سؤال مطرح است که آیا بخش کشاورزی در دستیابی و حفظ سهم خود در اشتغال کشور، موفق نبوده است؟ و چگونه می‌توان سهم بخش کشاورزی را در اشتغال پایدار افزایش داد؟

بر اساس تجربه کشورهای مختلف هم‌زمان با روند توسعه؛ سهم نسبی کشاورزی از تولید کل و اشتغال طی زمان کاهش می‌یابد؛ لیکن، سهم کسب‌وکارهای کشاورزی در اشتغال و تولید روند رو به رشدی داشته است. بنابراین، برای توسعه اشتغال در بخش کشاورزی لازم است بر توسعه کسب‌وکارهای کشاورزی تمرکز نمود. با توجه به موارد فوق، برای بررسی اهمیت بخش کشاورزی در اشتغال، لازم است سهم کسب‌وکارهای کشاورزی از مرحله تأمین نهاده‌ها تا تجارت و عرضه محصول به مصرف‌کنندگان در بازارهای داخلی و بین‌المللی برجسته شود. بر این اساس، سهم کسب‌وکارهای بخش کشاورزی در ایران، بیش از ۳۰٪ از کسب‌وکارهای کشور است. لذا، ضرورت دارد تا با بهبود کسب‌وکارهای بخش کشاورزی، ضمن صیانت از اشتغال موجود بخش، به اشتغال پایدار در بخش کشاورزی و مناطق روستایی کمک نمود.

برنامه اشتغال وزارت جهاد کشاورزی برای سال ۱۳۹۷ با تأکید بر ایجاد و تثبیت اشتغال از طریق حرکت از کشاورزی رایج (Agriculture) به کسب‌وکارهای کشاورزی (Agribusiness)، با تمرکز بر تأمین مالی زنجیره عرضه/ارزش به‌جای فعالیت‌های مستقل و جزیره‌ای در قالب دو سناریو ارائه گردیده است.

در ادامه به ویژگی برنامه‌های تولید و اشتغال بخش کشاورزی، تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و منابع پیش‌بینی شده برای دستیابی به اهداف ایجاد و تثبیت اشتغال در بخش کشاورزی پرداخته شده است.

ویژگی برنامه‌های اشتغال بخش کشاورزی

- توجه به توسعه کسب‌وکارهای بخش کشاورزی در اشتغال و ارزش‌افزوده
- توسعه و تکمیل زنجیره عرضه و ارزش محصولات کشاورزی
- سرمایه‌گذاری در فعالیتهای پیشین و پسین بخش کشاورزی
- توجه به طرح‌ها و پروژه‌های توسعه‌ای و تکمیلی در کنار طرح‌های ایجاد
- توجه به نهادسازی و بازار فروش محصولات کشاورزی
- سرمایه‌گذاری برای ورود فناوری‌های جدید در ساختار تولید
- توجه به اولویتهای اصلی بخش از جمله توسعه گلخانه‌ها، توسعه آبی‌پروری، صنایع تبدیلی و تکمیلی، گیاهان دارویی و ...

پیرو مقدمه فوق، به‌طور کلی هدف از اجرای برنامه‌های اشتغال بخش کشاورزی و فعالیتهای مرتبط (وابسته)، افزایش تولید و ایجاد ۴۹ هزار فرصت شغلی جدید است. محورهای مهم برنامه‌های اشتغال عبارت‌اند از:

الف) برنامه تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی:

توسعه رسته‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی و فعالیتهای مرتبط با آن بشرح ذیل:

۱. رسته فعالیت محصولات گلخانه
۲. رسته فعالیت شیلات و آبزیان
۳. رسته فعالیت گیاهان دارویی
۴. رسته فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی
۵. رسته فعالیت محصولات دامی
۶. رسته فعالیت خدمات دامپزشکی و گیاه پزشکی
۷. رسته فعالیت خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با کشاورزی
۸. رسته فعالیت ساماندهی کسب‌وکارهای نوپا و دانش‌بنیان مرتبط با کشاورزی
۹. رسته فعالیت خدمات مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی
۱۰. رسته فعالیت خدمات توسعه کسب‌وکارهای بازرگانی

برای توسعه این رسته فعالیتها منابع مالی زیر در نظر گرفته شده است:

- ۵۶۱۴۲ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور
  - ۵۷۲۱ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور
- قابل توجه است، متوسط سرانه تسهیلات بانکی به ازای هر شغل حدود ۱۱۵ میلیون تومان و با فرض ۱۵ درصد آورده متقاضیان بخش خصوصی و تعاونی، متوسط سرمایه‌گذاری به ازای هر شغل حدود ۱۳۵ میلیون تومان است. با توجه به این که متوسط سرمایه‌گذاری برای ایجاد هر شغل در طرح‌های برنامه اشتغال فراگیر بانک کشاورزی حدود ۱۱۴ میلیون تومان بوده است و در شش ماهه اول تورم بالایی در خصوص کالاهای سرمایه‌ای وجود داشته است، بنابراین رقم ۱۳۵ میلیون تومان سرمایه‌گذاری برای ایجاد هر شغل در بخش کشاورزی منطقی است.

ب) برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی، نوسازی و سرمایه در گردش واحدها:

برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال شامل ۱- برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی و نوسازی و ۲- برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب تأمین سرمایه در گردش واحدها می‌باشد. که برای تأمین مالی آن مورد زیر در نظر گرفته شده است.

- ۲۰۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی برای بازسازی و نوسازی واحدهای تولیدی و ۱۵۹۴ میلیارد ریال یارانه سود تسهیلات،
- ۳۵۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل منابع نظام بانکی برای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی و ۱۰۵۰ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات،

ج) پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی:

پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی عموماً از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی انجام می‌پذیرد که منابع مالی زیر برای آن در نظر گرفته شده است:

- ۴۲۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی
- ۵۰۴ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات،

جدول ۴۳- برنامه اشتغال بخش کشاورزی و فعالیتهای وابسته به آن در سال ۱۳۹۷

اهداف	نحوه تأمین منابع مالی برنامه
<ul style="list-style-type: none"> ایجاد حدود ۴۹ هزار فرصت شغلی جدید تثبیت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی توسعه رسته فعالیتهای الویت‌دار ارتقای معیشت مناطق مرزی 	<p>الف) برنامه توسعه رسته‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی:</p> <p>۱۵ درصد منابع مالی موردنیاز از محل آورده متقاضی</p> <p>۵۶۱۴۲ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی</p> <p>۵۷۲۱ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور</p> <p>ب) برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی، نوسازی و سرمایه در گردش واحدها:</p> <p>۲۰۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی برای بازسازی و نوسازی واحدهای تولیدی، که نیازمند پرداخت ۱۵۹۴ میلیارد ریال یارانه سود تسهیلات</p> <p>۳۵۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل منابع نظام بانکی برای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی، که مستلزم پرداخت ۱۰۵۰ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات</p> <p>ج) برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی:</p> <p>۴۲۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی که مستلزم پرداخت ۵۰۴ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات،</p>

در جدول زیر منابع مالی موردنیاز اجرای برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی به تفکیک عنوان برنامه ارائه شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود برای اجرای این برنامه ۱۲۵۵۱۲ میلیارد ریال منابع مالی و ۸۸۶۹ میلیارد ریال کمک‌های فنی و اعتباری در نظر گرفته شده است.

جدول ۴۴- جمع منابع مالی موردنیاز پیاده‌سازی برنامه تولید و اشتغال ۱۳۹۷ وزارت جهاد کشاورزی

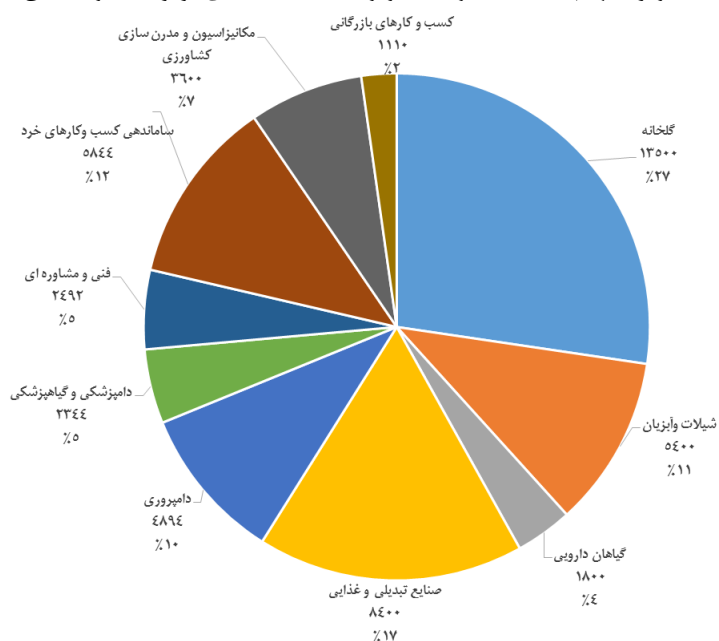
منابع مالی موردنیاز برنامه‌های کشاورزی (میلیارد ریال)					نام برنامه
یارانه نرخ سود تسهیلات	جمع تسهیلات	آورده متقاضی	تسهیلات نظام بانکی	صندوق توسعه ملی	
۵۷۲۱	۶۶۳۱۲	۱۰۱۷۰	۲۸۰۷۱	۲۸۰۷۱	برنامه‌های تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته فعالیتهای اولویت‌دار بخش کشاورزی
۲۶۴۴	۵۵۰۰۰	-	۴۵۰۰۰	۱۰۰۰۰	برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال
۱۵۹۴	۲۰۰۰۰	-	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	بازسازی و نوسازی
۱۰۵۰	۳۵۰۰۰	-	۳۵۰۰۰	-	سرمایه در گردش
۵۰۴	۴۲۰۰	-	۲۱۰۰	۲۱۰۰	پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی
۸۸۶۹	۱۲۵۵۱۲	۱۰۱۷۰	۷۵۱۷۱	۴۰۱۷۱	جمع

در برنامه رسته فعالیتهای منتخب بخش کشاورزی، فعالیتهای تولیدات گلخانه‌ای، پرورش آبزیان و گیاهان دارویی از تسهیلات با نرخ ۸ درصد (۷ درصد در مناطق غیربرخوردار و ۹ درصد در مناطق برخوردار) بهره‌مند می‌شوند. در فعالیتهای مرتبط با صنایع تبدیلی و تکمیلی قیمت تسهیلات حدود ۱۳ درصد در نظر گرفته شده است و در سایر برنامه‌ها برای مناطق

برخوردار نرخ تسهیلات ۱۵ درصد و در مناطق غیربرخوردار ۱۲ درصد هدف‌گذاری شده است. بر این اساس، منابع مالی این برنامه به‌طور متوسط با نرخ ترکیبی ۱۱/۲ درصد به متقاضیان پرداخت می‌شود که نرخ آن در مناطق غیربرخوردار ۹/۹ درصد و در مناطق برخوردار ۱۲/۳ درصد در نظر گرفته شده است.

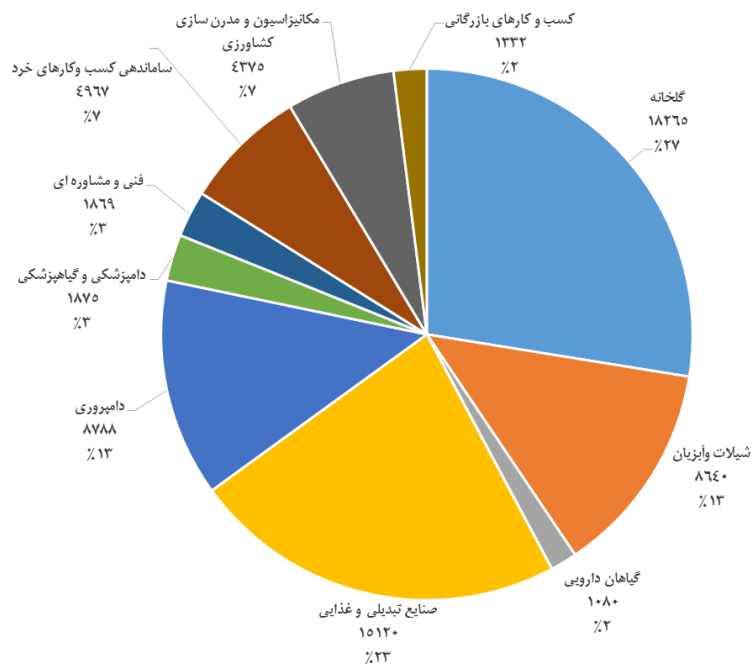
همان‌طور مشاهده می‌شود در میان رسته‌فعالیت‌های ده‌گانه، تولیدات گلخانه‌ای با ایجاد ۱۳,۵ هزار نفر اشتغال بیشترین سهم (۲۷ درصد) را به خود اختصاص داده است و پس از آن فعالیت‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی (۱۷ درصد)، کسب‌وکارهای خرد (۱۲ درصد)، آبی‌پروری (۱۱ درصد) و دامپروری (۱۰ درصد) جای گرفته‌اند. بر اساس این برنامه انتظار می‌رود حدود ۴۹ هزار فرصت شغلی جدید در بخش کشاورزی ایجاد شود.

نمودار ۳۹- مقدار و سهم اشتغال هر یک از رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی

همان‌طور مشاهده می‌شود مانند توزیع اشتغال، بیشترین منابع مالی موردنیاز در میان رسته‌فعالیت‌های ده‌گانه مربوط به تولیدات گلخانه‌ای با حدود ۱۸ هزار میلیارد ریال سرمایه (۲۷ درصد) است و پس از آن فعالیت‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی با سرمایه‌ای بالغ بر ۱۵ هزار میلیارد ریال (۳۳ درصد) جای گرفته است. پس‌ازاین دو فعالیت، رسته‌های دامپروری، آبی‌پروری، ساماندهی کسب‌وکارهای خرد و مکانیزاسیون کشاورزی در رتبه‌های بعدی تخصیص منابع مالی قرار گرفته‌اند.

نمودار ۴- مقدار و سهم منابع مالی مورد نیاز برای هر یک از رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی

جدول ۴۵- پیش‌بینی اهداف کمی و منابع مالی برنامه‌های تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی در کسب و کارهای کشاورزی بر مبنای رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی در ۱۳۹۷ - از محل تبصره ۱۸ (مبالغ : میلیارد ریال)

ردیف	رسته‌ها فعالیت	عنوان طرح	اهداف کمی پیش‌بینی شده		اعتبار موردنیاز				تعداد اشتغال (نفر)	نرخ پیشنهادی (درصد)	
			حجم عملیات	واحد	صندوق توسعه ملی	منابع بانکی	آورده متقاضی	کل اعتبار موردنیاز		مناطق غیر برخوردار	مناطق برخوردار
۱	گلخانه	محصولات گلخانه‌ای	۱۴۴۰	هکتار	۷۷۶۳	۷۷۶۳	۲۷۳۹	۱۸۲۶۵	۱۳۵۰۰	۷	۹
۲	شیلات و آبزیان	شیلات و آبزیان	۵۸	هزار تن	۳۶۷۲	۳۶۷۲	۱۲۹۶	۸۶۴۰	۵۴۰۰	۷	۹
۳	گیاهان دارویی	گیاهان دارویی وزعفرانی	۹۱۳	هکتار	۴۵۹	۴۵۹	۱۶۲	۱۰۸۰	۱۸۰۰	۷	۹
۴	صنایع تبدیلی و غذایی	صنایع تبدیلی و تکمیلی	۵۵۰	کارگاه	۶۴۲۶	۶۴۲۶	۲۲۶۸	۱۵۱۲۰	۸۴۰۰	۱۲	۱۴
۵	دامپروری	پرورش و فرآوری طیور (غیر از مرغ گوشتی و تخمگذار) و زنبور عسل و پرورش	۱۰۵۷	واحد	۳۶۶۰	۳۶۶۰	۱۴۶۸	۸۷۸۸	۴۸۹۴	۱۲	۱۵/۱
۶	دامپزشکی و گیاهپزشکی	خدمات کسب و کارهای کلینک های دامپزشکی و گیاه پزشکی	۷۶۷	واحد	۷۹۷	۷۹۷	۲۸۱	۱۸۷۵	۲۳۴۴	۱۲	۱۵/۱
۷	فنی و مشاوره‌ای	توسعه و ساماندهی واحدهای تأمین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی	۶۲۳	شرکت	۷۹۴	۷۹۴	۲۸۱	۱۸۶۹	۲۴۹۲	۱۲	۱۵/۱
۸	ساماندهی کسب و کارهای خرد	ساماندهی کسب و کارهای خرد و واحدهای پیشرو - دانش‌بنیان و استارت آپ ها	۵۸۴	واحد	۲۱۱۱	۲۱۱۱	۷۴۵	۴۹۶۷	۵۸۴۴	۱۲	۱۵/۱
۹	مکانیزاسیون و مدرن سازی کشاورزی	توسعه خدمات مکانیزاسیون تأمین نهاده های کشاورزی و توسعه فعالیت‌های دانش‌بنیان	۵۱۲۵	متفاوت	۱۸۲۳	۱۸۲۳	۷۲۹	۴۳۷۵	۳۶۰۰	۱۲	۱۵/۱
۱۰	کسب و کارهای بازرگانی	توسعه خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	۷۷	واحد	۵۶۶	۵۶۶	۲۰۰	۱۳۳۲	۱۱۱۰	۱۲	۱۵/۱
	جمع		۱۱۱۹۳	متفاوت	۲۸۰۷۱	۲۸۰۷۱	۱۰۱۷۰	۶۶۳۱۲	۴۹۳۸۴	۹/۹	۱۲/۳

با توجه به آن‌که بخش کشاورزی عرضه کننده ضروری‌ترین نیازهای جامعه است، سهم قابل توجهی در اشتغال جامعه دارد و در توزیع درآمد نسبت به دیگر بخش‌های اقتصادی به‌طور موثرتری نقش دارد در این برنامه حدود ۴۵ درصد تسهیلات به مناطق غیربرخوردار تخصیص داده شد تا با اتکا به نقش این بخش، روند توسعه مناطق کمتر برخوردار تسریع شود.

جدول ۴۶- روش تأمین مالی رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی در ۱۳۹۷ - از محل تبصره ۱۸ (مبالغ: میلیارد ریال/درصد)

ردیف	رسته‌ها فعالیت	تقسیم بندی تسهیلات			روش تأمین مالی با مکانیزم یارانه تسهیلات			
		مناطق غیر برخوردار	مناطق برخوردار	جمع	نرخ تلفیقی بدون یارانه	نرخ مناطق غیربرخوردار با یارانه	نرخ مناطق برخوردار با یارانه	نرخ تلفیقی سود کل دوره
۱	گلخانه	۶۹۸۷	۸۵۳۹	۱۵۵۲۶	۱۵,۱	۷	۹	۸,۱
۲	شیلات و آبزیان	۳۳۰۵	۴۰۳۹	۷۳۴۴	۱۵,۱	۷	۹	۸,۱
۳	گیاهان دارویی	۴۱۳	۵۰۵	۹۱۸	۱۵,۱	۷	۹	۸,۱
۴	صنایع تبدیلی و غذایی	۵۷۸۳	۷۰۶۹	۱۲۸۵۲	۱۵,۱	۱۲	۱۴	۱۳,۱
۵	دامپروری	۳۲۹۴	۴۰۲۶	۷۳۲۰	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
۶	دامپزشکی و گیاهپزشکی	۷۱۷	۸۷۶	۱۵۹۴	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
۷	فنی و مشاوره ای	۷۱۵	۸۷۴	۱۵۸۹	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
۸	ساماندهی کسب و کارهای خرد	۱۹۰۰	۲۳۲۲	۴۲۲۲	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
۹	مکانیزاسیون و مدرن سازی کشاورزی	۱۶۴۱	۲۰۰۵	۳۶۴۶	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
۱۰	کسب و کارهای بازرگانی	۵۰۹	۶۲۳	۱۱۳۲	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
	جمع	۲۵۲۶۴	۳۰۸۷۸	۵۶۱۴۲	۱۵,۱	۹/۹	۱۲/۳	۱۱,۲

برآورد یارانه موردنیاز برای اعطای تسهیلات با سود ۱۴٪ در مناطق برخوردار و ۱۰٪ در مناطق غیربرخوردار در طی ۶ سال (یک سال ساخت و پنج سال بازپرداخت) می‌باشد. همچنین نسبت اعتبار صندوق با منابع بانک یک به یک بوده و سود صندوق ۱۲٪ و سود بانک ۱۸٪ محاسبه گردیده است که بر این اساس نرخ سود تسهیلات ترکیبی در برنامه حدود ۱۵٪ می‌باشد.

جدول ۴۷- پیش‌بینی منابع مالی برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی نوسازی و تسهیلات سرمایه در گردش واحدها از محل تبصره ۱۸

ردیف	عنوان فعالیت	اعتبار موردنیاز (میلیارد ریال)			
		سرمایه در گردش	یارانه تسهیلات* (یکساله ۳٪)	جمع	تسهیلات سرمایه‌ای بازسازی و نوسازی واحدهای تولیدی
				بانک	صندوق توسعه ملی
۱	واحدهای گلخانه ای و باغی	۶۸۰۰	۳۶۳	۲۲۸۰	۲۲۸۰
۲	واحدهای آبی پروری و صیادی	۱۶۰۰	۲۲۳	۱۴۰۰	۱۴۰۰
۳	واحدهای صنایع کشاورزی	۳۳۰۰	۵۲۶	۳۳۰۰	۳۳۰۰
۴	واحدهای دام و طیور	۵۸۰۰	۴۷۰	۲۹۵۰	۲۹۵۰
۵	واحدهای زراعی	۱۶۰۰۰	۶	۳۵	۳۵
۶	واحدهای تولیدات عشایری	۱۵۰۰	۶	۳۵	۳۵
	جمع	۳۵۰۰۰	۱۵۹۴	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰

* برآورد یارانه سهم کمک‌های دولت در مناطق غیر برخوردار ۴ درصد و در مناطق برخوردار ۲ درصد می‌باشد.

با توجه به آن که توزیع استانی هر یک از ده رسته فعالیت بر اساس پتانسیل استان و روند عملکرد گذشته این فعالیت‌ها انجام شده است، توزیع تسهیلات، اشتغال و یارانه فعالیت‌ها در هر استان‌ها از یک روند همسان پیروی نمی‌کند. بررسی توزیع استانی اشتغال ایجاد شده به واسطه رسته فعالیت‌های منتخب نشان می‌دهد که استان سیستان و بلوچستان با حدود ۳۶۶۷ شغل (حدود ۷,۴ درصد) بیشترین و استان قم با ۲۸۸ شغل (حدود یک درصد) کمترین سهم را به خود اختصاص داده‌اند.

توزیع استانی ایجاد اشتغال در برنامه توسعه رسته فعالیت‌های کسب‌وکار در بخش کشاورزی (نفر)

استان	اشتغال	سهم
۱ آذربایجان شرقی	۲۰۰۸	۴٪
۲ آذربایجان غربی	۱۵۲۲	۳٪
۳ اردبیل	۱۲۰۴	۲٪
۴ اصفهان	۲۶۴۴	۵٪
۵ البرز	۷۸۸	۲٪
۶ ایلام	۳۸۳	۱٪
۷ بوشهر	۱۸۳۱	۴٪
۸ تهران	۲۳۹۶	۵٪
۹ جنوب کرمان	۱۱۱۷	۲٪
۱۰ چهارمحال و بختیاری	۶۱۵	۱٪
۱۱ خراسان جنوبی	۱۲۷۰	۳٪
۱۲ خراسان رضوی	۲۵۹۱	۵٪
۱۳ خراسان شمالی	۱۱۲۱	۲٪
۱۴ خوزستان	۲۳۶۶	۵٪
۱۵ زنجان	۶۶۵	۱٪
۱۶ سمنان	۲۴۴۰	۵٪
۱۷ سیستان و بلوچستان	۳۶۶۷	۷٪
۱۸ فارس	۲۶۰۵	۵٪
۱۹ قزوین	۸۳۵	۲٪
۲۰ قم	۲۸۸	۱٪
۲۱ کردستان	۸۲۸	۲٪
۲۲ کرمان	۱۵۸۳	۳٪
۲۳ کرمانشاه	۱۲۶۸	۳٪
۲۴ کهگیلویه و بویراحمد	۴۳۳	۱٪
۲۵ گلستان	۱۵۰۷	۳٪
۲۶ گیلان	۱۶۰۶	۳٪
۲۷ لرستان	۱۰۷۰	۲٪
۲۸ مازندران	۳۲۲۰	۷٪
۲۹ مرکزی	۸۲۷	۲٪
۳۰ هرمزگان	۲۳۴۹	۵٪
۳۱ همدان	۱۰۳۰	۲٪
۳۲ یزد	۱۳۱۹	۳٪
جمع	۴۹۳۸۴	۱۰۰٪

بررسی توزیع استانی تسهیلات رسته فعالیت‌های منتخب نشان می‌دهد که استان سیستان و بلوچستان با ۴۲۶۴ میلیارد ریال (حدود ۷,۶ درصد) بیشترین و استان قم با ۳۳۳ هزار میلیارد ریال (حدود یک درصد) کمترین سهم را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۴۸- توزیع تسهیلات موردنیاز برای توسعه رسته فعالیت‌های کسب‌وکار در بخش کشاورزی ارقام: میلیارد ریال

استان	تسهیلات	سهم
۱ آذربایجان شرقی	۲۲۹۰	۴٪
۲ آذربایجان غربی	۱۷۳۳	۳٪
۳ اردبیل	۱۳۷۸	۲٪
۴ اصفهان	۳۱۲۰	۶٪
۵ البرز	۹۲۹	۲٪
۶ ایلام	۴۴۳	۱٪
۷ بوشهر	۲۲۶۵	۴٪
۸ تهران	۲۸۰۸	۵٪
۹ جنوب کرمان	۱۱۴۸	۲٪
۱۰ چهارمحال و بختیاری	۶۶۹	۱٪
۱۱ خراسان جنوبی	۱۴۴۲	۳٪
۱۲ خراسان رضوی	۲۶۳۹	۵٪
۱۳ خراسان شمالی	۱۲۳۱	۲٪
۱۴ خوزستان	۲۷۵۸	۵٪
۱۵ زنجان	۷۶۴	۱٪
۱۶ سمنان	۲۸۱۷	۵٪
۱۷ سیستان و بلوچستان	۴۲۶۴	۸٪
۱۸ فارس	۲۸۳۶	۵٪
۱۹ قزوین	۹۳۷	۲٪
۲۰ قم	۳۳۳	۱٪
۲۱ کردستان	۹۲۳	۲٪
۲۲ کرمان	۱۶۸۰	۳٪
۲۳ کرمانشاه	۱۴۶۵	۳٪
۲۴ کهگیلویه و بویراحمد	۴۶۰	۱٪
۲۵ گلستان	۱۶۵۷	۳٪
۲۶ گیلان	۱۸۹۲	۳٪
۲۷ لرستان	۱۱۵۲	۲٪
۲۸ مازندران	۳۶۷۴	۷٪
۲۹ مرکزی	۹۴۳	۲٪
۳۰ هرمزگان	۲۸۳۴	۵٪
۳۱ همدان	۱۰۹۸	۲٪
۳۲ یزد	۱۵۶۰	۳٪
جمع	۵۶۱۴۳	۱۰۰٪

جدول ۴۹- توزیع استانی تسهیلات مورد نیاز برای توسعه رسته‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی از محل تبصره ۱۸ در سال ۱۳۹۷
ارقام (میلیارد ریال)

ردیف	نام استان	رسته فعالیت گلخانه	رسته فعالیت شیلات و آبزیان	رسته فعالیت گیاهان دارویی	رسته فعالیت صنایع تبدیلی و غذایی	رسته فعالیت دامپروری	رسته فعالیت دامپزشکی و گیاهپزشکی	رسته فعالیت فنی و مشاوره‌ای	ساماندهی کسب و کارهای خرد	مکانیزاسیون و مدرن سازی کشاورزی	رسته فعالیت کسب و کارهای بازرگانی	جمع استانی
۱	آذربایجان شرقی	۵۵۶	۳۰	۳۰	۶۵۷	۴۵۵	۷۴	۷۳	۱۹۵	۱۶۸	۵۲	۲۲۹۰
۲	آذربایجان غربی	۱۶۵	۴۲	۲۳	۵۸۱	۴۰۷	۶۷	۶۷	۱۷۸	۱۵۴	۴۸	۱۷۳۳
۳	اردبیل	۲۸۵	۱۵۰	۱۷	۳۷۴	۲۱۶	۴۴	۴۴	۱۱۶	۱۰۰	۳۱	۱۳۷۸
۴	اصفهان	۹۴۵	۶۰	۱۸	۹۰۰	۵۹۹	۷۸	۷۸	۲۰۷	۱۷۹	۵۶	۳۱۲۰
۵	البرز	۱۶۵	۲۴	۶	۳۱۱	۲۰۷	۲۸	۲۸	۷۵	۶۵	۲۰	۹۲۹
۶	ایلام	۹۰	۳۰	۳	۱۱۲	۱۰۰	۱۴	۱۴	۳۷	۳۲	۱۰	۴۴۳
۷	بوشهر	۸۴۰	۹۶۰	۰	۲۶۷	۶۶	۱۷	۱۷	۴۶	۳۹	۱۲	۲۲۶۵
۸	تهران	۸۲۵	۱۲۰	۶	۷۴۹	۵۲۲	۷۷	۷۶	۲۰۳	۱۷۶	۵۴	۲۸۰۸
۹	جنوب کرمان	۳۰	۱۲	۲۷	۴۷۳	۷۹	۶۹	۶۹	۱۸۳	۱۵۸	۴۹	۱۱۴۸
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۳۰	۱۲۰	۳۳	۱۴۵	۱۴۹	۲۵	۲۵	۶۶	۵۷	۱۸	۶۶۹
۱۱	خراسان جنوبی	۷۸۰	۲۴	۴۷	۳۰۸	۱۲۷	۲۰	۲۰	۵۴	۴۷	۱۴	۱۴۴۲
۱۲	خراسان رضوی	۹۰	۳۰	۲۱۴	۷۹۲	۶۰۴	۱۱۹	۱۱۹	۳۱۵	۲۷۲	۸۵	۲۶۳۹
۱۳	خراسان شمالی	۸۴۰	۱۸	۲۹	۹۶	۹۳	۲۰	۲۰	۵۴	۴۷	۱۴	۱۲۳۱
۱۴	خوزستان	۱۰۵	۷۸۰	۱۵	۸۵۳	۲۶۴	۹۷	۹۷	۲۵۷	۲۲۲	۶۹	۲۷۵۸
۱۵	زنجان	۴۵	۵۴	۳	۳۰۴	۱۱۸	۳۱	۳۱	۸۳	۷۲	۲۲	۷۶۴
۱۶	سمنان	۲۲۵۰	۱۲	۷	۲۵۴	۱۲۶	۲۲	۲۲	۵۸	۵۰	۱۶	۲۸۱۷
۱۷	سیستان و بلوچستان	۲۸۵۰	۸۲۲	۳۴	۱۹۴	۱۱۳	۳۳	۳۳	۸۷	۷۵	۲۳	۴۲۶۴
۱۸	فارس	۲۲۵	۹۰	۵۶	۱۰۰۰	۴۶۰	۱۳۲	۱۳۱	۳۴۸	۳۰۱	۹۳	۲۸۳۶
۱۹	قزوین	۳۰	۷۸	۱۸	۲۳۱	۲۸۱	۳۹	۳۹	۱۰۴	۹۰	۲۸	۹۲۷
۲۰	قم	۳۰	۲۴	۱	۴۷	۱۲۵	۱۳	۱۳	۳۳	۲۹	۹	۳۳۳
۲۱	کردستان	۲۵۵	۹۰	۲۲	۱۹۶	۱۴۴	۲۸	۲۸	۷۵	۶۵	۲۰	۹۲۳
۲۲	کرمان	۹۰۰	۱۸	۳۵	۱۶۸	۱۶۳	۵۲	۵۱	۱۳۷	۱۱۸	۳۷	۱۶۸۰
۲۳	کرمانشاه	۳۰۰	۳۰۰	۳۳	۳۵۹	۱۸۶	۳۸	۳۷	۱۰۰	۸۶	۲۷	۱۴۶۵
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۳۰	۶۰	۴۱	۱۴۴	۷۷	۱۴	۱۴	۳۷	۳۲	۱۰	۴۶۰
۲۵	گلستان	۴۲۰	۳۰۰	۳۸	۲۲۳	۲۵۷	۵۵	۵۵	۱۴۵	۱۲۵	۳۹	۱۶۵۷
۲۶	گیلان	۴۵	۷۲۰	۳۲	۴۶۱	۲۱۶	۵۵	۵۵	۱۴۵	۱۲۵	۳۹	۱۸۹۲
۲۷	لرستان	۱۳۵	۳۰۰	۴۸	۱۶۳	۱۸۳	۴۲	۴۲	۱۱۲	۹۷	۳۰	۱۱۵۲
۲۸	مازندران	۲۲۵	۹۰۰	۴۲	۱۱۰۶	۳۵۹	۱۳۶	۱۳۶	۳۶۱	۳۱۲	۹۷	۳۶۷۴
۲۹	مرکزی	۱۰۵	۶۰	۴	۲۸۶	۲۰۱	۳۸	۳۷	۱۰۰	۸۶	۲۷	۹۴۳
۳۰	هرمزگان	۱۱۱۰	۱۰۵۰	۳	۳۴۳	۵۳	۳۶	۳۶	۹۵	۸۲	۲۶	۲۸۳۴
۳۱	همدان	۴۵	۳۶	۳۱	۳۵۰	۲۱۷	۵۵	۵۵	۱۴۵	۱۲۵	۳۹	۱۰۹۸
۳۲	یزد	۷۸۰	۳۰	۲	۴۰۳	۱۴۲	۲۷	۲۷	۷۱	۶۱	۱۹	۱۵۶۰
	جمع	۱۵۵۲۶	۷۳۴۴	۹۱۸	۱۲۸۵۲	۷۳۲۰	۱۵۹۴	۱۵۸۸	۴۲۲۲	۳۶۴۶	۱۱۳۲	۵۶۱۴۳

جدول ۵۰- توزیع استانی یارانه تسهیلات موردنیاز برای توسعه رسته‌های فعالیت‌های کسب‌وکار در بخش کشاورزی از محل تبصره ۱۸ برای سال ۱۳۹۷ ارقام: (میلیارد ریال)

ردیف	نام استان	رسته فعالیت										
		گلخانه	شیلات و آبزیان	گیاهان دارویی	صنایع تبدیلی و غذایی	دامپروری	دامپزشکی و گیاهپزشکی	فنی و مشاوره ای	ساماندهی کسب و کارهای خرد	مکانیزاسیون و مدرن سازی کشاورزی	کسب‌وکارهای بازرگانی	جمع
۱	آذربایجان شرقی	۱۰۱,۹	۵,۴	۵,۴	۳۴,۶	۱۶,۴	۲,۷	۲,۷	۷	۶,۱	۱,۹	۱۸۴,۱
۲	آذربایجان غربی	۳۰,۳	۷,۶	۴,۱	۳۰,۶	۱۴,۷	۲,۴	۲,۴	۶,۴	۵,۶	۱,۷	۱۰۵,۹
۳	اردبیل	۵۲,۳	۲۷,۱	۳,۱	۱۹,۷	۷,۸	۱,۶	۱,۶	۴,۲	۳,۶	۱,۱	۱۲۲,۱
۴	اصفهان	۱۷۳,۳	۱۰,۸	۳,۲	۴۷,۴	۲۱,۶	۲,۸	۲,۸	۷,۵	۶,۵	۲	۲۷۸
۵	البرز	۳۰,۳	۴,۳	۱,۱	۱۶,۴	۷,۵	۱	۱	۲,۷	۲,۳	۰,۷	۶۷,۴
۶	ایلام	۱۶,۵	۵,۴	۰,۶	۵,۹	۳,۶	۰,۵	۰,۵	۱,۳	۱,۲	۰,۴	۳۵,۹
۷	بوشهر	۱۵۴,۱	۱۷۳,۳	۰,۱	۱۴,۱	۲,۴	۰,۶	۰,۶	۱,۶	۱,۴	۰,۴	۳۴۸,۷
۸	تهران	۱۵۱,۳	۲۱,۷	۱,۱	۳۹,۴	۱۸,۹	۲,۸	۲,۸	۷,۳	۶,۳	۲	۲۵۳,۵
۹	جنوب کرمان	۵,۵	۲,۲	۴,۹	۲۴,۹	۲,۹	۲,۵	۲,۵	۶,۶	۵,۷	۱,۸	۵۹,۴
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۵,۵	۲۱,۷	۵,۹	۷,۶	۵,۴	۰,۹	۰,۹	۲,۴	۲,۱	۰,۶	۵۳
۱۱	خراسان جنوبی	۱۴۳,۱	۴,۳	۸,۵	۱۶,۲	۴,۶	۰,۷	۰,۷	۱,۹	۱,۷	۰,۵	۱۸۲,۳
۱۲	خراسان رضوی	۱۶,۵	۵,۴	۳۸,۶	۴۱,۷	۲۱,۸	۴,۳	۴,۳	۱۱,۴	۹,۸	۳,۱	۱۵۷
۱۳	خراسان شمالی	۱۵۴,۱	۳,۳	۵,۱	۵,۱	۳,۴	۰,۷	۰,۷	۱,۹	۱,۷	۰,۵	۱۷۶,۵
۱۴	خوزستان	۱۹,۳	۱۴۰,۸	۲,۷	۴۴,۹	۹,۵	۳,۵	۳,۵	۹,۳	۸	۲,۵	۲۴۴,۱
۱۵	زنجان	۸,۳	۹,۸	۰,۵	۱۶	۴,۳	۱,۱	۱,۱	۳	۲,۶	۰,۸	۴۷,۵
۱۶	سمنان	۴۱۲,۷	۲,۲	۱,۳	۱۳,۴	۴,۶	۰,۸	۰,۸	۲,۱	۱,۸	۰,۶	۴۴۰,۱
۱۷	سیستان و بلوچستان	۵۲۲,۷	۱۴۸,۴	۶,۱	۱۰,۲	۴,۱	۱,۲	۱,۲	۳,۱	۲,۷	۰,۸	۷۰۰,۶
۱۸	فارس	۴۱,۳	۱۶,۳	۱۰,۲	۵۲,۷	۱۶,۶	۴,۸	۴,۸	۱۲,۶	۱۰,۹	۳,۴	۱۷۳,۳
۱۹	قزوین	۵,۵	۱۴,۱	۳,۲	۱۲,۲	۱۰,۲	۱,۴	۱,۴	۳,۷	۳,۲	۱	۵۵,۹
۲۰	قم	۵,۵	۴,۳	۰,۲	۲,۵	۴,۹	۰,۵	۰,۵	۱,۲	۱	۰,۳	۲۰,۸
۲۱	کردستان	۴۶,۸	۱۶,۳	۴	۱۰,۳	۵,۲	۱	۱	۲,۷	۲,۳	۰,۷	۹۰,۴
۲۲	کرمان	۱۶۵,۱	۳,۳	۶,۴	۸,۸	۵,۹	۱,۹	۱,۹	۴,۹	۴,۳	۱,۳	۲۰۳,۷
۲۳	کرمانشاه	۵۵	۵۴,۲	۵,۹	۱۸,۹	۶,۷	۱,۴	۱,۴	۳,۶	۳,۱	۱	۱۵۱,۱
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۵,۵	۱۰,۸	۷,۴	۷,۶	۲,۸	۰,۵	۰,۵	۱,۳	۱,۲	۰,۴	۳۸
۲۵	گلستان	۷۷	۵۴,۲	۶,۹	۱۱,۸	۹,۳	۲	۲	۵,۲	۴,۵	۱,۴	۱۷۴,۲
۲۶	گیلان	۸,۳	۱۳۰	۵,۷	۲۴,۳	۷,۸	۲	۲	۵,۲	۴,۵	۱,۴	۱۹۱,۲
۲۷	لرستان	۲۴,۸	۵۴,۲	۸,۷	۸,۶	۶,۶	۱,۵	۱,۵	۴	۳,۵	۱,۱	۱۱۴,۵
۲۸	مازندران	۴۱,۳	۱۶۲,۵	۷,۶	۵۸,۳	۱۳	۴,۹	۴,۹	۱۳	۱۱,۳	۳,۵	۳۲۰,۳
۲۹	مرکزی	۱۹,۳	۱۰,۸	۰,۷	۱۵,۱	۷,۳	۱,۴	۱,۴	۳,۶	۳,۱	۱	۶۳,۵
۳۰	هرمزگان	۲۰۳,۶	۱۸۹,۶	۰,۵	۱۸,۱	۱,۹	۱,۳	۱,۳	۳,۴	۳	۰,۹	۴۲۳,۶
۳۱	همدان	۸,۳	۶,۵	۵,۶	۱۸,۴	۷,۸	۲	۲	۵,۲	۴,۵	۱,۴	۶۱,۸
۳۲	یزد	۱۴۳,۱	۵,۴	۰,۴	۲۱,۲	۵,۱	۱	۱	۲,۵	۲,۲	۰,۷	۱۸۲,۵
	جمع	۲۸۴۷,۴	۱۳۲۶	۱۶۵,۸	۶۷۷	۲۶۴,۶	۵۷,۶	۵۷,۶	۱۵۲,۶	۱۳۱,۸	۴۰,۹	۵۷۲۱,۲

جدول ۵۱- توزیع استانی منابع مالی برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی و نوسازی از محل تبصره ۱۸ در سال ۱۳۹۷، ارقام: (میلیارد ریال)

ردیف	نام استان	واحد‌های گلخانه‌ای و باغی	واحد‌های آبیاری و صیادی	واحد‌های صنایع کشاورزی	واحد‌های دام و طیور	واحد‌های زراعی	واحد‌های تولیدات عشایری	جمع استانی	یارانه سود تسهیلات
۱	آذربایجان شرقی	۱۲۰	۱۵	۳۰۲	۳۱۳	۴,۷	۲,۸	۷۵۸	۶۰
۲	آذربایجان غربی	۱۶	۴۴	۲۹۵	۲۲۳	۴	۲,۱	۵۸۴	۴۷
۳	اردبیل	۲۳	۲۹	۷۲	۱۴۷	۴,۱	۱,۳	۲۷۷	۲۲
۴	اصفهان	۶۰۸	۱۵	۲۹۵	۶۴۹	۱,۴	۵	۱۵۷۳	۱۲۵
۵	البرز	۱۴۲	۱۵	۷۹	۲۰۵	۰,۲	۱,۳	۴۴۲	۳۵
۶	ایلام	۱۹	۲۹	۶۵	۶۱	۱,۵	۰,۷	۱۷۶	۱۴
۷	بوشهر	۴۶	۴۲۹	۲۱۶	۳۶	۰,۳	۲,۳	۷۳۰	۵۸
۸	تهران	۷۳۷	۱۵	۱۵۱	۵۳۵	۰,۸	۴,۷	۱۴۴۲	۱۱۵
۹	جنوب کرمان	۷۵۳	۰	۶۵	۳۱	۰,۹	۳,۷	۸۵۳	۶۸
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۱۳	۷۳	۱۱۵	۱۱۹	۰,۹	۱	۳۲۲	۲۶
۱۱	خراسان جنوبی	۴۹	۰	۱۵۸	۷۸	۰,۴	۱	۲۸۷	۲۳
۱۲	خراسان رضوی	۱۶۹	۲۹	۴۸۹	۵۴۶	۴,۵	۴,۳	۱۲۴۳	۹۹
۱۳	خراسان شمالی	۲۰	۰	۱۱۵	۵۳	۱,۶	۰,۸	۱۹۱	۱۵
۱۴	خوزستان	۲۹	۲۴۸	۱۹۴	۱۹۳	۵	۲,۶	۶۷۲	۵۴
۱۵	زنجان	۱۷	۴۴	۱۱۵	۸۸	۲,۹	۱,۲	۲۶۸	۲۱
۱۶	سمنان	۸۱	۰	۷۹	۹۳	۰,۶	۰,۹	۲۵۴	۲۰
۱۷	سیستان و بلوچستان	۱۸۸	۴۴	۸۶	۵۳	۱,۱	۱,۵	۳۷۴	۳۰
۱۸	فارس	۱۵۵	۲۹	۴۱۰	۳۴۷	۴,۴	۳,۵	۹۴۹	۷۶
۱۹	قزوین	۳۳	۱۵	۱۰۱	۲۸۴	۱,۹	۱,۳	۴۳۶	۳۵
۲۰	قم	۳۹	۰	۵۸	۱۰۰	۰,۳	۰,۶	۱۹۸	۱۶
۲۱	کردستان	۱۶	۲۹	۷۹	۹۳	۴,۹	۱,۳	۲۲۳	۱۸
۲۲	کرمان	۵۷	۰	۴۴۶	۱۲۱	۰,۸	۲	۶۲۷	۵۰
۲۳	کرمانشاه	۲۹	۴۴	۶۵	۱۲۰	۴,۹	۱,۵	۲۶۳	۲۱
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۱۷	۴۴	۲۱۶	۴۰	۱,۱	۱	۳۱۹	۲۵
۲۵	گلستان	۱۹	۹۵	۲۵۹	۲۳۸	۴	۲,۱	۶۱۷	۴۹
۲۶	گیلان	۱۳	۳۴۲	۶۴۸	۱۶۸	۱,۲	۳,۳	۱۱۷۵	۹۴
۲۷	لرستان	۱۹	۸۸	۱۲۲	۱۳۷	۳,۴	۱,۵	۳۷۱	۳۰
۲۸	مازندران	۱۶	۵۰۶	۵۱۸	۳۱۹	۲,۲	۴,۱	۱۳۶۶	۱۰۹
۲۹	مرکزی	۱۱۷	۱۵	۱۵۱	۱۶۵	۲	۱,۶	۴۵۱	۳۶
۳۰	هرمزگان	۱۸۰	۵۵۳	۷۲	۲۶	۰,۴	۲,۹	۸۳۴	۶۶
۳۱	همدان	۹۱	۱۵	۲۰۹	۱۸۴	۳,۳	۲	۵۰۵	۴۰
۳۲	یزد	۷۲۸	۰	۳۵۳	۱۳۶	۰,۲	۴,۳	۱۲۲۱	۹۷
	جمع	۴۵۶۰	۲۸۰۰	۶۶۰۰	۵۹۰۰	۷۰	۷۰	۲۰۰۰۰	۱۵۹۴

جدول ۵۲- توزیع استانی منابع مالی برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب سرمایه‌در گردش از محل تبصره ۱۸ در سال ۱۳۹۷، رقم: (میلیارد ریال)

ردیف	نام استان	واحدهای گلخانه‌ای و باغی	واحدهای آبی‌پروری و صیادی	واحدهای صنایع کشاورزی	واحدهای دام و طیور	واحدهای زراعی	واحدهای تولیدات عشایری	جمع	یارانه سود تسهیلات
۱	آذربایجان شرقی	۱۷۹	۸	۱۵۱	۳۰۸	۱۰۷۸	۵۹	۱۷۸۳	۵۴
۲	آذربایجان غربی	۲۴	۲۵	۱۴۸	۲۱۹	۹۲۲	۴۴	۱۳۸۲	۴۱
۳	اردبیل	۳۵	۱۷	۳۶	۱۴۴	۹۳۲	۲۸	۱۱۹۱	۳۶
۴	اصفهان	۹۰۶	۸	۱۴۸	۶۳۸	۳۱۶	۱۰۷	۲۱۲۳	۶۴
۵	البرز	۲۱۲	۸	۴۰	۲۰۲	۵۱	۲۸	۵۴۰	۱۶
۶	ایلام	۲۸	۱۷	۳۲	۶۰	۳۳۴	۱۵	۴۸۶	۱۵
۷	بوشهر	۶۹	۲۴۵	۱۰۸	۳۵	۷۱	۴۹	۵۷۷	۱۷
۸	تهران	۱۰۹۸	۸	۷۶	۵۲۶	۱۸۹	۱۰۱	۱۹۹۸	۶۰
۹	جنوب کرمان	۱۱۲۳	۰	۳۲	۳۰	۲۰۹	۸۰	۱۴۷۶	۴۴
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۱۹	۴۲	۵۸	۱۱۷	۲۰۲	۲۱	۴۵۹	۱۴
۱۱	خراسان جنوبی	۷۳	۰	۷۹	۷۷	۹۳	۲۲	۳۴۴	۱۰
۱۲	خراسان رضوی	۲۵۲	۱۷	۲۴۵	۵۳۷	۱۰۲۱	۹۱	۲۱۶۲	۶۵
۱۳	خراسان شمالی	۳۰	۰	۵۸	۵۳	۳۶۵	۱۷	۵۲۲	۱۶
۱۴	خوزستان	۴۳	۱۴۲	۹۷	۱۹۰	۱۱۳۷	۵۶	۱۶۶۴	۵۰
۱۵	زنجان	۲۶	۲۵	۵۸	۸۶	۶۵۶	۲۵	۸۷۶	۲۶
۱۶	سمنان	۱۲۱	۰	۴۰	۹۱	۱۲۹	۱۸	۳۹۸	۱۲
۱۷	سیستان و بلوچستان	۲۸۰	۲۵	۴۳	۵۲	۲۴۹	۳۲	۶۸۲	۲۰
۱۸	فارس	۲۳۱	۱۷	۲۰۵	۳۴۱	۱۰۰۹	۷۴	۱۸۷۶	۵۶
۱۹	قزوین	۴۹	۸	۵۰	۲۷۹	۴۳۹	۲۹	۸۵۵	۲۶
۲۰	قم	۵۹	۰	۲۹	۹۹	۶۳	۱۲	۲۶۱	۸
۲۱	کردستان	۲۴	۱۷	۴۰	۹۱	۱۱۲۹	۲۸	۱۳۲۸	۴۰
۲۲	کرمان	۸۵	۰	۲۲۳	۱۱۹	۱۹۴	۴۳	۶۶۴	۲۰
۲۳	کرمانشاه	۴۳	۲۵	۳۲	۱۱۸	۱۱۱۷	۳۱	۱۳۶۷	۴۱
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۲۵	۲۵	۱۰۸	۴۰	۲۶۲	۲۲	۴۸۱	۱۴
۲۵	گلستان	۲۸	۵۴	۱۳۰	۲۳۴	۹۲۴	۴۶	۱۴۱۶	۴۲
۲۶	گیلان	۱۹	۱۹۶	۳۲۴	۱۶۵	۲۶۷	۷۲	۱۰۴۲	۳۱
۲۷	لرستان	۲۸	۵۰	۶۱	۱۳۵	۷۷۸	۳۲	۱۰۸۴	۳۳
۲۸	مازندران	۲۴	۲۸۹	۲۵۹	۳۱۴	۵۰۶	۸۸	۱۴۸۰	۴۴
۲۹	مرکزی	۱۷۵	۸	۷۶	۱۶۲	۴۶۷	۳۴	۹۲۳	۲۸
۳۰	هرمزگان	۲۶۸	۳۱۶	۳۶	۲۶	۸۷	۶۲	۷۹۵	۲۴
۳۱	همدان	۱۳۶	۸	۱۰۴	۱۸۱	۷۶۳	۴۲	۱۲۳۵	۳۷
۳۲	یزد	۱۰۸۵	۰	۱۷۶	۱۳۳	۴۱	۹۲	۱۵۲۸	۴۶
	جمع	۶۸۰۰	۱۶۰۰	۳۳۰۰	۵۸۰۰	۱۶۰۰۰	۱۵۰۰	۳۵۰۰۰	۱۰۵۰

جدول ۵۳- توزیع استانی برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان مرزی از محل اعتبارات تبصره ۱۸ سال ۹۷
ارقام: (میلیارد ریال)

ردیف	نام استان	تسهیلات	یارانه نرخ سود تسهیلات
۱	آذربایجان شرقی	۱۰۵۶	۱۲۹
۲	آذربایجان غربی	۵۷۰	۶۹
۳	اردبیل	۷۸۰	۹۴
۴	اصفهان	۰	۰
۵	البرز	۰	۰
۶	ایلام	۱۸۰	۲۲
۷	بوشهر	۰	۰
۸	تهران	۰	۰
۹	جنوب کرمان	۰	۰
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۰	۰
۱۱	خراسان جنوبی	۴۰	۵
۱۲	خراسان رضوی	۱۲۰	۱۴
۱۳	خراسان شمالی	۸۰	۹
۱۴	خوزستان	۱۵۰	۱۹
۱۵	زنجان	۰	۰
۱۶	سمنان	۰	۰
۱۷	سیستان و بلوچستان	۶۰	۸
۱۸	فارس	۰	۰
۱۹	قزوین	۰	۰
۲۰	قم	۰	۰
۲۱	کردستان	۶۶۰	۷۴
۲۲	کرمان	۰	۰
۲۳	کرمانشاه	۲۰۰	۲۳
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۰	۰
۲۵	گلستان	۱۱۵	۱۴
۲۶	گیلان	۱۰۰	۱۲
۲۷	لرستان	۰	۰
۲۸	مازندران	۸۰	۱۰
۲۹	مرکزی	۰	۰
۳۰	هرمزگان	۹	۱
۳۱	همدان	۰	۰
۳۲	یزد	۰	۰
	جمع	۴۲۰۰	۵۰۴

فصل ۸

برنامه های تولید و اشتغال حوزه صنعت و معدن

مبنای تخصیص منابع در برنامه‌های بخش صنعت و معدن بر اساس پایش وضع موجود، جهت‌گیری تقاضا برای تسهیلات در این بخش و نیز ارزیابی‌های فنی لازم بوده است. برای تدوین برنامه بخش صنعت سعی شده است تخصیص منابع مالی تسهیلات به استان‌ها و برنامه‌ها منطبق با سطح تقاضا برای تسهیلات بانکی در استان‌ها و نیز ملاحظات فنی و نهادی سازمان‌های ذی‌ربط باشد. بر این اساس برنامه‌های اشتغال حوزه کسب‌وکارهای صنعتی و معدنی، در چهار بخش به شرح زیر ارائه شده است:

- تسهیلات برنامه تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام
- تسهیلات برنامه بازسازی و نوسازی
- تأمین سرمایه گردش واحدها
- توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی

در نتیجه اجرای طرح‌های فوق، مجموعاً ۲۷۰ هزار فرصت شغلی ایجاد خواهد شد که برای تحقق آن‌ها حدود ۱۰۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات از محل منابع بانکی و حدود ۱۰۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی در نظر گرفته شده است. همچنین، حدود ۴۶۶ میلیارد ریال کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی در نظر گرفته شده است. افزون بر این، حدود ۱۰۲۱۱ میلیارد ریال یارانه سود تسهیلات به سه برنامه اول اختصاص می‌یابد. همان‌طور که اهداف کمی برنامه نشان می‌دهد، متوسط مبلغ تسهیلات موردنیاز برای هر شغل در برنامه تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام و برنامه بازسازی و نوسازی به ترتیب حدود ۱۹ و ۳۳ میلیارد ریال می‌باشد.

جدول ۵۴ - برنامه تولید و اشتغال وزارت صنعت، معدن و تجارت
از محل منابع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷

اهداف	نحوه تأمین منابع مالی برنامه
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ایجاد ۱۳۰ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه برنامه تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام صنعتی و معدنی ▪ ایجاد ۵۲ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه برنامه توسعه واحدهای موجود (بازسازی و نوسازی) ▪ ایجاد ۸۷ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه تأمین سرمایه در گردش برای واحدهای فعال صنعتی و معدنی موجود ▪ ایجاد ۱ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ تسهیلات نظام بانکی ۱۰۰۶۴۹٫۵ میلیارد ریال ▪ تسهیلات صندوق توسعه ملی ۱۰۰۶۴۹٫۵ میلیارد ریال ▪ یارانه نرخ سود تسهیلات ۱۰۲۱۱ میلیارد ریال ▪ ۴۶۶ میلیارد ریال کمک فنی و اعتباری.

لازم به ذکر است در برنامه توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی مجموعه‌ای از واحدهای کسب‌وکار با چهار ویژگی زیر هستند که به آن‌ها خوشه کسب‌وکار اطلاق می‌شود:

الف- در یک منطقه جغرافیایی متمرکز شده‌اند،

ب- محصول یا خدمت مشترک را تولید و عرضه می‌نمایند،

ج- فعالیت‌های همدیگر را تکمیل می‌نمایند،

د- با چالش‌ها و فرصت‌های مشترک مواجهه هستند.

بر اساس آمار، اکثر بنگاه‌های فعال در سطح خوشه‌ها، خرد و کوچک هستند. بنگاه‌های خرد و کوچک به دلیل محدودیت‌های فنی، اقتصادی و بازاری نیازمند حمایت بیشتر هستند. این محدودیت‌ها به‌طور مشخص شامل مواردی نظیر عدم صرفه اقتصادی فعالیت‌ها به دلیل حجم پایین تولید، مدیریت سنتی و ناکارآمدی، ناتوانی در خرید مواد اولیه به

قیمت مناسب، ناتوانی در تأمین هزینه‌های فعالیت‌های بازاریابی، ناتوانی در دریافت تسهیلات به دلیل عدم ثبات مالی و ناتوانی در ورود به بازارهای ملی و بین‌المللی می‌باشد.

مشخصات کلی برنامه تولید و اشتغال بخش صنعت و معدن

به‌طور کلی در میان برنامه‌های حوزه اشتغال و تولید که از منابع تبصره ۱۸ تأمین مالی می‌شوند بیشترین سهم از مجموع تسهیلات اعطای به فعالیت‌های حوزه صنعت و معدن تخصیص داده شده است. با نگاهی به برنامه‌های تدوین شده ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۸ مشخص می‌شود که حدود ۴۵ درصد از مجموع منابع مالی که فعالیت‌های مختلف تحت عنوان تسهیلات بانکی تخصیص داده شده است مربوط به کسب‌وکارهای صنعتی و معدنی است. بر همین اساس مشخص می‌شود که نقش این بخش در تحریک و ایجاد اشتغال به شکل ویژه‌ای برجسته است و با اجرای برنامه‌های مورد تفاهم در این بخش انتظار می‌رود در سال پیشرو حدود ۲۷۰ هزار شغل ایجاد شود که از دیدگاه اشتغال سهمی حدود ۲۷ درصد را به خود اختصاص داده است. در ادامه مختصات و ویژگی‌های این برنامه بیان شده است.

الف) برنامه تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام صنعتی و معدنی

- ✓ واحدهای صنعتی و معدنی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد
- ✓ برنامه‌ریزی برای تکمیل ۲۰۶۶ واحد نیمه‌تمام صنعتی و معدنی
- ✓ پیش‌بینی ایجاد فرصت‌های شغلی جدید به میزان ۱۲۹۸۶۲ نفر
- ✓ توزیع جغرافیایی گسترده: ۳۱ استان کشور

ب) برنامه توسعه واحدهای موجود (بازسازی و نوسازی):

- ✓ بازسازی و نوسازی ۲۱۶۵ واحد صنعتی و معدنی کشور
- ✓ پیش‌بینی ایجاد فرصت‌های شغلی جدید به میزان ۵۱۷۱۰ نفر
- ✓ توزیع جغرافیایی گسترده: ۳۱ استان کشور

ج) تأمین سرمایه در گردش برای واحدهای فعال صنعتی و معدنی موجود:

- ✓ پیش‌بینی ایجاد فرصت‌های شغلی جدید به میزان ۸۷۴۲۹ نفر
- ✓ توزیع جغرافیایی گسترده: ۳۱ استان کشور

د) کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی:

- ✓ پیش‌بینی ایجاد فرصت‌های شغلی جدید به میزان ۱۰۰۰ نفر
- ✓ توزیع جغرافیایی گسترده: ۳۱ استان کشور

ویژگی‌های تأمین مالی برنامه تولید و اشتغال حوزه صنعت و معدن:

- ✓ نرخ سود تسهیلات ریالی صندوق توسعه ملی برای برنامه‌های حوزه صنعت و معدن به تفکیک مناطق محروم و غیر محروم به ترتیب ۱۲ و ۱۶ درصد است.
- ✓ نرخ سود تسهیلات از محل منابع بانکی ۱۸ درصد است.
- ✓ تسهیلات پرداختی در برنامه حاضر از محل ترکیب تسهیلات ریالی صندوق توسعه ملی و منابع نظام بانکی با قدرالسهم مساوی تأمین خواهد شد. بنابراین نرخ سود تسهیلات مناطق محروم و غیر محروم به ترتیب ۱۵ و ۱۷ درصد است.
- ✓ با تأمین ۳ درصد یارانه سود تسهیلات توسط دولت، نرخ سود تسهیلات مناطق محروم و غیر محروم به ترتیب ۱۲ و ۱۴ درصد کاهش خواهد یافت.

✓ مقدار ارزش حال یارانه سود تسهیلات موضوع برنامه‌های سه‌گانه پیشنهادی بر اساس نرخ ۱۵ درصد محاسبه شده است.

جدول ۵۵ - برنامه‌های تولید و اشتغال وزارت صنعت، معدن و تجارت - میلیارد ریال

برنامه	تسهیلات از محل منابع بانکی	تسهیلات ریالی صندوق توسعه ملی	جمع کل تسهیلات	تعداد فقره تسهیلات	میانگین مبلغ تسهیلات	یارانه سود تسهیلات	کمک‌های فنی و اعتباری	اشتغال (فقر)
تسهیلات برنامه تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام	۲۰۱۰۹	۲۰۱۰۹	۴۰۲۱۸	۲۰۶۶	۱۹	۳۱۸۴	-	۱۲۹۸۶۱
تسهیلات برنامه بازسازی و نوسازی	۳۵۲۱۷,۵	۳۵۲۱۷,۵	۷۰۴۳۵	۲۱۶۵	۳۳	۵۵۷۷	-	۵۱۷۱۰
تأمین سرمایه گردش واحدها	۴۵۳۲۳	۴۵۳۲۳	۹۰۶۴۶	-	-	۱۴۵۰	-	۸۷۴۲۹
توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	-	-	۰	-	-	-	۴۶۶	۱۰۰۰
جمع کل	۱۰۰۶۴۹,۵	۱۰۰۶۴۹,۵	۲۰۱۲۹۹	۴۲۳۱	-	۱۰۲۱۱	۴۶۶	۲۷۰۰۰۰

همان‌طور که در جدول توزیع استانی اشتغال برنامه صنعت و معدن مشاهده می‌شود، از مجموع ۲۶۹ هزار شغل ایجادی در برنامه‌های سه‌گانه این دستگاه، استان اصفهان با ۴۱ هزار فرصت شغلی رتبه نخست را به خود اختصاص داده است و پس از این استان، تهران و آذربایجان شرقی در جایگاه دوم و سوم قرار گرفته‌اند. بررسی جزئیات طرح‌های نیمه‌تمام با پیشرفت بالای ۶۰ درصد استان اصفهان نشان می‌دهد که عمده آن‌ها سرانه اشتغال بالای دارند و به همین دلیل سهم این استان در ایجاد اشتغال به‌طور معنی‌داری بیش از سایر استان‌هاست.

جدول ۵۶ - توزیع استانی ایجاد اشتغال در برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت - نفر

ردیف	استان	طرح‌های نیمه تمام	بازسازی و نوسازی	سرمایه در گردش	مجموع	سهم
۱	آذربایجان شرقی	۸۴۲۵	۵۷۷۴	۵۰۷۳	۱۹۲۷۲	۷٪
۲	آذربایجان غربی	۳۸۲۱	۲۱۰۴	۲۳۸۱	۸۳۰۶	۳٪
۳	اردبیل	۱۱۴۵	۴۶۴	۱۴۰۸	۳۰۱۷	۱٪
۴	اصفهان	۲۶۷۶۳	۳۷۶۴	۱۰۵۰۲	۴۱۰۲۹	۱۵٪
۵	البرز	۱۰۵۵۱	۲۴۰۴	۲۸۷۷	۱۵۸۳۲	۶٪
۶	ایلام	۱۰۱۹	۴۶۰	۶۵۰	۲۱۲۹	۱٪
۷	بوشهر	۴۲۹	۱۰۲۴	۱۱۵۸	۲۶۱۱	۱٪
۸	تهران	۸۷۹۳	۳۴۱۴	۹۳۴۹	۲۱۵۵۶	۸٪
۹	چهارمحال و بختیاری	۶۳۱	۲۱۴	۲۰۶۰	۲۹۰۵	۱٪
۱۰	خراسان جنوبی	۱۲۷۵	۱۲۰۴	۸۹۰	۳۳۶۹	۱٪
۱۱	خراسان رضوی	۷۵۷	۱۰۹۴	۴۶۲۲	۶۴۷۳	۲٪
۱۲	خراسان شمالی	۶۷۲۳	۳۳۱۴	۷۳۲	۱۰۷۶۹	۴٪
۱۳	خوزستان	۶۵۷	۷۱۴	۳۰۰۲	۴۳۷۳	۲٪
۱۴	زنجان	۱۳۲۹۷	۱۲۸۴	۱۸۹۱	۱۶۴۷۲	۶٪
۱۵	سمنان	۲۶۲۹	۱۱۵۴	۲۸۶۹	۶۶۵۲	۲٪
۱۶	سیستان و بلوچستان	۳۶۰۷	۱۹۶۴	۲۶۲۲	۸۱۹۳	۳٪
۱۷	فارس	۱۰۱۳	۹۸۴	۶۵۹۴	۸۵۹۱	۳٪
۱۸	قزوین	۱۸۳۵	۱۸۲۴	۱۷۹۳	۵۴۵۲	۲٪
۱۹	قم	۶۶۷۱	۲۴۷۴	۲۴۶۸	۱۱۶۱۳	۴٪
۲۰	کردستان	۸۶۹	۱۳۴۴	۱۳۱۳	۳۵۲۶	۱٪
۲۱	کرمان	۹۲۹	۵۶۴	۴۰۶۹	۵۵۶۲	۲٪
۲۲	کرمانشاه	۸۱۱۹	۱۰۴۴	۱۱۶۳	۱۰۳۲۶	۴٪
۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۷۹۵	۹۷۱	۸۸۶	۲۶۵۲	۱٪
۲۴	گلستان	۳۸۵	۷۷۴	۱۴۴۵	۲۶۰۴	۱٪
۲۵	گیلان	۱۲۳۵	۲۲۵۴	۱۷۷۱	۵۲۶۰	۲٪
۲۶	لرستان	۳۷۷۱	۱۷۳۱	۸۲۲	۶۳۲۴	۲٪
۲۷	مازندران	۴۸۵	۹۴۴	۳۰۷۸	۴۵۰۷	۲٪
۲۸	مرکزی	۶۲۷۳	۲۱۳۴	۳۱۱۵	۱۱۵۲۲	۴٪
۲۹	هرمزگان	۵۳۱۷	۲۲۲۴	۱۱۸۶	۸۷۲۷	۳٪
۳۰	همدان	۶۰۷	۷۳۰	۲۴۴۱	۳۷۷۸	۱٪
۳۱	یزد	۱۰۳۶	۱۳۶۴	۳۱۹۹	۵۵۹۹	۲٪
	مجموع	۱۲۹۸۶۲	۵۱۷۱۰	۸۷۴۲۹	۲۶۹۰۰۰	۱۰۰٪

بررسی توزیع استانی برنامه صنعت در استان‌های مختلف نشان می‌دهد، استان اصفهان به تخصیص ۱۷۷۶۵ میلیارد ریال (۹ درصد)، در جایگاه نخست قرار دارد. پس از این استان، تهران با سهمی حدود ۷ درصد و استان‌های آذربایجان شرقی، قزوین و خراسان رضوی هر یک با سهمی حدود ۶ درصد در جایگاه دوم تا پنجم قرار گرفته‌اند.

جدول ۵۷ - توزیع استانی تسهیلات برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت - میلیارد ریال

ردیف	استان	طرح‌های نیمه تمام	بازسازی و نوسازی	سرمایه در گردش	مجموع	سهم
۱	آذربایجان شرقی	۱۵۴۲	۵۷۴۴	۴۹۷۴	۱۲۲۶۰	٪۶
۲	آذربایجان غربی	۸۸۳	۳۳۳۸	۲۴۹۹	۶۷۲۰	٪۳
۳	اردبیل	۲۶۷	۵۵۵	۱۴۰۶	۲۲۲۷	٪۱
۴	اصفهان	۵۰۷۷	۱۷۷۱	۱۰۹۱۷	۱۷۷۶۵	٪۹
۵	البرز	۱۲۲۱	۴۴۱۳	۳۰۱۹	۸۶۵۳	٪۴
۶	ایلام	۱۳۳	۴۹	۶۲۰	۸۰۱	٪۰٫۴
۷	بوشهر	۱۰۸۷	۵۸۵	۱۱۹۹	۲۸۷۱	٪۱
۸	تهران	۱۴۰۷	۲۶۱۸	۹۸۴۵	۱۳۸۷۰	٪۷
۹	چهارمحال و بختیاری	۱۵۹	۱۶۶۶	۲۱۴۱	۳۹۶۵	٪۲
۱۰	خراسان جنوبی	۳۳	۱۳۶۹	۸۱۳	۲۲۱۶	٪۱
۱۱	خراسان رضوی	۲۴۶۴	۳۶۹۹	۴۹۲۴	۱۱۰۸۷	٪۶
۱۲	خراسان شمالی	۱۱	۱۱۹۲	۷۳۹	۱۹۴۲	٪۱
۱۳	خوزستان	۶۶۶۰	۵۳۷	۳۱۷۸	۱۰۳۷۵	٪۵
۱۴	زنجان	۵۰۳	۴۰۳۶	۱۹۶۶	۶۵۰۵	٪۳
۱۵	سمنان	۸۶۵	۱۸۲۸	۲۹۴۷	۵۶۴۱	٪۳
۱۶	سیستان و بلوچستان	۳۱	۶۴۵	۲۶۷۹	۳۳۵۶	٪۲
۱۷	فارس	۱۱۲۱	۱۷۴۱	۶۸۵۴	۹۷۱۶	٪۵
۱۸	قزوین	۱۷۹۵	۷۷۱۸	۱۸۷۱	۱۱۴۸۴	٪۶
۱۹	قم	۲۵۱	۱۴۷۱	۲۷۸۰	۴۵۰۱	٪۲
۲۰	کردستان	۲۶	۷۴۰	۱۳۲۵	۲۰۹۱	٪۱
۲۱	کرمان	۶۰۶۵	۷۰۱	۴۱۶۳	۱۰۹۲۸	٪۵
۲۲	کرمانشاه	۳۱۶	۶۸۲	۱۲۰۳	۲۲۰۱	٪۱
۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۱۳۱	۹۶۳	۹۰۳	۱۹۹۶	٪۱
۲۴	گلستان	۸۴	۴۴۶۰	۱۵۳۳	۶۰۷۷	٪۳
۲۵	گیلان	۸۳۴	۱۰۷۳	۱۸۲۴	۳۷۳۰	٪۲
۲۶	لرستان	۱۰۶	۱۳۷۰	۷۶۷	۲۲۴۴	٪۱
۲۷	مازندران	۶۷۸	۴۴۱	۳۲۳۷	۴۳۵۶	٪۲
۲۸	مرکزی	۱۰۶۵	۳۱۱۵	۳۲۸۹	۷۴۶۹	٪۴
۲۹	هرمزگان	۸۰۳	۷۰۸۳	۱۱۹۹	۹۰۸۵	٪۵
۳۰	همدان	۱۲۳	۲۴۰۲	۲۴۷۹	۵۰۰۳	٪۲
۳۱	یزد	۴۴۸۰	۲۴۳۱	۳۳۵۲	۱۰۲۶۳	٪۵
	مجموع	۴۰۲۱۸	۷۰۴۳۵	۹۰۶۴۶	۲۰۱۲۹۸	٪۱۰۰

بررسی توزیع استانی تخصیص کمک‌های فنی و اعتباری در چارچوب اعطای یارانه تسهیلات نشان می‌دهد، سهم استان قزوین از مجموع ۱۰۲۱۱ میلیارد ریال یارانه تسهیلات با حدود ۸ درصد بیشترین و پس از آن استان‌های اصفهان با سهم حدود ۷ درصد، آذربایجان شرقی، هرمزگان، یزد و خراسان رضوی با سهمی حدود ۶ درصد قرار گرفته‌اند.

جدول ۵۹ - توزیع استانی یارانه تسهیلات برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت - میلیارد ریال

ردیف	استان	طرح‌های نیمه تمام	بازسازی و نوسازی	سرمایه در گردش	مجموع	سهم
۱	آذربایجان شرقی	۱۲۲	۴۵۵	۸۰	۶۵۶	۶٪
۲	آذربایجان غربی	۷۰	۲۶۴	۴۰	۳۷۴	۴٪
۳	اردبیل	۲۱	۴۴	۲۲	۸۸	۱٪
۴	اصفهان	۴۰۲	۱۴۰	۱۷۵	۷۱۷	۷٪
۵	البرز	۹۷	۳۴۹	۴۸	۴۹۴	۵٪
۶	ایلام	۱۰	۴	۱۰	۲۴	۰٫۲٪
۷	بوشهر	۸۶	۴۶	۱۹	۱۵۲	۱٪
۸	تهران	۱۱۱	۲۰۷	۱۵۷	۴۷۶	۵٪
۹	چهارمحال و بختیاری	۱۳	۱۳۲	۳۴	۱۷۹	۲٪
۱۰	خراسان جنوبی	۳	۱۰۸	۱۳	۱۲۴	۱٪
۱۱	خراسان رضوی	۱۹۵	۲۹۳	۷۹	۵۶۷	۶٪
۱۲	خراسان شمالی	۱	۹۴	۱۲	۱۰۷	۱٪
۱۳	خوزستان	۵۲۷	۴۳	۵۱	۶۲۱	۶٪
۱۴	زنجان	۴۰	۳۲۰	۳۱	۳۹۱	۴٪
۱۵	سمنان	۶۹	۱۴۵	۴۷	۲۶۰	۳٪
۱۶	سیستان و بلوچستان	۲	۵۱	۴۳	۹۶	۱٪
۱۷	فارس	۸۹	۱۳۸	۱۱۰	۳۳۶	۳٪
۱۸	قزوین	۱۴۲	۶۱۱	۳۰	۷۸۳	۸٪
۱۹	قم	۲۰	۱۱۶	۴۴	۱۸۱	۲٪
۲۰	کردستان	۲	۵۹	۲۱	۸۲	۱٪
۲۱	کرمان	۴۸۰	۵۵	۶۷	۶۰۲	۶٪
۲۲	کرمانشاه	۲۵	۵۴	۱۹	۹۸	۱٪
۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۱۰	۷۶	۱۴	۱۰۱	۱٪
۲۴	گلستان	۷	۳۵۳	۲۵	۳۸۴	۴٪
۲۵	گیلان	۶۶	۸۵	۲۹	۱۸۰	۲٪
۲۶	لرستان	۸	۱۰۹	۱۲	۱۲۹	۱٪
۲۷	مازندران	۵۴	۳۵	۵۲	۱۴۰	۱٪
۲۸	مرکزی	۸۴	۲۴۷	۵۳	۳۸۴	۴٪
۲۹	هرمزگان	۶۴	۵۶۱	۱۹	۶۴۴	۶٪
۳۰	همدان	۱۰	۱۹۰	۴۰	۲۴۰	۲٪
۳۱	یزد	۳۵۵	۱۹۲	۵۴	۶۰۱	۶٪
	مجموع	۳۱۸۴	۵۵۷۷	۱۴۵۰	۱۰۲۱۱	۱۰۰٪

جدول ۶۰ - توزیع استانی کمک‌های بلاعوض برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت - میلیارد ریال

ردیف	استان	کمک بلاعوض توسعه خوشه در سال ۱۳۹۷ (میلیارد ریال)	کمک بلاعوض خدمات کلینیکی افزایش ظرفیت واحدهای صنعتی در سال ۹۷ (میلیارد ریال)	کمک بلاعوض خدمات کلینیکی نوسازی و بازسازی واحدهای صنعتی در سال ۹۷ (میلیارد ریال)	جمع کمک‌های بلاعوض در سال ۹۷ (میلیارد ریال)	سهم
۱	آذربایجان شرقی	۸	۱۴	۷	۲۹	۶٪
۲	آذربایجان غربی	۰	۸	۴	۱۲	۳٪
۳	اردبیل	۰	۴	۲	۶	۱٪
۴	اصفهان	۸	۳۳	۱۷	۵۷	۱۲٪
۵	البرز	۰	۹	۴	۱۳	۳٪
۶	ایلام	۴	۲	۱	۶	۱٪
۷	بوشهر	۴	۲	۱	۷	۲٪
۸	تهران	۰	۳۲	۱۶	۴۸	۱۰٪
۹	چهارمحال و بختیاری	۰	۵	۳	۸	۲٪
۱۰	خراسان جنوبی	۴	۲	۱	۷	۲٪
۱۱	خراسان رضوی	۰	۱۵	۸	۲۳	۵٪
۱۲	خراسان شمالی	۰	۱	۱	۲	۰,۴٪
۱۳	خوزستان	۰	۸	۴	۱۲	۳٪
۱۴	زنجان	۰	۵	۳	۸	۲٪
۱۵	سمنان	۴	۷	۴	۱۵	۳٪
۱۶	سیستان و بلوچستان	۸	۸	۴	۱۹	۴٪
۱۷	فارس	۸	۱۷	۹	۳۳	۷٪
۱۸	قزوین	۰	۵	۳	۸	۲٪
۱۹	قم	۰	۹	۴	۱۳	۳٪
۲۰	کردستان	۴	۴	۲	۱۰	۲٪
۲۱	کرمان	۰	۱۰	۵	۱۵	۳٪
۲۲	کرمانشاه	۴	۳	۱	۸	۲٪
۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۰	۲	۱	۳	۱٪
۲۴	گلستان	۴	۴	۲	۱۰	۲٪
۲۵	گیلان	۴	۵	۳	۱۱	۲٪
۲۶	لرستان	۴	۲	۱	۷	۲٪
۲۷	مازندران	۴	۱۱	۵	۲۰	۴٪
۲۸	مرکزی	۰	۱۰	۵	۱۶	۳٪
۲۹	هرمزگان	۴	۲	۱	۸	۲٪
۳۰	همدان	۸	۵	۳	۱۶	۳٪
۳۱	یزد	۸	۷	۴	۱۸	۴٪
	جمع کل	۸۶	۲۵۲	۱۲۸	۴۶۶	۱۰۰٪

توزیع استانی سایر کمک‌های فنی و اعتباری در چارچوب کمک‌های بلاعوض به توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی نشان می‌دهد که استان اصفهان با سهمی حدود ۱۲ درصد در جایگاه نخست دریافت این کمک‌ها قرار گرفته است. پس‌از این استان نیز تهران با سهمی حدود ۱۰ درصد در جایگاه دوم قرار دارد.

فصل ۹

برنامه های تولید و اشتغال حوزه فرسنگ و هنر

فعالیت‌های بخش فرهنگ در شمار فعالیت‌های دانش‌بنیان و آفرینندگی در حوزه صنایع خلاق و کسب درآمد از این طریق در راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در کشور ضروری است. اقتصادی کردن فعالیت‌های فرهنگی با ایجاد و تعریف دقیق زنجیره ارزش ممکن است. فعالیت‌های فرهنگی و هنری از آنجاکه مبتنی بر آفرینش‌گری و خلاقیت است قابلیت اقتصادی شدن در پهنه ملی و سرزمینی را نیز دارند. اولویت رسته‌های منتخب کسب‌وکارهای بخش فرهنگ و هنر به‌قرار زیر هستند:

- کسب‌وکارهای رسانه‌ی و تولید محتوای دیجیتالی
- کسب‌وکارهای فرهنگی
- کسب‌وکارهای هنری

اهداف کلان

- ✓ ایجاد زمینه برای افزایش میزان رشد درآمد ناخالص ملی در بخش اقتصاد فرهنگ و هنر
- ✓ کاهش فاصله میان دولت و صنوف فرهنگ و هنر با ایجاد فهم مشترک از اقتصاد فرهنگ میان دولت، صنوف فرهنگی و سایر کارگزاران و اثرگذاری بهینه در بازار و محیط کسب‌وکارهای فرهنگی
- ✓ ایجاد انگیزه برای کارآفرینی در صنوف و فعالان فرهنگی و هنری

اهداف کاربردی

- ❖ افزایش کارایی نظام بروکراسی (رفع موانع توسعه، رفع اختلال در بهبود فضای کسب‌وکار)
- ❖ کاهش تصدی‌گری دولت و افزایش اختیارات صنفی
- ❖ کاهش مراحل مجوزدهی
- ❖ تفسیر موسع از قوانین
- ❖ کاهش رانت (افزایش شفافیت قانونی و اجرایی)
- ❖ اجرای قانون دسترسی آزاد به اطلاعات

در نتیجه اجرای طرح‌های فوق، مجموعاً ۱۹ هزار فرصت شغلی ایجاد خواهد شد که برای تحقق آن‌ها به ۲۰۸۲۶ میلیارد ریال کل تسهیلات که ۱۶۴۵۶ میلیارد ریال تسهیلات شهری از محل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و ۴۳۷۰ میلیارد ریال از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری نیاز است. در ضمن، حدود ۴۰ میلیارد ریال از کمک بلاعوض دولت برای سه رسته فعالیت این حوزه استفاده خواهد شد. افزون بر این، حدود ۸۱۷ میلیارد ریال یارانه سود تسهیلات برای سه برنامه معرفی شده اختصاص پیدا می‌کند. در نهایت، متوسط مبلغ تسهیلات موردنیاز برای هر شغل در مناطق شهری برابر با ۱۳۰ میلیون تومان و برای مناطق روستایی ۶۰ میلیون تومان برآورد می‌گردد.

جدول ۶۱ - برنامه تولید و اشتغال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
از محل منابع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷

اهداف	نحوه تأمین منابع مالی برنامه
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ایجاد ۷ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه برنامه رسانه‌ی و تولید محتوای دیجیتالی ▪ ایجاد ۶ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه برنامه فرهنگی ▪ ایجاد ۶ هزار فرصت شغلی جدید در حوزه هنری ایجاد 	<ul style="list-style-type: none"> • ۴۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض دولت برای سه رسته فعالیت • ۲۰۸۲۶ میلیارد ریال اعطای کل تسهیلات بانکی ✓ ۱۶۴۵۶ میلیارد ریال تسهیلات اشتغال شهری از محل تبصره ۱۸ قانون بودجه ✓ ۴۳۷۰ میلیارد ریال از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری

کسب‌وکارهای فرهنگی و هنری از نظر اندازه عمدتاً در دسته کسب‌وکارهای کوچک و متوسط قرار می‌گیرند. این کسب‌وکارهای دارای تولید غیر انبوه و گوشه بازارهای^۱ متعدد هستند. با توجه به ماهیت و اندازه کسب‌وکارهای فرهنگی مشخصات برنامه تولید و اشتغال بخش فرهنگ و هنر به شرح جدول (۶۲) می‌باشد. بر طبق این جدول، اشتغال از محل تبصره ۱۸ برای سه رسته فعالیت رسانه‌ی و تولید محتوای دیجیتالی، فرهنگی و هنری به ترتیب برابر با ۴۷۸۲، ۴۱۲۸ و ۳۷۴۸ نفر که در مجموع ۱۲۶۵۸ نفر شغل پیش‌بینی شده است. تسهیلات از محل نظام بانکی با نرخ تسهیلات پیشنهادی ۱۶ درصد با دوره بازپرداخت پیشنهادی ۴ سال به ترتیب برابر با ۶۲۱۷، ۵۳۶۷ و ۴۸۷۳ میلیارد ریال مصوب خواهد شد. یارانه سود موردنیاز برابر با ۲ درصد در نظر گرفته شده است که برای رسته رسانه‌ی و تولید محتوای دیجیتالی مبلغ ۳۰۹ میلیارد ریال و برای دو رسته فعالیت فرهنگی و هنری مبلغ ۲۶۷ و ۲۴۲ میلیارد ریال یارانه سود محاسبه شده است.

جدول ۶۲ - مشخصات برنامه‌های تولید و اشتغال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

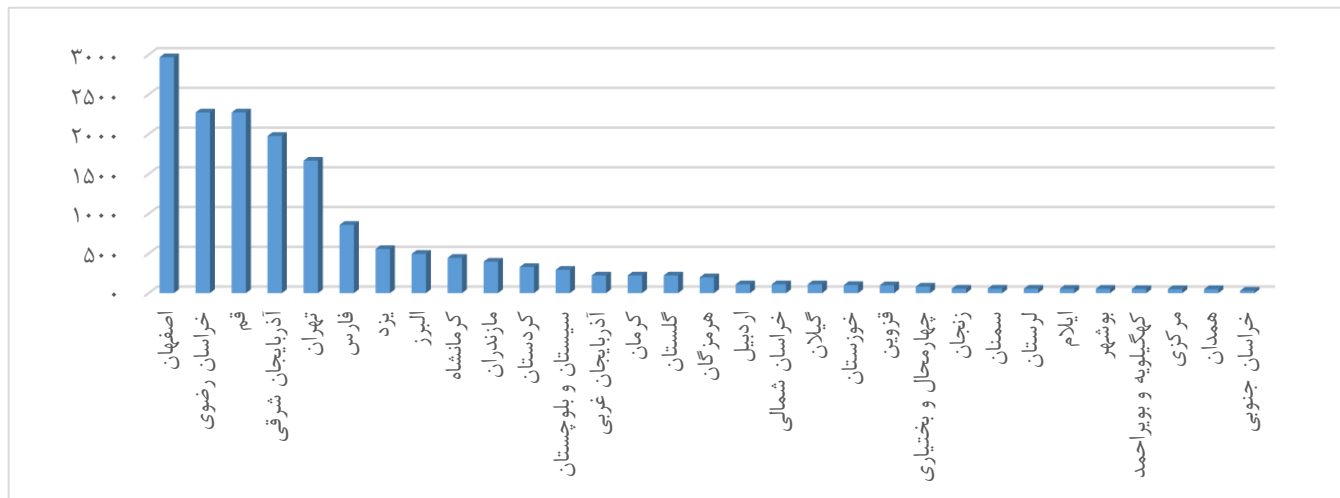
یارانه سود (میلیارد ریال)	یارانه سود (درصد)	دوره بازپرداخت (سال)	نرخ سود تسهیلات	تسهیلات بانکی (میلیارد ریال)	اشتغال (نفر)	رسته‌های منتخب
۳۰۹	۲٪	۴	۱۶٪	۶۲۱۷	۴۷۸۲	رسانه‌ای و تولید محتوای دیجیتالی
۲۶۷	۲٪	۴	۱۶٪	۵۳۶۷	۴۱۲۸	فرهنگی
۲۴۲	۲٪	۴	۱۶٪	۴۸۷۳	۳۷۴۸	هنری
۸۱۷	-	-	-	۱۶۴۵۶	۱۲۶۵۸	جمع

در جدول (۶۲) برش استانی برنامه حوزه فرهنگ و هنر برای سال ۱۳۹۷ آورده شده است. همچنین در نمودار (۴۱) توزیع استانی تسهیلات برنامه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد از محل منابع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ رسم شده است بر طبق این نمودار استان اصفهان با بیشترین مقدار تسهیلات ۲۹۶۶ میلیارد ریال و استان خراسان جنوبی با کمترین مقدار تسهیلات ۳۰ میلیارد ریال برخوردار خواهند بود. به همین ترتیب برای اشتغال استانی، میزان کمک‌های بلاعوض و میزان یارانه سود دولت به همین نسبت بین استان‌ها ایران توزیع شده است.

۱- niche markets

نمودار ۴۱ - توزیع استانی تسهیلات برنامه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
از محل منابع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - میلیارد ریال

جدول ۶۳ - توزیع استانی منابع مالی برنامه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از محل منابع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ -
میلیارد ریال

ردیف	استان	اشتغال شهری	تسهیلات از محل تبصره ۱۸ (میلیارد ریال)	ظرفیت کل اشتغال	کل میزان اعتبارات بانکی مورد نیاز (میلیارد ریال)	کمک‌های بلاعوض (میلیارد ریال)	میزان یارانه سود (میلیارد ریال)
۱	آذربایجان شرقی	۱۵۲۱	۱۹۷۷	۲۳۹۶	۲۵۰۲	۴,۸	۹۸
۲	آذربایجان غربی	۱۷۱	۲۲۲	۲۶۹	۲۸۱	۰,۵	۱۱
۳	اردبیل	۸۵	۱۱۱	۱۳۵	۱۴۱	۰,۳	۶
۴	اصفهان	۲۲۸۱	۲۹۶۶	۳۵۹۴	۳۷۵۳	۷,۲	۱۴۷
۵	البرز	۳۸۰	۴۹۴	۵۹۹	۶۲۵	۱,۲	۲۵
۶	ایلام	۴۲	۵۵	۶۶	۶۹	۰,۱	۳
۷	بوشهر	۴۱	۵۴	۶۵	۶۸	۰,۱	۳
۸	تهران	۱۲۸۱	۱۶۶۶	۲۰۱۹	۲۱۰۸	۴	۸۳
۹	چهارمحال و بختیاری	۶۲	۸۱	۹۸	۱۰۲	۰,۲	۴
۱۰	خراسان جنوبی	۲۳	۳۰	۳۷	۳۸	۰,۱	۲
۱۱	خراسان رضوی	۱۷۴۷	۲۲۷۲	۲۷۵۳	۲۸۷۵	۵,۵	۱۱۳
۱۲	خراسان شمالی	۸۵	۱۱۱	۱۳۵	۱۴۱	۰,۳	۶
۱۳	خوزستان	۷۸	۱۰۱	۱۲۲	۱۲۸	۰,۲	۵
۱۴	زنجان	۴۳	۵۶	۶۷	۷۰	۰,۱	۳
۱۵	سمنان	۴۳	۵۶	۶۷	۷۰	۰,۱	۳
۱۶	سیستان و بلوچستان	۲۲۵	۲۹۳	۳۵۵	۳۷۱	۰,۷	۱۵
۱۷	فارس	۶۶۰	۸۵۸	۱۰۴۰	۱۰۸۶	۲,۱	۴۳
۱۸	قزوین	۷۶	۹۹	۱۲۰	۱۲۵	۰,۲	۵
۱۹	قم	۱۷۴۷	۲۲۷۲	۲۷۵۳	۲۸۷۵	۵,۵	۱۱۳
۲۰	کردستان	۲۵۲	۳۲۸	۳۹۸	۴۱۵	۰,۸	۱۶

ردیف	استان	اشتغال شهری	تسهیلات از محل تبصره ۱۸ (میلیارد ریال)	ظرفیت کل اشتغال	کل میزان اعتبارات بانکی مورد نیاز (میلیارد ریال)	کمک‌های بلاعوض (میلیارد ریال)	میزان یارانه سود (میلیارد ریال)
۲۱	کرمان	۱۷۱	۲۲۲	۲۶۹	۲۸۱	۰,۵	۱۱
۲۲	کرمانشاه	۳۴۲	۴۴۴	۵۳۸	۵۶۲	۱,۱	۲۲
۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۴۰	۵۲	۶۴	۶۶	۰,۱	۳
۲۴	گلستان	۱۷۱	۲۲۲	۲۶۹	۲۸۱	۰,۵	۱۱
۲۵	گیلان	۸۵	۱۱۱	۱۳۵	۱۴۱	۰,۳	۶
۲۶	لرستان	۴۳	۵۶	۶۷	۷۰	۰,۱	۳
۲۷	مازندران	۳۰۴	۳۹۵	۴۷۹	۵۰۰	۱	۲۰
۲۸	مرکزی	۳۹	۵۰	۶۱	۶۴	۰,۱	۳
۲۹	هرمزگان	۱۵۲	۱۹۸	۲۴۰	۲۵۰	۰,۵	۱۰
۳۰	همدان	۳۹	۵۰	۶۱	۶۴	۰,۱	۳
۳۱	یزد	۴۲۷	۵۵۵	۶۷۳	۷۰۳	۱,۳	۲۸
	جمع	۱۲۶۵۹	۱۶۴۵۶	۱۹۹۴۱	۲۰۸۲۶	۳۹,۹	۸۱۷

فصل ۱۰

تصویر کلان برنامه های مورد تفاهم

خلاصه اطلاعات مربوط به هر برنامه از نظر تعداد اشتغال و همچنین تسهیلات مورد نیاز برای انجام برنامه از محل منابع بانکی و منابع صندوق توسعه ملی، کمک‌های بلاعوض، یارانه نرخ سود تسهیلات و وجوه اداره شده لازم در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۶۴- اطلاعات مربوط به هر برنامه از نظر تعداد اشتغال و همچنین تسهیلات مورد نیاز برای انجام برنامه از محل منابع بانکی و منابع صندوق توسعه ملی، کمک‌های بلاعوض، یارانه نرخ سود تسهیلات و وجوه اداره شده

ردیف	عنوان	اشتغال نفر	تسهیلات بانکی	تسهیلات صندوق توسعه ملی	کمک بلاعوض	یارانه سود تسهیلات	وجوه اداره شده
میلیارد ریال							
۱	سیاست‌های فعال بازار کار	۳۳۸۰۰۰	۸۷۵۰	-	۷۵۲۳	-	-
۲	بافت فرسوده شهری	۱۲۰۰۰۰	۲۲۷۰۰	-	۱۵۰۰۰	-	۲۲۷۰۰
۳	بخش کشاورزی	۴۹۳۸۴	۷۵۱۷۱	۴۰۱۷۱	-	۸۸۶۹	-
۴	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۱۲۲۴۰۵	۳۴۴۶۲	۳۴۴۶۲	۶۵۷	-	-
۵	شرکت‌های دانش‌بنیان	۶۴۲۰۰	-	۱۸۰۰۰	۲۲۰۰	-	-
۶	صنعت و معدن	۲۷۰۰۰۰	۱۰۰۶۴۹,۵	۱۰۰۶۴۹,۵	۴۶۶	۱۰۲۱۱	-
۷	فرهنگ و هنر	۱۹۹۴۱	۱۶۴۵۶	-	۴۰	۸۱۷	-
جمع		۹۸۳۹۳۰	۲۵۸۱۸۸,۵	۱۹۳۲۸۲,۵	۲۵۸۸۶	۱۹۸۹۷	۲۲۷۰۰

در مجموع، در برنامه‌های مذکور برای ایجاد حدود یک میلیون فرصت شغلی برنامه‌ریزی شده است. شایان ذکر است، بیشترین میزان فرصت شغلی به ترتیب از طریق اجرای برنامه سیاست‌های فعال بازار کار (۳۳۸ هزار نفر)، صنعت و معدن (۲۷۰ هزار نفر) و میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (حدود ۱۲۰ هزار نفر) ایجاد خواهد شد.

همچنین، در مجموع، از محل منابع بانکی و منابع صندوق توسعه ملی حدود ۴۵۱ هزار میلیارد ریال تسهیلات پرداخت خواهد شد. برای کاهش نرخ سود تسهیلات تلفیقی مذکور از محل منابع بانکی و منابع صندوق توسعه ملی، حدود ۲۰ هزار میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات در نظر گرفته شده است. افزون بر این، حدود ۲۶ هزار میلیارد ریال کمک بلاعوض به برنامه‌های مذکور اختصاص خواهد یافت. همچنین، حدود ۲۲ هزار میلیارد نیز به شکل وجوه اداره شده به منظور اجرای برنامه‌های مصوب مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

لازم به ذکر است، تاکنون، برای شش برنامه از هفت برنامه مورد تفاهم، ابلاغ اعتبار صورت گرفته و حدود ۲۰ درصد از اعتبار ابلاغ شده به دستگاه‌های مجری تخصیص یافته است. جزییات اعتبارات ابلاغی به شرح جدول ذیل است.

جدول ۶۵ - جزییات اعتبارات ابلاغی برنامه‌ها

ردیف	عنوان	تاریخ ابلاغ اعتبار	کل اعتبار ابلاغی (میلیارد ریال)	میزان تخصیص (میلیارد ریال)
۱	سیاست‌های فعال بازار کار	۱۳۹۷/۹/۱۷	۶۷۶۳	۱۳۵۳
۲	بافت فرسوده شهری	۱۳۹۷/۱۰/۳	۳۷۶۹۵	۷۵۳۹
۳	بخش کشاورزی	۱۳۹۷/۱۰/۳	۸۸۶۹	۱۷۷۴
۴	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۱۳۹۷/۱۰/۳	۶۵۷	۱۳۱
۵	شرکت‌های دانش‌بنیان	۱۳۹۷/۷/۲۱	۲۲۰۰	۴۴۰
۶	صنعت و معدن	۱۳۹۷/۱۰/۳	۱۰۶۷۷	۲۱۳۵
	جمع	-	۶۶۸۶۱	۱۳۳۷۲

پوستها

پیوست ۱: بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

باهداف اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد با تأکید بر اشتغال جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی، زنان و اشتغال حمایتی، به دولت اجازه داده می‌شود علاوه بر اعتبار ردیف ۶۱-۵۵۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون، بیست درصد (۲۰٪) از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این قانون از طریق ردیف ۵۵۰۰۰۰ در قالب کمک‌های فنی و اعتباری، یارانه سود تسهیلات و کمک‌های بلاعوض با ترکیب منابع موضوع ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و همچنین تسهیلات بانکی برای حمایت از طرح‌های تولیدی اشتغال‌زا با اولویت بازسازی و نوسازی صنایع، تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های کشاورزی، صنعتی و معدنی نیمه‌تمام بخش خصوصی با پیشرفت فیزیکی بالای شصت درصد (۶۰٪)، اجرای طرح (پروژه)‌های صنایع کوچک و حمایت از خوشه‌های صنعتی، بافت‌های فرسوده و طرح‌های حمل‌ونقل عمومی و ریلی، کارورزی جوانان و طرح‌های اشتغال‌زایی مناطق مرزی نظیر کوله‌بران، گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی هزینه نماید

اعتبارات موضوع این بند بر اساس شاخص‌هایی که به پیشنهاد سازمان برنامه‌بودجه کشور به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد در اختیار استان قرار می‌گیرد.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی کسرشده موضوع این بند باید در همان استان یا شهرستان هزینه گردد به نحوی که اعتبارات در نظر گرفته شده آن‌ها کاهش پیدا نکند.

عبارت «یک درصد (۱٪)» مندرج در تبصره (۲) ماده (۵۲) قانون مذکور به عبارت «یک واحد درصد» اصلاح می‌شود.

۱- به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود از طریق بانک‌های عامل، معادل منابع موضوع بند (الف) و این جزء به طرح‌های توسعه تولید و اشتغال موضوع این حکم، تسهیلات اعطاء نماید.

۲- سازوکارهای اجرائی و نظارتی این بند مطابق آیین‌نامه اجرائی با پیشنهاد سازمان برنامه‌بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت، امور اقتصادی و دارایی، کشور و جهاد کشاورزی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.

پیوست ۲: آیین‌نامه اجرایی بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت راه و شهرسازی - وزارت صنعت، معدن و تجارت
 وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - وزارت جهاد کشاورزی
 وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت نفت - وزارت نیرو
 وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - وزارت کشور
 وزارت ورزش و جوانان - سازمان برنامه و بودجه کشور
 بنیاد شهید و امور ایثارگران - سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
 معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
 سازمان بهزیستی کشور - کمیته امداد امام خمینی (ره)

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۷/۴/۲۴ به پیشنهاد شماره ۳۸۵۳۶ مورخ ۱۳۹۷/۲/۲ سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت، امور اقتصادی و دارایی، کشور و جهاد کشاورزی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۸) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور - مصوب ۱۳۹۶ - آیین‌نامه اجرایی بند یادشده را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی بند (الف) تبصره (۱۸) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

ماده ۱ - در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- الف - سازمان:** سازمان برنامه و بودجه کشور.
- ب - بانک:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- پ - وزارت:** وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.
- ت - مؤسسه عامل:** بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی.
- ث - صندوق:** صندوق توسعه ملی.
- ج - رسته فعالیت‌های منتخب:** رسته فعالیت‌های اقتصادی دارای بیشترین ظرفیت و اثر فزاینده در ایجاد ارزش افزوده و اشتغال که بر اساس مطالعات پویایی‌های کسب‌وکار در سطح ملی و منطقه‌ای و سایر مستندات موجود تعیین می‌شود.
- چ - دستگاه اجرایی:** وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، صنعت، معدن و تجارت، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، نفت، نیرو، فرهنگ و ارشاد اسلامی، ارتباطات و فناوری اطلاعات، کشور، ورزش و جوانان و نهادهای حمایتی (شامل سازمان بهزیستی کشور، کمیته امداد امام خمینی (ره) و بنیاد شهید و امور ایثارگران) و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور.
- ح - ارائه‌کنندگان خدمات (کلینیک) کسب‌وکار:** فرایند به‌کارگیری ظرفیت مشاوران و ارائه‌دهندگان خدمات توسعه کسب‌وکار با هدف رفع مشکلات بنگاه‌ها و توانمندسازی آن‌ها به‌منظور ارتقای بهره‌وری، کاهش قیمت تمام‌شده، افزایش اشتغال‌زایی و افزایش رقابت‌پذیری که با مراجعه حضوری یا با درخواست غیرحضور انجام می‌پذیرد.

ماده ۲- منابع مالی موضوع این آیین‌نامه به شرح زیر است:

الف - اعتبارات قانون بودجه شامل:

- ۱- ردیف شماره (۵۴-۵۵۰۰۰۰) جدول شماره (۹) پیوست قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور معادل سی هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال.
- ۲- بیست درصد (۲۰٪) از اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور تا سقف یکصد و بیست و چهار هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال.
- ۳- افزایش منابع ناشی از فروش داخلی فرآورده‌های نفتی موضوع جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور به میزان پنجاه هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۵۰) ریال.

ب - منابع صندوق: اعتبارات موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) - مصوب ۱۳۹۳ - تا مبلغ یکصد و پنجاه هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۱۵۰) ریال که در چهارچوب مصوبات هیئت امناء، ضوابط، مقررات و اساسنامه صندوق نزد بانک‌های عامل سپرده‌گذاری می‌شود.

تبصره - در صورتی که با توجه به منابع ورودی صندوق، رقم مندرج در این بند تحقق نیابد، موضوع برای تصمیم‌گیری به مراجع ذی‌صلاح ارائه خواهد شد.

پ - تسهیلات بانکی: بانک در حدود اختیارات قانونی تا مبلغ سیصد هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۳۰۰) ریال تسهیلات اعتباری را با استفاده از منابع داخلی مؤسسه‌های عامل برای تحقق اهداف این آیین‌نامه تجهیز می‌کند؛ به گونه‌ای که این مؤسسات به ازای هر واحد سپرده، تسهیلاتی معادل آن به صورت ترکیبی در اختیار متقاضیان قرار دهند و همچنین با استفاده از منابع بند (الف) این ماده به اعطای تسهیلات با نرخ سود پایین‌تر از نرخ‌های مصوب شورای پول و اعتبار اقدام کنند.

تبصره - مؤسسه‌های عامل می‌توانند در چهارچوب ضوابط قانونی به ازای هر واحد سپرده، منابعی بیشتر از معادل سپرده تجهیز و تسهیلات اعطا کنند.

ماده ۳ - صندوق موظف به انعقاد قرارداد سپرده‌گذاری نزد بانک‌های عامل با نرخ‌ها و ترتیبات مصوب هیئت امناء است.

ماده ۴ - فعالیت‌های مشمول این آیین‌نامه شامل رسته فعالیت‌های منتخب، بازاری و نوسازی صنایع، تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های کشاورزی، صنعتی و معدنی نیمه‌تمام بخش خصوصی با پیشرفت فیزیکی بالای شصت درصد (۶۰٪)، اجرای طرح‌های صنایع کوچک و حمایت از توسعه خوشه‌های کسب‌وکار، بافت‌های فرسوده و طرح‌های حمل‌ونقل عمومی و ریلی از جمله جایگزینی خودروهای عمومی و ماشین‌آلات کشاورزی فرسوده، کارورزی جوانان و طرح‌های اشتغال‌زایی مناطق مرزی، گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی است.

ماده ۵ - دستگاه‌های اجرایی موظف‌اند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، رسته فعالیت‌های منتخب خود را شناسایی و برنامه ایجاد یا تثبیت اشتغال شامل موارد زیر را همراه با توزیع استانی تهیه و به تأیید وزارت برسانند:

الف- اولویت‌بندی رسته فعالیت‌های منتخب در بخش مربوط.

ب- هدف‌گذاری تعداد فرصت‌های شغلی.

پ- منابع مالی مورد نیاز.

ت- شیوه حمایت مالی (موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه)

ث- توزیع استانی تعداد فرصت‌های شغلی.

ج- اقدامات نهادسازی و مداخلات توسعه‌ای مورد نیاز از جمله ارائه‌کنندگان خدمات (کلینیک) کسب‌وکار برای تکمیل زنجیره ارزش و توسعه رسته فعالیت‌های منتخب.

تبصره ۱- دستگاه‌های اجرایی موظف‌اند برنامه ویژه ایجاد اشتغال در مناطق مرزی را در برنامه خود تدارک ببینند.

تبصره ۲- دستگاه‌های اجرایی موظف‌اند برنامه آموزشی مورد نیاز برای توسعه رسته فعالیت‌های منتخب را با هماهنگی وزارت به سازمان پیشنهاد دهند.

تبصره ۳ - دستگاه‌های اجرایی مسئول سایر فعالیت‌های موضوع ماده (۴) این آیین‌نامه موظف‌اند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، برنامه حمایتی خود را تهیه کنند و به تأیید سازمان برسانند.

ماده ۶ - وزارت با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط موظف است ظرف ده روز پس از تدوین برنامه ایجاد اشتغال کشور موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه، برنامه سیاست‌های فعال بازار کار از جمله کارورزی، مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی، اعمال مشوق‌های بیمه کارفرمایی و طرح‌های خرد اشتغال‌زایی، یارانه دستمزد، برنامه آموزش مورد نیاز برای توسعه رشته‌های مصوب را با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی مربوط به تفکیک استان، تهیه کند.

ماده ۷ - سازمان موظف است با همکاری وزارت پس از تأیید برنامه ایجاد و تثبیت اشتغال سال ۱۳۹۷ هر دستگاه، فرایند اجرا، میزان منابع مالی، نوع حمایت‌ها و مشوق‌ها و سهم هر استان را که بر اساس شاخص‌های نرخ بیکاری، تعداد بیکاران، درآمد سرانه، نرخ‌های بیکاری زنان، جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی و سایر شاخص‌های تخصصی تعیین و ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، برای اجرا به دستگاه‌های اجرایی و استانداری‌ها ابلاغ کند.

تبصره ۱ - مؤسسه عامل موظف است ظرف یک هفته پس از سپرده‌گذاری صندوق توسعه ملی، منابع مالی موضوع این آیین‌نامه را جهت اجرا به شعب استان‌ها ابلاغ کند.

تبصره ۲ - سازمان می‌تواند در صورت عدم جذب منابع موضوع این آیین‌نامه، به جابه‌جایی منابع در سطح رشته‌ها و استان‌ها اقدام نماید. در هر صورت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی کسر شده موضوع بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، در همان استان یا شهرستان هزینه خواهد شد.

ماده ۸ - بانک موظف است با همکاری سازمان، صندوق، مؤسسه‌های عامل و دستگاه‌های اجرایی مربوط، دستورالعمل اجرایی متضمن نحوه تسهیل پذیرش طرح‌ها و درخواست‌ها، گردش امور بانکی، دریافت وثایق، اعطای تسهیلات و وجه التزام را در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط ظرف پانزده روز از تدوین برنامه‌های موضوع ماده (۷) این آیین‌نامه، ابلاغ کند.

ماده ۹ - مبلغ پنج هزار میلیارد (۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از منابع بند (ب) ماده (۲) این آیین‌نامه صرف اعطای تسهیلات بابت تشویق و کمک به صادرات کالاها و خدمات غیرنفتی با اولویت محصولات نهایی و فعالیت‌های دانش‌بنیان مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی خواهد شد.

ماده ۱۰ - به‌منظور تحریک تقاضای داخلی، دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط موظف‌اند گروه کالاهای مصرفی بادوام، واسطه‌ای و سرمایه‌ای تولید داخل و مشمول افزایش تقاضا را به همراه برنامه حمایت مالی از آن‌ها از محل منابع مالی مرتبط، به تأیید سازمان برسانند و دستورالعمل اجرایی آن را با همکاری سازمان و بانک تهیه کنند.

ماده ۱۱ - مسئولیت اجرای برنامه‌های مصوب در هر بخش به عهده دستگاه اجرایی ذی‌ربط و نظارت بر اجرا نیز حسب مورد بر عهده سازمان یا وزارت است.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس‌جمهور

پیوست ۳: تصویب‌نامه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در خصوص پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی سال ۱۳۹۷

شماره ۲۹۸۶۸
تاریخ: ۱۳۹۷/۰۳/۰۹
پست .....

معاون اول

بسمه تعالی
تصویب‌نامه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

وزارت صنعت، معدن و تجارت
وزارت امور اقتصادی و دارایی
وزارت نفت
وزارت نیرو
وزارت راه و شهرسازی
وزارت جهاد کشاورزی
وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
وزارت کشور
وزارت امور خارجه
وزارت دادگستری
معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور
سازمان برنامه و بودجه کشور
سازمان اداری و استخدامی کشور
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
سازمان حفاظت از محیط زیست
سازمان ملی استاندارد ایران
سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران
معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور
دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی
سندوق توسعه ملی جمهوری اسلامی ایران
ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز
مرکز ملی رقابت

«ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی» در جلسه ۱۳۹۷/۲/۱۰ (چهل و نهمین جلسه) به استناد مفاد مصوبه شماره ۵۲۴۴۲ت/۸۵۰۰۱ هـ مورخ ۱۳۹۴/۶/۳۱ هیئت وزیران، در راستای اجرای منویات مقام معظم رهبری (منظله عالی) در سال ۱۳۹۷ که توسط معظم‌له به عنوان سال «حمایت از کالای ایرانی» نامگذاری شده است، برنامه اقتصاد مقاومتی سال ۱۳۹۷ را به شرح ذیل مورد تصویب قرار داد:

الف) تداوم اجرای پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی، برنامه‌های اجرایی و تکالیف موضوع «بسته‌های رونق تولید و اشتغال» ابلاغی سال ۱۳۹۶ با رعایت موارد زیر:

۱) دستگاه‌های مجری «بسته‌های رونق تولید و اشتغال» و پروژه‌های ابلاغی سال ۱۳۹۶ موظفند ضمن ارسال گزارش عملکرد سال ۱۳۹۶ برنامه‌های اجرایی، پروژه‌ها و احکام ابلاغی، اهداف کمی و برنامه زمان‌بندی جدید مواردی را که قابلیت استمرار در سال ۱۳۹۷ دارند، تا تاریخ نوزدهم خردادماه سال جاری به دبیرخانه ستاد اعلام نمایند.

شماره ۲۹۸۶۸
تاریخ ۱۳۹۷/۰۳/۰۹
پست .....

معاون اول

- ۲) دبیرخانه ستاد موظف است ضمن ارزیابی عملکرد اجرای برنامه‌های اجرایی و پروژه‌های ابلاغی قبلی، نسبت به تعیین و ابلاغ پروژه‌های ادامه‌دار اقدام نماید.
- ب) اجرای پروژه‌های جدید اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۷ به شرح جدول پیوست که با مهر دبیرخانه ستاد تایید شده است. اجرای مراتب مندرج در این بند مشروط به رعایت موارد ذیل است:
- ۱) پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی می‌بایست توسط «دستگاه مجری» با اولویت و در چارچوب «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی» اجرا و تکمیل شوند. بدیهی است کلیه مسئولیت‌ها از زمان ابلاغ تا اتمام پروژه بر عهده «دستگاه مجری» خواهد بود.
  - ۲) دستگاه مجری موظف است ضمن تفاهم با دبیرخانه ستاد در خصوص جزئیات پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی، نسبت به تعیین نماینده تام‌الاختیار در سطح معاون وزیر یا هم‌تراز برای هر یک از آنها به عنوان مجری اقدام نماید. ضروری است «دستگاه مجری» با قید فوریت ظرف مدت یک هفته از تاریخ این ابلاغیه، نسبت به صدور حکم مجری منتخب اقدام و به دبیرخانه ستاد معرفی نماید.
  - ۳) تامین منابع مالی لازم برای اجرای هر یک از پروژه‌های مصوب بر عهده «دستگاه مجری» می‌باشد و مجری می‌بایست در چارچوب اعتبارات، وظایف و اختیارات دستگاه مجری، کلیه اقدامات لازم را برای تامین مالی پروژه به نحوی به عمل آورد که پروژه طبق زمانبندی مصوب اجرا شود.
  - ۴) «دستگاه مجری» موظف است به صورت ماهانه گزارش اقدامات به عمل آمده برای اجرای هر یک از پروژه‌ها و عملکرد را در چارچوب «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی» و شاخص‌های مصوب ستاد به طور مستمر به دبیرخانه ستاد ارسال نماید.
  - ۵) مجری منصوب از سوی وزیر یا بالاترین مقام «دستگاه مجری» موظف است تا تاریخ نوزدهم خرداد ماه سال جاری منشور هر یک از پروژه‌ها را در سامانه «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی»، ثبت و پس از تایید رئیس دستگاه اجرایی به دبیرخانه ستاد ارسال نماید.
  - ۶) کلیه دستگاه‌های اجرایی موظف به انجام همکاری‌های لازم با «دستگاه مجری» برای اجرای پروژه‌های اولویت‌دار «مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی» برای اجرا در سال ۱۳۹۷ می‌باشند. طراحی سازوکار لازم برای تحقق همکاری‌های مشترک با سایر دستگاه‌ها بر عهده «دستگاه مجری» است.
  - ۷) اجرای هر یک از پروژه‌ها و مصوبات ستاد، توسط دبیرخانه ستاد مورد پایش قرار می‌گیرد. برای نظارت بر اجرا و حصول اطمینان از پیشرفت پروژه‌های مصوب، بازدیدهای میدانی به‌صورت اتفاقی حسب مورد توسط دبیرخانه انجام خواهد شد.
- لازم است نتیجه اقدامات انجام یافته در ارتباط با مصوبات ابلاغی به اینجانب گزارش شود.

اصحاق جهانگیری
رئیس

رونوشت:

- دفتر مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
- دفتر رئیس جمهور محترم
- دفتر رئیس محترم قوه قضائیه
- دفتر رئیس محترم مجلس شورای اسلامی
- اعضا محترم هیأت دولت و کلیه دستگاه‌های اجرایی برای آگاهی و انجام همکاری‌های لازم حسب درخواست دستگاه مجری
- اسنانداران محترم سراسر کشور
- جناب آقای دکتر بورمحمدی دبیر محترم ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی جهت اطلاع و اقدام لازم

جدول پیوست (موضوع بند ب): پروژه‌های جدید اقتصاد مقاومتی اولویت‌دار سال ۱۳۹۷

ردیف	عنوان پروژه	دستگاه مجری
۱	ادغام بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری کشور	بانک مرکزی چ.ا.ا.
۲	تعیین تکلیف مطالبات غیرجاری بانکها	بانک مرکزی چ.ا.ا.
۳	طراحی، ساماندهی، اجرا و پایش بسته تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷	سازمان برنامه و بودجه کشور
۴	طراحی، ساماندهی، اجرا و پایش بسته مشارکت عمومی-خصوصی	سازمان برنامه و بودجه کشور
۵	طراحی، ساماندهی، اجرا و پایش بسته حمایت از توسعه صادرات غیر نفتی	سازمان برنامه و بودجه کشور
۶	ایجاد سازوکار نظارت بر اجرای برنامه ششم توسعه، بودجه و احکام رئیس جمهور	سازمان برنامه و بودجه کشور
۷	طرح ملی فقرزدایی	سازمان برنامه و بودجه کشور
۸	تهیه اسناد آمایش سرزمین در سطح ملی و تبیین جهت‌گیری‌های آمایش منطقه‌ای	سازمان برنامه و بودجه کشور
۹	تهیه اسناد آمایش سرزمینی در سطح استان‌ها	سازمان برنامه و بودجه کشور
۱۰	تولید و پخش برنامه‌های ویژه از صدا و سیما با هدف رفع موانع تولید، امیدبخشی به سرمایه‌گذاران، تزویج مصرف کالاهای داخلی و تقویت گفتمان اقتصاد مقاومتی	سازمان صدا و سیما چ.ا.ا.
۱۱	توسعه بازار محصولات دانش‌بنیان	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور
۱۲	حمایت از توسعه محتوای بومی و ایجاد کسب‌وکارهای دیجیتال بر بستر شبکه ملی اطلاعات	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۱۳	طراحی و پیاده سازی سامانه یکپارچه اطلاعات شرکت های دولتی	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۱۴	ساماندهی معافیت‌های مالیاتی و ترفه‌ای	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۱۵	طراحی، ساماندهی، اجرا و پایش بسته بهبود محیط کسب و کار در سال ۹۷	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۱۶	واگذاری سهام اقلیت دولت در شرکتهای بزرگ کشور	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۱۷	استقرار گمرک در کلیه میادین ورودی کالا به کشور	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۱۸	طرح ملی ادغام بسته خدمات طب ایرانی در نظام سلامت با رویکرد کاهش وابستگی دارویی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۱۹	تکمیل و تحویل ۱۵۰ هزار واحد مسکونی مسکن مهر	وزارت راه و شهرسازی
۲۰	طراحی و اجرای سازوکار الزام صادرکنندگان خارجی کالاهای عمده وارداتی (در رشته های منتخب) به مقصد ایران به انتقال بخشی از زنجیره تولید خود به داخل	وزارت صمت، معدن و تجارت
۲۱	حمایت از ایجاد و توسعه شرکتهای تخصصی صادراتی خصوصی	وزارت صمت، معدن و تجارت
۲۲	حمایت از کالاها و آثار فرهنگی، هنری و رسانه‌ای ایرانی با رویکرد رونق بازار داخلی و صادرات	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۲۳	تکمیل پروژه‌های بخش خصوصی (پتروشیمی گچساران، دماوند، بازیابی اتان فاز ۱۲ پارس جنوبی، پالایشگاه بیدبلند خلیج فارس، پتروشیمی‌های سیلان، مسجد سلیمان، دنا و گیهای پارس خاور میانه)	وزارت نفت
۲۴	شروع و ادامه عملیات بهسازی، بازسازی و نوسازی میدان‌های نفتی در حال بهره‌برداری برای افزایش تولید به میزان ۲۲۵ هزار بشکه در روز	وزارت نفت
۲۵	ادامه احداث خط لوله و پایانه صادراتی نفت خام از بندر جاسک	وزارت نفت
۲۶	شروع و ادامه عملیات اجرایی قرارداد توسعه فاز ۱۱ میدان مشترک گازی پارس جنوبی	وزارت نفت
۲۷	طراحی و اجرای برنامه گذر از بحران آب	وزارت نیرو

• آن دسته از دستگاههایی که نام آنها در جدول فوق ذکر شده است، ملزم به اجرای بند (الف) و بند (ب) این تصویبنامه می‌باشند و دستگاههایی که نام آنها درج نشده است ملزم به اجرای بند (الف) این تصویبنامه می‌باشند.

پیوست ۴: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور، سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری و صندوق توسعه ملی

«تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و صندوق توسعه ملی»

در راستای توسعه متوازن و کمک به توزیع عادلانه ثروت، ایجاد کسب و کار، اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد با تأکید بر اشتغال جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی، زنان و اشتغال حمایتی "از محل بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور" و تحرک اقتصادی در بخش‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، این تفاهم‌نامه فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و صندوق توسعه ملی به منظور اجرایی شدن برنامه تولید و اشتغال در حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری متعقد می‌شود.

ماده (یک) اهداف تفاهم‌نامه

- اجرائی شدن برنامه تولید و اشتغال در حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری که با همکاری دستگاههای اجرایی یاد شده تهیه و پیوست این تفاهم‌نامه می‌باشد. اهداف اصلی این برنامه به شرح زیر است:
- اجرای ۸۰۰۶۳ پروژه اشتغال زایی در حوزه های مختلف میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (۵۰۳۳۹ پروژه در مناطق شهری و ۲۰۷۲۴ پروژه در مناطق روستایی کشور)
  - ایجاد ۱۹۰۰۹۲۹ فرصت شغلی مستقیم جدید در حوزه های مختلف میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (۱۲۲۰۴۰۵ فرصت شغلی در مناطق شهری و ۶۸۰۵۲۴ فرصت شغلی در مناطق روستایی کشور)

ماده (دو) نحوه تأمین منابع مالی

- یارانه سود تسهیلات، کمک های فنی و اعتباری و کمک های بلاعوض از محل منابع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کشور متناسب با پیشرفت پروژه ها توسط سازمان برنامه و بودجه کشور به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری تخصیص داده خواهد شد.
- تسهیلات مورد نیاز برای پروژه های واقع در مناطق روستایی کشور از محل اعتبارات پیش بینی شده در قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری تأمین خواهد شد.
- تسهیلات مورد نیاز برای پروژه های واقع در مناطق شهری کشور از محل ترکیب تسهیلات صندوق توسعه ملی با تسهیلات نظام بانکی تأمین خواهد شد.

ماده (سه) تعهدات سازمان برنامه و بودجه کشور

- تأمین منابع مالی و تخصیص اعتبار مورد نیاز یارانه سود تسهیلات، کمک های فنی و اعتباری و کمک های بلاعوض پیش بینی شده به میزان ۶۵۷ میلیارد ریال برای اجرای پروژه های برنامه تولید و اشتغال در حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری بر اساس آیین نامه اجرایی بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور متناسب با تعداد شغل ایجاد شده
- نظارت عالی بر حسن اجرای پروژه های برنامه تولید و اشتغال در حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده چهار) تعهدات سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- تدوین و ارائه اولویت‌های سرمایه‌گذاری و فرصت‌های شغلی به تفکیک هر استان
- استفاده از نیروی کار بومی برای ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار
- شناسایی، جلب و جذب مشارکت بخش خصوصی و تعاونی‌ها برای اجرای طرح‌ها و پروژه‌های مرتبط با اشتغال
- حفظ و ایجاد فرصت‌های شغلی با ملحوظ داشتن مزیت‌های صنعت گردشگری و تولیدات هنری، تجاری و بومی صنایع دستی
- نظارت بر اجرای پروژه‌های برنامه تولید و اشتغال در حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
- ارائه گزارش پیشرفت برنامه به صورت ماهیانه به سازمان برنامه و بودجه کشور

ماده پنج) تعهدات صندوق توسعه مالی

- سپرده‌گذاری منابع لازم برای تامین اعتبارات مورد نیاز این برنامه موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در چارچوب مصوبات هیئت امناء، ضوابط، مقررات و اساسنامه صندوق نزد بانک‌های عامل.

ماده شش) ساز و کار اجرایی و نظارت

- سازوکار اجرایی و نظارت تفاهم‌نامه براساس دستورالعملی است که با همکاری و هماهنگی سازمان برنامه و بودجه و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری تنظیم می‌شود.

این تفاهم‌نامه در شش ماده و سه نسخه در تاریخ ۱۳۹۷/۵/۲۰ به امضاء طرفین رسید و مبادله گردید و هر نسخه از آن حکم واحد دارد که از تاریخ امضاء معتبر می‌باشد.

محمد باقر نوبخت
معاون رئیس جمهور
و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

علی اصغر مونسان
معاون رئیس جمهور
و رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

مرتضی شهیدزاده
رئیس هیات عامل صندوق توسعه ملی

پیوست ۵: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه‌بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

در راستای توسعه متوازن و کمک به توزیع عادلانه ثروت، ایجاد کسب و کار، اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد با تأکید بر اشتغال جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی، زنان و اشتغال حمایتی در چارچوب "آیین‌نامه اجرایی بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور" و تحرک اقتصادی در بخش‌های مختلف اقتصادی، این تفاهم‌نامه فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به منظور اجرایی شدن برنامه اشتغال در آن حوزه منعقد می‌شود.

ماده یک) اهداف تفاهم‌نامه:

اجرائی شدن برنامه اشتغال در حوزه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی که پیوست این تفاهم‌نامه می‌باشد. اهداف اصلی این برنامه به شرح زیر است:

- ایجاد ۷۰۰۰۰ فرصت شغلی جدید در حوزه طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاهی
- ایجاد ۱۳۰۰۰۰ فرصت شغلی جدید در حوزه طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی
- معرفی ۲۰۰۰۰۰ نفر مهارت آموز در حوزه طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار
- ایجاد ۶۰۰۰۰ فرصت شغلی جدید در حوزه طرح یارانه دستمزد
- ایجاد ۶۰۰۰ فرصت شغلی جدید در حوزه طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی
- ایجاد ۳۷۰۰۰ فرصت شغلی جدید در حوزه توسعه و حمایت از مشاغل خانگی
- حمایت از واحدهای اقتصادی مشکل‌دار موجود برای حفظ و صیانت از اشتغال موجود
- نظارت بر هریک از اقدامات و طرح‌ها

ماده دو) نحوه تامین منابع مالی برنامه:

- کمک‌های بلاعوض دولت به میزان ۷۵۲۳ میلیارد ریال از محل منابع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کشور متناسب با پیشرفت پروژه‌ها توسط سازمان برنامه و بودجه کشور به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تخصیص داده خواهد شد.
- تسهیلات مورد نیاز به میزان ۸۷۵۰ میلیارد ریال از محل تسهیلات نظام بانکی تامین خواهد شد.
- باتوجه به نرخ مصوب شورای پول و اعتبار در قالب عقد مشارکت مدنی (یک یا دو ساله) و بند (۶) ماده (۷) قانون مشاغل خانگی، طرح‌های اشتغال موضوع بند الف ماده یک این تفاهم‌نامه، نیازی به تامین یارانه سود تسهیلات یا وجوه اداره شده از طرف دولت ندارد.

ماده سه) تعهدات سازمان برنامه و بودجه کشور:

- تامین منابع مالی و تخصیص اعتبار مورد نیاز کمک‌های بلاعوض پیش‌بینی شده برای اجرای پروژه‌های این تفاهم‌نامه متناسب با پیشرفت برنامه و تعداد شغل ایجاد شده
- نظارت بر اجرای برنامه اشتغال در حوزه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

ماده چهارم) تعهدات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی:

- اجرای برنامه اشتغال در حوزه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (موضوع ماده یک این تفاهم نامه)
- ارائه گزارش پیشرفت برنامه این تفاهم نامه به صورت ماهانه به سازمان برنامه و بودجه کشور

ماده پنجم) دستورالعمل‌های مورد نیاز:

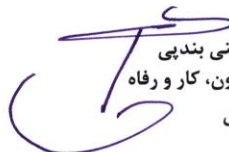
دستورالعمل‌های مورد نیاز حسب مورد با همکاری و هماهنگی سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تنظیم می‌شود.

این تفاهم‌نامه در پنج ماده و دو نسخه در تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۲۴ به امضاء طرفین رسید و مبادله گردید و هر نسخه از آن حکم واحد دارد که از تاریخ امضاء معتبر می‌باشد.

محمد باقر نوبخت
معاون رئیس جمهور
و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

انوشیروان محسنی بندپی
سرپرست وزارت تعاون، کار و رفاه
اجتماعی

پیوست ۶: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و صندوق توسعه ملی

«تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق توسعه ملی»

در راستای توسعه متوازن و کمک به توزیع عادلانه ثروت، ایجاد کسب و کار، اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد با تأکید بر اشتغال جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی، زنان و اشتغال حمایتی "از محل بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور" و تحریک اقتصادی در بخش‌های مختلف اقتصادی، این تفاهم‌نامه فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق توسعه ملی به منظور اجرایی شدن برنامه تولید و اشتغال در حوزه معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور منعقد می‌شود.

ماده یک) اهداف تفاهم‌نامه:

اجرایی شدن برنامه تولید و اشتغال در حوزه معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور که با همکاری دستگاههای اجرایی یاد شده تهیه و پیوست این تفاهم‌نامه می‌باشد. اهداف اصلی این برنامه ایجاد ۶۴۲۰۰ شغل برای دانش‌آموختگان دانشگاهی به شرح زیر است:

- ایجاد ۲۵۰۰۰ فرصت شغلی جدید (به طور مستقیم) در برنامه ارتقای مقیاس تولید و اشتغال شرکت‌های دانش بنیان توانمند
- ایجاد ۱۰۰۰ فرصت شغلی جدید (به طور مستقیم) در برنامه پلتفرم بازاریابی برای تجهیزات ساخت داخل
- ایجاد ۱۲۰۰ فرصت شغلی جدید (به طور مستقیم) در برنامه توسعه تولید ۶ محصول تحول آفرین دانش بنیان
- ایجاد ۲۵۰۰۰ فرصت شغلی جدید (به طور مستقیم) در برنامه توسعه صنایع خلاق با تمرکز بر نوآوری در مدل‌های کسب و کار و ارتقای صنایع فرهنگی
- ایجاد ۲۰۰۰ فرصت شغلی جدید (به طور مستقیم) در برنامه حضور شرکت‌های خصوصی و بخش‌های بزرگ اقتصادی در عرصه نوآوری
- ایجاد ۱۰۰۰۰ فرصت شغلی جدید در برنامه‌های به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی تحصیلکرده

ماده دو) نحوه تامین منابع مالی:

- تامین مالی از محل بودجه عمومی به میزان ۲۲۰۰ میلیارد ریال موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کشور متناسب با پیشرفت پروژه‌ها توسط سازمان برنامه و بودجه کشور
- تسهیلات مورد نیاز به میزان ۱۸۰۰۰ میلیارد ریال از محل ترکیب تسهیلات صندوق توسعه ملی با تسهیلات نظام بانکی تامین خواهد شد.

ماده سه) تعهدات سازمان برنامه و بودجه کشور:

- تامین منابع مالی و تخصیص اعتبار مورد نیاز کمک‌های بلاعوض پیش‌بینی شده به میزان ۲۲۰۰ میلیارد ریال برای اجرای پروژه‌های برنامه تولید و اشتغال در حوزه معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهور براساس آیین‌نامه اجرایی بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور متناسب با تعداد شغل ایجاد شده
- نظارت عالی بر حسن اجرای پروژه‌های برنامه تولید و اشتغال

ماده چهار) تعهدات معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهور:

- تسهیل تعاملات ایجاد هماهنگی مابین ستادها و دستگاه‌ها و سایر نهادهای علمی، فناوری و اقتصادی کشور در زمینه فناوری‌های راهبردی
- انجام اقدامات لازم جهت توسعه اولویت‌های علم و فناوری
- شناسایی شرکت‌های دانش‌بنیان دارای طرح توسعه اشتغال
- ارائه گزارش پیشرفت برنامه به صورت ماهانه به سازمان برنامه و بودجه کشور

ماده پنج) تعهدات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی:

- نظارت بر برنامه‌های تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار حوزه معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهور
- ارائه گزارش پیشرفت برنامه‌های مذکور به صورت ماهانه به سازمان برنامه و بودجه کشور

ماده شش) تعهدات صندوق توسعه ملی:

- سپرده‌گذاری منابع لازم برای تامین اعتبارات مورد نیاز این برنامه موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در چارچوب مصوبات هیئت امناء، ضوابط، مقررات و اساسنامه صندوق نزد بانک‌های عامل.

این تفاهم‌نامه در شش ماده و چهار نسخه در تاریخ ۱۳۹۷/۶/۲۴ به امضاء طرفین رسید و مبادله گردید و هر نسخه از آن حکم واحد دارد که از تاریخ امضاء معتبر می‌باشد.

محمد باقر نوبخت
معاون رئیس جمهور
و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

انوشیروان محسنی بندپی
سرپرست وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

سورنا ستاری
معاون علمی و فناوری رئیس جمهور
و رئیس بنیاد ملی تحقیقات

مرتضی شهیدزاده
رئیس هیات عامل صندوق توسعه ملی

پیوست ۷: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت راه و شهرسازی و صندوق توسعه ملی

بسمه تعالی

تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین

سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت راه و شهرسازی و صندوق توسعه ملی

در راستای ارتقای کیفی فضاهای عمومی و زیرساخت‌های محلات، توسعه و تجهیز خدمات روبنایی، بهسازی، نوسازی و مقاوم‌سازی و بازآفرینی محلات بافت فرسوده و ناکارآمد شهری و توان‌افزایی اجتماعی، اقتصادی و نهادی ساکنین این محلات، موضوع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، این تفاهم‌نامه فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت راه و شهرسازی و صندوق توسعه ملی به منظور اجرایی شدن برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار در سال ۱۳۹۷ منعقد می‌گردد.

ماده یک) اهداف تفاهم‌نامه

اجرایی شدن برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار در سال ۱۳۹۷ که پیوست این تفاهم‌نامه می‌باشد. هدف اصلی برنامه نوسازی ۱۰۰ هزار واحد مسکونی با متوسط خالص مساحت زیربنای ۸۵ متر مربع در بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری و ارتقای خدمات زیربنایی و روبنایی محلات هدف به تفکیک ۳۱ استان در قالب ۴۸۶ محله است.

ماده دو) منابع مالی و نحوه تأمین اعتبار

- سقف تأمین مالی از طرف دولت به میزان ۳۷۶۹۵ میلیارد ریال شامل موارد زیر:
  - ✓ ۱۵۰۰۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض برای تملک اراضی و تأمین خدمات زیربنایی و روبنایی (مطابق ماده ۵) آیین‌نامه اجرایی برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار تصویب نامه ۲۹۹۶۰/ت/۵۴۹۶۳ هـ مورخ ۱۳۹۷/۳/۱۰ هیات محترم وزیران)
  - ✓ ۲۱۱۹۵ میلیارد ریال وجوه اداره شده برای اعطای تسهیلات دوران مشارکت مدنی دوره ساخت و تا سقف ۱۵۰۰ میلیارد ریال وجوه اداره شده برای اعطای تسهیلات ودیعه اسکان موقت (مطابق ماده ۱۷) آیین‌نامه اجرایی برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار تصویب نامه ۲۹۹۶۰/ت/۵۴۹۶۳ هـ مورخ ۱۳۹۷/۳/۱۰ هیات محترم وزیران)
  - ۲۱۱۹۵ میلیارد ریال وجوه اداره شده برای اعطای تسهیلات مشارکت مدنی دوره ساخت و تا سقف ۱۵۰۰ میلیارد ریال وجوه اداره شده برای اعطای تسهیلات ودیعه اسکان موقت از محل منابع نظام بانکی به نحوی که در ترکیب با وجوه اداره شده تأمین شده توسط دولت، نرخ سود تسهیلات موضوع این برنامه را به میزان ۵۰ درصد نرخ مصوب شورای پول و اعتبار برقرار نماید (مطابق تبصره ۳) ماده (۱۷) آیین‌نامه اجرایی برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار تصویب نامه ۲۹۹۶۰/ت/۵۴۹۶۳ هـ مورخ ۱۳۹۷/۳/۱۰ هیات محترم وزیران).
- تبصره ۱- منابع تعهد شده توسط دولت برای اجرای این برنامه از محل برداشت یک میلیارد دلار از منابع صندوق توسعه ملی برای پشتیبانی از برنامه‌های تولید و اشتغال دولت ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور (موضوع مصوبه جلسه مورخ ۱۳۹۷/۴/۱۶ شورای عالی هماهنگی اقتصادی) تأمین می‌گردد.
- تبصره ۲- محاسبات تعهدات مالی دولت برای تأمین وجوه اداره شده بر اساس نرخ ۱۸ درصدی منابع نظام بانکی است. در صورتی که نرخ منابع بانکی کاهش یابد متناظر با آن تعهدات مالی دولت تعدیل خواهد شد.
- تبصره ۳- تخصیص منابع موضوع این برنامه به صورت مرحله‌ای، پس از تأیید گزارش‌های پیشرفت کار ماهانه توسط سازمان برنامه و بودجه کشور خواهد بود.

ماده سه) تعهدات سازمان برنامه و بودجه کشور

- تخصیص اعتبار مورد نیاز برای کمک‌های بلاعوض و تأمین وجوه اداره شده (مطابق ماده (۲) این تفاهم‌نامه)
- بررسی و تایید گزارش‌های ماهانه پیشرفت کار ارسالی وزارت راه و شهرسازی
- نظارت عالی بر حسن اجرای پروژه‌های برنامه موضوع ماده (۱) این تفاهم‌نامه

ماده چهار) تعهدات وزارت راه و شهرسازی

- اجرای برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار در سال ۱۳۹۷ (موضوع ماده یک این تفاهم‌نامه)
- عقد قرارداد با بانک(های) عامل
- ارائه برنامه اجرایی محله‌های هدف بازآفرینی شهری به تفکیک پروژه‌های زیر بنایی، روبنایی و فضاهای شهری به سازمان برنامه و بودجه برای تأیید
- ارائه موقعیت جغرافیایی محله‌های هدف طرح به همراه نقشه‌های محله در مقیاس ۱/۲۰۰ ظرف مدت ۱۰ روز پس از امضای این تفاهم‌نامه به سازمان برنامه و بودجه
- ایجاد سامانه پایش و رصد عملیات اجرایی طرح و نحوه تخصیص منابع سهم دولت و شبکه بانکی به همراه مستندات، به تفکیک استان، شهر و محله؛ به نحوی که حداقل موارد زیر را پوشش دهد:
  - اطلاعات کامل پروانه ساختمانی پروژه متقاضی تسهیلات موضوع این برنامه
  - اطلاعات کامل تسهیلات پرداخت شده از بانک(های) عامل طرف قرارداد
  - آرایه اطلاعات از میزان فرصت‌های شغلی ایجاد شده ناشی از اجرای برنامه موضوع این تفاهم‌نامه
  - نقشه‌های موقعیت مکانی برای درج اطلاعات پروژه‌های زیر بنایی، روبنایی، فضای شهری و واحدهای مسکونی
- ارائه گزارش پیشرفت برنامه موضوع این تفاهم‌نامه به صورت ماهانه به سازمان برنامه و بودجه کشور به تفکیک استان، شهر و محله

ماده پنج) تعهدات صندوق توسعه ملی

تأمین منابع مالی پیش‌بینی شده از محل برداشت یک میلیارد دلار از منابع صندوق توسعه ملی برای پشتیبانی از برنامه‌های تولید و اشتغال دولت ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور (موضوع مصوبه جلسه مورخ ۱۳۹۷/۴/۱۶ شورای عالی هماهنگی اقتصادی)

ماده شش) سازوکار ایجاد هماهنگی‌های لازم

کارگروهی متشکل از نمایندگان سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت راه و شهرسازی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، صندوق توسعه ملی و بانک(های) عامل، مسئول رفع مشکلات و چالش‌های احتمالی پیش‌رو و ایجاد هماهنگی‌های لازم خواهد بود.

این تفاهم‌نامه در شش ماده و سه نسخه در تاریخ ۱۳۹۷/۷/۲۸ به امضای طرفین رسید و مبادله گردید و هر نسخه از آن حکم واحد دارد که از تاریخ امضاء معتبر می‌باشد.

میان آغذی

وزیر راه و شهرسازی

علا

مهاژنخت

سلطان رییس، جمهوری اسلامی ایران، سازمان برنامه و بودجه کشور

۲

مرتضی شهرداوه

رئیس هیات‌عامل صندوق توسعه ملی

مرتضی شهرداوه

پیوست ۸: آیین‌نامه اجرایی برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت راه و شهرسازی - وزارت کشور - وزارت نیرو - وزارت نفت
وزارت امور اقتصادی و دارایی - سازمان برنامه و بودجه کشور
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران - معاونت حقوقی رئیس‌جمهور
معاونت اقتصادی رئیس‌جمهور

هیئت‌وزیران در جلسه ۱۳۹۷/۲/۳۰ به پیشنهاد شماره ۱۱۵۹۳/۱۰۰/۲ مورخ ۱۳۹۷/۲/۹ وزارت راه و شهرسازی و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای مواد (۵۹)، (۶۱) و (۶۲) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۹۵ - آیین‌نامه اجرایی برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار

ماده ۱- اصطلاحات زیر در این تصویب‌نامه در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف - بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری: مناطقی از شهر که در سالیان گذشته عناصر متشکله آن اعم از تأسیسات روبنایی و زیربنایی، ابنیه، مستحذات، خیابان‌ها و دسترسی‌ها دچار فرسودگی و ناکارآمدی شده و ساکنان آن از مشکلات متعدد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی رنج می‌برند. نقشه محدوده بافت فرسوده و ناکارآمد شهری بر اساس شاخص‌های مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران توسط وزارت راه و شهرسازی (شرکت بازآفرینی شهری ایران) و یا شهرداری‌ها تهیه و به تصویب کمیسیون‌های موضوع ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - مصوب ۱۳۵۱ - و یا ستادهای بازآفرینی شهری پایدار استان و در مورد کلان‌شهرها به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران رسیده و یا می‌رسد.

ب - طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی شهری پایدار (طرح‌ها و برنامه‌های احیا، بهسازی و نوسازی): طرح‌ها و برنامه‌هایی که در چهارچوب طرح‌های توسعه شهری (اعم از جامع و تفصیلی) در محدوده محلات هدف برنامه‌های بهسازی و نوسازی شهری و در محلات دارای بافت‌های فرسوده میانی، سکونت‌گاه‌های غیررسمی، محدوده‌های تاریخی نیازمند احیا، بهسازی و نوسازی، پهنه‌های شهری با پیشینه روستایی و پهنه‌های دارای کاربری ناسازگار با کاربری‌های شهری به‌منظور بهبود پایداری کالبدی، اقتصادی و اجتماعی این بافت‌ها با رعایت اصول شهرسازی، فنی و معماری و دربردارنده ارزیابی مالی و اقتصادی تهیه می‌شوند و به تأیید ستادهای بازآفرینی شهری پایدار استان می‌رسند.

پ - خدمات زیربنایی و روبنایی: خدمات زیربنایی شامل شبکه معابر (سواره راه و پیاده راه)، تأسیسات شهری نظیر آب و فاضلاب، برق، گاز، مخابرات و خدمات روبنایی شامل اماکن عمومی از قبیل فضاهای آموزشی، بهداشتی، فرهنگی، ورزشی و فضای سبز موردنیاز محلات هدف است.

ت - نهاد توسعه‌گر: اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی دارنده گواهی صلاحیت موضوع ماده (۴) قانون حمایت از احیا، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری - مصوب ۱۳۸۹ -، به‌عنوان متولی مدیریت اجرای برنامه‌های بازآفرینی محلات هدف.

ث - اراضی دولتی مشمول طرح: اراضی دارای مالکیت دولتی موضوع ماده (۶) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن - مصوب ۱۳۸۷ - واقع در محلات دارای بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری و یا در مجاورت (بلافاصل) آن‌ها.

ج - شرکت: شرکت بازآفرینی شهری ایران - دبیرخانه ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار.

ماده ۲- طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی شهری پایدار در مقیاس محلات هدف، چهار مأموریت اصلی شامل ارتقای کیفی فضاهای عمومی و زیرساخت‌های محلات، توسعه و تجهیز خدمات رونمایی، بهسازی، نوسازی و مقاوم‌سازی مسکن و توان‌افزایی اجتماعی، اقتصادی، نهادی ساکنین محله را مورد توجه قرار می‌دهند. طرح‌ها و برنامه‌های مذکور توسط شرکت و یا شهرداری مربوط تهیه و پس از تأیید ستادهای بازآفرینی شهری پایدار در صورت مغایرت با طرح‌های جامع و تفصیلی شهر، برای تصویب به کمیسیون‌های موضوع ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران ارسال می‌شود.

تبصره ۱- طرح‌ها و برنامه‌های مربوط به مناطق شهری فاقد طرح جامع و تفصیلی باید به تصویب کمیسیون‌های موضوع ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران برسد.

تبصره ۲- طرح‌ها و برنامه‌های مذکور باید به گونه‌ای تهیه شوند که منجر به افزایش سرانه‌های خدمات زیربنایی و رونمایی در محدوده محلات دارای بافت فرسوده و ناکارآمد شهری شوند.

تبصره ۳- ارزیابی مالی و اقتصادی طرح‌ها و برنامه‌ها باید دربرگیرنده برآورد بار مالی و هزینه‌های اجرای طرح و برنامه باشد.

ماده ۳- طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی شهری پایدار و تعریف پروژه‌های مسکن مربوط به آن‌ها باید بر اساس اصول کلی زیر تهیه و ارائه شوند:

الف - نیازسنجی و مکان‌یابی در راستای توسعه خدمات محله‌ای و مطابق با سیاست‌های بازآفرینی و سند ملی بازآفرینی شهری پایدار

ب - بهره‌برداری صحیح از منابع انرژی با توجه ویژه به تنوع اقلیمی سرزمین

پ - توجه به الگوهای معماری و روش‌های ساخت بومی منطقه

ت - توجه به راهکارهای بومی در تلفیق با امکانات و فن‌آوری‌های موجود

ث - هم‌پیوندی با زمینه در ابعاد کالبدی، محیطی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی.

ماده ۴- مدیریت و راهبری اجرای طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی شهری پایدار در صورت تهیه طرح توسط شرکت و یا شهرداری‌ها بر عهده آن‌ها خواهد بود.

تبصره - شرکت و شهرداری‌ها می‌توانند تهیه طرح پروژه‌های بازآفرینی را به نهادهای توسعه‌گر واگذار نمایند.

ماده ۵ - به‌منظور اجرایی شدن طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی شهری پایدار مصوب، سازمان برنامه‌بودجه کشور موظف است منابع لازم برای خدمات زیربنایی و رونمایی و وجوه اداره شده و یا یارانه سود تسهیلات موردنیاز برای ارائه تسهیلات ساخت مسکن و پرداخت ودیعه اسکان موقت را در لوایح بودجه سنوالتی پیش‌بینی، تأمین و تخصیص نماید.

تبصره ۱- به‌منظور مدیریت متمرکز منابع حمایتی در بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری، منابع مذکور بر اساس تبادل موافقت‌نامه بین سازمان برنامه‌بودجه کشور و شرکت، در اختیار شرکت قرار می‌گیرد.

تبصره ۲- تأمین سی درصد (۳۰٪) از منابع مالی موردنیاز برای تعریض معابر، اصلاح هندسی، تأمین فضای سبز جدید، جمع‌آوری و دفع آب‌های سطحی و آزادسازی اراضی برای موارد ذکرشده در طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی شهری پایدار بر عهده شهرداری‌ها و هفتاد درصد (۷۰٪) بر عهده دولت است. در صورت تأمین اعتبار این بخش از منابع موردنیاز توسط شهرداری‌ها، مابقی منابع موردنیاز متناسب و هم‌زمان از محل اعتبارات مصوب مربوط توسط دولت تأمین می‌شود.

ماده ۶ - آیین‌نامه اجرایی قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۴۱۹۸/ت/۴۱۵۲۷ ک مورخ ۱۳۸۸/۲/۷ با اصلاحات بعدی آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

الف - بند (۲) ماده (۴۳) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۲- برای اجرای پروژه‌های الگوی نوسازی در احداث مسکن از محل اراضی بند (۱) ماده (۴۳) این آیین‌نامه و اراضی در اختیار، واگذاری زمین به شکل فروش به قیمت کارشناسی روز بر اساس اعلام کارشناس رسمی با تقسیط حداکثر پنج سال یا به شکل اجاره به شرط تملیک یا مطابق ماده (۱۰) این آیین‌نامه به مجریان طرح‌ها و متقاضیان واجد شرایط مطابق دستورالعملی که توسط وزارت راه و شهرسازی (شرکت) ابلاغ خواهد شد، صورت می‌پذیرد.

ب - متن زیر به‌عنوان تبصره (۳) به ماده (۴۶) اضافه می‌شود:

تبصره ۳- معادل صد درصد (۱۰۰٪) تخفیف‌های اعمال شده هزینه‌های عوارض صدور پروانه و تراکم ساختمانی مجاز پروژه‌های واقع در محدوده‌ها و محلات هدف ناشی از قانون با اعلام وزارت راه و شهرسازی (شرکت) توسط سازمان برنامه‌بودجه کشور در لویح بودجه سنواتی منظور و در اختیار وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) جهت پرداخت به شهرداری‌های مشمول قرار می‌گیرد. شهرداری‌ها مکلف‌اند، علاوه بر سایر منابع تخصیصی سالیانه، اعتبارات ناشی از این امر را با هماهنگی وزارت راه و شهرسازی (شرکت) صرفاً به محدوده‌ها و محلات هدف بازآفرینی مصوب ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار اختصاص دهند.

ماده ۷- درصدهای تعیین‌شده در جزءهای (۳) و (۴) بند (ج) تصمیم نامه شماره ۵۰۵۸۲/۸۴۵۷۰ مورخ ۱۳۹۳/۷/۲۶ در خصوص نهادهای توسعه گر به بیست درصد (۲۰٪) کاهش می‌یابد.

ماده ۸- دبیرخانه ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار برنامه سال آتی خود را حداکثر تا پایان مهرماه هر سال به سازمان برنامه‌بودجه کشور اعلام می‌نماید.

ماده ۹- به‌منظور تسریع در نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری و در راستای اجرای ماده (۶) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن و ماده (۴۳) آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور، حسب درخواست وزارت راه و شهرسازی (شرکت)، کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی که (۱۰۰) درصد سهام آن‌ها متعلق به دولت است مکلف‌اند نسبت به واگذاری رایگان اراضی در اختیار خود در محدوده‌ها و محلات دارای بافت فرسوده و ناکارآمد شهری به وزارت راه و شهرسازی (شرکت) اقدام نمایند. شرکت موظف است با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور نسبت به شناسایی اراضی موضوع این ماده اقدام لازم را به عمل آورد. ستادهای بازآفرینی شهری پایدار استان به ریاست استانداران در خصوص تعیین تکلیف انتقال اراضی دولتی برای اجرای برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار تصمیم‌گیری و موظف‌اند در مقاطع زمانی شش‌ماهه گزارش اقدامات مربوط را به دبیرخانه ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار ارائه نمایند.

ماده ۱۰- شرکت موظف است از طریق فراخوان عمومی نسبت به انتخاب نهاد توسعه‌گر ذی‌صلاح و عقد قرارداد مشارکت در ساخت یا برای معوض با مالکین همان محله اقدام نماید.

تبصره ۱- در صورت انتخاب نهاد توسعه گر تهیه طرح پروژه به عهده وی خواهد بود.

تبصره ۲- طرح‌ها و برنامه‌های موضوع این ماده باید به تصویب ستاد بازآفرینی شهری پایدار استان مربوط برسد.

تبصره ۳- طرح‌ها و برنامه‌های موضوع این ماده، در صورت عدم وجود طرح‌های جامع و تفصیلی شهر و یا مغایرت با طرح‌های جامع و تفصیلی شهر، باید به تصویب کمیسیون‌های موضوع ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران برسد.

تبصره ۴- دستورالعمل‌های لازم و قراردادهای نمونه نهادهای توسعه گر موضوع این تصویب‌نامه ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه توسط معاونت حقوقی رئیس‌جمهور با همکاری وزارت راه و شهرسازی (شرکت) تهیه و ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۱- شرکت موظف است پس از تحویل اراضی موضوع ماده (۹) این تصویب‌نامه و انتخاب نهاد توسعه گر ذی‌صلاح، حداکثر ظرف پانزده روز زمین را برای اجرای طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی شهری پایدار مصوب در اختیار نهاد توسعه گر قرار دهد.

ماده ۱۲- شرکت موظف است تمام سهم خود از طرح‌ها و برنامه‌های موضوع ماده (۱۰) این تصویب‌نامه را از طریق معاوضه با اراضی و املاک صاحبان حق در محلات دارای بافت فرسوده و ناکارآمد شهری، صرف تأمین زمین‌های جدید برای ادامه طرح‌ها و برنامه‌های موضوع ماده مذکور نماید.

ماده ۱۳- کلیه دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط موظف‌اند:

الف - خدمات زیربنایی موردنیاز طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی شهری پایدار موضوع مواد (۲) و (۱۰) این تصویب‌نامه را تا پایان زمان اجرای طرح و برنامه تأمین نمایند.

ب - خدمات روبنایی موردنیاز طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی شهری پایدار موضوع مواد (۲) و (۱۰) (به‌استثنای فضای سبز) را با تخصیص زمین بر اساس برنامه زمان‌بندی مصوب طرح و برنامه، تأمین نمایند.

ماده ۱۴- شهرداری‌ها مکلف‌اند پروانه ساختمانی برای طرح‌ها و برنامه‌های بازآفرینی شهری پایدار با استفاده از اراضی دولتی را بر اساس صورت‌جلسه واگذاری زمین (به شرکت، شهرداری‌ها، و یا بنیاد مسکن انقلاب اسلامی) و به‌صورت خارج از نوبت صادر نمایند. صدور پایان کار منوط به انتقال سند مالکیت است.

ماده ۱۵- در صورت تأمین زمین از سوی شهرداری‌ها و یا بنیاد مسکن انقلاب اسلامی برای اجرای طرح‌ها و برنامه‌های موضوع این تصویب‌نامه، از اختیارات و مسئولیت‌های شرکت در این خصوص و مشوق‌های پیش‌بینی شده در این تصویب‌نامه، برخوردار خواهند شد.

تبصره - برخورداری از اختیارات و مسئولیت‌های شرکت شامل احراز صلاحیت نهادهای توسعه گر نمی‌شود و طبق ماده (۴) قانون حمایت از احیاء، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری، ارزیابی و احراز صلاحیت نهادهای توسعه گر همچنان به عهده شرکت است.

ماده ۱۶- در اجرای بند (الف) ماده (۵۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۹۵-، کلیه دستگاه‌های عضو ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار موظف‌اند در تخصیص اعتبارات بودجه‌های سنواتی مربوط به فعالیت‌های خود در شهرها اولویت را به برنامه اجرایی بازآفرینی محدوده‌ها و محلات هدف، اختصاص دهند. سازمان برنامه‌بودجه کشور و شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها موظف‌اند سهم اعتبارات برنامه‌های اجرایی هر دستگاه را در موافقت‌نامه‌های متبادله با دستگاه مربوط درج و ابلاغ نمایند. همچنین دستگاه‌های یادشده مکلف‌اند در مقاطع زمانی شش‌ماهه گزارش اقدامات برنامه‌های اجرایی در محدوده‌ها و محلات هدف را به شرکت (دبیرخانه ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار) ارائه نمایند.

ماده ۱۷- میزان سقف تسهیلات مشارکت مدنی دوره ساخت و ودیعه اسکان موقت در اراضی مشمول طرح‌ها و برنامه‌های موضوع این تصویب‌نامه بر اساس تصویب‌نامه شماره ۹۰۴۵۳/ت/۵۱۱۶۶ هـ مورخ ۱۳۹۳/۸/۸ به ترتیب در کلان‌شهرها به ازای هر واحد مسکونی تولید شده پانصد میلیون (۵۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال و دویست میلیون (۲۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال و در سایر شهرها چهارصد میلیون (۴۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰) و یک‌صد و پنجاه میلیون (۱۵۰٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.

تبصره ۱- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه، نسبت به معرفی بانک‌های عامل جهت اعطای تسهیلات ساخت موردنیاز طرح‌ها و برنامه‌های موضوع این تصویب‌نامه اقدام نماید.

تبصره ۲- در اجرای ماده (۱۲) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است سالانه نسبت به تعیین سهمیه بانک‌های عامل در خصوص پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ودیعه اسکان موقت از محل منابع قرض‌الحسنه برای متقاضیان نوسازی محدوده‌ها و محلات هدف بازآفرینی با معرفی وزارت راه و شهرسازی (شرکت) اقدام نماید.

تبصره ۳- سازمان برنامه‌بودجه کشور مکلف است وجوه اداره شده را به نحوی تأمین نماید که نرخ سود تسهیلات موضوع این ماده به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) نرخ مصوب شورای پول و اعتبار جهت تسهیلات متناظر تقلیل یابد.

ماده ۱۸- بانک‌های عامل موضوع تبصره (۱) ماده (۱۷) این تصویب‌نامه مجازند برای بازآفرینی محدوده‌ها و محلات هدف و انعقاد قرارداد تسهیلات، هزینه‌های غیرساختمانی، حداکثر ده درصد (۱۰٪) از کل سرمایه‌گذاری طرح و برنامه را به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول تسهیلات بپذیرند.

ماده ۱۹- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است پس از تصویب شورای پول و اعتبار تمهیدات لازم جهت کاهش سود تسهیلات خرید مسکن (صندوق یکم) در بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری از هشت درصد (۸٪) به شش درصد (۶٪) را فراهم نماید.

ماده ۲۰- وزارتخانه‌های نیرو و نفت موظف‌اند با همکاری وزارت راه و شهرسازی (شرکت) نسبت به برقراری انشعابات آب، برق و گاز و تقسیط و تخفیف حق و هزینه انشعاب برای یکصد هزار واحد مسکونی (تا سقف سیصد و پنجاه میلیارد (۳۵۰٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال) در هر سال برای واحدهای اصلی مشمول طرح (تا سال ۱۴۰۰) اقدام کنند. معادل بخشودگی (تخفیف) توسط سازمان برنامه و بودجه کشور به شرکت‌های عهده‌دار خدمات مربوط تخصیص می‌یابد.

ماده ۲۱- با ابلاغ این تصویب‌نامه محدوده‌های مصوب بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری و موضوع فعالیت‌های این تصویب‌نامه مشمول کلیه تشویق‌ها، معافیت‌ها، و تخفیف‌های مورد عمل در مناطق محروم می‌شود.

معاون اول رئیس‌جمهور - اسحاق جهانگیری

پیوست ۹: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور، جهاد کشاورزی و صندوق توسعه ملی

«تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی و صندوق توسعه ملی»

این تفاهم‌نامه به منظور اجرای برنامه تولید و اشتغال وزارت جهاد کشاورزی برای سال ۱۳۹۷ با تاکید بر ایجاد و تثبیت اشتغال از طریق حرکت از کشاورزی رایج به کسب و کارهای کشاورزی و با تمرکز بر تامین مالی زنجیره عرضه/ارزش، فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی و صندوق توسعه ملی منعقد می‌شود.

ماده یک) اهداف تفاهم‌نامه

اجرای شدن برنامه تولید و اشتغال در حوزه کسب و کارهای کشاورزی به شرح برنامه پیوست در قالب موارد ذیل:

- الف) تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی برای اشتغال بیش از ۸۲ هزار نفر در چارچوب رسته‌های ذیل:
  - رسته فعالیت محصولات گلخانه
  - رسته فعالیت شیلات و آبزیان
  - رسته فعالیت گیاهان دارویی
  - رسته فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی
  - رسته فعالیت محصولات دامی
  - رسته فعالیت خدمات دامپزشکی و گیاهپزشکی
  - رسته فعالیت خدمات فنی و مشاوره ای مرتبط با کشاورزی
  - رسته فعالیت ساماندهی کسب و کارهای نوپا و دانش بنیان مرتبط با کشاورزی
  - رسته فعالیت خدمات مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی
  - رسته فعالیت خدمات توسعه کسب و کارهای بازرگانی
- ب) برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال:
  - برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی و نوسازی
  - برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب تامین سرمایه در گردش واحدها
- ج) پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی

ماده دو) نحوه تامین منابع مالی

- الف) تامین مالی برنامه تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی:
  - ۱۵ درصد منابع مالی مورد نیاز از محل آورده متقاضی
  - ۵۶۱۴۲ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور
  - ۵۷۲۱ میلیارد ریال پارانه نرخ سود تسهیلات در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور
  - ۲۷۴۲۸ میلیارد ریال تسهیلات از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی، که نیازمند پرداخت پارانه نرخ سود تسهیلات نیست.
- ب) تامین مالی برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی، نوسازی و سرمایه در گردش واحدها:

- ۲۰۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی برای بازسازی و نوسازی واحدهای تولیدی، که نیازمند پرداخت ۱۵۹۴ میلیارد ریال یارانه سود تسهیلات، در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور است.
- ۳۵۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل منابع نظام بانکی برای تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی، که مستلزم پرداخت ۱۰۵۰ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات، در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور است.
- (ج) تامین مالی پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی:
- ۴۲۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی برای پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی، که مستلزم پرداخت ۵۰۴ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات، در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور است.
- ۲۸۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی، که نیازمند پرداخت یارانه نرخ سود تسهیلات نیست.

تبصره ۵: چنانچه تا پایان مهلت مقرر، جذب اعتبارات در هر یک از استان‌های کشور کمتر از مقدار اعتبار مصوب و تخصیص یافته باشد، با رعایت مفاد تبصره ۲ ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، امکان توزیع مجدد اعتبارات جذب نشده با پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و تایید سازمان برنامه و بودجه کشور تا سقف ۲۰ درصد از اعتبارات مصوب بین استان‌ها وجود دارد.

ماده سه) تعهدات سازمان برنامه و بودجه کشور

- تامین منابع مالی و تخصیص اعتبار مورد نیاز کمک‌های فنی و اعتباری در قالب یارانه سود تسهیلات پیش‌بینی شده در ماده ۲ برای اجرای پروژه‌های برنامه تولید و اشتغال در بخش کشاورزی بر اساس آیین‌نامه اجرایی بند الف تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور متناسب با تعداد شغل ایجاد شده و پیشرفت عملیاتی برنامه
- نظارت عالی بر حسن اجرای پروژه‌های برنامه تولید و اشتغال در حوزه کسب و کارهای کشاورزی

ماده چهار) تعهدات وزارت جهاد کشاورزی

- تهیه دستورالعمل اجرایی و نظارتی برنامه‌های موضوع ماده یک این تفاهم‌نامه طرف مدت دو هفته بعد از امضای این تفاهم‌نامه در همکاری با سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق توسعه ملی
- اجرای برنامه‌های تولید و اشتغال موضوع ماده یک این تفاهم‌نامه
- اجرای برنامه‌های نهادسازی برای توسعه رسته‌های منتخب در چارچوب دستورالعمل اجرایی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- نظارت بر اجرای پروژه برنامه تولید و اشتغال در حوزه کسب و کارهای کشاورزی با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حسب ارتباط موضوع
- ارائه اطلاعات مورد نیاز برای نظارت بر حسن اجرای برنامه موضوع ماده یک این تفاهم‌نامه به سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- ارایه گزارش پیشرفت برنامه به صورت ماهانه به سازمان برنامه و بودجه کشور

ماده پنج) تعهدات صندوق توسعه ملی

- سپرده‌گذاری منابع لازم برای تامین اعتبارات مورد نیاز اجرای برنامه، موضوع بندهای الف) و ب) ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری در چارچوب مصوبات هیئت امناء، ضوابط، مقررات و اساسنامه صندوق نزد بانک‌های عامل.

این تفاهم‌نامه در پنج ماده و سه نسخه در تاریخ ۱۳۹۷/۸/۲۶ به امضاء طرفین رسیده و مبادله گردید و هر نسخه از آن حکم واحد دارد که از تاریخ امضاء معتبر می‌باشد.

مرتضی شهینزاده
رئیس هیات عامل صندوق توسعه ملی

محمد باقر نوبخت
معاون رئیس جمهور
و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

محمود حجتی
وزیر جهاد کشاورزی

پیوست ۱۰: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت

«تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت»

این تفاهم‌نامه به منظور اجرای برنامه تولید و اشتغال حوزه صنعت و معدن برای سال ۱۳۹۷ با تأکید بر ایجاد و تثبیت اشتغال و با تمرکز بر تأمین مالی خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینکی مرتبط با آن، فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت منعقد می‌شود.

ماده یک) اهداف تفاهم‌نامه

اجرائی شدن برنامه تولید و اشتغال در حوزه کسب و کارهای صنعتی و معدنی به شرح برنامه پیوست در قالب موارد ذیل:

- الف) برنامه تکمیل طرح‌های نیمه تمام صنعتی و معدنی؛
- ب) برنامه توسعه واحدهای موجود (بازسازی و نوسازی)؛
- ج) تأمین سرمایه در گردش برای واحدهای فعال صنعتی و معدنی موجود؛
- د) کمک‌های فنی و اعتباری در راستای توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینکی مرتبط با برنامه‌های فوق.

ماده دو) نحوه تأمین منابع مالی

الف) برنامه تکمیل طرح‌های نیمه تمام صنعتی و معدنی:

- ۴۰۲۱۸ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی (موضوع بندهای الف) و (ب) ماده ۵۲ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)) و نظام بانکی به نسبت مساوی؛
- ۳۱۸۴ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات.
- ب) برنامه توسعه واحدهای موجود (بازسازی و نوسازی):
- ۷۰۴۳۵ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی (موضوع بندهای الف) و (ب) ماده ۵۲ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)) و نظام بانکی به نسبت مساوی؛
- ۵۵۷۷ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات.
- ج) تأمین سرمایه در گردش برای واحدهای فعال صنعتی و معدنی موجود:
- ۹۰۶۴۶ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی (موضوع بندهای الف) و (ب) ماده ۵۲ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)) و نظام بانکی به نسبت مساوی؛
- ۱۴۵۰ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات.
- د) کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینکی:
- ۴۶۶ میلیارد ریال کمک بلاعوض برای توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینکی مرتبط با فعالیت‌های موضوع این برنامه.

تبصره: چنانچه تا پایان مهلت مقرر، جذب اعتبارات در هر یک از استان‌های کشور کمتر از مقدار اعتبار مصوب و تخصیص یافته باشد، با رعایت مفاد تبصره ۲ ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، امکان توزیع مجدد اعتبارات جذب نشده با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور تا سقف ۲۰ درصد از اعتبارات مصوب بین استان‌ها وجود دارد.

ماده سه) تعهدات سازمان برنامه و بودجه کشور

- تأمین منابع مالی و تخصیص اعتبار مورد نیاز کمک‌های فنی و اعتباری در قالب یارانه سود تسهیلات و کمک‌های بلاعوض پیش‌بینی شده در ماده ۲ برای اجرای پروژه‌های برنامه تولید و اشتغال در بخش‌های صنعت و معدن بر اساس آیین‌نامه اجرایی بند الف تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور متناسب با تعداد شغل ایجاد شده و پیشرفت عملیاتی برنامه؛

- نظارت عالی بر حسن اجرای پروژه‌های برنامه تولید و اشتغال در حوزه فعالیت‌های صنعتی و معدنی موضوع برنامه.

ماده چهارم (تعهدات وزارت صنعت، معدن و تجارت)

- تهیه دستورالعمل اجرایی و نظارتی برنامه‌های موضوع ماده یک این تفاهم‌نامه ظرف مدت دو هفته بعد از امضای این تفاهم‌نامه در همکاری با سازمان برنامه و بودجه کشور و صندوق توسعه ملی؛
- اجرای برنامه‌های تولید و اشتغال موضوع ماده یک این تفاهم‌نامه؛
- نظارت بر اجرای پروژه برنامه تولید و اشتغال در حوزه فعالیت‌های صنعتی و معدنی با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور؛
- ارائه اطلاعات مورد نیاز برای نظارت بر حسن اجرای برنامه موضوع ماده یک این تفاهم‌نامه به سازمان برنامه و بودجه کشور؛
- ارایه گزارش پیشرفت برنامه به صورت ماهانه به سازمان برنامه و بودجه کشور.

این تفاهم‌نامه در چهار ماده و دو نسخه در تاریخ ۱۳۹۷/۹/۲۰ به امضاء طرفین رسیده و مبادله گردید و هر نسخه از آن حکم واحد دارد که از تاریخ امضاء معتبر می‌باشد.

رضا رحمانی
وزیر صنعت، معدن و تجارت

مهدی باقرنوبخت
معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

پیوست ۱۱: تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

در راستای ایجاد زمینه برای افزایش میزان رشد درآمد ناخالص ملی در بخش اقتصاد فرهنگ و هنر و ایجاد انگیزه برای کارآفرینی در صنوف و فعالان فرهنگی و هنری موضوع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، این تفاهم‌نامه فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به منظور اجرایی شدن برنامه اشتغال فرهنگ و هنر در سال ۱۳۹۷ منعقد می‌گردد.

ماده یک) اهداف تفاهم‌نامه:

اجرائی شدن برنامه اشتغال فرهنگ و هنر در سال ۱۳۹۷ که پیوست این تفاهم‌نامه می‌باشد. هدف اصلی برنامه، ایجاد ۱۹۹۴۱ نفر شغل در سه رسته فعالیت کسب و کارهای رسانه‌ای و تولید محتوای دیجیتال، کسب و کارهای فرهنگی و کسب و کارهای هنری می‌باشد.

ماده دو) منابع مالی و نحوه تأمین اعتبار:

- ۴۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض دولت برای سه رسته فعالیت
- ۲۰۸۲۶ میلیارد ریال اعطای کل تسهیلات بانکی
- ۱۶۴۵۶ میلیارد ریال تسهیلات اشتغال شهری از محل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷
- ۴۳۷۰ میلیارد ریال از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری
- ۸۱۷ میلیارد ریال یارانه سود تسهیلات اشتغال شهری از محل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷

ماده سه) تعهدات سازمان برنامه و بودجه کشور:

- تأمین منابع مالی و تخصیص اعتبار مورد نیاز برای کمک‌های بلاعوض و تأمین یارانه سود تسهیلات (مطابق ماده (۲) این تفاهم‌نامه)
- نظارت بر حسن اجرای پروژه‌های برنامه موضوع ماده (۱) این تفاهم‌نامه

ماده چهار) تعهدات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی:

- اجرای برنامه اشتغال فرهنگ و هنر در سال ۱۳۹۷ (موضوع ماده یک این تفاهم‌نامه)
  - عقد قرارداد با بانک عامل برای پرداخت تسهیلات
  - ایجاد سامانه پایش و رصد عملیات اجرایی طرح و نحوه تخصیص منابع سهم دولت و شبکه بانکی به همراه مستندات به تفکیک رسته فعالیت
  - ارائه گزارش پیشرفت برنامه اشتغال موضوع این تفاهم‌نامه به صورت ماهانه به سازمان برنامه و بودجه کشور
- این تفاهم‌نامه در چهار ماده و دو نسخه در تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۰۱ به امضای طرفین رسید و مبادله گردید و هر نسخه از آن حکم واحد دارد که از تاریخ امضاء معتبر می‌باشد.

میدان ماسی
وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

مجموعه فرهنگت
مسئول رئیس جمهوری و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

پیوست ۱۲: دستورالعمل اجرایی و نظارتی برنامه تولید و اشتغال حوزه کشاورزی

این دستورالعمل به منظور اجرایی نمودن برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه‌وبودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی و صندوق توسعه ملی در چارچوب آیین‌نامه اجرایی شماره ۵۳۹۰۵/ت/۵۳۴۰ هـ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰ به شرح زیر مورد توافق قرار گرفت.

ماده ۱- تعاریف:

- سازمان: سازمان برنامه‌وبودجه کشور
- صندوق: صندوق توسعه ملی
- وزارت: وزارت جهاد کشاورزی
- کارگروه ملی: این کارگروه با مسئولیت وزارت جهاد کشاورزی و عضویت نمایندگان سازمان برنامه‌وبودجه کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت نیرو و سازمان محیط‌زیست تشکیل و نسبت به بررسی و تأیید طرح‌های مربوطه در چارچوب ضوابط اعلام‌شده اقدام می‌نمایند.
- کارگروه استانی: این کارگروه با مسئولیت سازمان جهاد کشاورزی استان و عضویت نمایندگان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان، سازمان آب منطقه‌ای استان و اداره کل محیط‌زیست استان تشکیل و نسبت به بررسی و تأیید طرح‌های مربوطه در چارچوب ضوابط اعلام‌شده اقدام می‌نمایند.
- بانک عامل: بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری که دارای قرارداد عاملیت (سپرده‌گذاری) با صندوق می‌باشند.
- متقاضی: متقاضی شامل کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی بخش‌های خصوصی و تعاونی در حوزه فعالیت‌های اقتصادی می‌باشد که تقاضای دریافت تسهیلات بانکی را جهت انجام فعالیت در چارچوب این دستورالعمل دارد.
- تفاهم‌نامه: تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه‌وبودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی و صندوق توسعه ملی مورخ ۱۳۹۷/۸/۲۶ و برنامه ضمیمه آن (به شرح پیوست)
- سامانه: سامانه تسهیلات بانکی وزارت به نشانی (TBanki.Maj.ir)

ماده ۲- وزارت مکلف است با هماهنگی صندوق ظرف یک هفته پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به تعیین بانک عامل اقدام نماید و مراتب را به اطلاع سازمان برساند.

تبصره ۱: صندوق مکلف است ظرف مدت یک هفته پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به انعقاد قرارداد عاملیت (سپرده‌گذاری ریالی) به میزان ۴۰۱۷۱ میلیارد ریال نزد بانک عامل اقدام نماید.

تبصره ۲: سازمان موظف است پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به مبادله موافقت‌نامه یارانه سود تسهیلات موضوع این تفاهم‌نامه به مبلغ ۸۸۶۹ میلیارد ریال اقدام و متناسب با پیشرفت برنامه‌های تفاهم‌نامه آن را به حساب وزارت واریز نماید. وزارت نیز با توجه به قراردادهای عاملیت با بانک عامل نسبت به تخصیص متناسب با سهم هر بانک اقدام خواهد نمود.

تبصره ۳: یارانه سود تسهیلات موضوع این تفاهم‌نامه بر اساس موافقت‌نامه مبادله شده بین سازمان و وزارت، متناسب با عملکرد تسهیلات اعطایی موضوع تفاهم‌نامه برای پرداخت به بانک عامل، در اختیار وزارت قرار خواهد گرفت.

ماده ۳- سازوکار اجرایی تفاهم‌نامه به شرح زیر است:

- ۱- اطلاع‌رسانی درخصوص برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه توسط وزارت در سطوح ملی، استانی و شهرستانی؛

- ۲- ثبت‌نام متقاضیان موضوع این تفاهم‌نامه در سامانه (وزارت مکلف است سامانه را متناسب با برنامه‌ها و شرایط تفاهم‌نامه روزآمد کند)؛
- ۳- بررسی و تأیید اولیه طرح پیشنهادی متقاضی به انضمام مدارک و مستندات و اعلام تأیید و یا رد آن از نظر اهلیت و توجیهات فنی، اقلیمی و زیست‌محیطی آن توسط مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان و سپس سازمان جهاد کشاورزی استان در سامانه حداکثر ظرف مدت یک هفته؛
- ۴- طرح‌های تأیید اولیه شده برای بررسی و تأیید در اختیار کارگروه استانی/ ملی قرار می‌گیرد.
- ۵- فرایند بررسی نهایی و تصویب طرح‌های تأیید اولیه شده حداکثر ظرف دو هفته به شرح زیر است:
الف: طرح‌های با تسهیلات درخواستی تا سقف ۱۰۰ میلیارد ریال در کارگروه استانی؛
ب: طرح‌های با تسهیلات درخواستی بیش از ۱۰۰ میلیارد ریال در کارگروه ملی؛
ج: طرح‌های مطرح‌شده در کارگروه استانی/ ملی با حداقل امضاء موافق ۳ عضو کارگروه استانی/ ملی مصوب می‌شود؛
د: طرح‌های مصوب توسط کارگروه استانی/ ملی برای بانک عامل ارسال خواهد شد؛
- تبصره ۱: مسئول کارگروه استانی/ ملی می‌تواند حسب مورد برای اخذ نظرات کارشناسی از بانک عامل جهت شرکت در کارگروه دعوت نماید.
- ۶- بررسی توجیه فنی، اقتصادی و مالی طرح، اهلیت و توان سرمایه‌گذار و نیز بانک‌پذیری پروژه توسط بانک عامل و اعلام تأیید (همراه با جزییات طرح) و یا رد آن (با استدلال‌های لازم) به وزارت و متقاضی حداکثر ظرف مدت یک ماه؛
- ۷- عقد قرارداد و پرداخت تسهیلات بانکی به متقاضی در چارچوب ضوابط و مقررات بانکی توسط بانک عامل.

ماده ۴- بر اساس نظام‌نامه صندوق، استفاده مجدد از منابع آن توسط متقاضی صرفاً در صورت دارا بودن شرایط زیر مجاز است:

- ۱- اقساط معوق نداشته باشند؛
- ۲- پیشرفت فیزیکی سرمایه‌گذاری قبلی متناسب با برنامه باشد؛
- ۳- برای طرح توسعه یا سرمایه‌گذاری جدید باشد.

ماده ۵- چنانچه تا پایان مهلت مقرر، جذب اعتبارات در هر یک از استان‌های کشور کمتر از مقدار اعتبار مصوب و تخصیص یافته باشد، با رعایت مفاد تبصره ۲ ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، امکان توزیع مجدد اعتبارات جذب نشده با پیشنهاد وزارت و تأیید سازمان تا سقف ۲۰٪ از اعتبارات مصوب بین استان‌ها وجود دارد.

ماده ۶- سهم مناطق برخوردار و غیربرخوردار از تسهیلات موضوع این تفاهم‌نامه در برنامه‌های ده رسته فعالیت منتخب، بازسازی و نوسازی واحدهای موجود و تأمین سرمایه در گردش به ترتیب ۵۵ و ۴۵ درصد است.

ماده ۷- ضوابط تسهیلات برنامه‌های موضوع این تفاهم‌نامه به شرح زیر است:

- ۱- بانک عامل منابع خود را با نرخ ۱۸ درصد به این برنامه اختصاص می‌دهند.
- ۲- به‌استثنای برنامه تأمین سرمایه در گردش، منابع لازم برای پرداخت تسهیلات برنامه‌های موضوع این تفاهم‌نامه با قدرالسهم برابر از محل سپرده‌گذاری ریالی صندوق توسعه ملی و منابع بانک عامل تأمین می‌شود.
- ۳- نرخ سود سپرده‌گذاری صندوق برای پرداخت تسهیلات به متقاضیان بر اساس نظام‌نامه ضوابط و شرایط اعطای تسهیلات ریالی است.
- ۴- بازپرداخت تسهیلات موضوع این دستورالعمل بر اساس نظام‌نامه ضوابط و شرایط اعطای تسهیلات ریالی صندوق توسعه ملی و ضوابط بانک عامل خواهد بود.

- ۵- تسهیلات موضوع برنامه تأمین سرمایه در گردش از محل منابع داخلی بانک عامل تأمین می‌شود و سه درصد یارانه سود تسهیلات از سوی دولت، به این تسهیلات اختصاص می‌یابد.
- ۶- شرایط بازپرداخت تسهیلات همه برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه (به‌استثنای برنامه تأمین سرمایه در گردش که یک‌ساله است) به‌طور متوسط دارای شش ماه دوره ساخت، شش ماه تنفس و اقساط بازپرداخت پنج‌ساله (هرسال یک قسط) است.
- ۷- یارانه نرخ سود تسهیلات برنامه بازسازی و نوسازی در مناطق برخوردار و غیر برخوردار به ترتیب ۲ و ۴ درصد است.
- ۸- سقف یارانه سود تسهیلات قابل تأمین از سوی دولت برای برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی ۵۰۴ میلیارد ریال است.
- ۹- یارانه سود تسهیلات برنامه ده رسته منتخب تا سقف ۵۷۲۱ میلیارد ریال توسط دولت به نحوی تأمین خواهد شد که نرخ سود تسهیلات به مقدار نرخ‌های درج شده در جدول زیر کاهش یابد.

نرخ سود(درصد)		عنوان طرح	رسته فعالیت‌ها
مناطق غیر برخوردار	مناطق برخوردار		
۷	۹	تولید محصولات گلخانه‌ای	محصولات گلخانه‌ای
۷	۹	تولیدات شیلات و آبزیان	شیلات و آبزیان
۷	۹	تولید گیاهان دارویی و زعفرانی	گیاهان دارویی
۱۲	۱۴	توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی	صنایع تبدیلی و تکمیلی
۱۲	۱۵/۱	پرورش و فرآوری دام و طیور (غیر از مرغ گوشتی و تخم‌گذار) و زنبورعسل	محصولات دامی
۱۲	۱۵/۱	توسعه خدمات کسب‌وکارهای کلینک‌های دامپزشکی و گیاه‌پزشکی	دامپزشکی و گیاه‌پزشکی
۱۲	۱۵/۱	توسعه و ساماندهی واحدهای تأمین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی	خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با کشاورزی
۱۲	۱۵/۱	ساماندهی واحدهای پیشرو - دانش‌بنیان و استارت‌آپ‌ها	ساماندهی کسب‌وکارهای نوپا و دانش‌بنیان مرتبط با کشاورزی
۱۲	۱۵/۱	توسعه خدمات مکانیزاسیون، تأمین نهاده‌های کشاورزی و توسعه فعالیت‌های دانش	مکانیزاسیون و مدرن سازی کشاورزی
۱۲	۱۵/۱	توسعه خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	کسب‌وکارهای بازرگانی

ماده ۸- سقف تعهدات دولت برای پرداخت یارانه سود تسهیلات ۸۸۶۹ میلیارد ریال است. پرداخت اضافه سود، جریمه دیرکرد، وجه التزام و/یا هرگونه مبلغ اضافی ناشی از عدم اتمام و/یا راه‌اندازی به‌موقع پروژه بر اساس قرارداد فی‌مابین متقاضی و بانک عامل بر عهده متقاضی است و در این خصوص مسئولیتی بر عهده دولت نمی‌باشد.

تبصره: بانک عامل باید تا سقف یارانه سود دریافتی از وزارت نسبت به انعقاد قرارداد با متقاضیان اقدام نماید.

ماده ۹- پرداخت یارانه سود تسهیلات بانکی منوط به تحقق برنامه‌های هدف‌گذاری شده در چارچوب این تفاهم‌نامه است. وزارت مکلف است سازوکار پرداخت یارانه سود تسهیلات به متقاضی را به‌گونه‌ای طراحی و اجرا نماید که باعث افزایش انگیزه متقاضی برای عمل به تعهدات مالی خود نسبت به بانک عامل و انجام تعهدات خود در خصوص حفظ و ایجاد فرصت‌های شغلی هدف‌گذاری شده در چارچوب تفاهم‌نامه گردد.

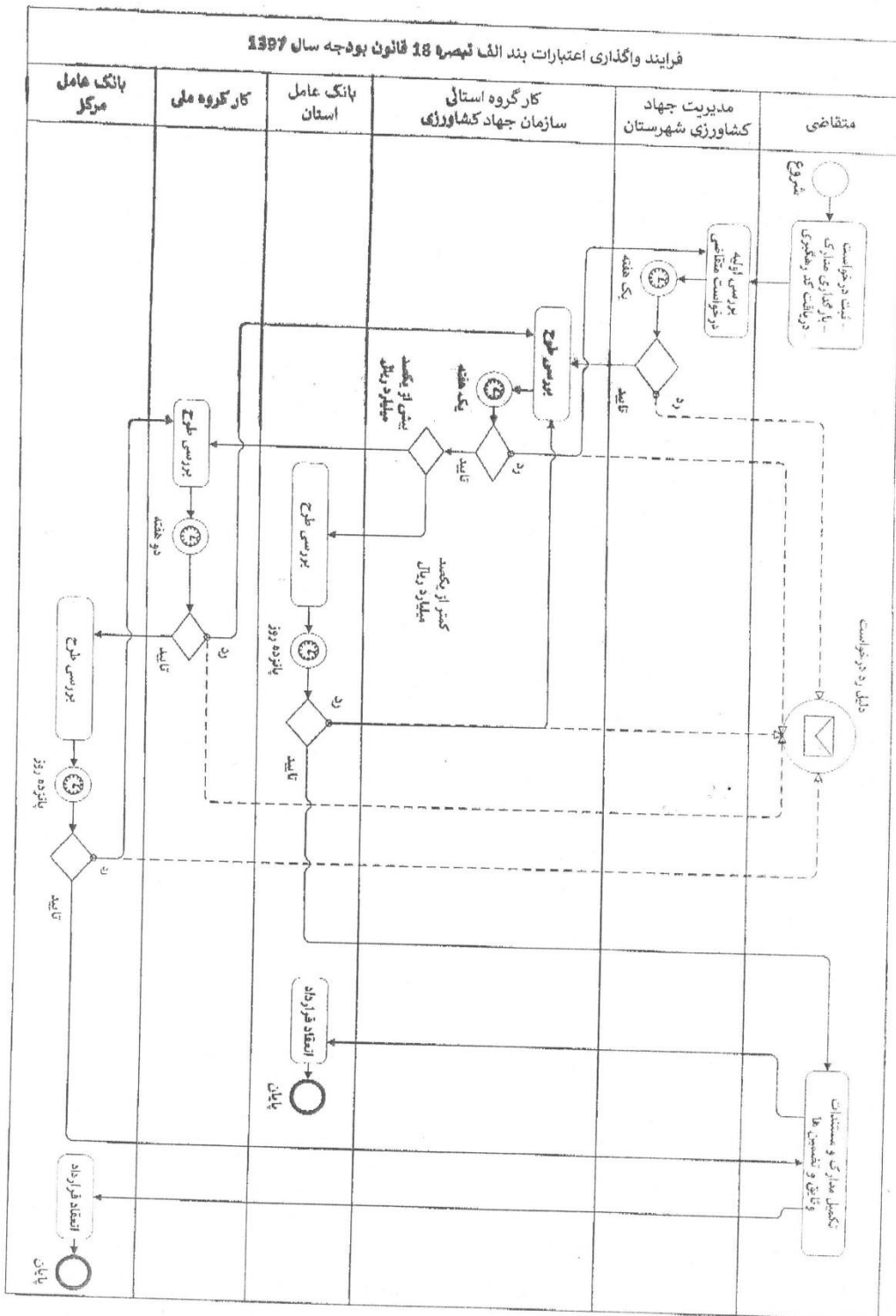
ماده ۱۰- وزارت موظف است بخش کنترل پروژه و نظارت بر دوران بهره‌برداری طرح‌های دریافت‌کننده تسهیلات را با هماهنگی سازمان در سامانه تعبیه نماید.

تبصره: بانک عامل موظف است گزارش عملکرد تسهیلات موضوع تفاهم‌نامه را به صورت هفتگی در اختیار وزارت قرار دهد.

ماده ۱۱- وزارت موظف است دسترسی نظارتی برای اعضای کارگروه استانی/املی را در همه مراحل اجرایی برنامه‌های موضوع این تفاهم‌نامه از طریق سامانه فراهم نماید.

تبصره: بانک عامل موظف است امکان ارتباط بین سامانه و سامانه‌های بانکی مربوط به خود را فراهم نماید.

ماده ۱۲- وزارت مکلف است ماهانه گزارش پیشرفت عملیاتی برنامه‌های موضوع این تفاهم‌نامه را به سازمان ارائه نماید. این دستورالعمل در ۱۲ ماده تنظیم شده و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا می‌باشد.

پیوست ۱۳: دستورالعمل اجرایی و نظارتی برنامه تولید و اشتغال حوزه صنعت و معدن

این دستورالعمل به منظور اجرایی نمودن برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه‌وبودجه کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت و صندوق توسعه ملی در چارچوب آیین‌نامه اجرایی شماره ۵۳۹۰۵/ت/۵۵۳۴۰ هـ — مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰ به شرح زیر مورد توافق قرار گرفت.

ماده ۱ – تعاریف:

- سازمان: سازمان برنامه‌وبودجه کشور؛
- صندوق: صندوق توسعه ملی؛
- وزارت: وزارت صنعت، معدن و تجارت؛
- کارگروه استانی: کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید استان؛
- کارگروه بررسی: کارگروهی با مسئولیت نماینده سازمان صنعت، معدن و تجارت استان و با عضویت نمایندگان استانداری، سازمان‌های استانی برنامه‌وبودجه، بانک عامل، شرکت شهرک‌های صنعتی استان و عنداللزوم نماینده دستگاه(های) نظارتی با تشخیص استاندار محترم، جهت بررسی و پذیرش اولیه درخواست متقاضیان؛
- کمیته نظارت: کارگروهی با مسئولیت نماینده سازمان صنعت، معدن و تجارت استان و با عضویت نمایندگان استانداری، سازمان برنامه‌وبودجه کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، شرکت شهرک‌های صنعتی استان و حسب مورد بانک عامل و عنداللزوم نماینده دستگاه(های) نظارتی با تشخیص استاندار محترم، به منظور پایش اثربخشی پرداخت تسهیلات برای تحقق اهداف تعیین شده (تثبیت و یا افزایش اشتغال) و صدور مجوز تخصیص یارانه؛
- بانک عامل: بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری دارای قرارداد عاملیت (سپرده‌گذاری) با صندوق؛
- متقاضی: متقاضی مشمول این دستورالعمل شامل کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی بخش‌های خصوصی و تعاونی دارای مجوز تولیدی از وزارت صنعت، معدن و تجارت و صنوف تولیدی دارای مجوز بر اساس قانون نظام صنفی کشور، که تقاضای دریافت تسهیلات بانکی جهت انجام فعالیت موضوع این دستورالعمل را دارند؛
- تفاهم‌نامه: تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه‌وبودجه کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت و صندوق توسعه ملی مورخ ۱۳۹۷/۹/۲۰ و برنامه ضمیمه آن (به شرح پیوست)؛
- سامانه: درگاه اطلاعات و خدمات وزارت صنعت، معدن و تجارت به نشانی (www.behinyab.ir).

ماده ۲ – وزارت مکلف است با هماهنگی صندوق ظرف یک هفته پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به تعیین بانک(های) عامل اقدام نماید و مراتب را به اطلاع سازمان برساند.

تبصره ۱ – صندوق مکلف است ظرف مدت یک هفته پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به انعقاد قرارداد عاملیت (سپرده‌گذاری ریالی) به میزان ۱۰۰،۶۴۹ میلیارد ریال اقدام نماید.

تبصره ۲ – یارانه سود تسهیلات موضوع تفاهم‌نامه، با سرجمع مبلغ ۱۰۲۱۱ میلیارد ریال، بر اساس موافقت‌نامه مبادله شده بین سازمان و وزارت، برای تودیع نزد بانک عامل، به صورت مرحله‌ای و متناظر با پیشرفت برنامه در اختیار وزارت قرار خواهد گرفت.

تبصره ۳ – پس از مبادله موافقت‌نامه بین وزارت و سازمان، وزارت مکلف است ظرف یک هفته نسبت به انعقاد قرارداد عاملیت با بانک عامل جهت تأمین تسهیلات موردنیاز و تودیع یارانه سود تسهیلات، متناسب با مبلغ قرارداد عاملیت با سرجمع ۱۰۲۱۱ میلیارد ریال اقدام نماید.

تبصره ۴- سقف تعهدات دولت برای پرداخت یارانه سود تسهیلات ۱۰۲۱۱ میلیارد ریال است. پرداخت اضافه سود، جریمه دیرکرد، وجه التزام و یا هرگونه مبلغ اضافی ناشی از عدم اتمام و یا راه‌اندازی به موقع پروژه بر اساس قرارداد فی مابین متقاضی دریافت تسهیلات و بانک عامل، بر عهده متقاضی است و در این خصوص مسئولیتی بر عهده دولت نمی‌باشد.

تبصره ۵- به‌منظور توسعه خوشه‌های صنعتی، خدمات کلینیکی در زمینه افزایش ظرفیت واحدهای تولیدی و یا نوسازی و بازسازی واحدهای تولیدی مبلغ ۴۶۶ میلیارد ریال به‌عنوان کمک بلاعوض در نظر گرفته می‌شود که اهداف کمی و جزئیات فعالیت‌های آن در برنامه پیوست تفاهم‌نامه متبادله بین سازمان و وزارت پیش‌بینی شده است.

ماده ۳- پرداخت یارانه سود تسهیلات بانکی منوط به رعایت ماده ۸ آیین‌نامه اجرایی بند ل ماده ۲۸ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) است.

ماده ۴- نحوه اجرای تفاهم‌نامه به شرح زیر است:

۱. اطلاع‌رسانی درخصوص برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه توسط وزارت در سطح ملی، استانی و شهرستانی؛
۲. وزارت مکلف است فرایند و فرم‌های مرتبط با اجرای تفاهم‌نامه را با ایجاد دسترسی‌های لازم برای عوامل اجرایی و سازمان‌های نظارتی، در سامانه طراحی و پیاده‌سازی نماید به‌نحوی که، کلیه عملیات اجرایی و نظارتی، ازجمله مراحل زیر، از طریق فرایند پیاده‌سازی شده صورت گیرد؛
۳. ثبت‌نام متقاضیان موضوع این تفاهم‌نامه در سامانه؛
۴. بررسی و تأیید اولیه طرح پیشنهادی متقاضی توسط کارگروه بررسی و انعکاس به کارگروه استانی؛
۵. بررسی و تصویب نهایی طرح ارسالی از کارگروه بررسی توسط کارگروه استانی و ابلاغ طرح‌های مصوب به بانک عامل؛
۶. بررسی توجیه فنی، اقتصادی و مالی طرح، اهلیت و توان سرمایه‌گذار و نیز بانک‌پذیری پروژه توسط بانک عامل و اعلام تأیید (همراه با جزئیات طرح) و یا اعلام دلایل رد آن در سامانه؛
۷. عقد قرارداد، پرداخت تسهیلات بانکی به متقاضی در چارچوب ضوابط و مقررات بانکی توسط بانک عامل و تعیین میزان یارانه موردنیاز در سامانه؛
۸. نظارت بر اجرای حسن انجام کار متقاضی و تأیید انطباق با اهداف پیش‌بینی شده و صدور مجوز پرداخت یارانه توسط کمیته نظارت، از طریق فرم‌های مربوط در سامانه.

ماده ۵- بر اساس نظام‌نامه صندوق، استفاده مجدد از منابع آن توسط متقاضی صرفاً در صورت دارا بودن تمامی شرایط زیر مجاز است:

۱. اقساط معوق نداشته باشد؛
۲. پیشرفت فیزیکی سرمایه‌گذاری قبلی متناسب با برنامه باشد؛
۳. برای طرح توسعه یا سرمایه‌گذاری جدید باشد.

ماده ۶- چنانچه تا پایان مهلت مقرر، جذب اعتبارات در هر یک از استان‌های کشور کمتر از مقدار اعتبار مصوب و تخصیص یافته باشد، با رعایت مفاد تبصره ۲ ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، امکان توزیع مجدد اعتبارات جذب نشده با پیشنهاد وزارت و تأیید سازمان تا سقف ۲۰٪ از اعتبارات مصوب بین استان‌ها وجود دارد.

ماده ۷- اولویت استفاده مناطق غیربرخوردار از تسهیلات موضوع این تفاهم‌نامه تا سقف ۵۰ درصد خواهد بود.

ماده ۸- ضوابط تسهیلات برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه به شرح زیر است:

- ۱- بانک عامل منابع خود را با نرخ ۱۸ درصد به این برنامه اختصاص می‌دهند.
- ۲- نرخ سود تسهیلات از محل سپرده‌گذاری ریالی صندوق توسعه ملی بر اساس ضوابط آن صندوق در مناطق برخوردار و غیربرخوردار است.
- ۳- همه تسهیلات موضوع تفاهم‌نامه مشمول دریافت سه درصد یارانه سود تسهیلات از سوی دولت در سقف ۱۰۲۱۱ میلیارد ریال خواهند بود.
- ۴- منابع لازم برای پرداخت تسهیلات همه برنامه‌های موضوع این تفاهم‌نامه با قدرالسهم برابر از محل سپرده‌گذاری ریالی صندوق توسعه ملی و منابع بانک(های) عامل تأمین می‌شود.
- ۵- به استثنای برنامه تأمین سرمایه در گردش که یک‌ساله با اقساط ماهانه است، شرایط تسهیلات سایر برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه دارای حداکثر شش ماه دوره ساخت، حداکثر شش ماه دوره تنفس و حداکثر پنج سال دوره بازپرداخت (هرسال ۱۲ قسط ماهانه) است.

ماده ۹- وزارت مکلف است امکان گزارش‌گیری عوامل اجرایی و نظارتی برنامه‌های عملیاتی موضوع این تفاهم‌نامه را به صورت برخط در سامانه ایجاد نماید.
این دستورالعمل در ۹ ماده تنظیم شده و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا می‌باشد.

پیوست ۱۴: دستورالعمل اجرایی و نظارتی برنامه تولید و اشتغال حوزه بازآفرینی شهری پایدار

این دستورالعمل به منظور اجرایی نمودن برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه همکاری مشترک مورخ ۱۳۹۷/۷/۲۸ فی‌مابین سازمان برنامه‌وبودجه کشور، وزارت راه و شهرسازی و صندوق توسعه ملی در چارچوب آیین‌نامه اجرایی شماره ۵۳۹۰۵/ت/۵۵۳۴۰ هـ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰ و تصویب‌نامه هیئت محترم وزیران به شماره ۲۹۹۰۶/ت/۵۴۹۶۳ هـ مورخ ۱۳۹۷/۳/۱۰ به شرح زیر مورد توافق طرفین قرار گرفت.

ماده ۱- تعاریف و اصطلاحات

- تفاهم‌نامه: تفاهم‌نامه همکاری مشترک مورخ ۱۳۹۷/۷/۲۸ منعقد فی‌مابین سازمان برنامه‌وبودجه کشور، وزارت راه و شهرسازی و صندوق توسعه ملی.
- سازمان: سازمان برنامه‌وبودجه کشور.
- سازمان استان: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان.
- شرکت: شرکت بازآفرینی شهری ایران.
- ستاد استان: ستاد بازآفرینی شهری استان.
- اداره کل: اداره کل راه و شهرسازی استان (دبیرخانه ستاد بازآفرینی شهری استان).
- برنامه اقدام مشترک: برنامه حاوی اطلاعات مربوط به وضعیت شاخص‌های کلیدی محلات هدف پیش و پس از برنامه اقدام مشترک، مشخصات پروژه‌ها و فعالیت‌های لازم برای تحقق اهداف برنامه، برنامه اجرایی پروژه‌ها و فعالیت‌های مذکور و سهم و نقش هر یک از ارکان اجرایی در اجرای پروژه‌ها و انجام فعالیت‌های مذکور.
- ارکان اجرایی: دستگاه‌های اجرایی، شهرداری‌ها، نهادهای توسعه‌گر^۱ و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که در اجرای پروژه‌ها یا انجام فعالیت‌های مصرح در برنامه اقدام مشترک دارای سهم و نقش هستند.

ماده ۲- تهیه و تصویب برنامه اقدام مشترک محلات هدف

۱- ستاد استان موظف است در اولین جلسه پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به نهایی کردن محلات هدف و در صورت لزوم، تغییر محلات در استان، در سقف تعداد محلات و اعتبار استان در برنامه پیوست تفاهم‌نامه اقدام و مراتب را به شرکت و سازمان اعلام نماید.

۲- برنامه اقدام مشترک هر محله در سقف اعتبار استان در برنامه پیوست تفاهم‌نامه توسط شرکت یا شهرداری تهیه و پس از تصویب در ستاد استان توسط رئیس ستاد استان جهت اجرا به ارکان اجرایی ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۱: مسئول تهیه برنامه اقدام مشترک برای هر محله از بین شرکت یا شهرداری توسط ستاد استان تعیین می‌شود.

تبصره ۲: فرم‌های یک و دو پیوست این دستورالعمل جزء لاینفک برنامه اقدام مشترک است.

تبصره ۳: در تدوین برنامه اقدام مشترک، اجرای خدمات زیربنایی و روبنایی بر عهده دستگاه اجرایی تخصصی ذی‌ربط است.

تبصره ۴: در تدوین برنامه اقدام مشترک، اجرای توسعه معابر و فضای عمومی بر عهده شهرداری‌ها است.

۱- تعریف نهاد توسعه‌گر براساس تعریف ارائه شده در تصویب‌نامه هیات محترم وزیران به شماره ۲۹۹۰۶/ت/۵۴۹۶۳ هـ مورخ ۱۳۹۷/۳/۱۰

تبصره ۵: جابجایی اعتبارات بین انواع فعالیت‌های مصرح در برنامه اقدام مشترک مصوب هر محله حداکثر به میزان (۲۵٪) اعتبار هر نوع فعالیت امکان‌پذیر است.

تبصره ۶: اداره کل موظف است یک نسخه از برنامه اقدام مشترک مصوب را به سازمان، شرکت و سازمان استان ارسال نماید.

۳- پس از تصویب برنامه اقدام مشترک در ستاد استان، ارکان اجرایی ملزم به پیش‌بینی اعتبارات موردنیاز برای ایفای نقش و سهم خود در اجرای برنامه مذکور در بودجه سالانه دستگاه خود و اخذ مجوزهای لازم از دستگاه‌های ملی و یا استانی هستند.

ماده ۳- ابلاغ و تخصیص اعتبار

۱- اعتبارات موضوع تفاهم‌نامه پس از مبادله موافقت‌نامه، توسط سازمان به شرکت ابلاغ می‌گردد و متناسب با پیشرفت فیزیکی و مالی به صورت مرحله‌ای تخصیص می‌یابد.

تبصره ۱: پروژه‌های با پیشرفت فیزیکی کمتر از ۵۰ درصد که از محل طرح "مطالعه و کمک به بهسازی و نوسازی بافت فرسوده شهری" و طرح "مطالعات و ساماندهی سکونت‌گاه‌های غیررسمی" قانون بودجه سنواتی تأمین اعتبار می‌گردند، مجاز به تأمین اعتبار از محل اعتبارات موضوع تفاهم‌نامه نمی‌باشند.

تبصره ۲: اجرای پروژه‌های مرمت و بازسازی خانه‌های تاریخی و میراث فرهنگی از محل منابع مالی موضوع این دستورالعمل ممنوع می‌باشد.

تبصره ۳: تأمین اعتبار به منظور تهیه برنامه اقدام مشترک از محل اعتبار موضوع تفاهم‌نامه ممنوع می‌باشد.

تبصره ۴: تأمین اعتبار تهیه برنامه اقدام مشترک از محل طرح‌های "مطالعه و کمک به بهسازی و نوسازی بافت فرسوده شهری" و "مطالعات و ساماندهی سکونت‌گاه‌های غیررسمی" قانون بودجه سنواتی با رعایت ضوابط و مقررات مربوطه، مجاز می‌باشد.

تبصره ۵: در تأمین منابع مالی لازم برای فضاهای شهری، سهم شهرداری با رعایت تبصره ۲ ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی برنامه ملی بازآفرینی پایدار شهری مصوب شماره ۲۹۹۰۶/ت/۵۴۹۶۳ مورخ ۱۳۹۷/۳/۱۰ هـ تعیین خواهد شد.

۲- اعتبارات موضوع تفاهم‌نامه بر اساس پیشرفت فیزیکی و مالی برنامه اقدام مشترک توسط شرکت به ارکان اجرایی پرداخت می‌گردد.

تبصره: اعتبارات پرداختی صرفاً برای پروژه‌ها و فعالیت‌ها برنامه اقدام مشترک مصوب است و هزینه‌کرد آن در خارج از برنامه مذکور ممنوع است.

ماده ۴- تسهیلات مشارکت مدنی ساخت واحدهای مسکونی در محلات هدف

۱- شرکت موظف است ظرف مدت دو هفته پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به انعقاد قرارداد با بانک‌های عامل مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اقدام نماید.

۲- شرکت موظف است به شهرداری‌های محلات مصوب و دفاتر خدمات الکترونیک در خصوص نحوه اعطای تسهیلات موضوع این تفاهم‌نامه اطلاع‌رسانی نماید.

۳- کلیه مراحل درخواست، بررسی و اخذ مرحله‌ای تسهیلات موضوع تفاهم‌نامه در محدوده محلات مصوب باید از طریق سامانه تسهیلات بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری (<http://facility.udrc.ir>) انجام شود و اختصاص تسهیلات بدون ثبت در این سامانه ممنوع است.

۴- سقف تسهیلات مشارکت مدنی دوره ساخت و ودیعه اسکان موقت در اراضی مشمول تفاهم‌نامه بر اساس ماده ۱۷ تصویب‌نامه هیئت محترم وزیران به شماره ۲۹۹۰۶/ت/۵۴۹۶۳ هـ مورخ ۱۳۹۷/۳/۱۰ است.

۵- پرداخت تسهیلات مشارکت مدنی دوره ساخت به واحدهای مسکونی در حال ساخت در چارچوب ضوابط و مقررات بانکی بلامانع است.

۶- شرکت متناسب با درخواست متقاضیان نسبت به توزیع ودیعه اسکان موقت اقدام خواهد نمود.

۷- تودیع وجوه اداره شده نزد بانک‌های عامل تابع آیین‌نامه اجرایی بند ل ماده ۲۸ قانون الحاق برخی مواد به مقررات مالی دولت (۲) است و منابع حاصل از بازپرداخت تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده جزء منابع ادامه برنامه بازآفرینی شهری است.

ماده ۵- نظارت بر برنامه‌ها

۱- شرکت موظف است به نحوی نسبت به تکمیل و به‌روزرسانی سامانه‌های موضوع این دستورالعمل اقدام نماید که امکان رصد و پایش موارد زیر فراهم شود:

الف - بخش برنامه اقدام مشترک محله شامل:

۱ - مستندات برنامه اقدام مشترک

۲- پروژه‌های موضوع جدول دو پیوست دستورالعمل

۳- پیشرفت فیزیکی پروژه‌های برنامه اقدام مشترک

۴- وضعیت اعتبارات پرداختی به پروژه‌های برنامه اقدام مشترک

ب - بخش اعطای تسهیلات مشارکت مدنی ساخت شامل:

۱- اطلاعات متقاضی

۲- اطلاعات پروانه ساختمانی

۳- اطلاعات شروع عملیات ساختمانی

۴- اطلاعات پایان کار عملیات ساختمانی

۵- اطلاعات میزان تسهیلات درخواستی

۶- اطلاعات میزان تسهیلات پرداختی

۲- اداره کل موظف است نسبت به انجام موارد زیر اقدام نماید:

الف: پیگیری اجرای برنامه‌های اقدام مشترک محلات مصوب ستاد استان.

ب: نظارت بر پیشرفت پروژه‌ها و ثبت ماهانه پیشرفت فیزیکی و مالی پروژه‌ها در سامانه.

ج: تهیه گزارش ماهانه پیشرفت کار (فیزیکی و مالی) برنامه اقدام مشترک مصوب از ابتدا تا پایان.

د: ارسال گزارش ماهانه پیشرفت کار به شرکت و سازمان استان.

۳- سازمان استان موظف است گزارش پیشرفت کار ارسالی اداره کل را بررسی و در صورت تأیید به سازمان ارسال نماید.

۴- شرکت موظف است ماهانه گزارش عملکرد کل برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه را به سازمان ارائه نماید.

۵- شرکت موظف است دسترسی به سامانه‌های اجرائی و نظارتی را برای سازمان و سازمان استان فراهم نماید.

ماده ۶ - سایر موارد

۱- مرجع حل و فصل اختلافات بین ارکان اجرایی، ستاد استان است.

۲- در خصوص شهر تهران، تمام وظایف و اختیارات ستاد استان و اداره کل موضوع این دستورالعمل به ترتیب به ستاد بازآفرینی کلان‌شهر تهران و سازمان نوسازی شهر تهران واگذار می‌شود.

پیوست ۱۵: توزیع استانی برنامه‌های تولید و اشتغال مورد تفاهم

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷- استان آذربایجان شرقی

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	آذربایجان شرقی	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۲۶۴۵۵	۵,۹٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۱۶۱۴	۷,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۱۱۷۹	۵,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۸۹۲	۳,۴٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۵۵۱۱۵	۵,۶٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرحهای نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۵۴۲	۳,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۱۲۲	۳,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۸۴۲۵	۶,۵٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۵۷۴۴	۸,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۴۵۵	۸,۲٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۵۷۷۴	۱۱,۲٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۴۹۷۴	۵,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۸۰	۵,۵٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۵۰۷۳	۵,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۶۳	۶,۳٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۲۹	۶,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۶۳	۶,۳٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۲۲۹۰	۴,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۱۸۴	۳,۲٪
وزارت جهاد کشاورزی	بخش کشاورزی	اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۲۰۰۸	۴,۱٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰	۷۵۸	۳,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۶۰	۳,۸٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۷۸۳	۵,۱٪
وزارت جهاد کشاورزی	سرمایه‌درگردش	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۵۴	۵,۱٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۱۰۵۶	۲۵,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۱۲۷	۲۵,۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۲۷۰۷	۲۵,۱٪
سازمان میراث فرهنگی و گردشگری	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۳۲۷۴	۴,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۵۸۱۴	۴,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۲۲	۳,۹٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	آذربایجان شرقی	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۶۲۲	۳,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۲۲۲۲	۳,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۷۶	۳,۵٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۵۹۰	۳,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۶۲	۳,۷٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۴۸۱۰	۳,۷٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۱۹	۳,۷٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۱۸۶۱	۵,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۹	۵,۳٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	-	-
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	-	-
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۸	۳,۲٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۹۰	۳,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۴	۳,۲٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۷۸۲	۱۰,۴٪
اشتغال (نفر)		۳۶۵۸۲	۵۰۰۳	۱۳,۷٪	
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۳۷	۱۰,۴٪	
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۱۵۰۸	۷,۱٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۱۵۰۸	۷,۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۷۰۵۵	۵,۹٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۵۳۰	۳,۵٪	
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۱۰۷	۷,۱٪
وجوه اداره شده (میلیارد ریال)		۱۵۰۰	۱۰۷	۷,۱٪	
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۱۹۷۷	۱۲,۰٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۹۸	۱۲,۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۱۵۲۱	۱۲,۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۴,۸	۱۲,۱٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷- استان آذربایجان غربی

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	آذربایجان غربی	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاه‌ها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۳۹۸۷	۳٫۱٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۷۰۵	۳٫۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۶۴۷	۳٫۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۷۵۲	۲٫۹٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۷۶۷۸	۲٫۸٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۸۸۳	۲٫۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۷۰	۲٫۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۳۸۲۱	۲٫۹٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۳۳۳۸	۴٫۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۲۶۴	۴٫۷٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۲۱۰۴	۴٫۱٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۲۴۹۹	۲٫۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۴۰	۲٫۸٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۲۳۸۱	۲٫۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۲۵	۲٫۵٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۲	۲٫۵٪
		اشتغال (نفر)	۹۰۶۴۶	۲۴۹۹	۲٫۸٪
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۱۷۳۳	۳٫۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۳۱	۱۰۶	۱٫۹٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۱۵۲۲	۳٫۱٪
	بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۵۸۴	۲٫۹٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۴۷	۲٫۹٪
	سرمایه‌درگردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۳۸۲	۳٫۹٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۴۱	۳٫۹٪
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۵۷۰	۱۳٫۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۶۸	۱۳٫۶٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۱۴۶۱	۱۳٫۶٪
	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۸۵۲	۲٫۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۳۲۸۹	۲٫۷٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۵۶۴	۱۶	۲٫۸٪	
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۹۳	-	-	

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	آذربایجان غربی	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۹۶	۰,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۳۵۱	۰,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۱۲	۰,۵٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۲۴۰	۳,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۵۴	۳,۲٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۴۱۶۰	۳,۲٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۰۳	۳,۲٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۱۴۱۳	۴,۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۶	۴,۰٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	-	-
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	-	-
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۲۴	۲,۰٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۲۰	۲,۰٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۱۲۰	۲	۲,۰٪	
توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۹۸	۱,۳٪	
	اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۶۰۲	۱,۶٪	
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۵	۱,۳٪	
سایر کمک‌های فنی و اعتباری	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۵۹	۳,۱٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۵۹	۳,۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۴۰۱۷	۳,۳٪
	بازآفرینی شهری (ودیع مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۵۴۲	۳,۶٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۷	۳,۱٪
	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۷
تسهیلات (میلیارد ریال)			۱۶۴۵۶	۲۲۲	۱,۳٪
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۸۱۷	۱۱	۱,۳٪
اشتغال (نفر)			۱۲۶۵۶	۱۷۱	۱,۴٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۵	۱,۳٪		

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان اردبیل

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	اردبیل	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۷۹۴۴	٪۱,۸
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۶۸۹	٪۳,۰
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۳۶۷	٪۱,۸
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۶۰۷	٪۲,۳
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۱۹۱۷۶	٪۱,۹
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۲۶۷	٪۰,۷
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۲۱	٪۰,۷
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۱۱۴۵	٪۰,۹
وزارت صنعت، معدن و تجارت	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۵۵۵	٪۰,۸
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۴۴	٪۰,۸
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۴۶۴	٪۰,۹
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۱۴۰۶	٪۱,۶
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۲۲	٪۱,۶
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۱۴۰۸	٪۱,۶
وزارت صنعت، معدن و تجارت	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۲	٪۱,۲
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۶	٪۱,۲
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۱۳۷۸	٪۲,۵
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۱۲۲	٪۲,۱
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۱۲۰۴	٪۲,۴
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۲۷۷	٪۱,۴
وزارت جهاد کشاورزی	بازسازی و نوسازی	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۲۲	٪۱,۴
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۱۹۱	٪۳,۴
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۳۶	٪۳,۴
وزارت جهاد کشاورزی	سرمایه‌در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۷۸۰	٪۱۸,۶
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۹۴	٪۱۸,۶
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۲۰۰۰	٪۱۸,۶
سازمان میراث فرهنگی	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۰۹۳	٪۱,۶
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۱۹۴۱	٪۱,۶
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۶	٪۲,۸
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	اردبیل	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۸۷	۰,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۳۶۸	۰,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۱۱	۰,۵٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۱۸۲۰	۲,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۴۴	۲,۶٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۳۳۸۰	۲,۶٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۸۳	۲,۶٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۵۴۶	۱,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۳	۱,۶٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	-	-
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	-	-
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۲	۲,۷٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۶۰	۲,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۷٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۷۸	۱,۰٪
اشتغال (نفر)		۳۶۵۸۲	۸۴۳	۲,۳٪	
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۴	۱,۰٪	
سایر کمک‌های فنی و اعتباری	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۴۳	۳,۰٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۴۳	۳,۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۳۷۹۹	۳,۲٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۲۸	۲,۹٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۶	۳,۰٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۶	۳,۰٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۱۱۱	۰,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۶	۰,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۸۵	۰,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۳	۰,۸٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان اصفهان

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	اصفهان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۳۶۶۲۳	٪۸,۱
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۱۳۱۴	٪۵,۸
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۱۳۳۱	٪۶,۷
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۱۱۴۵	٪۴,۴
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۸۲۵۴۱	٪۸,۴
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۵۰۷۷	٪۱۲,۶
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۴۰۲	٪۱۲,۶
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۲۶۷۶۳	٪۲۰,۶
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۱۷۷۱	٪۲,۵
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۱۴۰	٪۲,۵
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۳۷۶۴	٪۷,۳
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۱۰۹۱۷	٪۱۲,۰
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۱۷۵	٪۱۲,۰
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۱۰۵۰۲	٪۱۲,۰
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۲۲	٪۱۲,۲
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۵۷	٪۱۲,۲
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۳۱۲۰
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۲۷۸	٪۴,۹
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۲۶۴۴	٪۵,۴
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۱۵۷۳	٪۷,۹
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۱۲۵	٪۷,۸
سرمایه‌درگردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۲۱۲۳	٪۶,۱
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۶۴	٪۶,۱
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	-	-
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	-	-
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	-	-
سازمان میراث فرهنگی و گردشگری	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۴۵۸۰	٪۶,۶
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۸۱۳۴	٪۶,۶
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۱	٪۱,۹
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	اصفهان	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۱۹۲۳	۱۰,۷٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۶۸۷۰	۱۰,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۲۳۵	۱۰,۷٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۴۵۰	۳,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۵۹	۳,۵٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۴۵۵۰	۳,۵٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۱۲	۳,۵٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۲۵۷۵	۷,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۱۲	۷,۴٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	-	-
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	-	-
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۹	۳,۳٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۹۵	۳,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۴	۳,۳٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۲۲۱	۱۶,۲٪
اشتغال (نفر)		۳۶۵۸۲	۵۳۸۲	۱۴,۷٪	
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۵۸	۱۶,۲٪	
سایر کمک‌های فنی و اعتباری	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۱۲۲۷	۵,۸٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۱۲۲۷	۵,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۶۳۰۹	۵,۳٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۵۹۱	۳,۹٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۸۷	۵,۸٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۸۷	۵,۸٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۲۹۶۶	۱۸,۰٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۱۴۷	۱۸,۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۲۲۸۱	۱۸,۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۷,۲	۱۸,۲٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان البرز

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	البرز	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۳۹۵۵	۳,۱٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۶۱۸	۲,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۶۳۷	۳,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۶۸۹	۲,۷٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۸	۲۹۸۰۸	۳,۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۲۲۱	۳,۰٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۹۷	۳,۰٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۱۰۵۵۱	۸,۱٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۴۴۱۳	۶,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۳۴۹	۶,۳٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۲۴۰۴	۴,۶٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۳۰۱۹	۳,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۴۸	۳,۳٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۲۸	۲,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۳	۲,۸٪
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۹۲۹
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۶۷	۱,۲٪
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۷۸۸	۱,۶٪
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۴۴۲	۲,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۳۵	۲,۲٪
سرمایه‌در‌گردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۵۴۰	۱,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۱۶	۱,۵٪
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	-	-
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	-	-
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	-	-
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۳۴	۱۶۳۱	۲,۴٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۲۸۹۷	۲,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۳۲	۵,۷٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	البرز	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۵۸۰	۳,۲٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۲۰۷۵	۳,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۷۱	۳,۲٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۱۲۶۰	۱,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۳۰	۱,۸٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۲۳۴۰	۱,۸٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۵۸	۱,۸٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۹۶۶	۲,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۴	۲,۸٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	-	-
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	-	-
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۵٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۳۸	۰,۵٪
اشتغال (نفر)		۳۶۵۸۲	۷۵	۰,۲٪	
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۲	۰,۵٪	
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۵۷۷	۲,۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۵۷۷	۲,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۳۰۱۷	۲,۵٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۷۵	۳,۲٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۱	۲,۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۱	۲,۷٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۴۹۴	۳,۰٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۲۵	۳,۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۳۸۰	۳,۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۱,۲	۳,۰٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان ایلام

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	ایلام	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۳۲۹۱	۰٫۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۴۹۵	۲٫۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۱۱۳	۰٫۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۶۹۷	۲٫۷٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۱۶۳۶۵	۱٫۷٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۳۳	۰٫۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۱۰	۰٫۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۱۰۱۹	۰٫۸٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۴۹	۰٫۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۴	۰٫۱٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۴۶۰	۰٫۹٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۶۲۰	۰٫۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۱۰	۰٫۷٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۶۵۰	۰٫۷٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۳	۱٫۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۶	۱٫۳٪
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۴۴۳
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۳۶	۰٫۶٪
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۳۸۳	۰٫۸٪
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۱۷۶	۰٫۹٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۱۴	۰٫۹٪
سرمایه‌در‌گردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۴۸۶	۱٫۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۱۵	۱٫۴٪
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۱۸۰	۴٫۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۲۲	۴٫۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۴۶۱	۴٫۳٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۵۰۱	۰٫۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۸۸۹	۰٫۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۰	۱٫۹٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	ایلام	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۳۵	۰,۲٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۱۲۳	۰,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۴	۰,۲٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۱۷۵۰	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۴۲	۲,۵٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۳۲۵۰	۲,۵٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۸۰	۲,۵٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۳۶۴	۱,۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۲	۱,۰٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	۳۴۸۰	۵,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	۹۳	۵,۸٪
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۹۰	۷,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۴۵۰	۷,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۹	۷,۵٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۳۰	۰,۴٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۱۱۸	۰,۳٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۱	۰,۴٪	
سایر کمک‌های فنی و اعتباری	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۴۶۳	۲,۲٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۴۶۳	۲,۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۲۹۱۲	۲,۴٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۴۹	۳,۰٪	
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۳	۲,۲٪
وجوه اداره شده (میلیارد ریال)		۱۵۰۰	۳۳	۲,۲٪	
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۵۵	۰,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۳	۰,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۴۲	۰,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۱	۰,۳٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان بوشهر

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	بوشهر	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۸۰۱۸	٪۱,۸
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۳۳۱	٪۱,۵
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۵۷۸	٪۲,۹
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۴۸۹	٪۱,۹
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۱۴۶۹۶	٪۱,۵
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راهاندازی طرحهای نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۰۸۷	٪۲,۷
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۸۶	٪۲,۷
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۴۲۹	٪۰,۳
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۵۸۵	٪۰,۸
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۴۶	٪۰,۸
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۱۰۲۴	٪۲,۰
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۱۱۹۹	٪۱,۳
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۱۹	٪۱,۳
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۱۱۵۸	٪۱,۳
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۵	٪۱,۵
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۷	٪۱,۵
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۲۲۶۵
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۳۴۹	٪۶,۱
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۱۸۲۱	٪۳,۷
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۷۳۰	٪۳,۷
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۵۸	٪۳,۶
سرمایه‌درگردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۵۷۷	٪۱,۶
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۱۷	٪۱,۶
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	-	-
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	-	-
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	-	-
سازمان میراث فرهنگی و گردشگری	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۷۷۱	٪۱,۱
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۱۳۷۰	٪۱,۱
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۲	٪۲,۲
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	بوشهر	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۱۴۷	۰,۸٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۳۴۶	۰,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۱۸	۰,۸٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۱۵۴۰	۲,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۳۷	۲,۲٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۲۸۶۰	۲,۲٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۷۱	۲,۲٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۵۵۳	۱,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۳	۱,۶٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	-	-
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	-	-
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۵٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۲۴۲	۳,۲٪
اشتغال (نفر)		۳۶۵۸۲	۱۴۰۸	۳,۸٪	
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۱۲	۳,۲٪	
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۰۹	۱,۵٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۰۹	۱,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۱۹۸۱	۱,۷٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۳۲۷	۲,۲٪	
بازآفرینی شهری (ودیعه مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۲۲	۱,۵٪	
	وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۲۲	۱,۵٪	
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۵۴	۰,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۳	۰,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۴۱	۰,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۱	۰,۳٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان تهران

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	تهران	سهم استان از برنامه	
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۴۰۸۸۹	۹,۱٪	
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۲۳۸۸	۱۰,۵٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۹۸۷	۵,۰٪	
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۲۰۶۱	۸,۰٪	
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرحهای نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۴۰۷	۳,۵٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۱۱۱	۳,۵٪	
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۸۷۹۳	۶,۸٪	
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۲۶۱۸	۳,۷٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۲۰۷	۳,۷٪	
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۳۴۱۴	۶,۶٪	
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۹۸۴۵	۱۰,۹٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۱۵۷	۱۰,۹٪	
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۹۳۴۹	۱۰,۷٪	
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۰۲	۱۰,۲٪	
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۴۸	۱۰,۲٪	
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۲۸۰۸	۵,۰٪	
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۲۵۴	۴,۴٪	
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۲۳۹۶	۴,۹٪	
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۱۴۴۲	۷,۲٪	
	بازسازی و نوسازی	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۱۱۵	۷,۲٪	
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۹۹۸	۵,۷٪	
	سرمایه‌درگردش	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۶۰	۵,۷٪	
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	-	-	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	-	-	
	سازمان میراث فرهنگی	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	-	-
			تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۸۵۰۷	۱۲,۳٪
اشتغال (نفر)			۱۲۲۴۰۵	۱۵۱۰۸	۱۲,۳٪	
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)			۵۶۴	۲۷	۴,۸٪	
	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-		

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	تهران	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۷۹۴۵	٪۴۴,۱
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۲۸۳۸۱	٪۴۴,۲
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۹۷۱	٪۴۴,۱
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۳۷۸۰	٪۵,۴
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۹۱	٪۵,۴
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۷۰۲۰	٪۵,۴
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۷۳	٪۵,۴
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۵۷۳۸	٪۱۶,۴
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۲۶	٪۱۶,۴
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	-	-
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	-	-
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	٪۲,۵
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	٪۲,۵
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	٪۲,۵
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۲۳۶	٪۳,۱
اشتغال (نفر)		۳۶۵۸۲	۱۶۱۰	٪۴,۴	
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۱۱	٪۳,۱	
سایر کمک‌های فنی و اعتباری	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۲۲۳۰	٪۱۰,۵
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۲۲۳۰	٪۱۰,۵
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۱۰۰۶۸	٪۸,۴
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۷۰۷	٪۴,۷	
بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۱۵۸	٪۱۰,۵	
	وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۱۵۸	٪۱۰,۵	
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۱۶۶۶	٪۱۰,۱
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۸۳	٪۱۰,۱
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۱۲۸۱	٪۱۰,۱
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۴,۰	٪۱۰,۱

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان چهارمحال و بختیاری

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	چهارمحال و بختیاری	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۷۷۵۳	۱,۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۳۹۶	۱,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۲۷۶	۱,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۸۴۲	۳,۳٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۴۷۱۸	۲,۵٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرحهای نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۵۹	۰,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۱۳	۰,۴٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۶۳۱	۰,۵٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۱۶۶۶	۲,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۱۳۲	۲,۴٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۲۱۴	۰,۴٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۲۱۴۱	۲,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۳۴	۲,۴٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۲۰۶۰	۲,۴٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۸	۱,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۸	۱,۸٪
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۶۶۹
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۵۳	۰,۹٪
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۶۱۵	۱,۲٪
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۳۲۲	۱,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۲۶	۱,۶٪
سرمایه‌درگردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۴۵۹	۱,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۱۴	۱,۳٪
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	-	-
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	-	-
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	-	-
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۳۳۷	۱,۹٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۲۳۷۴	۱,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۱	۱,۹٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	چهارمحال و بختیاری	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۹۶	۰,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۲۸۱	۰,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۱۲	۰,۵٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۲۴۰	۳,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۵۴	۳,۲٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۴۱۶۰	۳,۲٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۰۳	۳,۲٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۴۹۰	۱,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۲	۱,۴٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	۷۴۴۰	۱۲,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	۱۹۹	۱۲,۴٪
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۹۵	۷,۹٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۴۷۵	۷,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۱۰	۷,۹٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۳۳۲	۴,۴٪
اشتغال (نفر)		۳۶۵۸۲	۱۲۳۴	۳,۴٪	
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۱۶	۴,۴٪	
سایر کمک‌های فنی و اعتباری	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۷۰	۱,۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۷۰	۱,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۲۴۲۳	۲,۰٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۲۹	۲,۹٪	
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۲۶	۱,۷٪
وجوه اداره شده (میلیارد ریال)		۱۵۰۰	۲۶	۱,۷٪	
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۸۱	۰,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۴	۰,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۶۲	۰,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۲	۰,۵٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان خراسان جنوبی

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	خراسان جنوبی	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۶۵۸۷	٪۱,۵
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۳۷۷	٪۱,۷
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۳۴۶	٪۱,۷
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۷۶۳	٪۲,۹
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۱۹۹۰	٪۲,۲
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۳۳	٪۰,۱
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۳	٪۰,۱
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۱۲۷۵	٪۱,۰
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۱۳۶۹	٪۱,۹
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۱۰۸	٪۱,۹
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۱۲۰۴	٪۲,۳
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۸۱۳	٪۰,۹
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۱۳	٪۰,۹
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۸۹۰	٪۱,۰
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۵	٪۱,۵
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۷	٪۱,۵
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۱۴۴۲
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۱۸۲	٪۳,۲
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۱۲۷۰	٪۲,۶
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۲۸۷	٪۱,۴
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۲۳	٪۱,۴
سرمایه‌در گردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۳۴۴	٪۱,۰
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۱۰	٪۱,۰
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۴۰	٪۱,۰
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۵	٪۱,۰
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۱۰۳	٪۱,۰
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۱۱۴	٪۱,۶
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۱۹۷۸	٪۱,۶
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۲۷	٪۴,۷
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	خراسان جنوبی	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۱۶	۱,۲٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۷۰۱	۱,۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۲۶	۱,۲٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۱۰۵۰	۱,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۲۵	۱,۵٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۱۹۵۰	۱,۵٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۴۸	۱,۵٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۳۹۲	۱,۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۲	۱,۱٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	۶۱۲۰	۱۰,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	۱۶۴	۱۰,۲٪
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۵٪
توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۴۹۱	۶,۵٪	
	اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۲۵۲۳	۶,۹٪	
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۲۳	۶,۵٪	
سایر کمک‌های فنی و اعتباری	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۵۲	۱,۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۵۲	۱,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۲۳۴۶	۲,۰٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۳۸	۲,۹٪	
	بازآفرینی شهری (ودیه مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۲۵	۱,۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۲۵	۱,۷٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۳۰	۰,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۱	۰,۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۲۳	۰,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۱	۰,۳٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان خراسان رضوی

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	خراسان رضوی	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۲۸۳۹۹	۶,۳٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۹۵۰	۴,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۱۰۱۵	۵,۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۱۱۰۸	۴,۳٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۴۶۵۳۱	۴,۷٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۲۴۶۴	۶,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۱۹۵	۶,۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۷۵۷	۰,۶٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۳۶۹۹	۵,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۲۹۳	۵,۳٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۱۰۹۴	۲,۱٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۴۹۲۴	۵,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۷۹	۵,۴٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۴۶۲۲	۵,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۴۹	۴,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۲۳	۴,۹٪
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۲۶۳۹
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۱۵۷	۲,۷٪
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۲۵۹۱	۵,۲٪
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۱۲۴۳	۶,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۹۹	۶,۲٪
سرمایه‌در‌گردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۲۱۶۲	۶,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۶۵	۶,۲٪
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۱۲۰	۲,۹٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۱۴	۲,۹٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۳۰۸	۲,۹٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۵۱۹۶	۷,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۹۲۲۸	۷,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۲۰	۳,۶٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	خراسان رضوی	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۹۹۱	۵,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۳۵۳۷	۵,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۱۲۱	۵,۵٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۷۳۰	۳,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۶۵	۳,۹٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۵۰۷۰	۳,۹٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۲۵	۳,۹٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۲۶۵۹	۷,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۱۲	۷,۶٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	-	-
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	-	-
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۴۹	۴,۱٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۲۴۵	۴,۱٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۱۲۰	۵	۴,۱٪	
توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۶۸۹	۲۲,۴٪	
	اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۷۰۳۱	۱۹,۲٪	
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۸۱	۲۲,۴٪	
سایر کمک‌های فنی و اعتباری	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۸۸۸	۴,۲٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۸۸۸	۴,۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۴۸۶۳	۴,۱٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۶۵۰	۴,۳٪	
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۶۳	۴,۲٪
وجوه اداره شده (میلیارد ریال)		۱۵۰۰	۶۳	۴,۲٪	
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۲۲۷۲	۱۳,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۱۱۳	۱۳,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۱۷۴۷	۱۳,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۵,۵	۱۳,۹٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان خراسان شمالی

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	خراسان شمالی	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۵۵۹۶	٪۱,۲
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۴۰۰	٪۱,۸
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۳۳۰	٪۱,۷
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۵۷۷	٪۲,۲
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۱۹۵۷	٪۲,۲
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۱	٪۰,۰
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۱	٪۰,۰
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۶۷۲۳	٪۵,۲
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۱۱۹۲	٪۱,۷
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۹۴	٪۱,۷
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۳۳۱۴	٪۶,۴
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۷۳۹	٪۰,۸
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۱۲	٪۰,۸
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۷۳۲	٪۰,۸
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۵	٪۰,۵
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۲	٪۰,۵
		اشتغال (نفر)	۵۶۱۴۲	۱۲۳۱	٪۲,۲
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۱۷۷	٪۳,۱
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۹۳۸۶	۱۱۲۱	٪۲,۳
		اشتغال (نفر)	۲۰۰۰۰	۱۹۱	٪۱,۰
	بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۱۵	٪۰,۹
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۵۲۲	٪۱,۵
	سرمایه‌درگردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۱۶	٪۱,۵
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۸۰	٪۱,۹
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۱۰	٪۱,۹
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۷۶۸	۲۰۵	٪۱,۹
		اشتغال (نفر)	۶۸۹۳۴	۷۷۰	٪۱,۱
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۲۲۴۰۵	۱۳۶۷	٪۱,۱
		اشتغال (نفر)	۵۶۴	۲۰	٪۳,۵
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۹۳	-	-
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	-	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	خراسان شمالی	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۳۷	۰,۲٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۲۰۹	۰,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۴	۰,۲٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۱۳۳۰	۱,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۳۲	۱,۹٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۲۴۷۰	۱,۹٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۶۱	۱,۹٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۳۶۴	۱,۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۲	۱,۰٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	-	-
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	-	-
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۱۲۰	۳	۲,۵٪	
توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۲۸۲	۳,۷٪	
	اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۱۴۲۷	۳,۹٪	
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۱۳	۳,۷٪	
	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	-	-	
سایر کمک‌های فنی و اعتباری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۷۴	۱,۸٪	
	وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۷۴	۱,۸٪	
	اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۲۴۵۵	۲,۰٪	
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۳۹	۲,۹٪	
بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۲۶	۱,۸٪	
	وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۲۶	۱,۸٪	
بازآفرینی شهری (ودیه مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۱۱۱	۰,۷٪	
	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۶	۰,۷٪	
	اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۸۵	۰,۷٪	
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۳	۰,۸٪	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۷۴	۱,۸٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۷۴	۱,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۲۴۵۵	۲,۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۳۹	۲,۹٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۱۱۱	۰,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۶	۰,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۸۵	۰,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۳	۰,۸٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷- استان خوزستان

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	خوزستان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۲۱۰۴۵	۴,۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۱۰۲۴	۴,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۹۹۲	۵,۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۹۷۹	۳,۸٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۶۶۶۰	۱۶,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۵۲۷	۱۶,۶٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۶۵۷	۰,۵٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۵۳۷	۰,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۴۳	۰,۸٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۷۱۴	۱,۴٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۳۱۷۸	۳,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۵۱	۳,۵٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۳۰۰۲	۳,۴٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۲۶	۲,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۲	۲,۶٪
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۲۷۵۸
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۲۴۴	۴,۳٪
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۲۳۶۶	۴,۸٪
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۶۷۲	۳,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۵۴	۳,۴٪
سرمایه‌درگردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۶۶۴	۴,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۵۰	۴,۸٪
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۱۵۰	۳,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۱۸	۳,۶٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۳۸۵	۳,۶٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۳۴	۳۷۹۳	۵,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۶۷۳۷	۵,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۹	۳,۴٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	خوزستان	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۴۵۹	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۱۶۳۸	۲,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۵۶	۲,۵٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۳۹۲۰	۵,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۹۴	۵,۶٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۷۲۸۰	۵,۶٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۷۹	۵,۶٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۱۵۵۳	۴,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۷	۴,۴٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	-	-
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	-	-
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۱۲۰	۳	۲,۵٪	
توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۸	۰,۲٪	
	اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۴۱	۰,۱٪	
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۱	۰,۲٪	
سایر کمک‌های فنی و اعتباری	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۹۵۷	۴,۵٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۹۵۷	۴,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۵۴۷۴	۴,۶٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۶۰۷	۴,۰٪	
بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۶۸	۴,۵٪	
	وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۶۸	۴,۵٪	
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۱۰۱	۰,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۵	۰,۶٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۷۸	۰,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۲	۰,۵٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان زنجان

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	زنجان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۰۳۷۶	۲,۳٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۵۵۹	۲,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۴۸۸	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۵۵۹	۲,۲٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۷۶۶۰	۲,۸٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۵۰۳	۱,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۴۰	۱,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۱۳۲۹۷	۱۰,۲٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۴۰۳۶	۵,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۳۲۰	۵,۷٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۱۲۸۴	۲,۵٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۱۹۶۶	۲,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۳۱	۲,۲٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۱۸۹۱	۲,۲٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۷	۱,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۸	۱,۷٪
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۷۶۴
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۴۸	۰,۸٪
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۶۶۵	۱,۳٪
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۲۶۸	۱,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۲۱	۱,۳٪
سرمایه‌در‌گردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۸۷۶	۲,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۲۶	۲,۵٪
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	-	-
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	-	-
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	-	-
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۹۹۹	۱,۴٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۱۷۷۴	۱,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۳	۲,۳٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	-	-

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	زنجان	سهم استان از برنامه
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۰۶	۱,۱٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۹۲۷	۱,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۲۵	۱,۱٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۱۲۶۰	۱,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۳۰	۱,۸٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۲۳۴۰	۱,۸٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۵۸	۱,۸٪
	طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۵۳۲	۱,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۲	۱,۵٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	-	-
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	-	-
	طرح توسعه تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۱۰	۰,۸٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۵۰	۰,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۱	۰,۸٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۳۴	۱,۸٪
اشتغال (نفر)		۳۶۵۸۲	۴۱۵	۱,۱٪	
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۶	۱,۸٪	
سایر کمک‌های فنی و اعتباری	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	-	-	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۵۲۲	۲,۵٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۵۲۲	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۳۱۶۵	۲,۶٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۱۵	۲,۸٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۷	۲,۵٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۷	۲,۵٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۵۶	۰,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۳	۰,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۴۳	۰,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۱	۰,۳٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان سمنان

دستگاه	عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	سمنان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۰۵۱۰	۲,۳٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۵۰۰	۲,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۷۳۵	۳,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۵۴۴	۲,۱٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۱۷۵۱۲	۱,۸٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۸۶۵	۲,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۶۹	۲,۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۲۶۲۹	۲٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۱۸۲۸	۲,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۱۴۵	۲,۶٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۱۱۵۴	۲,۲٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۲۹۴۷	۳,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۴۷	۳,۳٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۲۸۶۹	۳,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۳۱	۳,۱٪
توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۵	۳,۱٪	
	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۳۱	۳,۱٪	
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۲۸۱۷	۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۴۴۰	۷,۷٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۲۴۴۰	۴,۹٪
	بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۲۵۴	۱,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۲۰	۱,۳٪
	سرمایه‌درگردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۳۹۸	۱,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۱۲	۱,۱٪
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	۰٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۰	۰٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۵۳۷	۰,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۹۵۳	۰,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۶	۲,۹٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۴۴	۱,۴٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۴۴	۱,۴٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۱۰۳۳	۱,۶٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	سمنان	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۳۰	۱,۴٪
		اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۹۸۰	۱,۴٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۲۴	۱,۴٪
		اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۱۸۲۰	۱,۴٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۴۵	۱,۴٪
		اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۳۹۲	۱,۱٪
	طرح یارانه دستمزد	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴		۰٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰		۰٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۲۸	۲,۳٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۴۰	۲,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۳٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۳۶	۰,۵٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۱۴۶	۰,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۲	۰,۵٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰		۰٪
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۴۶۷	۲,۲٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۴۶۷	۲,۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۲۸۸۱	۲,۴٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۰۸	۲,۷٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۳	۲,۲٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۳	۲,۲٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۵۶	۰,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۳	۰,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۴۳	۰,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰	۰,۳٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان سیستان و بلوچستان

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	استان سیستان و بلوچستان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۱۹۱۹	۲,۶٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۶۵۵	۲,۹٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۸۶۹	۴,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۱۰۹۲	۴,۲٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۴۲۵۹۹	۴,۳٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۳۱	۰,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۲	۰,۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۳۶۰۷	۲,۸٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۶۴۵	۰,۹٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۵۱	۰,۹٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۱۹۶۴	۳,۸٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۲۶۷۹	۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۴۳	۳٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۲۶۲۲	۳٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۴۱	۴,۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۹	۴,۱٪
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۴۲۶۴
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۷۰۱	۱۲,۲٪
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۳۶۶۷	۷,۴٪
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۳۷۴	۱,۹٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۳۰	۱,۹٪
سرمایه در گردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۶۸۲	۱,۹٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۲۰	۱,۹٪
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۶۰	۱,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۷	۱,۴٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۱۵۴	۱,۴٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۳۸۱۰	۵,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۶۷۶۷	۵,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۳۱	۵,۵٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳		
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۷۸	۰,۴٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۲۶۲	۰,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۹	۰,۴٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	استان سیستان و بلوچستان	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۳۴۳۰	۴,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۸۲	۴,۹٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۶۳۷۰	۴,۹٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۵۷	۴,۹٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۵۶۷	۱,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۳	۱,۶٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	۸۸۲۰	۱۴,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	۲۳۶	۱۴,۷٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۴۴	۳,۷٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۲۲۰	۳,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۴	۳,۷٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۲۱	۰,۳٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۹۴	۰,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۱	۰,۳٪
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰		۰٪	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۱۱	۲,۹٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۱۱	۲,۹٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۳۷۸۹	۳,۲٪
	بازآفرینی شهری (ودیه مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۵۴۹	۳,۷٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۳	۲,۹٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۳	۲,۹٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۲۹۳	۱,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۱۵	۱,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۲۲۵	۱,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۱	۱,۸٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان فارس

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	فارس	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۲۱۷۶۰	۴,۸٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۸۴۱	۳,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۶۸۴	۳,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۹۶۱	۳,۷٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۳۹۰۵۹	۴٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۱۲۱	۲,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۸۹	۲,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۱۰۱۳	۰,۸٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۱۷۴۱	۲,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۱۳۸	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۹۸۴	۱,۹٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۶۸۵۴	۷,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۱۱۰	۷,۶٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۶۵۹۴	۷,۵٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۷۱	۷,۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۳۳	۷,۱٪
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۲۸۳۶
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۱۷۳	۳٪
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۲۶۰۵	۵,۳٪
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۹۴۹	۴,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۷۶	۴,۸٪
سرمایه‌درگردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۸۷۶	۵,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۵۶	۵,۳٪
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	۰٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۰	۰٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۳۸۴۲	۵,۶٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۶۸۲۴	۵,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۳۱	۵,۴٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۶۸۷	۳,۸٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۲۴۵۵	۳,۸٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	فارس	سهم استان از برنامه
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۸۴	۳,۸٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۳۹۲۰	۵,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۹۴	۵,۶٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۷۲۸۰	۵,۶٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۷۹	۵,۶٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۱۹۶۶	۵,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۹	۵,۶٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰		۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴		۰٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۴۸	۴٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۲۴۰	۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۵	۴٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۰۵	۱,۴٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۳۷۰	۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۵	۱,۴٪
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰		۰٪	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۷۸۶	۳,۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۷۸۶	۳,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۴۰۷۷	۳,۴٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۵۱۹	۳,۵٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۵۶	۳,۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۵۶	۳,۷٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۸۵۸	۵,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۴۳	۵,۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۶۶۰	۵,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۲	۵,۳٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان قزوین

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	قزوین	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۵۶۲۸	۳,۵٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۴۵۹	۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۹۰۵	۴,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۵۷۳	۲,۲٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۱۸۲۸۴	۱,۹٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۷۹۵	۴,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۱۴۲	۴,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۱۸۳۵	۱,۴٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۷۷۱۸	۱۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۶۱۱	۱۱٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۱۸۲۴	۳,۵٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۱۸۷۱	۲,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۳۰	۲,۱٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۱۷۹۳	۲,۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۷	۱,۷٪
توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۸	۱,۷٪	
	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۷	۱,۷٪	
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۹۳۷	۱,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۵۶	۱٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۸۳۵	۱,۷٪
	بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۴۳۶	۲,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۳۵	۲,۲٪
	سرمایه‌در‌گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۸۵۵	۲,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۲۶	۲,۵٪
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	۰٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۰	۰٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۰۵۴	۱,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۱۸۷۲	۱,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۵	۲,۶٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۰۴	۱,۱٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۶۵۳	۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۲۵	۱,۱٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	قزوین	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۱۸۲۰	۲,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۴۴	۲,۶٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۳۳۸۰	۲,۶٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۸۳	۲,۶٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۵۴۶	۱,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۳	۱,۶٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰		۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴		۰٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۵٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۷۱	۲,۳٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۹۲۶	۲,۵٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۸	۲,۳٪	
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰		۰٪	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۴۲۹	۲٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۴۲۹	۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۲۶۵۷	۲,۲٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۳۸۵	۲,۶٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۰	۲٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۰	۲٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۹۹	۰,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۵	۰,۶٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۷۶	۰,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰	۰,۵٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان قم

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	قم	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۹۶۲۵	۲,۱٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۵۸۰	۲,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۳۳۸	۱,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۵۶۵	۲,۲٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۲۶۸۷	۲,۳٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۲۵۱	۰,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۲۰	۰,۶٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۶۶۷۱	۵,۱٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۱۴۷۱	۲,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۱۱۶	۲,۱٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۲۴۷۴	۴,۸٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۲۷۸۰	۳,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۴۴	۳,۱٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۲۴۶۸	۲,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۲۸	۲,۸٪
توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۳	۲,۸٪	
	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۲۸	۲,۸٪	
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۳۳۳	۰,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۲۱	۰,۴٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۲۸۸	۰,۶٪
	بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۱۹۸	۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۱۶	۱٪
	سرمایه‌در‌گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۲۶۱	۰,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۸	۰,۸٪
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	۰٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۰	۰٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۱۸۷	۱,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۲۱۰۷	۱,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۱	۱,۹٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۲۷	۱,۳٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۸۱۶	۱,۳٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	قیم	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۲۸	۱,۳٪
		اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۹۱۰	۱,۳٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۲۲	۱,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۱۶۹۰	۱,۳٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۴۲	۱,۳٪
		اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۴۶۲	۱,۳٪
	طرح یارانه دستمزد	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	۰	۰٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	۰	۰٪
		تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۵٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۳۶	۰,۵٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۱۲۵	۰,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۲	۰,۵٪
توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰	۰	۰٪	
	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۵۴۲	۲,۶٪	
	وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۵۴۲	۲,۶٪	
	اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۲۷۵۰	۲,۳٪	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۳۸	۲,۹٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۸	۲,۶٪
	بازآفرینی شهری (ودیعه مسکن)	وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۸	۲,۶٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۲۲۷۲	۱۳,۸٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۱۱۳	۱۳,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۱۷۴۷	۱۳,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۶	۱۳,۹٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان کردستان

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	کردستان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاه‌ها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۸۴۴۹	۱,۹٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۵۹۴	۲,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۳۲۶	۱,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۹۶۱	۳,۷٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۳۱۴۴۱	۳,۲٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۲۶	۰,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۲	۰,۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۸۶۹	۰,۷٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۷۴۰	۱,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۵۹	۱,۱٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۱۳۴۴	۲,۶٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۱۳۲۵	۱,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۲۱	۱,۵٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۱۳۱۳	۱,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۲۲	۲,۲٪
توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۰	۲,۲٪	
	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۲۲	۲,۲٪	
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۹۲۳	۱,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۹۰	۱,۶٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۸۲۸	۱,۷٪
	بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۲۲۳	۱,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۱۸	۱,۱٪
	سرمایه‌در‌گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۳۲۸	۳,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۴۰	۳,۸٪
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۶۶۰	۱۵,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۷۹	۱۵,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۱۶۹۲	۱۵,۷٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۹۰۵	۲,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۳۳۸۲	۲,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۳	۲,۲٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۱۸۹	۱٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۸۸۴	۱,۴٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	کردستان	سهم استان از برنامه
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۲۳	٪۱
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۵۹۰	٪۳,۷
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۶۲	٪۳,۷
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۴۸۱۰	٪۳,۷
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۱۹	٪۳,۷
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۸۴۰	٪۲,۴
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۴	٪۲,۴
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	۸۵۲۰	٪۱۴,۲
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	۲۲۸	٪۱۴,۲
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۸۵	٪۷,۱
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۴۲۵	٪۷,۱
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۹	٪۷,۱
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۲۳	٪۱,۶
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۲۴۶	٪۰,۷
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۶	٪۱,۶
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰		٪۰	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۵۵۴	٪۲,۶
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۵۵۴	٪۲,۶
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۳۴۲۳	٪۲,۹
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۸۸	٪۳,۳
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۹	٪۲,۶
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۹	٪۲,۶
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۳۲۸	٪۲
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۱۶	٪۲
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۲۵۲	٪۲
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۱	٪۲

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان کرمان

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	کرمان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۲۰۷۵۰	۴,۶٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۷۶۵	۳,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۱۰۵۸	۵,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۷۴۷	۲,۹٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۳۷۴۲	۲,۴٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۶۰۶۵	۱۵,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۴۸۰	۱۵,۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۳۹۸۶۲	۹۳۹	۰,۷٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۷۰۱	۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۵۵	۱٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۵۶۴	۱,۱٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۴۱۶۳	۴,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۶۷	۴,۶٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۴۰۶۹	۴,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۳۳	۳,۳٪
توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۵	۳,۳٪	
	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۳۳	۳,۳٪	
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۲۸۲۸	۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۲۶۳	۴,۶٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۲۷۰۰	۵,۵٪
	بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۱۴۸۰	۷,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۱۱۸	۷,۴٪
	سرمایه‌در‌گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۲۱۴۰	۶,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۶۴	۶,۱٪
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	۰٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۰	۰٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۹۱۹	۲,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۳۲۴۰۵	۳۴۰۷	۲,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۲۲	۴٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۳۸۴	۲,۱٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۱۴۳۱	۲,۲٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۴۷	۲,۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۴۷	۲,۱٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	کرمان	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۱۶۸۰	٪۲,۴
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۴۰	٪۲,۴
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۳۱۲۰	٪۲,۴
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۷۷	٪۲,۴
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۱۰۹۸	٪۳,۱
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۵	٪۳,۱
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	۰	٪۰
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	۰	٪۰
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	٪۲,۵
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	٪۲,۵
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	٪۲,۵
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۵۴	٪۰,۷
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۱۰۸	٪۰,۳
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۳	٪۰,۷
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰	۰	٪۰	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۷۱۴	٪۳,۴
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۷۱۴	٪۳,۴
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۴۲۸۲	٪۳,۶
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۵۳۴	٪۳,۶
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۵۱	٪۳,۴
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۵۱	٪۳,۴
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۲۲۲	٪۱,۳
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۱۱	٪۱,۳
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۱۷۱	٪۱,۴
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۱	٪۱,۳

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان کرمانشاه

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	کرمانشاه	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۰۲۹۸	۲,۳٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۵۹۲	۲,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۳۵۷	۱,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۱۱۵۵	۴,۵٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۴۶۴۶۹	۴,۷٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۳۱۶	۰,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۲۵	۰,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۳۹۸۶۲	۸۱۱۹	۶,۳٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۶۸۲	۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۵۴	۱٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۱۰۴۴	۲٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۱۲۰۳	۱,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۱۹	۱,۳٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۳۹	۱۱۶۳	۱,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۶	۱,۶٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۸	۱,۶٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۱۴۶۵	۲,۶٪
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۱۵۱	۲,۶٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۱۲۶۸	۲,۶٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۲۶۳	۱,۳٪
	بازسازی و نوسازی	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۲۱	۱,۳٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۳۶۷	۳,۹٪
	سرمایه‌در‌گردش	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۴۱	۳,۹٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۲۰۰	۴,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۲۴	۴,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۵۱۳	۴,۸٪
	سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۳۰۷۵
اشتغال (نفر)			۱۲۲۴۰۵	۵۴۶۰	۴,۵٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)			۵۶۴	۱۷	۳٪
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)			۹۳	۰	۰٪
تسهیلات (میلیارد ریال)			۱۸۰۰۰	۳۸۳	۲,۱٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۴۲۰۰	۱۱۴۹	۱,۸٪
		اشتغال (نفر)			

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	کرمانشاه	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۴۷	۲٫۱٪
		اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۳۸۵۰	۵٫۵٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۹۲	۵٫۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۷۱۵۰	۵٫۵٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۷۶	۵٫۵٪
		اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۸۵۴	۲٫۴٪
	طرح یارانه دستمزد	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	۲۸۷	۱۷٫۹٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	۱۰۷۴۰	۱۷٫۹٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۶	۳٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۸۰	۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۴	۳٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۲۷۲	۳٫۶٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۱۱۸۰	۳٫۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۱۳	۳٫۶٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰		۰٪
	وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۵۵۳
وجوه اداره شده (میلیارد ریال)			۲۱۱۹۵	۵۵۳	۲٫۶٪
اشتغال (نفر)			۱۲۰۰۰۰	۳۴۴۰	۲٫۹٪
بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۵۰۷	۳٫۴٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۹	۲٫۶٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۹	۲٫۶٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۴۴۴	۲٫۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۲۲	۲٫۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۳۴۲	۲٫۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۱	۲٫۸٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان کهگیلویه و بویر احمد

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	کهگیلویه و بویر احمد	سهم استان از برنامه	
مجموع دستگاه‌ها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۵۳۴۷	۱,۲٪	
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۳۸۹	۱,۷٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۱۸۱	۰,۹٪	
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۶۴۲	۲,۵٪	
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۱۶۷۷۲	۱,۷٪	
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۳۱	۰,۳٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۱۰	۰,۳٪	
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۷۹۵	۰,۶٪	
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۹۶۳	۱,۴٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۷۶	۱,۴٪	
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۹۷۱	۱,۹٪	
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۹۰۳	۱٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۱۴	۱٪	
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۸۸۶	۱٪	
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۶	۰,۶٪	
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۳	۰,۶٪	
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۶	۰,۶٪	
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۴۶۰	۰,۸٪
			یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۳۸	۰,۷٪
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۴۳۳	۰,۹٪	
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۳۱۹	۱,۶٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۲۵	۱,۶٪	
سرمایه‌درگردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۴۸۱	۱,۳٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۱۴	۱,۳٪	
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	۰٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	۰٪	
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۰	۰٪	
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۵۵۴	۲,۳٪	
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۲۷۶۰	۲,۳٪	
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۳	۲,۳٪	
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪	
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۱۲	۰,۱٪	
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۵۴	۰,۱٪	

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	کهگیلویه و بویراحمد	سهم استان از برنامه
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۱	۰,۱٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۱۰۵۰	۱,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۲۵	۱,۵٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۱۹۵۰	۱,۵٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۴۸	۱,۵٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۳۹۹	۱,۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۲	۱,۱٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	۴۸۰۰	۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	۱۲۸	۸٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۵٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۵۴	۰,۷٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۱۰۸	۰,۳٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۳	۰,۷٪	
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰		۰٪	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۶۳	۱,۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۳۶۳	۱,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۲۳۷۰	۲٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۱۶	۲,۸٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۲۶	۱,۷٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۲۶	۱,۷٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۵۲	۰,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۳	۰,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۴۰	۰,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰	۰,۳٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان گلستان

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	گلستان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۱۹۵۷	۲,۶٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۵۹۸	۲,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۶۷۴	۳,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۶۷۹	۲,۶٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۱۷۸۳۸	۱,۸٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۸۴	۰,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۷	۰,۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۳۹۸۶۲	۳۸۵	۰,۳٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۴۴۶۰	۶,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۳۵۳	۶,۳٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۷۷۴	۱,۵٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۱۵۳۳	۱,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۲۵	۱,۷٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۱۴۴۵	۱,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۲۲	۲,۲٪
توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۰	۲,۲٪	
	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۲۲	۲,۲٪	
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۱۶۵۷	۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۱۷۴	۳٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۱۵۰۷	۳,۱٪
	بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۶۱۷	۳,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۴۹	۳,۱٪
	سرمایه‌درگردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۴۱۶	۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۴۲	۴٪
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۱۱۵	۲,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۱۴	۲,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۲۹۵	۲,۷٪
سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۰۰۰	۱,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۳۲۴۰۵	۱۷۷۶	۱,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۵	۲,۷٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۰۵	۱,۱٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۶۵۶	۱٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۰۵	۱,۱٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	گلستان	سهم استان از برنامه	
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۲۵	۱,۱٪	
		اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۲۴۰	۳,۲٪	
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۵۴	۳,۲٪	
		اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۴۱۶۰	۳,۲٪	
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۰۳	۳,۲٪	
		اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۷۹۱	۲,۳٪	
	طرح یارانه دستمزد	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۴	۲,۳٪	
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰		۰٪	
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴		۰٪	
		تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪	
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪	
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۵٪	
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۲۱	۰,۳٪	
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۵۵	۰,۲٪	
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۱	۰,۳٪	
	وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰		۰٪
			تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۵۵۸	۲,۶٪
			وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۵۵۸	۲,۶٪
بازآفرینی شهری (ودبعه مسکن)		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۳۴۱۱	۲,۸٪	
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۶۴	۳,۱٪	
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۰	۲,۶٪	
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۰	۲,۶٪	
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۲۲۲	۱,۳٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۱۱	۱,۳٪	
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۱۷۱	۱,۴٪	
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۱	۱,۳٪	

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان گیلان

دستگاه	عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	گیلان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۱۰۲۱	۲,۴٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۸۱۱	۳,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۵۱۴	۲,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۷۳۰	۲,۸٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۵۸۳۹	۲,۶٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۸۳۴	۲,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۶۶	۲,۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۱۲۳۵	۱٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۱۰۷۳	۱,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۸۵	۱,۵٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۲۲۵۴	۴,۴٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۱۸۲۴	۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۲۹	۲٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۱۷۷۱	۲٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۲۴	۲,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۱	۲,۴٪
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۱۸۹۲
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۱۹۱	۳,۳٪
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۱۶۰۶	۳,۳٪
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۱۱۷۵	۵,۹٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۹۴	۵,۹٪
سرمایه‌درگردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۰۴۲	۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۳۱	۳٪
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۱۰۰	۲,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۱۲	۲,۴٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۲۵۶	۲,۴٪
	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۶۴۶	۲,۴٪	
سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۲۹۲۲	۲,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۸	۳,۱٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۴۷	۱,۴٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۷۹۰	۱,۲٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	گیلان	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۳۰	۱,۴٪
		اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۸۷۰	۴,۱٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۶۹	۴,۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۵۳۳۰	۴,۱٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۳۱	۴,۱٪
		اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۱۴۴۸	۴,۱٪
	طرح یارانه دستمزد	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۷	۴,۱٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰		۰٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴		۰٪
		تسهیلات	۱۲۰۰	۴۹	۴,۱٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۲۴۵	۴,۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۵	۴,۱٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۲۱۹	۲,۹٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۶۱۸	۱,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۱۰	۲,۹٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰		۰٪
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۷۵۷	۳,۶٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۷۵۷	۳,۶٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۴۳۸۴	۳,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۴۹	۳٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۵۴	۳,۶٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۵۴	۳,۶٪
	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۱۱۱	۰,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۶	۰,۷٪
	اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۸۵	۰,۷٪	
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰	۰,۸٪	

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان لرستان

دستگاه	عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	لرستان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاه‌ها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۷۹۱۱	٪۱,۸
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۴۹۶	٪۲,۲
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۳۰۹	٪۱,۶
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۱۰۱۸	٪۳,۹
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۳۴۹۸۴	٪۳,۵
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۰۶	٪۰,۳
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۸	٪۰,۳
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۳۷۷۱	٪۲,۹
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۱۳۷۰	٪۱,۹
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۱۰۹	٪۱,۹
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۱۷۳۱	٪۳,۳
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۷۶۷	٪۰,۸
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۱۲	٪۰,۸
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۸۲۲	٪۰,۹
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۵	٪۱,۵
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۷	٪۱,۵
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۱۱۵۲	٪۲,۱
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۱۱۵	٪۲
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۹۳۸۶	۱۰۷۰	٪۲,۲
		اشتغال (نفر)	۲۰۰۰۰	۳۷۱	٪۱,۹
	بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۳۰	٪۱,۹
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۰۸۴	٪۳,۱
	سرمایه‌در‌گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۳۳	٪۳,۱
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	٪۰
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	٪۰
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۷۶۸	۰	٪۰
		اشتغال (نفر)	۶۸۹۲۴	۲۳۲۰	٪۳,۴
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۲۲۴۰۵	۴۱۲۰	٪۳,۴
		اشتغال (نفر)	۵۶۴	۱۶	٪۲,۸
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۹۳	۰	٪۰
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۱۱۸	٪۰,۷
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۴۲۰۰	۴۲۷	٪۰,۷
		اشتغال (نفر)			

دستگاه	عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	لرستان	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۱۴	۰,۷٪
		اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۳۱۵۰	۴,۵٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۷۵	۴,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۵۸۵۰	۴,۵٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۴۴	۴,۵٪
		اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۷۱۴	۲٪
	طرح یارانه دستمزد	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	۲۷۰	۱۶,۸٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	۱۰۰۸۰	۱۶,۸٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۵٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۴۱	۰,۵٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۸۱	۰,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۲	۰,۵٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰		۰٪
	وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۴۶۳
وجوه اداره شده (میلیارد ریال)			۲۱۱۹۵	۴۶۳	۲,۲٪
اشتغال (نفر)			۱۲۰۰۰۰	۲۹۶۰	۲,۵٪
بازآفرینی شهری (ودبعه مسکن)		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۸۳	۳,۲٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۳	۲,۲٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۳	۲,۲٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۵۶	۰,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۳	۰,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۴۳	۰,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰	۰,۳٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان مازندران

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	مازندران	سهم استان از برنامه	
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۵۵۵۱	۳,۴٪	
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۱۰۹۵	۴,۸٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۶۴۳	۳,۲٪	
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۸۵۷	۳,۳٪	
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۳۲۸۱۳	۳,۳٪	
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۶۷۸	۱,۷٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۵۴	۱,۷٪	
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۴۸۵	۰,۴٪	
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۴۴۱	۰,۶٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۳۵	۰,۶٪	
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۹۴۴	۱,۸٪	
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۳۲۳۷	۳,۶٪	
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۵۲	۳,۶٪	
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۳۰۷۸	۳,۵٪	
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۴۲	۴,۲٪	
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۴۶۶	۲۰	۴,۲٪	
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۳۶۷۴	۶,۵٪	
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۳۲۰	۵,۶٪
			اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۳۲۲۰	۶,۵٪
تسهیلات (میلیارد ریال)			۲۰۰۰۰	۱۳۶۶	۶,۸٪	
بازسازی و نوسازی		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۱۰۹	۶,۸٪	
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۴۸۰	۴,۲٪	
سرمایه‌در‌گردش		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۴۴	۴,۲٪	
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۸۰	۱,۹٪	
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۱۰	۱,۹٪	
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۲۰۵	۱,۹٪	
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۲۱۸۶	۳,۲٪	
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۳۸۸۲	۳,۲٪	
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۷	۳,۱٪	
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪	
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۴۶۳	۲,۶٪	
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۱۳۸۵	۲,۲٪	
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۵۷	۲,۶٪	

دستگاه	عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	مازندران	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۷۳۰	۳٫۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۶۵	۳٫۹٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۵۰۷۰	۳٫۹٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۲۵	۳٫۹٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۲۲۱۱	۶٫۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۱۰	۶٫۳٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰		۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴		۰٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۵۲	۴٫۳٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۲۶۰	۴٫۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۵	۴٫۳٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۴۰۴	۵٫۴٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۳۱۷۸	۸٫۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۱۹	۵٫۴٪
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰		۰٪	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۱۰۲۳	۴٫۸٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۱۰۲۳	۴٫۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۵۸۲۹	۴٫۹٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۵۳۷	۳٫۶٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۷۲	۴٫۸٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۷۲	۴٫۸٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۳۹۵	۲٫۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۲۰	۲٫۴٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۳۰۴	۲٫۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۱	۲٫۵٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان مرکزی

دستگاه	عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	مرکزی	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاه‌ها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۱۳۵۲	۲,۵٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۴۴۷	۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۵۱۴	۲,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۶۲۰	۲,۴٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۴۴۳۹	۲,۵٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۰۶۵	۲,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۸۴	۲,۶٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۶۲۷۳	۴,۸٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۳۱۱۵	۴,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۲۴۷	۴,۴٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۲۱۳۴	۴,۱٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۳۲۸۹	۳,۶٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۵۳	۳,۶٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۳۱۱۵	۳,۶٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۳۴	۳,۴٪
توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۶	۳,۴٪	
	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۳۴	۳,۴٪	
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۹۴۳	۱,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۶۴	۱,۱٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۸۲۷	۱,۷٪
	بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۴۵۱	۲,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۳۶	۲,۳٪
	سرمایه‌در‌گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۹۲۳	۲,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۲۸	۲,۷٪
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	۰٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۰	۰٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۶۹۷	۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۱۲۳۸	۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۵	۲,۷٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۳۰۰	۱,۷٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۱۱۵۸	۱,۸٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۳۷	۱,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۳۷	۱,۷٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	مرکزی	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۰۳۰	٪۲٫۹
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۴۹	٪۲٫۹
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۳۷۷۰	٪۲٫۹
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۹۳	٪۲٫۹
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۸۰۵	٪۲٫۳
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۴	٪۲٫۳
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰		٪۰
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴		٪۰
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	٪۲٫۵
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	٪۲٫۵
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	٪۲٫۵
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۴۲	٪۰٫۶
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۲۴۴	٪۰٫۷
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۲	٪۰٫۶
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰		٪۰	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۴۱۷	٪۲
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۴۱۷	٪۲
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۲۶۲۳	٪۲٫۲
	بازآفرینی شهری (ودیه مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۰۲	٪۲٫۷
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۰	٪۲
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۳۰	٪۲
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۵۰	٪۰٫۳
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۲	٪۰٫۳
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۳۹	٪۰٫۳
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰	٪۰٫۳

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷- استان هرمزگان

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	هرمزگان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۷۹۳۸	۴,۰٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۶۴۳	۲,۸٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۱۱۶۸	۵,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۶۴۲	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۸۱۸۴	۲,۹٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۳۱۸	۸۰۳	۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۶۴	۲٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۵۳۱۷	۴,۱٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۷۰۸۳	۱۰,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۵۶۱	۱۰,۱٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۲۲۲۴	۴,۳٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۱۱۹۹	۱,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۱۹	۱,۳٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۱۱۸۶	۱,۴٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۱۶	۱,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۸	۱,۶٪
	وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۲۸۳۴
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)			۵۷۲۱	۴۲۴	۷,۴٪
اشتغال (نفر)			۴۹۳۸۶	۲۳۴۹	۴,۸٪
بازسازی و نوسازی		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۸۳۴	۴,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۶۶	۴,۱٪
سرمایه‌در‌گردش		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۷۹۵	۲,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۲۴	۲,۳٪
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۹	۰,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۱	۰,۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۲۳	۰,۲٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۳۲۲۰	۴,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۵۷۱۸	۴,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۷	۳,۱٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰,۱٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۱۶۱	۰,۹٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۶۰۲	۰,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۲۰	۰,۹٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	هرمزگان	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۰۳۰	۲,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۴۹	۲,۹٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۳۷۷۰	۲,۹٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۹۳	۲,۹٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۶۰۲	۱,۷٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۳	۱,۷٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰		۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴		۰٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۵٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۲۸	۱,۷٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۴۵۲	۱,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۶	۱,۷٪
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰		۰٪	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۰۰	۲,۸٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۰۰	۲,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۳۵۹۳	۳٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۴۳	۳٪	
بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۲	۲,۸٪	
	وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۲	۲,۸٪	
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۱۹۸	۱,۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۱۰	۱,۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۱۵۲	۱,۲٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۱	۱,۳٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان همدان

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	همدان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاه‌ها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۰۷۲۹	۲,۴٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۶۵۷	۲,۹٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۳۸۱	۱,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۷۱۰	۲,۷٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۱۵۲۶	۲,۲٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۲۳	۰,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۱۰	۰,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۶۰۷	۰,۵٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۲۴۰۲	۳,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۱۹۰	۳,۴٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۷۳۰	۱,۴٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۲۴۷۹	۲,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۴۰	۲,۷٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۲۴۴۱	۲,۸٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۳۴	۳,۴٪
توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۶	۳,۴٪	
	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۱۰۹۸	۲٪	
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۶۲	۱,۱٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۱۰۳۰	۲,۱٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۵۰۵	۲,۵٪
	بازسازی و نوسازی	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۴۰	۲,۵٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۲۳۵	۳,۵٪
	سرمایه‌در‌گردش	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۳۷	۳,۵٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	۰٪
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۰	۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۷۵۵	۲,۵٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۳۱۱۷	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۹	۳,۴٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۵۸	۱,۴٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۹۸۲	۱,۵٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	همدان	سهم استان از برنامه
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۳۱	۱,۴٪
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۵۲۰	۳,۶٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۶۰	۳,۶٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۴۶۸۰	۳,۶٪
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۱۵	۳,۶٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۷۳۵	۲,۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۳	۲,۱٪
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰		۰٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴		۰٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۵٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۳۷	۱,۸٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۷۸۵	۲,۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۷	۱,۸٪
کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)		۴۰۰		۰٪	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۱۴	۲,۹٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۱۴	۲,۹٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۳۶۷۶	۳,۱٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۵۵	۳٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۳	۲,۹٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۳	۲,۹٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۵۰	۰,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۲	۰,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۳۹	۰,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰	۰,۳٪

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان یزد

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	یزد	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاهها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۹۸۰۳	۴,۴٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۷۱۲	۳,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۹۵۴	۴,۸٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۷۳۹	۲,۹٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۶۳۱۰	۲,۷٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۴۴۸۰	۱۱,۱٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۳۵۵	۱۱,۱٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۱۰۳۶	۰,۸٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۲۴۳۱	۳,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۱۹۲	۳,۵٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۱۳۶۴	۲,۶٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۳۳۵۲	۳,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۵۴	۳,۷٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۳۱۹۹	۳,۷٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۳۹	۳,۹٪
توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۸	۳,۹٪	
	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۱۵۶۰	۲,۸٪	
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۱۸۳	۳,۲٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۱۳۱۹	۲,۷٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۱۲۲۱	۶,۱٪
	بازسازی و نوسازی	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۹۷	۶,۱٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۵۲۸	۴,۴٪
	سرمایه‌درگردش	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۴۶	۴,۴٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	۰٪
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۰	۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۳۵۱۸	۵,۱٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۶۲۴۷	۵,۱٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۲۲	۳,۹٪
		کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۹۳	۰	۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۴۰۱	۲,۲٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۱۴۳۴	۲,۲٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	یزد	سهم استان از برنامه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	طرح کارورزی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۴۹	۲,۲٪
		اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۲۴۰	۳,۲٪
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۵۴	۳,۲٪
		اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۴۱۶۰	۳,۲٪
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۰۳	۳,۲٪
		اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۵۶۷	۱,۶٪
	طرح یارانه دستمزد	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۳	۱,۶٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰		۰٪
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴		۰٪
		تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲,۵٪
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲,۵٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۵	۰,۲٪
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۱۵۴	۰,۴٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)		۳۶۰	۱	۰,۲٪	
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	کمک بلاعوض ملی (میلیارد ریال)	۴۰۰		۰٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۶۵	۳,۱٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۶۵	۳,۱٪
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۳۹۷۳	۳,۳٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۸۶	۳,۲٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۷	۳,۱٪
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۷	۳,۱٪
		تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۵۵۵	۳,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۲۸	۳,۴٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۴۲۷	۳,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۱	۳,۳٪